

**“GELİŞTİRİLMİŞ BİLİRKİŞİLİK SİSTEMİ
EŞLEŞTİRME PROJESİ”**

**“TRAFİK KAZALARINDAN KAYNAKLANAN
HUKUK VE CEZA YARGILAMALARINDA
BİLİRKİŞİLİK SEMPOZYUMU”
(23-25 NİSAN 2014, ANTALYA)**

Bu kitap Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü Proje Ekibi"nin katkılarıyla hazırlanmıştır.

Baskı ve Cilt



Adres

Zübeyde Hanım Mh. Sebze Bahçeleri Cd.
(Büyük Sanayi 1. Cad) 103/8 İskitler - ANKARA
+90 312 384 00 85 - bilgi@mimreklam.com.tr
www.mimreklam.com.tr

ÖNSÖZ

Sosyal ve ekonomik gelişmeler doğrultusunda her geçen gün yeni uzmanlık alanları ortaya çıkmakta, bu değişim ve gelişimin sonucu olarak, mahkemelerin uyuşmazlıkların çözümünde uzman kişilerin yardımına olan ihtiyacı da aynı oranda artmaktadır. Ülkemizdeki bilirkişilik kurumu, karmaşık yapısı, birden fazla tarafı ilgilendirmesi ve kurumlar arası yetersiz koordinasyon gibi sebeplerle yargının çözüm bekleyen sorunlu bir alanı haline gelmiştir. Bu durum ise, adalet hizmetlerinin etkin bir biçimde yürütülmesi için, iyi işleyen bir bilirkişilik sistemini zorunlu kılmaktadır.

Bilirkişilik ile ilgili uygulamada karşılaşılan problemlere çözüm üretilmesi, yargının hızlı ve etkin bir biçimde işlemesi, nihai olarak adaletin gecikmeksizin tesisi ve vatandaşların yargıya olan güveninin sağlanması amacı ile kapsamlı bir çalışma yürütülmesi ihtiyacı doğmuştur. Bu çerçevede, Avrupa Birliği katılım öncesi yardım aracı olan IPA kapsamında 2013-2015 yılları arasında Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü koordinesinde Almanya ile birlikte “Geliştirilmiş Bilirkişilik Sistemi Eşleştirme Projesi” yürütülmüştür. Proje kapsamında; hâkimler, Cumhuriyet savcıları, avukatlar ve bilirkişilere eğitimler verilmiş, pilot iller olan İstanbul, Antalya, Manisa, Şanlıurfa ve Samsun illerinde sorunun kaynağına ve çözüm yollarına ilişkin analiz çalışmaları yapılmıştır. Ayrıca bu alanda Avrupa Birliği ülkelerindeki iyi uygulama örneklerinin yerinde gözlemlenmesi amacıyla İsveç, Avusturya, Almanya ve Fransa’ya çeşitli çalışma ziyaretleri gerçekleştirilmiştir.

Projenin ilk aşamasını oluşturan analiz sürecinde, adli ve idari yargıda sıklıkla bilirkişiliğe başvuru alanlarının hangileri oldukları incelenmiş, trafik kazaları, iş hukuku ve iş kazaları, tıbbi hatalar ile imar davalarından kaynaklanan bilirkişilik başlıkları pilot konular olarak seçilmiştir. Daha sonra, belirlenen bu başlıklarla ilgili olarak çeşitli illerde bilirkişilikle ilgili bütün tarafların katılımı sağlanarak bölgesel nitelikli sempozyumlar gerçekleştirilmiş, bu çalışmalara hâkimler, Cumhuriyet savcıları, Yargıtay ve Danıştay üyeleri ile tetkik hâkimleri, akademisyenler, avukatlar, Adli Tıp Kurumu ile meslek

odaları temsilcileri ve bilirkişiler konuşmacı ve katılımcı olarak katkıda bulunmuşlardır. Ankara, İstanbul, İzmir, Antalya, Erzurum ve Afyonkarahisar illerinde her bir konu başlığı altında toplam iki defa olmak üzere gerçekleştirilen bu sempozyumların çıktıkları sonuç bildirisi olarak benimsenerek internet ortamında yayınlanmış, böylece sempozyumda tartışılan konulardan tüm ilgililerin yararlanması sağlanmıştır. Diğer taraftan, zaman içinde ilgililerin katkılarıyla daha da geliştirilen bu sonuç bildirimleri proje kapsamındaki eğitimlerde kullanılmış ve konuyla ilgili birincil mevzuatın geliştirilmesinde yol gösterici bir rol üstlenmiştir.

Bilirkişilik ile ilgili yürütülen böyle bir projenin önemli faydalarından bir diğeri de, bu alanda uygulamada arzu edilen değişikliği sağlayacak bir kurumsal yapı ihtiyacının belirgin bir şekilde ortaya çıkmış olmasıdır. Bu amaçla, mevzuatımızda bilirkişilik kurumunun en iyi şekilde işlemlerini sağlayacak ve kurumsal altyapının oluşturulmasını temin edecek düzenlemeleri yapmak üzere Bakanlığımız Kanunlar Genel Müdürlüğü bünyesinde 27.11.2014 tarihli Bakan Olur'uyla bir çalışma grubu oluşturulmuştur. Bu kapsamda ilgili çalışma grubu tarafından Bilirkişilik Kanunu Tasarısı Taslağı hazırlanarak, adı geçen Taslak 18.05.2015 tarihinde ilgili kamu ve özel kurum ve kuruluşlarına görüşe gönderilmiş ve bir proje faaliyeti çıktısı olarak bu çalışmaya eklenmiştir.

Geliştirilmiş Bilirkişilik Sistemi Eşleştirme Projesinin hazırlanması aşamasından bu güne kadar projede emeği geçen; Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu, Merkezi Finans ve İhale Birimi, Bakanlığımız çalışanları ile proje ortağı Almanya adına projenin yürütülmesini sağlayan IRZ (Deutsche Stiftung für internationale rechtliche Zusammenarbeit) Vakfı'nın değerli çalışanlarına, özellikle bu çalışmanın derlenmesinde emeği geçen Hukuk İşleri Genel Müdürü Sayın Feyzullah TAŞKIN başta olmak üzere tüm Genel Müdürlük personeline teşekkür eder, bu çalışmanın tüm yargı çalışanlarına faydalı olmasını dilerim.

Kenan İPEK
Adalet Bakanı

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	v
TRAFİK KAZALARINDAN KAYNAKLANAN CEZA VE HUKUK YARGILAMALARINDA BİLİRKİŞİLİK SEMPOZYUMU	vi
SEMPOZYUM PROGRAMI.....	vi
1.GÜN, I.OTURUM.....	1
1.GÜN, I.OTURUM(DEVAM)	29
1.GÜN II.OTURUM	45
1.GÜN, II.OTURUM(DEVAM).....	67
2.GÜN, I.OTURUM.....	81
2.GÜN, I.OTURUM(DEVAM)	108
2.GÜN, II.OTURUM	119
2.GÜN, II.OTURUM(DEVAM).....	129
3.GÜN	152
SEMPOZYUM SONUÇ BİLDİRİSİ	182
EKLER	184
DAVRANIŞ İLKELERİ KILAVUZU.....	184
HUKUK MUHALEMELERİ KANUNU VE CEZA MUHALEMELERİ KANUNU'NDA BİLİRKİŞİLİK İLE İLGİLİ MADDELER.....	191
ALMAN HUKUK MUHALEMELERİ KANUNU'NUN BİLİRKİŞİLİK İLE İLGİLİ MADDELERİ	206
ALMAN CEZA MUHALEMESİ KANUNU'NUN BİLİRKİŞİLİK İLE İLGİLİ MADDELERİ	221
BİLİRKİŞİLİK KANUNU TASARISI TASLAĞI.....	230

TRAFİK KAZALARINDAN KAYNAKLANAN CEZA VE HUKUK YARGILAMALARINDA BİLİRKİŞİLİK SEMYOZYUMU

SEMPOZYUM PROGRAMI

Yer : Antalya (ATGV Eğitim ve Sosyal Tesisleri)
Tarih : 23-24-25/04/2014
Konu : Trafik Kazalarından Kaynaklanan Hukuk ve Ceza
Yargılamalarında Bilirkişilik

23 Nisan 2014, Çarşamba

09:15 – 09:30 **Açılış Konuşmaları**

Sn. Ömer Kerkez

Proje Lideri, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel
Müdürü

Sn. Rainer Dopp

Proje Lideri, Meklenburg Vorpommern Eyaleti Eski
Müsteşarı

09:30 – 10:50 **I. Oturum**

Konu : Trafik Kazalarından Kaynaklanan Ceza
Davalarında Bilirkişilik Uygulamaları

Oturum Başkanı: Prof. Dr Caner Yenidünya -
Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve
Ceza Muhakemeleri Hukuku Ana Bilim Dalı
Öğretim Üyesi

Konuşmacılar:

Hüseyin Yavuz - Komiser Yrd. - Antalya Emniyet
Müdürlüğü 15 dk.

Ahmet Taşyurt - Şanlıurfa Cumhuriyet Savcısı
15 dk

Erkan Uçar - Samsun Asliye Ceza M. Hakimi
15 dk

Nedim Yüzügüllü - Ankara Adli Tıp Grup
Başkanlığı

Trafik İhtisas Dairesi Başkanı

15 dk

Soru-Cevap
20 dk.

10:50-11:10

Ara

11:10-12:15

I. Oturum: (Devam)

Konuşmacılar:

İsmail Ergün - 12. Ceza Dairesi Üyesi
20 dk

Michael Kruse - Rostock Yüksek Eyalet Mahkemesi
Ceza Dairesi Başkanı, Almanya Bilirkişilik
Uygulaması (ceza)
30 dk.

Soru – Cevap
15 dk.

12:15 - 14:00

Öğle Yemeği

14:00-15:45

II. Oturum

Konu : Hukuk Davalarında Bilirkişilik Uygulamaları

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Talat
Canbolat - Marmara Üniversitesi Hukuk
Fakültesi İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku
Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi

Konuşmacılar:

Ali Özel - Şanlıurfa 2. AHM Hakimi
15 dk

Günay Erdem – Adli Tıp Kurumu Trafik İhtisas

Dairesi Başkanı
15 dk.

Süleyman Kul - Yargıtay 17. Hukuk Dairesi Üyesi
20 dk

Peter Winterstein - Rostock Yüksek Eyalet
Mahkemesi

Başkan Yardımcısı
30 dk.

Soru – Cevap
25 dk.

15:45 - 16:00 Ara

16:00 - 16:45 Alman Bilirkişi Tarafından Örnek Rapor Sunumu
(Bilirkişi raporunun şekli, kapsamı, niteliği hakkında)

24 Nisan 2014, Perşembe

09:30 - 11:00 **1 Oturum**

Konu : Bilirkişi raporlarında teknik- hukuki konu ayrımı

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Talat Canbolat

Konuşmacılar:

Peter Winterstein ve Michael Kruse (Hukuk/Ceza)
60 dk.

Yargıtay adına konunun değerlendirmesi
30 dk.

11:00-11:15 Ara

11:15 - 12:00 **1. Oturum** (devam)

Konuşmacı:

Prof. Dr. Talat Canbolat

12:00 - 14:00

Öğle Yemeği

14:00 - 14:15

M. Emin Akbaşoğlu – (Adli Tıp Kurumu Başkan Yardımcısı)

Konu : Adli Tıp Kurumu ve Trafik İhtisas Dairesinin Genel İşleyişi

14:15-15:40

II Oturum:

Konu: Bilirkişilerin Seçimi, Atanmaları, Niteliklerinin Belirlenmesi, Raporlarının Hazırlanması ve Bilirkişilerin Eğitimi

Oturum Başkanı : Prof. Dr Caner Yenidünya

Konuşmacılar:

Mehmet Tükenmez – Bilirkişi (Makine Mühendisi)
15 dk

Avukat – Antalya Barosu
15 dk.

Yargıtay adına değerlendirme
25 dk

Alman trafik bilirkişisi- DEKRA Kurumu
30 dk

15:40 - 16:00

Ara

II. Oturum (devam)

Konuşmacı:

16:00 - 16:45

Prof. Dr.Caner Yenidünya (Marmara Üniversitesi
Hukuk Fakültesi
Öğretim Üyesi)

25 Nisan 2014, Cuma

10:00 - 11:00 **Konu** : Trafik kazalarından kaynaklanan davalarda bilirkişilik sorunu ve çözüm yolları hakkında varılan sonuçların değerlendirilmesi

Konuşmacı:

Prof.Dr.Talat Canpolat

1.GÜN, I.OTURUM

Sunucu:

- Avrupa Birliği yardım aracı olan IPA kapsamında 2013 yılının başından bu yana Adalet Bakanlığımız Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü koordinesinde Almanya ile birlikte yürütölen Geliştirilmiş Bilirkişilik Sistemi Eşleştirme Projesi'nin 23 ile 25 Nisan 2014 tarihleri arasında, Adalet Teşkilatını Güçlendirme Vakfı Antalya Eğitim ve Sosyal Tesisleri'nde yapılacak olan “Trafik Kazalarından Kaynaklanan Ceza ve Hukuk Yargılamalarında Bilirkişilik” konulu çalıştayına hoş geldiniz. Açılış konuşmalarını yapmak üzere Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürü ve proje lideri Sayın Ömer KERKEZ'i kürsüye davet ediyorum.

Ömer KERKEZ, Hukuk İşleri Genel Müdürü:

Sayın Yargıtay Birinci Başkan Vekilim, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun değerli Üyesi, Sayın Müsteşar Yardımcım, Alman tarafının proje lideri Sayın Rainer DOPP ve yabancı misafirlerimiz, pilot adliyeden gelen hakim savcılarımız, Antalya'dan katılan değerli misafirlerimiz, öncelikle bu toplantıya hoş geldiniz, katılımınız için teşekkür ediyorum. Bildiğiniz gibi Almanya ile birlikte bir eşleştirme projesi yürütüyoruz. Bir seneden fazladır birçok faaliyetler yapıldı. Ama özellikle bazı konularda bilirkişilik uygulamalarını somutlaştırarak, daha derinden inceleyerek ve çözüm önerilerini bulmaya çalışarak Türkiye'de bilirkişilik uygulamalarından kaynaklanan sorunların giderilmesine yönelik çalışma yapmak amacıyla böyle bir toplantıyı düzenledik. Çok dağımk bir şekilde her konuyu ele almanın bizi kısa sürede istediğimiz sonuca götüremeyeceğini düşündük. Bugün burada trafik kazalarından kaynaklanan bilirkişilik uygulamalarında mümkün olduğu kadar bütün tarafları buraya davet ettik. Herkesin, öncelikle kendisinin nasıl uygulamada bulunduğunu ve daha sonra neler istediğini, eksikliklerin yanlışlıkların neler olduğunu açıkça dile getirmesini bekliyoruz. Böylelikle bu toplantı sonucunda varılacak değerlendirmeler ışığında bir nebze olsun trafik kazalarından dolayı yargılamanın uzaması açısından, mahkemelerde dosyaların beklemesine biraz engel olabilirsek bu toplantının faydalı olacağını düşünüyoruz. Ben

katılımınız için tekrar herkese çok teşekkür ediyorum. Ben sözü Sayın Rainer DOPP'a bırakacağım.

Sunucu:

Adalet Bakanlığı ve Hukuk İşleri Genel Müdürü ve proje lideri Sayın Ömer KERKEZ'e konuşmalarından ötürü teşekkür ediyorum. Açılış konuşmasını yapmak üzere Alman proje lideri ve Mecklenburg-Vorpommern Eyaleti eski Müsteşarı Sayın Rainer DOPP'u kürsüye davet ediyorum.

Rainer DOPP, Alman proje lideri ve Mecklenburg-Vorpommern Eyaleti eski Müsteşarı:

Size bugün burada kendi adıma ve proje tarafı IRZ Vakfı adına hoş geldiniz demekten gerçekten çok mutluluk duyuyorum. Sayın Genel Müdürümüzün de biraz öne söylediği gibi projemiz geçen senenin başından bu yana sürmekte. Hem geçen sene, hem bu senenin başında özellikle pilot mahkemelerimizin bulunduğu mahkemeleri ziyaret etme fırsatımız oldu. Bu ziyaretlerimiz esnasında hem tartışmalar yaşadık, hem sunumlar yaptık, hem bilgilerimizi ve deneyimlerimizi paylaşma fırsatı bulduk. Yaptığımız faaliyetlerde her zaman birebir görüşmeler yapabildik. Ancak bugün burada gerçekten konunun tüm katılımcıları bir araya gelip; konuyu tam anlamı ile ele alabiliyoruz. Bu görüşmelerimiz esnasında mahkemedeki bilirkişilik sisteminin geliştirilmesi ya da değiştirilmesi, iyileştirilmesi gerekliliği ile ilgili birçok fikir ortaya kondu. Bu bağlamda mutabakata vardık. Ancak münferit görüşmelerle bunu değiştirmemiz mümkün olmayacak. Bu sebepten dolayı hepimiz bir araya gelip bunu tartışmalıyız. Gerçekten tüm katılımcıları bugün bir araya getirmiş olmaktan ve burada bir araya gelmiş olmaktan çok heyecan duyuyorum. Şimdi bizim burada seçtiğimiz konuda yapacağımız değişiklikler Türkiye'nin büyük bir kısmını etkileyecektir. Konumuz trafik. Eminim cuma tekrar buradan ayrıldığım zaman büyük bir adım atmış olacağız. Bu sebepten dolayı da cumaya kadar gerçekten birçok konuda mutabakata varmayı hedefliyoruz, umuyoruz ve birçok konuyu da karara bağlamayı hedefliyoruz. Bu yüzden de katıldığımız için teşekkür etmek istiyorum. Hepimize faydalı bir faaliyet diliyorum.

Sunucu:

Alman proje lideri ve Mecklenburg-Vorpommern Eyaleti eski Müsteşarı Sayın Rainer DOPP'a konuşmalarından ötürü teşekkür ediyoruz. Şimdi oturumu yönetmek üzere, oturum başkanı ve Marmara Üniversitesi Ceza ve Ceza Muhakemeleri Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Görevlisi Prof. Dr. Caner YENİDÜNYA'yı ve oturumda konuşmacı olan Antalya İl Emniyet Müdürlüğü Trafik Denetleme Şube Müdürlüğü Komiser Yardımcısı Hüseyin YAVUZ'u, Şanlıurfa Cumhuriyet Savcısı Ahmet TAŞYURT'u, Samsun Asliye Ceza Mahkemesi Hakimi Erkan UÇAR'ı ve Ankara Adli Tıp Grup Başkanlığı Trafik İhtisas Dairesi Başkanı Nedim YÜZÜGÜLLÜ'yü kürsüye davet ediyorum.

OTURUM BAŞKANI, Prof. Dr. Caner YENİDÜNYA, Marmara Üniversitesi Ceza ve Ceza Muhakemeleri Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Görevlisi:

Değerli katılımcılar, bugün ilk oturumumuzda trafik kazalarından kaynaklanan ceza davalarında bilirkişilik konusunu ele alacağız. Aslında bir trafik kazası yaşandıktan sonra bu kazaya müdahale eden tüm süreçleri peşi sıra irdelemek ve bu süreçlerde ne gibi incelemeler yapılması, acaba bu gibi süreçlerde nasıl davranılırsa ceza adaletinin maddi gerçeğe ulaşması adına nasıl doğru hareket edilir konusunu çalışacağız. Bu sebeple, trafik kazasının yaşandığı ilk andan itibaren o hadiseye ilk el koyan yetkililer itibariyle, ilk olarak kolluk açısından Antalya Emniyet Müdürlüğü Komiser Yardımcısı Sayın Hüseyin YAVUZ konuşacak. Polis faaliyeti olarak, acaba trafik kazalarına ilk müdahalede nelere dikkat edilmelidir, ne gibi hususlar önem arz etmektedir? Kendisi bunu bizlere açıklayacak. Buyurun Hüseyin Bey 15 dakika süreniz var.

Hüseyin YAVUZ, Antalya İl Emniyet Müdürlüğü Trafik Denetleme Şube Müdürlüğü Komiser Yardımcısı:

Çok teşekkür ediyorum Başkanım. İsmim Hüseyin YAVUZ. Antalya Emniyet Müdürlüğünde çalışıyorum. Emniyet Genel Müdürlüğü'nün Trafik Eğitim Daire Başkanlığı'nda da öğretim görevlisi olarak çalışıyorum. Ülkenin birçok yerinde eğitmen olarak başta polis arkadaşlarımız olmak üzere, kamu özel tüzel kişiliklerde eğitimler vermeye çalışıyoruz. Öncelikle, bilirkişilik bir inşaatın

temelini düşündüğümüz zaman temelini oluşturuyor. Bir temel ne kadar sağlam olursa, üzerine dikeceğimiz bina o kadar güçlü kuvvetli ve hata payının en düşük olacağı kanaatindeyim. Öncelikle biz polis olarak kaza mahalline gittiğimizde meydana gelen kazayla ilgili iz ve delillerin kaybolmaması açısından gerekli trafik güvenliğini aldıktan sonra, başta maddi deliller olmak üzere, tüm delilleri araştırıyoruz. Bu delilleri tabi araştırırken bir trafik polisi sadece Trafik Kanunu'nun kendisine vermiş olduğu yetkiye göre değil, aynı zamanda yansıda da gördüğümüz gibi birçok genel bilgi çerçevesinde hareket etmelidir. Bu fizikten tutun da, araçların aksamından, yol bilgisinden mühendislik bilgisine kadar birçok konuyu kapsıyor. Buradaki temel amacımız, sadece kural ihlalinin nasıl olduğu değil, 5 N 1 K formülü ile inceleniyor. Kaza olmadan önce öngörülebilir miydi, öngörülemez miydi? Bu ve buna benzer sorulara cevap veriyoruz. Genel itibariyle çevre güvenliğimizi aldıktan sonra 'kaza mahallinde kimler var kimler yok', 'görgü şahitleri var mı', bunları tespit ediyoruz ve tamamen güvenli bir ortam oluşturduktan sonra iz ve delil analizine geçiyoruz. Bu iz ve deliller sadece, kaza mahallindeki araçtan kaynaklı olmadığı gibi sürücü reflekslerini ilgilendiren, kazanın oluşumuna etki gösteren her türlü durumu göz önüne alıyor. Bu durum tespitlerinden sonra, bu kazanın oluşmasını ortaya çıkaran sebep nedir? Çözmeye çalışırken öncelikle maddi delilleri tespit etmeye çalışıyoruz. Maddi delillerin yanı sıra kaza mahallinde, meydana gelen kazanın oluşmasını etkileyen ihlalin tespitinin yanı sıra, kazanın oluşmasında herhangi bir etkisinin olmadığını düşündüğümüz konuları da tespit etmeye çalışıyoruz. Biz burada buna 'illiyet bağı' diyoruz. Sürücü eğer bu hareketi yapmamış olsaydı bu kaza oluşur muydu? Bu hareketi yaptıysa kaza oluştu ve bu hareketi kimin yaptığı yönünde kazayı analiz ediyoruz. Bunu Trafik Kanunu'nun vermiş olduğu yetkilere dayanarak yapıyoruz. Aynı zamanda hukuksal açıdan hazırlık soruşturmasında ve kovuşturma aşamasında, yargılamayı ve soruşturmayı yapan hakim ve savcılarımızın eline bulabildiğimiz kadar done ve delili dosya içerisinde sunmaya çalışıyoruz. Keza bunu, özellikle trafik kazaları boyutunda, her ne kadar trafik polisi idari bir polis olarak görünse de adli boyutta her türlü delili toplayıp ilgili birimlere teslim ediyor. Buradaki her türlü delilden kastımız; karayolu üzerinde, maddi delillerden bahsettik biraz önce, araca ait, araçtan kaynaklı hasarlar, araçtan kaynaklı arızalar, aracın meydana getirdiği kaza, sürücünün yapmış olduğu ihlaller çerçevesinde meydana getirdiği kazalar, karayolu üzerinde araçtan, fren izi başta olmak üzere, kırılma kazıntı

izleri ve benzeri delilleri toplamayla birlikte, özellikle büyük araçların ve diğer araçların karışmış olduğu kazaları detaylı bir şekilde incelemekteyiz. Keza şuan sizlere bir iki görüntü hazırladık. İncelememiz gereken analiz etmemiz gereken o kadar çok kaza var ki, sadece birkaç tanesini konu başlığı olarak almak istedik. Şu gördüğümüz kaza 3 ölü 2 ağır yaralı olan bir kazaydı. Kaza mahalline gidip inceleme yaptığımızda, sürücü viraja girerken yağışlı bir havada, sadece sürücünün yapmış olduğu kural ihlali olmayıp, zeminde yapmış olduğumuz araştırmalarda, zemin içerisindeki kumlanmanın da eksikliğinin olduğunu tespit ettik. İşte kaza mahalline giden bir trafik polisi bu gibi çok ince nüans farkı dediğimiz olguları tespit ettiği zaman, ümit ediyorum ki yargılama aşamasında da hakimlerin de elini güçlendirecektir. Bir başka örnek vermek istiyorum. Bizim bu kaza mahalline gittiğimizde ki analiz ettiğimiz konular çerçevesinde; malumunuz kamyon, otobüs, çekici gibi araçların takograf kullanma zorunluluğu var. Bu takograf bir nebze trafik polisi gibi algılanıyor. Her an sürücünün bütün hareketlerini kontrol altında tutuyor. 2009 yılında olan bir kazayı örnek olay olarak aldım. İsim vermiyorum fakat ulusal kanallarda çok sayıda çıktı. Bir beton mikseri ile bir motosikletin meydana getirdiği bu kaza, kamuda yankı uyandırdı. Bu konunun ağır ceza mahkemesinde görülen davasında ben bilirkişilik yaptım. Tabi bizim şöyle bir avantajımız olabiliyor. Eldeki ve kaza mahallinde incelenen bütün delillere rahatlıkla ulaşabiliyoruz. Bazen savcılarımız hazırlanmış olan hazırlık dosyalarının içerisinde istenilen bazı delillerin olmadığını görüyorlar. Biz gerekirse kaza mahalline gidip; araştırma yaparaktan dosyanın içerisini şekillendirmeye ve delillendirmeye çalışıyoruz. Burada araçlarda bulunan kullanılması zorunlu olun bu takograf kâğıdı, sürücünün beraat etmesini sağladı. Bu bir bürokratımızın oğlunun karışmış olduğu bir kaza. Hatta bu yargılama aşamasında bilirkişi açısından rüşvet aldığı ve benzeri gibi konularda iddialarda da bulunulmuştu. Biz kazayı dosyaya konulan bir tane takograf kâğıdı aracılığıyla çözdük. Şu gördüğümüz delil maddi delildir. Biraz önceki yansılara bahsettiğimiz maddi delili, değişmesi olmayan çok zor, objektif, kesinlikle sübjektif değerlendirmelere gerek olmadığı bir delil olarak görüyoruz. İfadeleri biraz daha böyle sübjektif, kişilerin görüşüne, yaklaşmasına, yakınlığına ve benzeri şekilde ifade vermeleri hususunda maddi delillere biraz daha ağırlık veriyoruz. Keza ifadeler genel olarak böyle değerlendiriliyor. Bahsettiğim bu olayda dosya içerisinde bulunan tanıkların ifadelerine göre mikserin hiçbir şekilde kırmızı ışıkta durmadan hızlı bir şekilde

gittiği; motosikleti türbülans etki yaparak altına aldığı ve arkasındaki yolcu olan kişiyi ezdiği şeklinde şekillenmekte iken; var olan delillerden takograf kaydını izlediğimizde ve incelediğimizde bu sürücünün kesinlikle kırmızı ışıkta durduğu ve 40 kilometre hıza kadar çıkıp sonrasında bir problem olduğunu düşünerek tekrardan durduğu şeklinde tespitite bulunduk. Bu şekilde bir kanaate vardıktan sonra mikser sürücüsünün bir kusuru olmadığı kanaatine varıldı. Keza bu durum, 3 tane farklı Trafik İhtisas Dairesi olsun Adli Tıp olsun ve diğer fen heyetlerine gönderildi.

Benim burada esas anlatmak istediğim gaye, trafik polisi olarak kaza mahalline gittiğimizde öncelikle maddi delillere el koyuyoruz. Maddi deliller, bu maddi deliller fren izi, fren kırılma izleri başta olmak üzere araçlarda kullanılması zorunlu olan şeyler diyebiliriz. Bir ilave açmak istiyorum, belki daha önce yansılarda da bahsetmem gerekebilirdi. Kaza mahalline gittiğimizde kendimizi sürücünün yerine koyuyoruz. Ben olsan bu kazayı önler miyim veya bu kazayı öngörebilir miyim? Bu öngörme ve öngörülebilirlik bilirkişi bakımından trafik kazasının analizi ve tahkiki açısından çok mühim bir durum. Keza özellikle yaya kazalarında sürücü geriden gelirken; kontrollü bir şekilde gidip gitmediğini bu öngörme ve önleme tekniğinden çözmeye çalışıyoruz.

Yaya kazaları konularına da bir giriş yapmak istiyorum. Özellikle keza başta Antalya olmak üzere Türkiye'nin birçok yerinde yayaların karıştığı kazalarımız olmaktadır. Karayolları Trafik Kanunu'nda birkaç maddenin haricinde yayalarla ilgili bir öncelik mevzu bahis değildir. Keza yayaların güvenli geçiş yerleri haricinde geçiş yaptıkları durumlarda meydana gelen kazalarda yayaların asli kusur, yani büyük kusur verilebiliyor. Yine bilirkişilik ve trafik analizi açısından, işte yayalar açısından bu öngörülebilir bir önleme durumu bakımından sürücü bu yayayı öngörmüş olsaydı kazayı önleyebilir miydi, çarpmayı önleyebilir miydi? gibi sorular sorarak çözmeye çalışıyoruz. Keza hazırlık, bilirkişi ve kovuşturma aşamasındaki özellikle bilirkişilerimizin de faydalandığı kamera kayıtlarını bulup maddi delil olarak dosya içerisine dâhil ediyoruz. Kamera kayıtları malum maddi delil açısından bir %100 delildir. Burada size örnek vereceğim. Bu olayı kamera kayıtlarından çözdük. İçerisinde 2 kişinin bulunduğu araç viraja girdiği yerde yan yatıyor. Araç yan yattığı için sürücüsünün kim olduğu belli değil, çünkü herkes yukarıdan çıkıyor. 1 ölü 1 yaralı ve 1 sağ kurtulan var. Yaralı da değil. Sağ olan kişi ölü

olduğunu, ölünün sürücü olduğunu tespit ediyor. Keza biz kamera kayıtlarını incelediğimizde önceki kayıtlardan kişinin üzerindeki elbisenin morga gidip cesedin üzerindeki elbiseyi kontrol ederekten dahi, sürücüyü tespit etmeye çalışıyoruz. Keza tespit ediyoruz bu gibi durumlarda. Fotoğraf, en önemli konularımızdan bir tanesi de kaza mahallindeki bütün iz ve delilleri hesaplayıp topladıktan sonra güvenli bir şekilde çok yönlü, dört yönden olmayıp sekiz yönden, kuzeybatı, güneybatı ve benzeri yönlerden de detaylı bir şekilde kamera kaydına fotoğraf kaydına alıyoruz ve bunun dosya kapsamında hazırlık soruşturmasında savcılarımıza yönlendiriyoruz. Kısaca bir özetlemek gerekirse; kazanın oluş şeklini araştırıyoruz, kural ihlalini kim yaptığını, ilk kural ihlalini yapan sürücüyü, araç sürücülerini, iz ve delilleri, fotoğraflarımızı, yol yapımından kaynaklanan problem var mı yok mu konusunu inceliyoruz. Araçlar hasar ve benzeri durumları tespit edip genel boyutta dosyanın içerisine koyup adli makamlara teslim ediyoruz. Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI:

Sayın Hüseyin YAVUZ'a bu değerli bilgileri bizlerle paylaştığı için teşekkür ediyoruz. Sayın YAVUZ, kolluk yönünden, bir trafik kazası meydana geldiğinde öncelikle yapılacak incelemeler açısından personel eğitiminin önemli olduğunu, o anlamda kolluk personelinin bu tarz kazalarda nasıl yaklaşması gerektiği konusunda iyi bir eğitim verilmesi gerektiğini, kaza mahallinde yapılması gereken bazı önemli işler bulunduğunu, bu işlemlerden ilkinin; kaza mahallinde bulunan kişilerin ve diğer şahısların, diğer unsurlarının mal ve can güvenliğinin sağlanması bulunduğunu, bunun dışında kaza dışı unsurların olay mahallinden uzaklaştırılması gerektiğini, kaza dışı unsurların olay mahallinde bulunmasının ileride maddi gerçeğin aydınlatılması yönünden sakıncalar doğurabileceğini, kazaya ilişkin verilerin dikkatli bir şekilde güvence altına alınması gerektiğini, bu anlamda varsa görgü şahitlerinin tespit edilmesi gerektiğini ve bu kazaya ilişkin verilerin geniş bir perspektiften değerlendirilmesi gerektiğini, örneğin yoldaki iz ve eserlerin tespitinin yapılması gerektiğini, maddi bulguların doğru bir şekilde tespit edilmesi gerektiğini ve bu arada bunlarla da ilgili de mümkünse imkân ölçüsünde doğru ve yerinde kayıt alınması gerektiğini, fotoğraflama ve kamera kayıtlarının alınması gerektiğini belirtti. Kendisine teşekkür ediyoruz bu değerli bilgileri verdiği için. Şimdi soruşturma safhasında cumhuriyet savcısının bir trafik kazası yönünden yapması gereken

işlemler ve soruşturma safhasında bilirkişi incelemesinin arz ettiği önem yönünden Sayın Şanlıurfa Cumhuriyet Savcısı Ahmet TAŞYURT'u dinleyeceğiz. Buyurun Ahmet Bey.

Ahmet TAŞYURT, Şanlıurfa Cumhuriyet Savcısı:

Teşekkür ederim. Değerli Yüksek Kurul Üyelerimiz, Yüksek Mahkeme Başkan Vekilimiz, Sayın Genel Müdürüm, değerli Alman meslektaşlarımız, sayın meslektaşlarımız, sayın baro mensubu avukat arkadaşlarımız hepimize hoş geldiniz diyorum. Pilot adliye olarak 2 yıla yakın zamandır bir şekilde bu projenin içerisindeyiz. Esasında tabi sadece trafik kazaları bağlamında ele alınmıyor, spesifik olarak belirli bir alandan daha genel bilgiler veya görüşler ortaya çıkabilir düşüncesiyle diye anlıyorum bunu. Yoksa bu proje boyunca sadece trafik kazaları ele alınmadı. Yani bir hekim sorumluluğundaki bilirkişinin rolü veya başka ceza yargılaması veya hukuk alanında da biliyoruz. Bilirkişi uygulamasına ilişkin çalışmalar yapıldı. Karşılıklı görüş alış verişinde bulunuldu. Alman meslektaşlarımıza biz kendimizi anlatmaya çalıştık. Onlar kendi uygulamalarını bizlere aktardılar. Buradan elde ettiğimiz tabi belirli ve ortak tartışma noktaları ortaya çıktı. Onu gördük. Şimdi temel bir şey olarak bir Alman meslektaşlarımızla şunu fark ettik. İlk önce, biz hakim ve savcı olarak keşif uygulamasına çok alışmışız. Alman uygulaması bunun biraz tersini iddia ediyor "bu kadar keşfe gerek var mı" diyor. Mesela trafik kazası sonucunda illa ki keşfe gidilmelidir. Biraz Yüksek Mahkememizin de içtihatları o yönde. Yoksa bozuluyor dosya. İşte kararınız bozulabilir olay yerini görmemişsin, nerden anladın, nerden inceledin diye. Alman meslektaşlarımız da haklı olarak şunu soruyorlar: Orada ne görmeyi umut ediyorsunuz?. Yani sadece yol var levha var. İşte geçmişteki bir olayın geçmiş olduğu uzay zaman koordinatı var. Başka bir şey yok. Ha diğer her şey dosyada var veya olabildiği kadar elde edilmiş olan maddi deliller varsa emanette var. Şimdi buradan yola çıkarak konuyu irdelediğimizde şöyle bir yargıya varıldığını gördük daha ziyade. Biz bilirkişilik müessesine çok aşırı müracaat ediyoruz. Şimdi bizim de tabi karşı düşüncelerimizde var. Bunlar hani temel kabul etmemiz gereken eleştiriler mi yoksa biz de kendi iç değerlendirmemizi yapıp başka şeyler söz konusu olabilir mi burada? Olaya yoksa başka bir şekilde mi yaklaşmamız gerekir? Böyle düşüncelerimiz oldu. Benim de şahsi düşüncelerim var. Şimdi savcı olarak, yani kendimize baktığımızda rolümüzün ne olduğunu düşünüyorum. 15 sayfalık bir metnim varda tamamını okumaya

kalksam 15 dakikanın yeterli olmayacağını düşünüyorum. O nedenle kısa öz olarak geçmeyi düşünüyorum. Şimdi burada savcı işte kamu tarafından görevlendirilmiş bir kişi. Neyi araştıracak? Ne şey yapacak? Bir vaka var ortada bunun bir arka planını, iç yüzünü, maddi hakikati araştıracak. Şimdi maddi hakikate, şimdi kendi kendine masa başına oturup da erme imkânı yok. Ona sunulan herkesin elde edebildiği deliller. Ya gözlemleyecek ya da önüne gelmiş olan belgeler metinler, bunlardan yola çıkarak bazı saptamalara varacak. Şimdi savcının rolünü, savcılık yeni bir müessese, ama yüzyıllardır adliyeler var mahkemeler var soruşturma esasında buradaki şey. Şimdi soruşturmacı rolünüz var. Bu esasen Türkiye'mizin güzel bir yönü. Ama ne soracağız? Buna ilişkin bir kuralımız yok.

Şimdi çok basit bir örnek markaj var. Bir cinayet mahalli var. Daha doğrusu bir intihar vakası olduğu söylenen bir vaka, bildirim var. Siz sadece otopsiye gidiyorsunuz. Birinin düşmüş olduğunu duyuyorsunuz. Fakat soruşturma süreci devam edince, tanıklar falan dinlenince, dosya önünüze gelince siz anlıyorsunuz ki şöyle bir iddia var. İntihar ettiği iddia edilen kişi, parmaklığa iki elini de koymuş ve aşağıya öyle atlamış. Bir tanık böyle söylüyor. Fakat olay yeri inceleme, biz olay yeri inceleme ekibimizi göndermişiz. Yani bakılsın edilsin diye. Tabi evin her tarafının karmaşık olup olmadığını, işte birinin hani onu ittirdiğine ilişkin bulgular, orda bir kan izi bir şey olabilir. Bunlara bakılmış mı? Fakat o parmaklıkta ben korkulukta bu kadının parmak izleri var mı? Bu sonuç çok değerlendirilmemiş. Çünkü o ancak, bütün dosyayı bildiğinizde sorabildiğiniz bir soru. Zor bir durum. Çoğunlukla bir trafik kazası da söz konusu olabilir. Yani taraflar ilk başta, siz bir beyanını alıyorsunuz. Onlar beyanını sonra değiştiriyorlar. Yani maddi hakikat onların dediğinde de olabiliyor. Mesela burada sayın komiserimiz söyledi. Traktör yokuş aşağıya çekildi. İki kişi üzerindedir. Devrilir. Biri ölür biri hayatta kalır. Hayatta kalana gider sorarlar. Sürücü ötekisidir der. Bilmiyoruz biz bunu. O söylüyor sadece. Ama biz mesela burada şöyle bir soruyu sormuyorsak kendimize, bu maddi hakikat yarım bir maddi hakikattir. Evet, biri ölmüş biri yaralı bunu biliyoruz ama kim öldürdüğü veya kim taksirli öldürdüğü tam bilemiyoruz. Direksiyonda parmak izi almayı unutuyoruz mesela. Bu tür eksiklikler söz konusu olabiliyor. Yani olayı objektif, bir bütün, komplementer şekilde kuşatacak bir şeye ihtiyaç var. Buralarda bilirkişiye ihtiyaç varsa kullanmak lazım diye düşünüyorum. Mesela hani bilirkişilik Türk Yargısının kendi

kendine çok sık müracaat ettiği bir şey de değil. Ben örnek vereceğim. 10 Ağustos 1628'de Stockholm'de Vasa diye bir gemi, çok muazzam bir askeri gemi bu. Ve büyük görevler bekliyor bunu. 1 deniz mili gitmeden batıyor. Batınca, neden batmış diye araştırılıyor. Orada dikkat ettim. Bir soruşturma komisyonu kuruluyor. İki tane gemi kaptanı görevlendiriliyor o soruşturmaya, sebep? Çünkü o soruşturmayı yürüten diyelim ki hukuk bilgisi olan kişinin, o geminin ne zaman, hani balastı tam mı? İşte dengesi sağlanmış mı? Sağlanmamış mı? Burada ne çalışmalar yapılmış? Bunları belirlemek gerekir. Soruşturmanın en sonunda vardığımız şey, Kral'ın bir talimatının, biraz iki güverteli yapılmış gemi en üst güvertesine 12 yerine 24 top konulmuş, dengeyi o iyice bozmuş. Zaten bozuk ama o çağda mesela şöyle bir şey yok. İşte denge hesaplaması denilen şey bilinmiyormuş. Deneme ve yanılmaya göre gemi imal ediliyor. Dolayısıyla öyle bir bilirkişi ihtiyacı olduğunu dahi bilmiyorsunuz. Yani çağınıza göre bir şeyleri sorabiliyor veya cevabını alabiliyorsunuz. Mesela bu gün bir savcının 18.yüzyıldaki bir savcının belki, parmak izi veya DNA analizi diye bir şey sormasına ihtiyaç yoktu. Ama bugün onu bilmek durumundasınız. Bilebildiğiniz ölçüde sorularınız daha net olabilir. Daha amaca yönelik olabilir ve netice alıcı olabilir. Burada işte Alman meslektaşlarımızla olan temaslarımızda, biz öğretmek istedikleri şey şu diye anlıyorum. Yani işte bu DNA dilinden gidelim. Bir rekombinasyon yapıyorsunuz. Onlardan hani alacağımız ve bizden alacağımız şeyler var ve ortak iyi biri bilirkişilik bedeni ortaya çıkaracağız. Bir şey yapacağız ve işimize yarayacak. Çalıştırabileceğiz bunu. Böyle olabilir mi? Bunun için neler yapılabilir, irdelenebilir. Şimdi bu bilirkişilik atanmasında savcılıkta ve ya mahkemelerde davaya biz kendi ben kendi bölümüm açısından yapayım. Gözlemlediğim iki böyle gizli kalmış davranış biçimi var. Yani bu illaki yasada düzenlenmiş değil, ama kişilerin davranışları ile bu ortaya çıkıyor ve anlıyorsunuz. Birincisi şu, ben bazen yani hakim ya da savcı cübbesini giymiş bir hukukçu; bir dosyayı şimdi konuyu bilemeyeceğinden değil; konuyu çok uzun süre ele alması gerekmesi nedeniyle bilirkişiye tebliğ ettiğini düşünüyorum. Mesela bu ne olabilir? İşte bir yönetici bir kooperatif ya da şirketin mal varlığından zimmetine mal geçirmiş midir? Bunun tespiti, 10 yıl boyunca bir şirketin yapmış olduğu trans-aksiyonları, havaleleri, vesaireleri, işte alımları, satımları incelemenizi gerektirir. Siz o tarihteki alım satım bedellerini, fiyatlarını bilemezsiniz. Onları araştırırsanız bulabilirsiniz ama bu çok uzun zaman alır. Mesela bunu

bir ağır ceza mahkemesi yapıyor, çuvallarca toplanmış evrak var. Yaysak duruşma salonuna 3 ay boyunca incelesek, o mahkemeyi hemen vatandaş şikâyet etmeye başlar. İşte diyelim ki diğer meslektaşlarım adamlar ne yapıyor orda der. Bu kadar uzun süre bakamazsınız. Dolayısıyla, böyle basit işte diyelim ki toplama, çıkarma ve bazen de mali konular illa da uzmanlığı gerektirmiyor demek istemiyorum. Bir dekontun üzerindeki bir sembolün, işaretin, rakamın ne manaya geldiğine ilişkin gizli bir bilgi de olabilir. Onu bankacılık, işte o işletim sistemini kuran kişi biliyor. Buralarda bilirkişi kullanılıyor diye düşünüyorum. Bu doğal mı? Bence buna çok karşı çıkmamak lazım. Yani bu bizim bilirkişi kullanmamızın sebebi gibi görülüyor ama ben zorunluluk olduğunu düşünüyorum. Derler ki bir şey varsa adlidir ve zorunludur. Hani öyle felsefi bir şey vardır. Şimdi zorunlu olmasaydı zaten bu ortaya çıkmazdı. O zaman bunu nasıl daha uyumlu, daha kaliteli ve ya hakimın tamamıyla işi bilirkişiye tebliğ etme, artık bütün kararı ona bırakmasından kurtarmaya yönelik, hani kullanabiliriz. O kadar çok nasıl bilirkişiye başvurmamalıyız. İkincisi de işte evet ekstra bilgi gerektiren alanlar. Yani şimdi mesela Malezya'da uçak düştü. Aylardır hani aranıyor, soruşturuluyor. Bakın orada nerede olduğunu bulmak için dahi o kadar çok uzman gerekiyor. Dünya bütün birleşiyor bazı şeyleri bulamıyor veya keşfedemiyor. Bir savcı nasıl bulsun veya yapsın. Böyle de değerlendirebiliriz. Evet, burada trafik konusuna gelince, şimdi trafikte de sorulacak çok husus var. Yani burada Sayın Komiserim dile getirdi. Yani soruları böyle sıraladığımızda işte ne var? Kural ihlali var. Sonuçları ne olur? Kasti mi taksirli mi? Kazanın önlenmesi mümkün mü? Kaza yapanlar, mağdurlar anlattığı arasında farklılık var mı yok mu? İşte bundan olay mahallinde deliller gerçekten korunmuş mu? Yoksa korunmamış olan hususlar mı var? Böyle yüzlerce soru var. Kişi kaza anına kadar kaç saat yolculuk etmiş? Bir önemi var yerine göre. İşte araçlar, muavin, önce araç gibi gereksinimler mevcut mu? Şey mi? İşte çarpma noktası neresi? Yol durumu neresi? İşte 29 metre fren izi var, otomatik olarak ben diyorum ki kaç kilometre hızla gittiğini tespit etmek istiyorum. Tespit edemiyorum. Çünkü o formüle baktığımızda, yağışa bağlı pek çok faktöre bağlı. Dolayısıyla bilirkişinin nasıl hesapladığı dahi, burada Sayın Başkanımız birazdan dile getirecektir, bizim için muamma yani, çünkü belirleyemiyorsunuz. Netleştiremiyorsunuz. Ama kişiye sorduğunuzda o söylüyor size, ben zaten 90 kilometre süratle gidiyordum. Şehir içinde diyorsunuz bir kusur belirleme yapmaya çalışıyorsunuz. Burada

Alman meslektaşlarımızın bir tenkit konusuna daha gelirse, biz trafik kazalarında, polisimiz daha ziyade trafik kanunundan kaynaklanan şekilde asli kusur işte tali kusur veya birincil ikincil kusur deyip, kusur belirlemeleri yapıyor. Burada kural ihlallerine dayandırıyor. Esasında bizim Ceza Muhakemesi Kanunumuzda da hakim hukuki değerlendirmesine tabi olduğu söylenen şey burada bilirkişi bu konuda görüş vermez diyor. Tabi biz belki şuradan kurtarabiliriz. Diyebiliriz ki trafik, en azından kolluk kuvvetlerimiz şey değil bilirkişi değil. Onlar görüş sergileyebilir diyebiliriz. Kanunumuzun öyle bir şeyi var. Fakat yani burada temel bir eleştiri söz konusu, bilirkişilerde bu işi yapıyorlar diyoruz. Şimdi bilirkişiler yapmayacak belki şurada kalabilirler. Bütün vakayı anlatmayı, yani bu bir davranış ilkesi haline getirilebilir ve mahkemelerimiz bunu ararsa belki burada bir düzelme olabilir. İhlali belirtirler, vakayı belirtirler, kusur durumunu mahkemeye bırakırlar. Bu çok zor bir şey değil. Mahkeme takdirine diye iki satır bir yazı yazsa burada kalmış olur ve mahkemenin yerine geçmemiş olur. Bu bilirkişilik müessesinin işte nasıl geliştirilebileceği veya hani önerilerde bulunmamız istiyor, isteniyor bizden. Şimdi bir bizim bilirkişilik müesseslerimiz, mesela çok bilirkişi kullandığımız söylendiği için, bu trafik kazalarına mahsus da olabilir. Yani bazen mesela şikâyete tabi olan bir suçta az sonra şikâyetten vazgeçilecek veya vazgeçildi. Siz bu arada bilirkişi tespitine gitmişsiniz. Gereksiz bir işlem. Yani insan aklının kolaylıkla çözebileceği olaylarda tutulmaması, bizim Kanunumuzda ne tür durumlarda bilirkişi atanacağı söylenmiş, ama ne tür durumlarda atanmayacağı söylenmemiş. Bunun üzerinde de düşünebiliriz. Şu durumlarda atanmasın buna gerek yok diye belirleyebiliyorsak, bunları addedebiliyorsak bir kanunlaşma çalışması olarak da düşünülebilir. Mesela atanması soruşturma sonucu dediğim gibi şikâyete bağlı olarak şeye etkilemeyecekse ya da savcı ya da hakim, bu da ters. Mesela bizim şartlarımız bu konuda ters diyor. Hakim ve savcının belirli bir alanda bir mesleki veya amatör bir tecrübesi olsun. Hayır, sen kendi deneyimine dayalı olarak, deniliyor ki burada görüş serdedemezsin. Bir bilirkişiye git. Buradan bozma nedenleri var biliyoruz. Bence burada da biraz görüş değiştirebiliriz. Bu hakim ve savcının kendini farklı bilimler, çünkü savcılık bence bir anlamda disiplinler arası bir meslek haline geliyor. Hakimlik de tabi öyle. Burada, bunlar gözetilerek o kişisel tecrübeden de istifade edilebilir diye düşünüyorum. Yani anlıyorsa kişi bunu anlatabiliyorsa şey yapabiliyorsa ama kendi alanının ötesine geçip de konuşuyorsa elbette

olmayabilir. Burada bir şey var, bir de bazı şeylerde, tabi burada yorum mecburiyeti var bunu anlıyoruz. Ama hakim ve ya savcı yorumlayamaz. Burada bilirkişiye gerek var mı? Olayın video görüntüsü var. Şimdi video görüntülerimiz bizim yandan ve alttan, fikir olarak söylüyorum. Arkeologlar bunu yandan ve şeyden yapmıyorlar. Ben Şanlıurfa'dan biliyorum. Bunu 20 metre direk koyuyorlar, tel çekiyorlar, yukarıdan çekiyorlar. Yani derinlemesine, 3 boyutlu olarak olay alanına nüfus edecek şekilde bir fotoğraflama yapıyorlar. Bir de bu dijital imkânlar kullanılabilir. Kaza mahalleri ve ya şeyler, Alman ya da ve yani internete falan baktığımızda güzel uygulamalar olduğunu görüyorum ben. Siz bir kavşağa alıp yerleştiriyorsunuz, bir araca alıp yerleştiriyorsunuz, çevir diyorsunuz çeviriyor, dönüyor şey yapıyor. Ve dolayısıyla bir kazayı kendiniz şematize edebiliyorsunuz. Bu tür imkânlar, mesela bizim tutanaklarımız yazılı olmayabilir. Hep yazılı ve hatta şey biz kronolojikleştirmeye çalışıyoruz. Eskiden 2 tane çizilirdi, şimdi ara aşamalar üçlü olarak şey yapılıyor artık. Neden? Zaman verimliliği de gösterilmeye çalışılıyor. Burada dijitalizasyonla birlikte belki burada görselleştirme, animasyon olabilir. Trafik kaza tutanakları böyle anime edilmiş şeyler olabilir. Düşünülebilir yani bu da şey, çağın imkânlarından istifade edilerek. Bir de Amerikan uygulamasında bir şey var. Mahkeme dostu denilen bir kurum var. Burada bir rapor önce mesela bir kurum işte diyelim ki bir sivil toplum kuruluşu olabiliyor. Kendince önemli gördüğü bir mevzuyu, bu konuda uzmanı, mahkemeye görüş önceden sunabiliyor. Bu tür şeylerden de istifade edilebilir belki. Öneriler bunlar. Böyle şey olabilecek. Şimdi bu bir hadisenin nasıl oluştuğu, işte maddi hakikatin nasıl ortaya çıkarılacağı savcı olarak sizi ilgilendiriyor. Yani biz savcılıktan bahsetmek durumundayız. Mesela bir trafik kazası oldu. Bir telefon gelir, bu yüzlerce soruyu esasında, o anda da düşünmeniz gerekir. Kişiyi siz daha o anda, sanki zaten bu sonra da mahkûm olacak bir kişi gibi değerlendirmede bulunursunuz. Ona bir kusur izafe ediyorsunuz. Çünkü tutuklama için epeyce kuvvetli bir şüphe görüyorsunuz. Tutuklamaya sevk ediyorsunuz. Ölüme o neden olmuş diyorsunuz. Gece yarısı bu sorunu çözmüş olmanız gerekiyor. Yani burada o nedenle, mesela kollukla bu şimdi ölümlü kaza mahalline gittiğimizde buralarda handikaplar var. Mesela, ben son meslektaşımızdan biliyorum. 10 kişinin öldüğü bir kaza vardı. Olay yerine gitti. O olay yerinde bence 5 dakikadan fazla kalamazsınız. Ana baba gibi orası. Bir insanın yakını ölmüş sen ona geri dönüp de bu kaza nasıl oldu

diye sorman imkânsız. Dolayısıyla buna ancak, ne yapıyorsunuz? Olay komiserimiz söyledi, soğuduktan sonra kişiler hastaneye taşındıktan sonra. Ha siz oradaki maddi vakaları ancak el altında tutmaya ve ona hakim olmaya çalışıyorsunuz. Olayın bir bütünü görmeye çalışıyorsunuz. Bu anlamda güçlükler var. Şimdi en son olarak, Alman meslektaşlarımıza, bize, işte olay yerine keşfe, niye hani gitme gereksinimi duyuyorsunuz dedikleri için ben kendilerine bir şey sormak istiyorum. Enteresan bir husus tespit ettim de. Almanya’da yapılmış olan bir keşifle ilgili. Köln A-1 otobanında bir parlamenter, Avrupa parlamenti, önde giden bir çocuğun aracına çarpmış. Sonra o çocuk ölüyor. Yani artık o önce mi devrildi veya şey mi? tam olarak anlaşılamiyor anladığım kadarıyla. Burada bir işte keşif veya olay reproduksiyonu veya rekonstrüksiyonu yapma ihtiyacı duymuşlar. Ama çok enteresan olan şey şu; bunu bir Hollywood filmi gibi yapmışlar. Sis makinesi getirerek sis vermişler. A-1 otobanını kesmişler. Bir şey getirmiş. Hasar görmüş bir araç getirmiş. Onu ters çevirmiş, oraya koymuş, bir de ölçüm yapıyor. Böyle fotoğraflar var enteresan bir şeydi. Şimdi bu derecede hani ileriye, bir de şimdi uygulaması yapmamız çok uygun bir şey değil diye düşünüyorum. Ama neye ihtiyaç duymuşlar? Yani onlar orada ne bulmayı ümit ediyorlardı? Ben de çok merak ediyorum. Bizi aydınlatırsalar gelecek toplantılarda veya devam eden toplantıda memnuniyet duyacağım. Değerli zamanınızı ayırdığınız için teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI:

Sayın TAŞYURT’a teşekkür ediyoruz kıymetli bilgileri bizlerle paylaştığı için. Sayın TAŞYURT, bizim uygulamamız yönünden bilirkişilik müessesesine aşırı müracaat edildiğini, sistemimiz yönünden bilirkişiye yerinde ve gerekli olduğu hallerde, sadece teknik konularda müracaat edilmesi gerektiğini, bilirkişi incelemelerinde kusur tayininin soruşturma ve kovuşturma makamlarına ait olduğunu, bilirkişinin sadece somu olayda kural ihlali olup olmadığı yönünde saptamalarda bulunmasının yerinde olacağını ve bilirkişilik uygulamaları yönünden daha sonra yapılacak keşiften ziyade, olaydan hemen sonra kaza mahallinin doğru ve yerinde bir şekilde fotoğraflanmasının, teknik delillerin doğru bir şekilde güvence altına alınmasının ve daha sonradan bunların bir şematize etmeye elverişli bir şekilde dosyaya konulmasının önemli olduğunu ifade etti. Kendisine teşekkür ediyoruz. Şimdi kovuşturma safhasında bilirkişi

uygulaması yönünden Sayın Samsun Asliye Ceza Mahkemesi Hakimi Erkan UÇAR Beyi dinleyeceğiz. Buyurun Erkan Bey.

Erkan UÇAR, Samsun Asliye Ceza Mahkemesi Hakimi:

Sayın Hakimler Savcı Yüksek Kurul Üyem, Sayın Müsteşarım, Sayın Genel Müdürüm, Daire Başkanlarım, hocalarım, Alman meslektaşlarımız, hakim savcı arkadaşlarım. 21 senedir hakimlik yapmaktayım. Ülkenin birçok yerinde hukuk ve ceza hakimi olarak çalıştım. Son 8 senedir de Samsun Asliye Ceza Hakimi olarak görev yapmaktayım. Seminerin konusu trafik kazalarında bilirkişilik. Bu konuda teorik açıdan açıklamalar yapmanın, tarafımdan yapılmasının doğru olmadığını düşünmüyorum. Bu konuda çok kendimi yeterli de kabul etmiyorum. Burada değerli hocalarımız var. Açıklama yapacaklardır. Ancak uygulamada karşılaştığımız hususlarla ilgili aksaklıklar yapılması gerekenlerle ilgili sunum yapmayı istiyorum. Kısa bir sunum olsun diye söylendi. Ben de onun için ona göre özen göstermeye çalıştım. Teorik açıklamalar yapmayacağım dediysen de, bir bilirkişilik tanımıyla başlayayım. Bir yargılamada beyanlar veya olguların değerlendirilip sonuçlar çıkarılmasına, özel ve teknik bilgiye gereksinim duyulan yorumlarda bilgisine ve görgüsüne başvurulmuş, verdiği bilgi ve düşüncel açıklamalarıyla hakime yardımcı olan kişidir. Ceza yargılamasında, trafik kazalarında bilirkişilik özellikle kusur tespiti açısından önem arz etmektedir. Taksirli suçlardan olması dolayısıyla sanığın sorumluluğu, kusurdan kaynaklanan sorumluluktur. Ceza hukuku, terim olarak taksir, aldırmaştır. Fail sonucun meydana geleceğini kesin olarak bilseydi, yine hareketi yapar mıydı? Ya da bu sorunun cevabı evetse kast, hayır ise taksirdir. Kişinin suç tipindeki neticeye yönelik kast içinde olmadan ve fakat zorunlu olduğu özel gösterdiği takdirde neticede meydana gelmesi mümkün bulunmayan hallerde tespit edilmiş suç tipini hukuka aykırı olarak imal etmesi durumunda taksirden söz edilmektedir. Her ne kadar fail suç tipindeki neticeye yönelik bir Toplum düzeninin zarar göreceği ve düşüncesi ve uyulması gereken kurallara karşı zorunlu ve beklenen özenin gösterilmemiş olması failin sorumluluğunun esasını oluşturmaktadır. Ceza yargılamasında taksirli suçlarda öncelikle belirlenmesi, tespit edilmesi gereken husus kusurdur. Eylemi gerçekleştiren kişinin kusur durumunun tespiti bizim yargılamamız açısından çok önemli maddi gerçeğe ulaşmamız konusunda çok yardımcı olacağı için bilirkişilik müessesesine başvurduğumuzdur. Öncelikle belirtmek isterim ki, bilirkişilik yalnızca teknik açıklama

gereken durumlarda, hakimin uzmanlık gerektiren hususlardaki bilgi eksikliğini gidermek için kullanılması gereken bir yoldur. Hukuki değerlendirmeler yapmak, hakime aittir. Dolayısıyla bir trafik kazasına ilişkin yargılamada bilirkişi kusur tespiti açısından gerekli teknik ve uzmanlık gerektiren, hakimin uzmanlık alanında olmayan hususlarla ilgili inceleme ve tespitler yaptıktan sonra olayın gerçekleştiği yere, olayın gerçekleşme şekline ilişkin tüm delilleri tespitleri toplamalı, raporunu buna göre oluşturmalıdır. Bunun kanaatimce olayın hemen akabinde tabiri caizse sıcağı sıcağına, bilirkişi nezaretinde olay yerine gidilip soruşturma makamınca olaya ilişkin tüm delillerin, maddi bulguların tespit edilmesi, bunun değerlendirilmesi gerekir. Bu yapılmadığı takdirde yargılama süreci içerisinde bizler, mahkemeler olarak tarafların beyanlarına mahkûm hale geliyoruz. Gerek mahkemeler gerekse bilirkişiler rapor, tarafların beyanlarına göre kusur belirliyorlar. Birçok bilirkişi raporlarında, bilirkişinin sonradan yapılan keşiften sonra olay yerindeki tespitleri yaptıktan sonra, yapıp; keşif esnasındaki pozisyonu belirleyip; ondan sonra tanık hasan böyle dediği için sanık asli kusurludur veya tali kusurludur şeklinde rapor vermektedir. Burada bilirkişinin hakimin yerine geçtiği kanaatindeyim. Dolayısıyla soruşturma aşamasında deliller eksiksiz tamam, toplanır ve düzenlenirse daha sonra yerinde keşif yapmaya, tekrar tekrar rapor almaya gerek yoktur. Geçmiş yıllarda bu konudaki aksaklıklar çokça görülmekteydi. Şahsım, kanaatimce iddianamenin iradesi müessesesi; yanlış anlaşılmasın savcı arkadaşlarımızı eleştirmek değil niyetim, uygulamayı anlatıyorum; ceza hukuku açısından bir devrimdir. Çünkü daha önce biz çalışırken şöyle iddianameler gördük. Trafik kazası oluyor. Sanık Hasan Yılmaz. Falan plakalı sürücü. Bu şekilde iddianameler de gördük. Biz iddianameleri iade edemediğimiz içinde elimizde kalıyordu. Süreç içerisinde de keşfe gidip; çok zaman sonra, olay üzerinden çok zaman geçtikten sonra olay yerindeki çok değişen durumlara göre kusur raporu belirleyip; ona göre davayı çözmeye çalışıyorduk. Fakat son yıllarda çok ciddi aşamalar kaydettik. Soruşturmalar çok güzel bir şekilde önümüze geliyor ve biz, ben birçok davada mahkeme aşamasında tekrar bilirkişi raporu almaksızın davayı karara bağlıyorum. Hatta hiç bilirkişiye gitmeden karar verdiğim dosyalar var. Çünkü soruşturma aşamasında hemen akabinde gidip; deliller tespit ediliyor. Krokisi düzenleniyor, fotoğraflar çekiliyor. Bu konuda mahalli bilirkişinin verdiği rapor oluşturma uygun ve yeterli kabul edildiği içinde tekrar rapora gitmiyorum. Örneğin, bir baktığım bir ceza

davasında, hemen bizim samsun adliyesinin önünde gidişli gelişi bir yol var. Bu yolda olan bir kazada savcı arkadaşımızın hemen olayın akabinde gidip tespitleri yapması sebebiyle çok rahatladık. Asıl tartışma, tarafların, sanık ve katılan tarafın tartışması kazanın çarpma noktasının olduğu yerle ilişkindi. Ancak sayın savcımız gidip hemen kazanın olduğu esnada, kanın ilk düştüğü yeri belirlemiş olması, cam kırıklarının bulunca çok rahatladık. Çünkü ilginç bir şekilde sanık, tanık, sanığın tanıkları kazanın yaya geçidinin çok ötesinde olduğunu; tanıklarda kazanın yaya geçidinde olduğunu söylüyorlardı. Bu ilk tespit bizim için çok iyi oldu ve dolayısıyla kaza yeri, çarpma noktası konusunda bir sıkıntımız olmadı. Sinyalizasyon sistemi konusunda da belirlenen, o anda yana ışığı belirledik. Saniyesi saniyesine belirlediğimiz için de kaza esnasında hangi ışığın kime yan, sürücüye mi yaya mı yandığını belirledik. Kaza noktası, çarpma noktası belirledik. Dolayısıyla hazırlıktaki bilirkişi raporu yeterli oldu. Ancak biz yine adli tıpa gönderdik. Raporu teyit etti ve kararımızı verdik. Maddi gerçeğe uygun bir karar oldu. Bilirkişilerin teknik hususlarla ilgili tespitlerle deliller aynı iken; kusur oranlarının değiştiğini görüyoruz. Yani, bir kısım özellikle tarafların beyanları doğrultusunda düzenlenen bir rapor örneği aldım. Burada bilirkişimiz keşfe gidildiğinde o andaki pozisyonu belirledikten sonra tarafların beyanlarını özetleyip; sonuç olarak; Mehmet Keskin sanık, sürücü Mehmet, maktul Mehmet Keskin asli kusurlu, sürücü Ömür Yıldırım tali kusurlu şeklinde rapor düzenlemiş. Şimdi burada bakıyorsunuz, bilirkişi tarafların beyanlarını yorumlamış. Ne diyor? Tanık, yaya Mehmet Keskin şöyle demiş; sürücü böyle demiştir. Tanık falan da öyle dediği için de sonuçta kusurludur. Burada tanığın beyanları değerlendirilerek rapor düzenlenmiş durumda. Bu nedenle bu tür raporlar, süreç içerisinde bizi mecburen buna mahkûm ediyor. Çünkü soruşturma aşamasında geçmiş dönemde sadece kaza tespit tutanağına dayanarak açılan davalar vardı. Özellikle yaralanmalı trafik kazalarında bu böyleydi. Bazen ölümlülerde böyle. Krokiden başka dosyada bir delil yok. Biz de mecburen keşif yapıp; kusuru belirlemeye çalışıyorduk. 765 sayılı Ceza Kanunu döneminde kusur oranı, bilindiği üzere, 8 üzerinden belirleniyordu ve ceza hukukuna çok ters bir şekilde temel cezanın da altında cezalar vermekteydik. O dönemde matematiksel oran belirlenmesi gerektiği için de bilirkişi raporu çok gerekliydi. Ama hakim kusurun 8’de kaç olduğunu belirleyemez. Çünkü teknik bir konu. Bu nedenle Yasanın düzenlemesinin çok daha doğru ve adil sonuçlar doğurduğunu kabul

ediyoruz. Çünkü asli ve tali kusurlu, oran belirtilmiyor. Temel ceza arasında hakim kusur oranına göre kusur durumuna göre cezayı belirleyebilmekte. Biz de hazırlık aşamasındaki bilirkişi raporlarını görüp ona göre; asli kusurlu diyorsa, olayla, oluşla başka bir iddia yoksa tekrar bilirkişi raporu almadan karar verebiliyoruz. Daha önce yine örnek aldığın bir rapor var. Burada da dosya 3 kez bilirkişiye gitmiş. Biz ilk olarak mahallinde bilirkişiden rapor almışız. Bilirkişi burada sürücü, şey, sanık Şule Demirkol asli kusurludur demiş. Ancak baktığımızda yine bu soruşturma aşamasında gerekli tespitler tam yapılmadığı için bilirkişi raporunu yeterli görmeyip; itiraz üzerine adli tıpa gönderdiğimizde; bu defa sürücü kusursuz, bir diğeri, diğer kişi asli kusurlu olmuş. Çelişik rapor olduğu için de biz daha sonra Ankara Asliye Ceza Mahkemesine gönderdik. Karayolları Fen Heyetinden oluşan 3 kişi bilirkişiden rapor almışız. Bu rapor adli tıp raporunu teyit etmiş ve biz de bu rapora göre karar vermişiz. Eğer üçüncü bilirkişi raporunu almazsak yüksek mahkemece çoğunlukla, çelişik raporlara göre karar, rapor olduğu halde, çelişki giderilmeden kara verildiği için bozulmakta idi. Son zamanlarda ben, yüksek mahkememizin, Yargıtay'ın eğer gerekçesini yazarsa buna pek müdahale etmediği düşüncesindeyim. Yani bilirkişi olayın oluşuna ilişkin teknik özellikleri belirtmiş, delilleri tam olarak belirtmişse hakim hangi rapora uyduğunu gerekçeleri göstererek belirtir ve karar verirse bilirkişilik ve Yargıtay'ımız buna karışmıyor diye düşünüyorum. Bir önerim, bir husus daha benim yine; zaman daraldığından dolayı hızlı geçiyorum; ihtimalli rapor alınması gerektiğini düşünüyorum bazı durumlarda. Benim de dosyada bunu yapmıştım. Bilirkişiye, işte, farklı ihtimallerde farklı olayın oluşuna ilişkin farklı kabullerde kusurlarını ayrı ayrı belirtmesini istemiştim. Bilirkişimiz de 3 ihtimali değerlendirmişti. Biz de daha sonra hangisinin olayı, yani daha uygun olduğunu kabul ettik, ettiğimizi belirliyorsan ona göre karar vermiştik. Burada bilirkişi yeşil renkli trafik işareti yandığı halde, zaman geçmişse kusur durumu şu şekilde; eğer yayaya yeşil yandı kabul ediyorsa bu şekilde, şeklinde rapor düzenlemiştir. Biz de ona göre oluşa uygun olarak kusur oranına göre karar vermiştik. Bu ihtimalli rapor düzenlenmesinin ihsas-ı rey de önleyeceğinin kanaatindeyim. Çünkü bilirkişiye biz kararımızı vermeden oluşu şu şekilde kabul ediyoruz, sen raporu buna göre, buna göre belirle diyemiyoruz. Bilirkişi de mecburen tarafların beyanlarını değerlendir, nitelendirerek rapor veriyor. Bence bilirkişi, bu benim görüşüm, kabul görmeyecektir belki. Bence bilirkişi, dediğim gibi, kusur oranlarını

belirtmemeli. Kuralları belirttikten sonra bu kurallara Şu Şekilde aykırılık olduğunda asli kusur, Şu Şekilde olduğunda tali kusur olur Şeklinde dŐzenle, belirtmeli. Hakim hangi durumu uygun gŐrŐyorsa ona göre asli ve tali olduğunu belirlemeli diye dŐŐŐnŐyorum. Bir de bilirkişilik mŐessesesi ile ilgili, biz TŐrkiye’de çoğunlukla Adli Tıp Kurumuna çoğunlukla gidiyoruz. İstanbul’da var sadece. Karayolları fen heyetlerinden rapor alıyoruz. Ben, ama mahallinde daha ziyade trafik polisleri arkadaşlarımız arasından bilirkişiyi seçiyoruz. Biz bunları yetiŐtirmiyoruz. Yani bunlar sŐre içerisinde dosyalara girerek, o önceki raporları görerek rapor veriyorlar. Bu her ilde olmasa bile bŐlgelerde bu Şekilde bilirkişilik kurumları oluŐturulmalı, burada yetiŐtirilmeli diye dŐŐŐnŐyorum. Bu konuda benim sunumum bu kadar. Saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI:

Sayın Samsun Asliye Ceza Mahkemesi Hakimi Erkan UÇAR Bey’e çok teŐekkŐr ediyoruz. Kendileri bilirkişilik kavramını açıkladılar. Daha sonra trafik kazalarında trafik tespiti, trafik kazalarında kusur tespiti ynŐnden bu kuruma mŐracaat edildiğini ve özellikle soruşturma safhasında dosyaya delillerin yeterince der edilmesini, delillerin doğru bir Şekilde toplanmasının kovuşturma açısından çok önemli olduğunu; hatta soruşturma safhasında bilirkişi nezaretinde yapılacak olay yeri incelemelerinin önemli olduğunu; bu sayede çoğu kez, bu sayede, zŐr dilerim çoğu kez değil, bu sayede kovuşturma safhasında hiç bilirkişiye gitmeden dahi karar verilebildiğini; TŐrk Ceza Kanunu’nun, eski TŐrk Ceza Kanunu’ndan farklı olarak taksirle lŐme sebebiyet, taksirle yaralama suçlarında kusurun matematiksel belirlenmesine ilişkin sistemin terk etmesinin faydalı olduğunu ve bu sebeple yeni sistemde cezaların tayini daha adil bir durumun ortaya çıktığını; bilirkişi uygulamada kovuşturma safhasında bilirkişiye gidildiğinde farklı raporların gelebildiğini; farklı raporlar geldiğinde Yargıtayımızın cŐncŐ defa bilirkişiye gitme konusunda içtihatlarının bulunduğunu; kendi gŐrŐŐŐne göre gerekçesi belirtilmek kaydıyla bu raporlardan birine stŐnlŐk tanınabileceğini; özellikle bilirkişi görevlendirmelerinde hakimin farklı ihtimalleri yazarak rapor istemesi halinde bilirkişi incelemesinin daha doğru ve yerinde olacağını; o anlamda bilirkişilerin görevlendirilmesine gerekçelendirmeye dikkat edilmesi gerektiğini ifade ettiler. Ardında da yine ülkemizde trafik kazalarını bilirkişilik ynŐnden adli tıp kurumunun İstanbul’da Ankara’da dairelerinin bulunduğunu; fakat

daha fazla bu konuda uzman yetiştirilmesi gerektiğini ifade ettiler. Kendilerine teşekkür ediyoruz. Şimdi, tabii ki bir de, soruşturma safhasında, kovuşturma safhasında işin karar verilecek merciler yönünden, adli merciler yönünden görünümünü ifade ettik. Bir de işin bilirkişi tarafı var. Bilirkişi tarafına geldiğimizde acaba soruşturma ve kovuşturma safhasında bilirkişiye müracaat edildiğinde bu dosyalar bilirkişiye geldiğinde özellikle adli tıp kurumuna geldiğinde biz ne gibi eksiklikler görüyoruz? Bu görevlendirmelerde ne gibi hususlara dikkat edilirse aslında layıkıyla bir bilirkişi incelemesi yapılır? Bu konuda bizlere bilgi aktaracak Sayın Nedim YÜZÜGÜLLÜ. Ankara Adli Tıp Grup Başkanlığı Trafik İhtisas Dairesi Başkanı. Buyurun YÜZÜGÜLLÜ.

Nedim YÜZÜGÜLLÜ, Ankara Adli Tıp Grup Başkanlığı Trafik İhtisas Dairesi Başkanı:

Teşekkür ediyorum efendim. Teşekkür ediyorum Başkanım. Ben Nedim YÜZÜGÜLLÜ. Ankara Grup Başkanlığı Trafik İhtisas Dairesi Başkanı olarak görevimi yürütmekteyim. Lisans olarak otomotiv eğitimini bitirdim. 20 yıl İstanbul Adli Tıp Kurumu'nda Trafik İhtisas Dairesinde uzman olarak görev yaptım. 2004 yılında Ankara Grup Başkanlığı bünyesinde kurulan Trafik İhtisas Dairesine kurucu başkanı olarak atandım. 10 yıldır da Trafik İhtisas Dairesi Başkanlığı vazifemi de yürütmekteyim. İhtisas Dairemiz Adli Tıp Kurumunun bünyesinde bulunan İkinci Trafik İhtisas Dairesidir. Türkiye'de 2 tane trafik ihtisas dairesi var adli tıpın bünyesinde. Birisi İstanbul'da merkez binamızda, Adli Tıp Kurumu Trafik İhtisas Dairesidir. İkincisi de Ankara Grup Başkanlığı bünyesinde bulunan trafik ihtisas dairesidir. Trafik ihtisas daireleri ya kuruluşunda ülke genelinde pek de hani yarı yarıya olmasa da İstanbul daha ağırlıklı olmak üzere il bazında görev yapıyor idi. Ama son zamanlarda artık mahkemelerden gönderilen dava dosyalarının hangi ilden gelirse gelsin, biz dava dosyalarına cevap vermekteyiz. İhtisas dairemizde asli kadroda çalışan; önce kısa bir tanıtım yapmak istiyorum; ihtisas dairemizde çalışan mühendis raporlarımız var. Bir de üniversitelerden görevlendirilen ikinci görevli üniversite hocalarımız, öğretim üyelerimiz var. Trafik kazalarında malumunuz konu hukukidir. Biz dolayısıyla ceza hukuku anlamında, özellikle ceza hukuku alanındaki üniversite hocalarımızdan ikinci görevli olarak görevlendirmelerde bulunduk. Konunun bir ayağı otomotivdir. Dolayısıyla otomotiv mühendisliğinden öğretim üyelerinden istihdam

ettik. Diğer bir konu da yol durumudur. O da yolla ilgili üniversitelerden öğretim üyelerini istihdam ettik. Bünyemizde, bir de, özür dilerim, bir de hukuk tazminat davalarında, kamu hukuku üzerinde öğretim üyesi olarak görev yapan hocalarımızdan istihdam ettik. 5 üniversite öğretim üyesi, 13 tane de asli kadroda personelle hizmetimizi yürütmeye çalışıyoruz. Yaklaşık olarak, son senelerde, işte 5000-6000 civarında yılda bize iş gelmektedir ve o işleri kısa zamanda, kaliteli, adil biçimde yapıp; mahallerine göndermeye çalışıyoruz. Ben bu toplantıda, öncelikle sayın müsteşarıma, genel müdürüme, hakim ve savcılara, kurum başkan yardımcıma, daire başkanlarıma, hocalarıma ve Almanya'dan gelen misafirlerime öncelikle hoş geldiniz diyorum ve bu toplantının hepimize hayırlı ve de başarılı yürütülmesini ve sürdürülmesini diliyorum öncelikle. Bu toplantıda konuşmacı olarak tarafıma geliştirilmiş bilirkişilik eşleştirme projesinde trafik kazalarından kaynaklanan ceza davalarındaki bilirkişilik uygulamalarına değineceğim. Biz de hukuk dava, tazminat davalarıyla ilgili konuşmaları da diğer daire başkanım bahsedecek. Şimdi zaman çok kısa ancak ihtisas dairemizin görev tanımı, kapsamı bizlerin rapor tanzim ederken karşılaştığı delil yetersizlikleri, eksiklikler, yani kısacası bilirkişiliğin resmi olarak yapıldığı adli tıp kurumunda ne tür eksiklikler giderilir ise buradan daha kaliteli, adil ve kısa zamanda hukuka yardımcı olabilecek raporlar çıkarılabilir. Bunların, bunları düşünüyoruz. Şimdi PowerPoint görüntüsünden, şöyle başlıklarla gitmek istiyorum. Mahkemeliklere savcılıklara resmi bilirkişilik görevi yapan Adalet Bakanlığı Adli Tıp Trafik İhtisas Dairesi dosya üzerinden kusur hasar, zarar tespiti yapmaktadır. Bizler mahallinde giderek inceleme yapmamaktayız, yapamamaktayız. Yani dosyalar üzerinden çalışıyor. Adli Tıp Kurumu Trafik İhtisas Dairesinin ceza davalarındaki uygulamalarla ilgili aşağıda bir bazı konulara açıklık getirmek istiyorum. 2005 yılı Haziran ayı öncesinden meydana gelen trafik kazaları nedeniyle açılmış ceza davalarına konu olaylara bilirkişi raporu tanzim ederken 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'na göre 8 üzerinden kusur hesaplama yöntemi uygulanmaktaydı. 5237 sayılı yeni Türk Ceza Kanunu'yla bu uygulama terk edildi. Her ne kadar Karayolları Trafik Yönetmeliğinin 157. maddesinde; 8 kusur sistemi halen durmakta ise de; 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun ilgili hükümlerine uyarlanmamış ise de artık yeni Kanunun gereğince düzenlenen raporlarda kusur oranları ifade edilememektedir. Buna göre sürücü kusurlarının tespiti yapılırken artık 8 üzerinden kusur

tespiti yapılmayıp; sürücünün kusuru matematiksel olarak belirlenmemektedir. Nitekim Türk Ceza Kanunu'nun 22. maddesinin gerekçesinde; bu da bu doğrultuda olup; kusurluluk konusunda her hangi bir değerlendirme yapılmamalıdır şeklinde bilirkişiye bir atıfta bulunmaktadır. Ancak mahkemelerimiz savcılıklarımız bize gönderdikleri dava dosyalarının ara karar ve talimat yazılarında genel olarak kusur durumunu sormaktalar; kusur oranı değil bakın arada fark var; kusur durumu sorulmaktadır. Bazen de bilinçli taksir ve olası kast da sorulabilmektedir. Bunlar da bizim elimize çok sayıda geliyor. Ancak, sorulmaktadır. Yaralanmalı ve ölümlü trafik kazası olayları sonrası cumhuriyet savcılığı nezdinde trafik zabıtasına yaptırılan olay yeri incelemesi neticesinde elde edilen tüm verilere göre tanzim edilen tutanaklar, olay yeri inceleme tutanakları, mahallin fotoğraflanması, CD görüntülerinin kaydıyla birlikte olayın meydana gelişi, meydana gelen etken, deliller, iddia edilen teknik arızanın varlığının tespiti, soruşturma konusu işlemlerin yapılması akabinde olayın değerlendirilmesi, kusur durumunun belirlenmesi, varsa teknik arızanın oluşa etkisi hakkında rapor istemiyle gönderilen dosyalar Trafik İhtisas Dairemizce bu talimata uyularak dava konusu olayda tarafların işledikleri fiillere göre; asli, tali, eş değer, tamamen kusurlu, kusursuz şeklinde raporlar tanzim edilmektedir. Şu an itibariyle uygulamalarımız bu şekildedir. Yine ölümlü yaralanmalı trafik kazalarında hazırlık soruşturması akabinde ceza davası açılmış, ceza mahkemelerince İhtisas Dairemize gönderilen dava dosyalarında hazırlık soruşturması sırasında tanzim edilmiş trafik kazası tespit tutanağı bilahare yerel bilirkişi marifetiyle yapılan keşif akabinde tanzim edilen bilirkişi raporunun içinde bulunduğu dosyalarda ortaya çıkan rapor çelişkilerinin giderilmesi, yine taraflarca yapılan itirazlar nedeniyle ya da mahkemenin takdiri ile gönderilen dosyaları da raporları tanzim etmekteyiz. Mahkemece karara çıkmış ceza dosyalarını Yargıtay'ca kararın bozulması akabinde yeniden yargılama aşamasında İhtisas Dairemizden rapor tanzimi istenilmektedir. Bilinçli taksir ve olası kast sorularında, talimatlara, bu hususun değerlendirilmesi görev alanımız dışında kaldığından işlem yapılamamaktadır. Çünkü hukuki bir şeydir, kavramdır. Trafik İhtisas Dairesinin bu görev alanının dışında kaldığı için bunları iade ediyoruz. Yine trafik kazası mahiyetinde olmayan ve değerlendirmesi Trafik Kanunu hükümlerine göre yapılamayacak dosyalar görev alanımız dışında kaldığı için işlem yapılmadan iadesi yapılmaktadır. Mesela son olarak gelen bir dosya vardı. Bir park yasağı olan yere kişi aracını

park etmiş ve yağın yağmur nedeniyle rögar kapaklarından fıskiye şeklinde; Ankara'da oluyor bu olay, adliyenin önündeki bir alt geçitte ve araç affedersiniz lağım sularıyla orada, içerisine basmış. Netice itibarıyla araç pert olmuş. Şimdi bunla ilgili bize gelen bir dava dosyası var. Bu bir trafik olayıdır şeklinde, biz bu olayı trafik olayı olarak değerlendirilemez şeklinde gönderdik. Ama mahkemenin ısrarla bize, bu bir trafik olayıdır şeklinde gönderdi ve bu tip dosyalarda şöyle durumla da karşılaşyoruz. İkinci gelen talimata, talimata uyma adına biz hukuki yönden her ne kadar bir trafik kazası değilse de, bünyemizdeki hukuki hocalarımızın gayretiyle işlerinde yürümesi açısından, hizmet kusuru anlamında bunu bir değerlendirme yönüne gidiyoruz. Yani mahkemelere de bir nokta da yardımcı olma niyetindeyiz. Bakın bu tip dava dosyalarında şöyle durumlara da karşılaşılıyor. Talimattaki belirtilen hususun yerine getirilmemesi halinde ilgililerin hukuki sorumluluğunun doğacağı şeklinde de hatırlatmalarda tarafımıza bulunuluyor. Bunu da burada belirtmek isterim. Yargılama sürecinin kısaltılması, kurul kararlarının çıkması da daha kısa zamanda daha kaliteli rapor tanzim edilebilmesi için ihtisas dairemizin çalışma verimini arttırmak, eksik verilerin teminine yönelik yazışmaların ortadan kaldırılması, olay yer incelemesi ve verilerin doğru eksiksiz biçimde temin edilmesi olay hakkında yapılacak kusur değerlendirmesinde büyük önem arz etmektedir. Mahkemeler ve cumhuriyet savcılıklarınca İhtisas Dairemize gönderilen dosyalar kayıt işleminden sonra tevziye, adil bir biçimde tevziye tabii tutulurlar ve dosyalarımızın işlem görünmesi en fazla 2 ve 3 bizim İhtisas Dairemizde Ankara'da sürmektedir. Tutuklular, aciliyeti olan dosyalar ve zaman aşımı yaklaşmış dosyalara da öncelik sağlanmaktadır. Bu da bizim yaptığımız kurum uygulamalarıdır. Ceza davası dosyalarında karşılaşılan delil yetersizlikleri; zamanım kısa olduğu için hızlıca geçmek istiyorum; özellikle bir trafik kazası tespit tutanaklarından, bizim temelde kesin delil olarak gördüğümüz, bizlerin en önemli paydaşımız, bizlere kolluk kuvvetinin mahallinde yaptığı trafik kazası tespit tutanakları ki bunlar bizim için kazanın değerlendirilmesinde yeni bir keşifle yapılmış, mahallinde yapılmış keşifle bir bilirkişi raporu sunuluncaya kadar onlar delil niteliğinde olarak kabul ediyoruz ve onlar bize çok yön veriyor. Özellikle bir far çerçevesinden, çok takdir ettiğim bir olay, sanığın bulunmasına kadar bir takip sonucu tutanak düzenleyen tutanak var. Ama iddialarda önüne köpek çıktı, araç sıkıştırdı denmesine rağmen bu çok kişiler tarafından teyit edilmesine rağmen, raporunda buna da hiçbir

değınmeden tutanak düzenleyen raporlarımız da var. Yani ben kısaca, özetleyecek olursak; tespit tutanaklarının düzenlenmesinde bunlara da özen gösterilmelidir. Mümkün olduğunca ölçekli ve orantılı bir çizimlerin yapılması gerekmektedir. Fren uzunluğu, çarpma noktasının yeri, yol kenarına olan mesafesi yazılmaz iken yol kenarındaki sabit cisimlere mesafelerin yazıldığı görülüyor. Mesela bunlar bizim için değerlendirmelerde çok önemli. Frenim tutmadı, frenim patladı iddiaları konunun uzmanı tarafından teyit edilmesinin gerekliliği, lastik patlamalarında lastiğın üzerinde kullanım ömürleri vardır. Diş derinliklerinin ne olduğunu bilmiyoruz. Onlarla ilgili sıkıntılarımız çok fazla. Lastik patlamalarında olay öncesi patlayıp patlamadığını delillerin olup olmadığı, jant izi, kazıntı izi, gümleyen lastikten, patlayan etrafa dağılan lastik parçaları vesaire. Yine teknik arıza çok rastlanan bir hadise, iddia edilen konu. Teknik arıza olan araçlarda bakım ihmalı olup olmadığı. Çünkü bakım ihmalı varsa biz teknik arıza olarak ihmalden kaynaklanan, yani bakım ihmalinden kaynaklanan arızalar teknik arıza niteliğinde kabul edilmemektedir. Onu özellikle belirtiyoruz. Muayene sürelerinin geçip geçmediği hususu biz çok önem arz ediyor. Çünkü bazı ruhsatı olmadığı için aracın, ruhsatın fotokopisi olması biz onu anlayamıyoruz. Bakım periyotları var mıdır servis araçlarıysa onlar çok önem arz ediyor? Araçların seyir istikametlerine göre kaza mahalline uzaktan yakına doğru bir kamera kaydı, fotoğraf çekimlerinin yapılması, kaza ile ilgili tereddütlerin giderilmesi, tespit edilen hususlar olarak söyleyebilirim. Çarpışma noktasının görüntü kayıtları alınırken araçların seyir yönlerine göre çekim yapılması, kaza yerinde ve yaklaşımında yatay ve düşey işaret levhalarının görüntülü olarak kayda alınması, özellikle yolda yapım bakım tadilat yapılan alanlarda genellikle uyarıcı yatay düşey işaretlerin varlığı ve mesafeleri, bunların tekrarı ve kaza yeri ile kroki arasındaki uyumluluğun durumunun araştırılması, kaza sırasında araçların birbirine temas eden kesimlerinin özellikle kayda alınması; boya izi, darbenin şekli gibi mesela çok kel alaka, affedersiniz, böyle yerler oluyor. Gidiyor şapka, bilmem terlik, ayakkabı şeklinde oraların; hâlbuki bizim için darbenin vukuunda noktasal bizim için izleri yakın planda görmemiz gerekiyor. Işık donanımıyla yine çok sıkıntılarımız var. Bunların yanıp yanmadığı, gece arıza yapan araçlarda reflektif özellikli işte yansıtıcıların konulup konulmadığı, hangi metreye konulduğu hususları ve burada bir önerim olacak gelişmiş ülkelerde uygulandığı gibi simülasyon programlarıyla biz bunları analiz edebilmemiz için bize delillerin 2 boyutlu kameralarla

kayda alınması, yol zemin sürtünme katsayılarının cihazlarla tespit edilmesi veya buna benzer o verileri toplayacak, biz bildiririz o tarihte öyle bir uygulamaya geçilebilirse bu da bir öneri olarak söylüyorum. İhtisas Dairemizde bilirkişilik inceleme sırasında yine karşılaştığım diğer eksikliklerle ilgili özellikle bu kavşak kazalarında; maalesef Türkiye’imizde; yani bir kavşağın ana yol mu tali yol mu olduğu konusunda işaret levhaları konulmuyor. Ve neticesinde bu yollarda, hani vatandaşın çoğu araç kullanıyor, ehliyetleri var ancak sağdan gelene geçiş hakkının olduğunu şuan da çok sürücü bilmiyor. Bölünmüş bir yolda giden bir sürücünün, diğer yoldan çıkanlara nazaran geçiş hakkı olduğunu inanın bilmiyorlar. Bu konuda en azından levhaların bol miktarda yerleştirilmesi çok önem arz ediyor. Yani DUR, YOL VER levhaları konulması. Mobese kameralarından çok istifade ediyoruz. Gerçekten son zamanlarda gelen dosyalarımızda büyük oranda mobese kayıtlarından yararlanıyoruz. Ancak döner kameralar kazaları çok zaman almıyor. Şansına mıdır bilmiyoruz. Tam böyle kaza oluyor ondan sonra gösteriyor işte oralarda bir sıkıntımız var. Bunların sabit kameralara dönüştürülmesi daha uygun olacaktır. UYAP sisteminde de sıkıntılarımız var. Bazen tarama yapan mahkeme ve savcılıklarımız bize gönderdiği taramalarda eksik ve netlikle okunamayacak derecede bize geliyor. Biz onlarla yazışma yaparken böyle işlerimiz biraz daha raporun süreci uzuyor. Mobese ve iş yeri kameralarını bize gönderilirken; bunların CODECleri var; onlar olmayınca biz raporlarımızda incelemek üzere CD’leri inceleyemiyoruz. Bunların bize gönderilmesi ile ilgili sıkıntılarımız var. Yine tespit tutanaklarında 3 aşamalı kroki çizilmeye başlandı. Bunlardan bazı, bazı kolluk kuvvetleri tek kroki çiziyor. Onun için bu 3 tane krokinin de çizilmesinde bize fayda sağlayacaktır. Yine olay yeri terkler bizim çok sıkıntımız. Olay yeri terk olduğu zaman karakol polisi gidiyor, bir çarpı işareti alıyor, kazanın olduğu iddia edilen yer; yön yok, aracın seyir nerden geldiği sağdan mı gidiyor soldan mı gidiyor? Hiçbir bilgi yok böyle sıkıntılarımız var. Gece arıza nedeniyle reflektif malzeme, onu söylemiştim. Işık ihlallerinde, ışıkların olduğu kavşakta şayet kaza kayda alınsa bile onda da dahi sıkıntı çekiyoruz. Bunlarla ilgili de, örneğin, kazadaki sinyalizasyon periyot çizelgeleri var. Onları bize gönderilirse biz kamera kayıtlarında saniyelere göre hangi araca hangi ışığın yandığı yönünde çözüme ulaşabiliyoruz. Evet, ben bu kadar, eksiklikleri ve yetersizlikleri bahsettikten sonra konuşmamı tamamlıyorum. Çok teşekkür ediyorum dinlediğiniz için.

OTURUM BAŞKANI:

Evet sayın Yüzüğüllü'ye, Ankara Adli Tıp Grup Başkanlığı Trafik İhtisas Dairesi Başkanı, çok teşekkür ediyoruz bu kıymetli bilgiler için. Aslına bakarsanız, Sayın Yüzüğüllü'nün konuşmasından sonra buraya kadar olan konuşmalar da biraz derlenmiş toparlanmış oldu. Çünkü hep baştan itibaren üzerinde durduğumuz mesele, aslında biz meydana gelmiş bir hayat olayını daha sonra elimizdeki verilerle çözmeye çalışıyoruz. Ve bu elimizdeki verilerle bu hayat olayını çözmeye çalışırken de özellikle trafik kazalarında, bu canlandırmayı bilirkişiler marifetiyle yapmak üzere bir imkândan faydalanmaya çalışıyoruz. Bilirkişiler de işte, Sayın Yüzüğüllü'de bahsetti, özellikle adli tıp kurumuna maalesef bizim önümüze dosyalar geliyor ve biz bu dosya içerisindeki verilere göre hareket etmek zorundayız. Ve dosya içerisindeki verilere göre de sadece biz kendi görev alanımızla ilgili, Adli Tıp Kurumu, sadece görev alanıyla ilgili bir kusur dağılımıyla ilgili bir inceleme yapmak durumunda. Bazen bu dosyalarda, aslında Adli Tıp Kurumunun Trafik İhtisas Dairesinin görev alanına girmeyen hususlar da sorulabiliyor. Ve bu da aslına bakarsanız daha sonra bu tür sorulara cevap verilmediği zaman sanki bilirkişilik görevi yerine getirilmemiş gibi bir algılama ortaya çıkıyor. Örneğin, bilinçli taksir var mı yok mu? Olası kast var mı yok mu? Bunlar bilirkişinin tayin edeceği konular değil. Bunlar mevcut kusur durumuna göre, mevcut ihlallere göre hakimin hukuki bilgisi ile çözmesi gereken konular. Adli Tıp Kurumuna dikkat ederseniz, Sayın Yüzüğüllü bahsetti, Ankara Grup Başkanlığı yılda 5000 dosya geliyor. 6000, çoğalttı şunda,5000-6000 arası dosya geliyor. Ve dikkat edilirse 5000-6000 dosya gelmesine rağmen ortalama dosyaların çözüm süresi 3 hafta gibi bir süre ve eğer bu veriler dikkatli bir şekilde toplanırsa ve dosyalar layıkıyla kurum önüne gelirse, bu geri geliş gidişler önlenmiş ve daha hızlı bir yargılamaya ulaşılmış oluyoruz. Tabi ki kaza yeri tespit tutanakları olayın sicağıyla tutulan tutanaklar olduğu için adli tıp incelemesinde de önem arz ediyor. Yüzüğüllü bu hususlardan da bahsetti. Kendisine çok teşekkür ediyoruz. Evet, bir soru cevap kısmımız var. 10 dakikalık bir süremiz var. Bu 10 dakika içerisinde eğer sorularınız varsa konuşmacılara bunları alabiliriz. Buyurun efendim. Oturarak da sorabilirsiniz. Kime sor, yöneltmek istediğinizi de belirtirseniz.

DİNLEYİCİ: Vedat SOĞUKPINAR, Samsun Cumhuriyet Savcısı:

Durum tespiti yapmak istiyorum, Başkanımıza, Adli Tıp Grup Başkanlığı Trafik İhtisas Dairesi Başkanımıza da iletebiliriz soruyu. Samsun Cumhuriyet Savcısı Vedat Soğukpınar aynı zamanda genel soruşturmaya da bakıyorum, duruşma savcılığına da çıkıyorum. Sayın Hakimimiz Erkan Bey'in bahsettiği gibi trafik kazalarında sığağı sığağına toplanan veriler de yargılamanın hızlandırılması bakımından çok önem arz ediyor. Şimdi bizler Cumhuriyet savcıları olarak trafik kazalarında, ölümlü trafik kazalarında, olay yerine sığağı sığağına gittiğimizden dolayı delillerin tespitinde çok kolaylık sağlanıyor. Biz olay yerine vardığımız takdirde, olay yeri inceleme ekibini de oraya çağırıyoruz. Hem trafikten yetkili kişiler hem de ayrıyeten ölümlü bir kaza olduğundan dolayı olay yeri inceleme ekibi de geliyor. Olay yeri inceleme ekibi geldiği zaman onu kolaylıkla da Cumhuriyet savcısı olarak yönlendirebiliyoruz. İşte Sayın Başkanımın bahsettiği gibi ışıkların durumu, saçılan malzemelerin, işte araçtan parçaların yerini. Ancak yargılama aşamasında böyle bir dava önümüze geldiği zaman davayı sonuçlandırmak, tek bir bilirkişiyle sonuçlandırmak çok kolay oluyor. Eğer ki yaralamalı bir trafik kazasında hayati tehlike geçiren bir kişi daha sonra hastanede 3 gün 5 gün sonra öldüyse o olaydaki soruşturma dosyasında sadece trafik polisinin kaza tespit tutanağı önümüze geliyor. Çünkü ölüm olayını bilemediğinden dolayı Cumhuriyet savcısına haber verildiği zaman, tabii doğal olarak da deniyor ki olay yerinde kaza tespit tutanak raporu düzenlenir diyor. 3 gün sonra 5 gün sonra ölüm olduğu zaman Cumhuriyet savcısının sığağı sığağına topladığı delillerle hastanede ölen olayla ilgili olarak arasında uçurumlar oluyor. Ve o zaman yargılama aşamasında ikinci bilirkişi, üçüncü bilirkişi, bilirkişiler arasındaki çelişkileri gidermek amacıyla yargılama aşaması çok uzun sürüyor. Bunun bir çözümü olması lazım aynı zamanda emniyetten bulunan bir arkadaşımız da olabilir, belki trafik daire başkanımız da. 3 haftada çözdükleri dosyayı acaba Cumhuriyet savcısının katılımı olan dosyalar mı 3 haftada çözülüyor? Yoksa Cumhuriyet savcısının katılımı olmayan dosyalar, bilirkişi dosyaları kaç haftada çözülüyor? Bunu sormak istiyorum. Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI:

Teşekkür ederim. Sayın Yüzüğüllü.

Nedim YÜZÜGÜLLÜ:

Ben bize intikal eden, çeşitli kurumlardan birimlerden özellikle Cumhuriyet Savcılığından, hazırlık soruşturması sırasında bize intikal eden şeylerimiz var evraklar var diyoruz. Bu evrakın içerisinde yerinde yapılmış deliller, şayet bizim kusur vermede kanaat oluşturacak nitelikte toplanmış ise biz raporu, bize intikalinden sonra 1 haftalık süre içerisinde yazıp sonucu karara çıkabiliyoruz. Bakın 1 haftalık süre içerisinde. Şimdi UYAP sisteminde de biliyorsunuz. Artık eskiden posta işlemleri, tekrar onların gönderilmesi bir zaman alıyor idi. Biz tutuklu dosyalarında 1 hafta içerisinde mahalline ulaştırıyoruz. Aciliyeti olan. Ama işte olay yeri terk gibi, böyle içerisinde delil yetersizliği olan dosyalarda ifadelerden var olan içerisindeki bilgi, bulgu, her ne ise onların tümünü değerlendirerek bir kanaate varmaya çalışıyoruz. Kanaate varmak öyle kolay olmuyor. Aramızda çok tartışıyoruz. Ne yapalım bu durumda yetersiz verilerle ilgili yeniden istenen hususlar karar vermeye yeterli değilse müzekkere yazıyoruz mahalline. Diyoruz ki biz bu oluşla ilgili kanaat oluşturamadık. Bize bu kusurun, olaydaki kusurun belirlenmesi bakımından aşağıda sıralanan hususların bize temini gerekmektedir. Ve bu şekilde o müzekkereyi yazıyoruz ve ona göre de raporlarımızı gönderiyoruz. Yani teşekkür ederim ben söyleyeceklerim bu kadar.

OTURUM BAŞKANI:

Siz özetleyebilirsiniz.

Hüseyin YAVUZ:

Tabiki. Öncelikle ben şunu ifade etmek istiyorum. Burada sizin de bahsettiğiniz gibi bazı durumlarda Cumhuriyet Savcısı kaza mahalline gelemiyor. Genel itibariyle trafik polisinin kaza mahallinde topladığı deliller çerçevesinde hüküm tesise, hükme kadar yargılama yapılıyor. Biz burada bir nebze profesyonelleşme boyutunda Emniyet Eğitim Trafik Daire olarak, başta trafik polislerimiz olmak üzere çok ciddi bir şekilde eğitim olarak eğiliyoruz. Kazanın sadece bilirkişi raporlarının, düzeltiyorum, trafik kazası tespit tutanağının düzenlenmesi boyutunda değil kazayı derinlemesine analiz ederekten ortaya bir sonuç çıkarmaya çalışıyoruz. Biz bu gibi durumlarda düzenlemiş olduğumuz trafik kaza tespit tutanağı yapıldığında, detaylı bir şekilde biraz önce bahsettiğimiz gibi deliller topladığında, ikinci

üçüncü durumlarda pek ortaya çıkma durumu söz konusu olamıyor. Bu iki kanaatimce, bu iki ve üçüncü farklı bilirkişi raporlarının çıkması genel itibariyle trafik polisinin kaza mahallinde denetim, delil toplamaması neticesinden kaynaklandığını düşünüyorum. Hocamın da belirttiği gibi polis merkezi kaza mahalline gittiğinde bir trafik gözüyle bakamıyor trafik kazalarına. Normal bir aleni bir olay gibi bakıyor. Dolayısıyla bizim gözlükten bakamadığından dolayı basit bir vaka olarak geçiyor. Bu da yargılama aşamasında hem yargılamanın boyunu uzatıyor hem ortaya birkaç tane sonuç çıkarıyor hem de hükmün artık doğru veya yanlış bir şekilde karar verilmesini sağlıyor. Biz buna eğitim olarak çok ciddi bir şekilde eğiliyoruz. Onu anlatmak istedim. Belirtmek istedim. Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI:

Teşekkürler. Başka soru yöneltmek isteyen katılımcı var mıydı acaba? Evet, soru yöneltmediğine göre ben sabah ki oturumun bu ilk bölümünü kapatıyorum. Yaklaşık 11.10'a kadar bir kahve aramız var. 11.10'da görüşmek dileğiyle.

1.GÜN, I.OTURUM(DEVAM)

OTURUM BAŞKANI:

Evet, birinci oturumun ikinci kısmını başlatmak istiyorum. Bu kısımda, Yargıtay 12. Ceza Dairesi Üyesi Sayın İsmail ERGÜN ve Rostock Yüksek Eyalet Mahkemesi Ceza Dairesi Başkanı Michael CRUZE, bizlere temyiz incelemesi açısından temyiz mahkemelerinin Yargıtay'ın kanun yollarında hadiselere bakış açısından değerlendirmelerde bulunacaklar. Bilirkişilik müessesesi ile alakalı, ilk olarak ben sözü Sayın Yargıtay 12. Ceza Dairesi üyesi İsmail ERGÜNE bırakıyorum.

İsmail ERGÜN, Yargıtay 12. Ceza Dairesi Üyesi:

Teşekkür ederim Sayın Başkan. Bütün katılanlara hoş geldiniz diyorum. İlk oturumda birçok şey anlatıldı, ben de onların tamamına katılıyorum. Şimdi Dairenizin 12. Ceza Dairesinin suçlara bakmakta suçlar konusunda genel uygulamayı örneklerle anlatmaya çalışacağım.

Şimdi önceki birinci oturumdaki sunumlardan bahsedildiği gibi, biz dosya üzerinden karar verdiğimizden dolayı dosyada deliller ne kadar iyi toplanmış olursa kararlar da o kadar rahat ve kolay oluyor. Bunlara özellikle trafik kazaları en önemlisi tespit tutanakları, tespit tutanakları ne kadar net olursa, kazaya ilişkin bilgiler ne kadar net olarak tutanağa yansıtılmışsa, dosyalarda karar vermek o kadar kolay oluyor. Birçok dosyada tespit tutanağına o tespit neye göre yapıldığı kimin veya neye göre yapıldığı net olarak yansıtılmıyor. Yani olayın, kazanın şu şekilde olduğu diye yazılıyor tutanağa ama ya bunun tanıkları kimler bazen tanık beyanlarından bahsediliyor. Tanıkların beyanlarına göre, görgü tanıklarının beyanına göre bu şekilde tutulmuştur deniyor ama tanıklardan bahsedilmiyor. Ya bunlar daha sonraki aşamalarda sıkıntıya sebep oluyor. Ya burada anladığım kadarıyla emniyetten arkadaşlarda var. Savcı arkadaşlarımız var. Hakim arkadaşlar var. Ya tespit tutanaklarında görgü tanıklarının, olaya ilişkin görgü tanıklarının da en azından isimlerinin belirtilmesi şunların beyanına göre bu şekilde tutanak tutulmuştur şeklinde not edilmesi yargılamanın devamı aşamasında büyük kolaylık sağlayacaktır. Birçok dosyada kaza yerinin özellikle çarpma noktasının en büyük problem kusurlarının tespitlerinde çarpma noktasında problem çıkıyor. Çünkü tarafların, tanıkların beyanları daha sonra alınan beyanlarda çarpma noktaları hep farklı gösteriliyor. Hâlbuki kazadan hemen sonra olay yerine gidildiğinde çarpma noktasını belirleye birçok maddi tanıkları oluyor. İşte araçların parçaları dökülüyor. Kan izi oluyor. Fren izleri, kazıntı, sürünme izleri bunların tespit tutanağına mutlaka yansması gerekiyor. Birinci oturumda arkadaşların bahsettikleri gibi bunların fotoğraflarının çekilmesi, mümkünse kameraya alınması çok kolaylık oluyor. Biz Dairede incelediğimiz dosyaların tamamında CD varsa CD görüntüleri mutlaka Dairede heyet olarak inceliyoruz, seyrediyoruz. CD görüntüsünden de tartışıyoruz. Yani CD görüntüsü net olan kazalarda çok rahat kararlar veriyoruz. Yani bilirkişi raporu başka şeylerde aramıyoruz. Ya size Dairemizin kararlarından örneklerde getirdim. Dairemizin genel kabulü mahkeme hakiminin ceza yargılamasına konu olan bir uyuşmazlıkta bilirkişi alma zorunluğu bulunmadığı gibi çözümü uzmanlığı özel ve teknik bilgiyi gerektiren hamlelerde bilirkişinin oy ve görüşüne başvurabilir. Böyle bir durumda dâhil mahkeme hakimi bilirkişi raporuyla bağlı olmayıp, sanığın veya sanıkların kusur durumunu kendisi belirleyebilir. Yani bu konudaki önerilerimiz mesela bu olay Yargıtay Cumhuriyet Savcılığınca

düzenlenen yeniden bilirkişi olması talep ediliyordu. Ama biz yaptığımız şey sonucu dosyada inceleme sonucunda, yani birden fazla bilirkişi vardı. Dosya içerisindeki bilirkişi raporlarından bir tanesinin olaya uygun olduğunu, olayı yansıttığını yeniden bilirkişi raporu almaya gerek olmadığını düşüncesiyle düşünceye iştirak edilmemiştir. Yeniden bilirkişi almaya gerek yoktur. Bu karar doğrudur şeklinde böylece kararımız var. Bu olayda da olayı anlatarak şu şekilde; “sürücü Ahmet ile aynı yönde ve arkasında seyir halinde bulunan sanığın, sürücü Ahmet’in ani fren yapması nedeniyle araca çarpmamak için aracın soluna doğru fren yaparak onu geçmeye çalıştığı sırada mağdurun sürücü Ahmet’in aracının önünden karşıya geçmeye devam etmesiyle sanığın kullandığı aracın sağ ön kapısının alt kısmına çarpması sonucu meydana gelen olayda sanığın önündeki araca çarpmamak için kesik kesik fren yaparak durmaya çalıştığı, fren izlerinin başladığı yerden 5.2 metre sonra kan izlerinin bulunduğu, kan izinden sonra fren izinin olduğu, fren mesafesi ve olayın oluş biçimi nazara alındığına, kazanın oluşumunda sanığa uygulanacak kusur bulunmadığı gözetilmeden yetersiz bilirkişi raporuna itibar edilerek sanığın mahkûmiyetine karar verilmesi” yani biz bu olayda sanığın kusursuz olduğunu dâhil olarak belirledik. Mahkemenin de bu şekilde belirlemesi gerektiğine örnek olarak böyle bir karar verdik. Başka bir örnek kararımızda da taksir ve yaralama suçundan sanığın beraatına ilişkin katılan tarafından temyiz edilmiştir. Olay tarihinde gündüz meskûn mahallede sanığın idaresindeki kamyonette 8 metre genişliğinde çift yönlü caddede seyri sırasında mağdurun kamyonetinin ön kısmını ön kısmı sanığın giriş yönüne doğru olacak şekilde kaldırım kenarına park ettiği ve ön camındaki karları temizlediği sırada yapılan keşif ve olay yeri fotoğraflarına göre görüşüne engel bir durum bulunmadığı halde sanığın hızını mahal şartlarına göre ayarlamaması nedeni ile asfalt üzerinde mağdura çarpıp oluşturacak şekilde yaralanmasına neden olduğu olayda sanığın kusurlu olduğunun kabulü gerekirken, oluş ve dosya kapsamına uygun olmayan yetersizlik raporuna dayanılarak hüküm kurulması şeklinde bozma kararımızda var. Taksir ve yaralama suçundan sanığın mahkûmiyetini ilişkin hüküm sanık tarafından temyiz edilmekle, olay tarihinde sanığın idaresindeki aracıyla şehir içindeki cadde seyri sırasında yolun sağında yolcu alan belediye otobüsüne binmek için kaldırımdan inerek yola çıkan mağdura çarpması sonucu mağdurun yaralandığı olay ile ilgili olarak sanığın ve mağdurun kusurlarına ilişkin her ne kadar bilirkişi raporu alınmamış ise de oluş ve dosya

kapsamına göre sanığın yola inen mağduru gördüğünü beyanı karşısında kusurlu olduğunun kabulünde isabetsizlik bulunmadığından yeniden bilirkişi raporu almasına ilişkin düşünceye iştirak edilmemiştir. Evet, bu şekilde birçok kararımız var. Yani illa bilirkişi raporu alınması gerekir şeklide görüşümüz yok. Dairemizin uygulaması sanığın kusurunu mahkemenin, hakimın takdir etmesi şeklinde ancak ilk başta bahsettiğim gibi her şey ilk kazadan hemen sonra tespit delillerinin, maddi delillerin toplanmasına bağlıdır. Birçok olayda daha yeni görüştüğümüz bir dosyada vardı. İstanbul'da merkezi bir yerde birçok insanın hatta o dosyada kamera görüntüleri de vardı. Kamera görüntülerinden de gözükmeyen birçok insan var kaza anını gören ama dosyaya yansıyan tanık beyanı olmuyor birçok dosyada onun için özellikle savcılarımızdan istirahatım tanıkların yani olayı net gören tanıkların mutlaka dinlenmesi, ifadelerinin alınması, en azından kimliklerinin tespit edilmesi çünkü sonradan gelen işte duruşma sırasında dinlenen tanıklar biz hep şüphe ile bakıyoruz. Yani bunlar temin edilmiş tanıklardır nazarı ile bakılıyor birçok dosyada çünkü sıcağı sıcağına olaydan hemen sonra alınmayan tanık ifadeleri çok makbul gözüküyor. Adli tıba ilişkin yani bilirkişi raporlarına ilişkin birkaç tane örnek de getirdim. Birinci oturumda da bahsi geçti. Şimdi eğer sübuta ilişkin bir tereddüt varsa işte kimin kırmızı çıktığı geçtiği belli değilse, bunları adli tıba göndermenin veya bilirkişiden bu şekilde sormanın bir anlamı yok. Öncelikle mahkemenin yapması gereken sübutu tespit etmesi gerekiyor. Yani bilirkişiden raporda Hakim Bey'de bahsetti Samsun Hakimimiz de bahsetti. Yani sübutu mahkemenin tayin etmesi gerekiyor. Hangi tanıklara neden itibar ettiğini mahkemenin kanı nedir? Bilirkişiden ona göre rapor alması gerekiyor ve asıl en çok yaşadığımız sıkıntı da mahkeme kararlarında neyin kabul edildiği oluş olarak birçok şeyi 3 sayfa, 4 sayfa karar yazıyor hakimimiz tanıkların ifadelerini davacı yazıyor. İşte hazırlıkta şöyle dedi, savcılıkta böyle dedi, mahkemede böyle dedi, şu duruşmada şöyle dedi, bu duruşmada böyle dedi diye yazılıyor. Fakat sonrada hüküm kılıyor. Bu hükmü neye göre kurduğunu yani orda bir paragraflık bir şey belirtecek. Yani kazanın oluşu budur. Şu şekilde olmuştur. Ben şu tanıklara itibar ettim. Şunlara da itibar etmedim. Yani şu sebeple itibar etmiyorum. İşte sonradan gelmişlerdir. Bunlar temin edilmiştir. İşte sanığın akrabalarıdır, yakınlarıdır, işte çalışanlarıdır. Bu sebeple ben bu tanıkların ifadelerine itibar etmiyorum, bu sebeple ben bu şekilde karar veriyorum diye yazılması gerekirken, birçok kararımızda bu oluş belirtilmiyor. Bu da sıkıntıya

sebepler oluyor. Yani uzun uzun kararlar yazmak çok maharet değil. Yani kararın neyin ifade edeceği, ne olduğu, hükmün yani gerekçeli kararda olması gereken, hükmün neden o şekilde kurulduğunu kısa öz şekilde belirtilmesi gerekiyor. Dairemizin bilinçli taksir konusunda yani birçok nedeni bilinçli taksir kabul ettiğimizi, birçok kararımızda belirttik. Bunları özetle alkol yani 100 promil ve üzerindeki alkolü bilinçli taksir olarak, kesin olarak kabul ediyoruz. Ayrıca 179. madde kapsamında trafik güvenliği suçu eğer Dairemizin bir uygulaması da alkollü sürücü trafik kazası meydana getirmişse, ölümlü veya yaralanan bir olay meydana gelmişse artık kazadan, yani yaralamadan veya ölümden sorumlu oluyor. Trafik güvenliği suçu oluşmuyor. Yani oluştuğu halde eğer zarar meydana geldiyse tehlike suçundan dolayı ceza verilmez görüşündeyiz.

DİNLEYİCİ:

Hiçbir taksir yoksa, sadece taksirde yaralama ve güvenlik suçu varsa; bu sefer trafik güvenliği mi?

İsmail ERGÜN:

Hayır yaralama.

DİNLEYİCİ:

Yine yaralama mı?

İsmail ERGÜN:

Dairenin kabulü o şekilde.

OTURUM BAŞKANI:

Pardon soruları bitişten sonra kusura bakmayın. Bölmeyelim çünkü...

DİNLEYİCİ:

Çok özür dilerim.

İsmail ERGÜN:

Birinci oturumda da bahsedilmişti. Bu teknik mesela birçok tanığımız iddia ediyor. İşte frenin patladığı, frenin boşaldığı, lastiğin patladığı bu tip iddialar en başta tespit edilmesi gerekiyor. Yani böyle bir iddia varsa kolluk tarafından veya savcımız tarafından teknik bilirkişi olabilir, tamirci olabilir. Yani iddiaya göre bir mühendis olabilir. Yani böyle bir araçta fren patlaması var mı? Teknik bir arıza var mı? Lastik onun için... Bazı olaylarda da lastik gerçekten patlıyor ama kazadan sonra yani kaza nedeniyle patlıyor. Kazanın oluşumuna lastiğin patlaması değil, kazanın oluşumundan sonra işte orta revüce çarpıyor teker bu sebeple teker patlamış oluyor. Yani bu tip şeyler tespit edilebiliyorsa teknik olarak bunların bilirkişiden bu hususta yararlanması gerekiyor. Teknik bilgi gerektiren konularda... Şanlıurfa savcısı Ahmet AŞURT Bey bir şeyden bahsetmişti. Bende bir görevli olarak Urfa'da bulunduğumda bir şahit olduğum dosya üzerinden şahit olduğum bir olay var. Yani orda savcılara büyük görev düştüğüne ilişkin bir örnek olay okuduğum bir dosyada şimdi Urfa'nın büyük bir beldesinde bir kızın traktörle ezilerek öldüğüne dair savcımız tespit yapıyor. Normal taksirle öldürmeden dava açılıyor. Dava yargılama aşamasında ihbar üzerine klasik otopsi yapılmamış o zaman kızın cesedi üzerinde. Daha sonra ihbar mektubu geliyor. İhbar mektubu üzerinde ceset adli tıbbı gönderiliyor ve kızın kırılmadık kemiğinin kalmadığı bütün kemiklerinin kırıldığı, tabii iddia mektubun şeyde anlatılıyor. Bu bir töre cinayetidir. Kız başkasıyla kaçtığı için babası ve dayısı, işte abisi falan tarafından köy meydanından yani büyük bir beldenin meydanında traktörle defalarca ezilerek, üzerinden gidip gelinerek, ezilerek öldürüldüğü ve en sonunda daha ölmemişken traktörün büyük tekerinin üzerinde bırakıldığı o şekilde can çekişerek öldüğü. Yani savcılık hazırlık soruşturmasının çok önemli olduğu yani ilk başta bu ceset üzerinde klasik otopsi yapılsaydı bu bir işte basit bir trafik kazasıdır gözüyle bakılmasa şüpheli yaklaşımla olaya yaklaşılsaydı olay baştan çözüldü. Ama sonradan demek ki insanların vicdanına kabul etmediği, vicdanlı birisinin ihbarı üzerine olay ortaya çıkıyor. Bu açıdan bizde de mesela ölümlü kazalarda bakıyoruz. Yani şey çok kötü 3 kişi, 5 kişi ölmüş. Ama sanığımızı affedecek hiçbir kusuru olmadığını görebiliyoruz bir olayda. İşte örnek olarak getirmek istemişim ama yapamadım. Adli tıbbın bir dosyamızda raporu vardı. Bizim sanığımız sağ şeritte kendi istikametinde hiçbir şerit ihlali, kural ihlali yapmadan gidiyor. Karşı

tarafından gelen araç sollama yasağına rağmen sollama yaparak gelip sanığa çarpıyor. Kafa kafaya çarpıyorlar. Bu olayda, bu dosyada adli tıp tanık Talip SURULUR sağa kaçması gerekir şeklinde kusur vermişti. O dosyada ben itiraz etmişim. İtiraz edince işte şey çıktı. Yani o kusur raporuna itibar edilmemesi gerekir. Sanığa atfedilecek kusur yoktur. Şeklinde karar çıktı. Yani o açıdan şeylerin özetle tespitinin çok iyi yapılması gerekiyor. Benim anlatacaklarım şimdilik bu kadar sorulara cevap verebilirim, teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI:

Sayın Yargıtay 12. Ceza Dairesi Üyesi İsmail ERGÜN beyefendiye çok teşekkür ediyoruz. Tabi İsmail Bey de sabah ki oturumlara ilaveten Yargıtay uygulamasında acaba denetim muhakemesinde hangi hususlara dikkat edildiğini ifade etti. Kendilerinin de dosya üzerinden inceleme yaptıkları için bu dosyada ki bulguları tetkik ettiklerine ve bu bulgulara göre verilen kararların uygunluğunu denetlediklerini belirtti ve Yargıtay kararlarından bazı örnekler verdi. Özellikle konuşmasında bilirkişi raporlarının teknik konularda bağlayıcı olduğunu ancak bu teknik konulardan hukuki sonuçlar çıkarırken hakimlerimizin, savcılarımızın kendi hukuki bilgilerine göre gerekçe olarak farklı sonuçların ulaşabileceklerini, dolayısıyla teknik konularda bağlayıcı olan bilirkişi raporunu kusur değerlendirmesinde hakim tarafından tekrar incelenmesinin yerinde olacağını ifade etti. Özellikle 100 promil alkol konusunda önemli bir bilgi verdi. 100 promil alkolün üzerinde alkollü olan sürücüler yönünden kendilerini bilinçli taksir uygulaması yaptıklarını ifade etti. Aynı zamanda herhangi bir kazaya sebebiyet vermese bile 100 promil alkolün üzerinde bir alkollü olarak araç kullanan kimselerin Türk Ceza Kanunu 179. maddesi anlamında trafik güvenlik kasten tehlikeye sokma suçundan sorumlu bulduklarını ancak bu gibi hallerde yaralamalı veya ölümlü trafik kazalarına sebebiyet verilirse sadece meydana gelen zarardan dolayı sorumlu tehlike suçundan sorumluluğunun mevcut olmadığını ifade ettiler. Kendilerine konuşları için teşekkür ediyoruz. Şimdi Almanya'daki bilirkişi uygulamaları ile ilgili Sayın Michael CRUZE bizlerle değerli bilgilerini paylaşacaklar. Sayın CRUZE'NİN sözü Sayın CRUZE'YE bırakıyorum.

MİCHAEL CRUZE,Rostdk Eyalet Mahkemesi Üyesi:

Hanımefendiler, beyefendiler, değerli meslektaşlarım, değerli misafirler, değerli polisten mensuplar, değerli bilirkişiler ben hoş geldiniz demek istiyorum. Kısaca kendimi tanıtmak istiyorum. Adım Michael CRUZE Rostock Eyaleti Yüksek Eyalet Mahkemesi Ceza Dairesi Başkanım. eyaletin en yüksek mahkemesi Rostock Yüksek Eyalet Mahkemesi. Şimdi burada ceza anlamında eyaletin en yüksek mahkemesi burada hukuki inceleme açısından en üst düzeydeyiz. Şimdi o yüzden de bugün burada Almanya'da bir savcılık aşamasından sonra savcılık aşamasını ve ceza davası nasıl yürütüldüğünü bununda özellikle bilirkişilik bakış açısından size sunmama fırsat tanıdığınız için çok mutluyum. Şunu da eklemek istiyorum hakim olmadan önce Almanya da savcı olarak, başsavcı olarak çok farklı şekilde görev yaptım ve bu bağlamda trafik kazalarıyla ilgili çalışma fırsatım da oluştu. Şimdi Almanya'da mesela orta ölçekli trafik kazası geliştiğinde ki biz bunlara genelde şunu söylüyoruz. Maddi hasar ya da hafif yaralanmalı kazalar oluyor bunlar. Burada incelemeyi yalnızca polis yapıyor. Bu polislerimiz de özel eğitim almış polisler ve ellerindeki teknik malzemelerle birlikte aşağıda birazdan bahsedeceğim tespitleri gerçekleştiriyorlar. Öncelikle kazaya karışan kişinin tüm kişilerin kişisel bilgileri alınıyor. Ayrıca kazaya karışmış olan araçlarla ilgili bilgiler tespit edilmekte. Kazaya karışmış olan araçların hangi yönden geldikleri mesela tespit edilmekte. Şimdi polis burada kaza yerinin detaylı çizimlerini yapmakta, fotoğraflar aracılığıyla olay yerini göstermekte bunu gayet detaylı şekilde hazırlamakta. Burada kaza yeri için önem taşıyabilecek tüm trafik işaretlerinin işaretlenmesi ve tespit edilmesi de buna dâhil. Ayrıca tüm kaza izleri ölçülmekte ve fotoğraflarla bunlar belgelendirilmekte. Şimdi burada yolun durumuyla ilgili tespit yapılmakta görüş olanakları nasıl olduğu incelenmekte, ayrıca hava durumu ile ilgili ilişkin bilgilerde toplanmakta ve olay yerinde, kaza yerinde kazaya karışmış olan, kazaya dâhil olan tüm kişilerin ifadesi alınır. Burada mesela olaya karışmış kişilerden bazıları izinsiz şekilde olay yerinden ayrılmış ise izlerden olaya hangi araçların karıştığı tespit edilmeye çalışılmakta. Bu durumda mesela araç tekerlekleri ile ilgili izler tespit edilmeye çalışılır. Boya bir yere bulaşmış mıdır? Cam kırıkları incelenir. Bu şekilde kaçmış olan olaya karışmış olan araçtan izler incelenerek en azında aracın tespit edilmeye çalışılmakta. Olay yerinde kişiler varsa eğer kazaya karışmış olan kişilerde alkol ya da

uyuşturucu ilaç etkisi mevcut mudur? Bu incelenir. Şimdi bununla ilgili şüphe mevcutsa kan ve idrar örneklerinin alınması sağlanır. Eğer burada sürücünün kim olduğu ile ilgili itilafli durum mevcutsa suçlu koltuğundan izler toplanılmaya çalışılır. Burada işte kumaş örnekleri var mı, bununla ilgili izler, delililer mevcut mudur? Bu tespit edilmeye çalışılır. Büyük kazalar da mesela büyük maddi hasarların olduğu kazalar da ya da çevrenin büyük ölçüde etkilendiği kazalarda, mesela bir tanker devrilmişse, içinden petrol veya zehirli madde çevreye karışmışsa ya da ağır yaralıların olduğu ya da ölümlü kazalarda polis olay yerinde doğrudan savcı ile iletişime girer ve bilirkişi raporunun gerekli olup olmadığını tespit etmeye çalışır. Şimdi burada mesela yasada bir bilirkişiye ne zaman başvurması gerektiği yazmamakta. Ancak genelde savcılığın idari kuralları gereği bir savcının ne zaman bilirkişiye başvurması gerektiği belirlenir. Şimdi burada mesela bunun kararını polislerin savcılık verecektir. Ayrıca savcılık nasıl bir bilirkişiye başvurulacağını kararını da vermektedir. Bir otomotiv mühendisi mi gerekli, yoksa bir kriminal teknikeri mi gerekli olacaktır ya da bir doktor mu gereklidir gibi kararı savcılık verecektir. Ben bundan sonra yapacağım sunumda özellikle kazanın, kazayla ilgili bilgilerin tespit edilmesinde otomotiv mühendisinin çalışmalara yoğunlaşmak istiyorum. Şimdi eğer savcılık bir bilirkişiye başvurmamız gerektiğine karar verirse bilirkişi işin tamamını bitirene kadar olay yerinde kesinlikle bir değişiklik yapılmaz. Olay yeri emniyete alınır ve bilirkişinin işlerinin bitirilmesine kadar o olay yeri olduğu gibi kalacaktır. Şimdi bilirkişi kaza yerinde kendi başına incelemelerini yapar. Bunu polisten bağımsız bir şekilde gerçekleştirir. Şimdi burada kendi tüm bilgileri tekrar toplar. Bununla ilgili çizimlerini yapar. Bunula ilgili fotoğrafları alır ve detaylı bilgileri toplar ve sonrasında buna mütebakıyken teknik fiziksel açıdan hazırlayacak raporunu, hazırlaya bilmek için gerekli tüm bilgileri bir araya getirmeye çalışır. Burada bilirkişinin olay yerindeki tek görevi sonrasında raporunu hazırlamak için ihtiyaç duyacağı tarafsız bilgilerin, tarafsız tespitleri yapabilmek. Bu aşamada mesela bilirkişi kazaya karışan kişilerle ya da şahitlerle görüşmez yani ifadelerini almaz, onlara soru sormaz. Şimdi polis incelemeyi tamamladıktan sonra dosyayı savcılığa iletir. Savcılıkta bunu bilirkişiye gönderecektir. Zaten bu aşamada savcılık bilirkişiye raporunda nelere dikkat etmesi gerektiğine hangi konulara odaklanması gerektiğini bildirir. Bilirkişi bunun akabinde olay yerinde elde ettiği bilgiler temelinde kazanın nasıl geliştiğine ilişkin raporunu

hazırlar. Buna ek olarak da dosyada bulunan şahitlerin ve olaya karışan kişilerin ifadelerini buna temel alır. Raporu yalnızca bilirkişi inlemeleri temelinde ortaya çıkardığı tarafsız olay gelişimine ilişkin bilgiler verir raporunda. Burada yaptığı incelemede mesela kazaya karışan kişilerin ifadeleri ya da şahitlerin ifadeleriyle kendi tespitlerini karşılaştırır ve burada ifadelerinin makul olup olmadığı ya da mantıklı olup olmadığını tespit etmeye çalışır. Burada mesela kazaya karışan kişilerin ya da şahitlerin ifadelerinin burada değerlendirilmesi makullük açısından değerlendirilmesi bilirkişinin görevi değildir. Şimdi rapor bir ön değerlendirmeye tamamlanır kazanın nasıl geliştiğine ilişkin ve ayrıca burada kurallara uysa olay yeri için geçerli olan kurallara uysaydı sanık kazayı önleyebilir miydi, önleyebilir miydi bununla ilgili bir bilgiyi içerir rapor. Şimdi burada şunun da altını çizmek istiyorum. Burada kesinlikle kusur içermemelidir rapor ya da işte kusurun derecesi kusur olup olmadığı kesinlikle hukuki bilgi içermemelidir rapor. Yalnızca bilimsel teknik fiziksel rapordur bu. Şimdi burada mesela şöyle raporda özellikle önlenebilirlik ya da önlenemezlik hususu incelenir. Sanık diğer kaza yerine geçerli kurallara uysaydı mesela uygun hızda gitseydi, frenleri uygun bir şekilde bakımdan geçmiş olsaydı, sağlam olsaydı kaza önlenemez miydi bu incelenir bilirkişi tarafından. Mesela burada sanık eğer aracındaki ışık tertibatı düzgün bir şekilde çalışıyor olsaydı belki tehlike oluşturacak yeri daha öncesinden görebilirdi ve daha erken fren yapabilirdi ya yapabilir miydi sorusunu inceler. Burada mesela hukuki bakış açısına ceza hukuku bakış açısına sanığın kusurlu olup olmadığını ya da suçlu ya da suçsuz olmadığıyla ilgili bir bilgi vermemelidir. Bizde mesela bilirkişiler bu sınırı biliyorlar ve bu sınıra uyuyorlar. Hem savcılar hem mahkemede ayrıca bilirkişinin bu sınıra uyduğunu çok iyi bir şekilde kontrol ederler. Şimdi burada savcılık zaten geldikten sonra burada bilimsel teknik açıdan uygun bir rapor olup olmadığını incelerler. Şimdi bu raporu inceledikten sonra savcılık bu inlemenin temelinde ve soruşturmada elde edilen diğer bilgiler ışığında dava açar ya da dava açmaya kusur olmadığında dolayı dava açmazlar. Dava açılmasıyla birlikte bilirkişi raporu bu dosyayla birlikte mahkemeye teslim edilir. Mahkeme zaten dosyayı içindeki mevcut delillerle inlerken zaten delillerden bir tanesi bilirkişi raporu olacaktır. Burada mahkeme kişinin ceza hukuku açısından şüpheli olup olmadığı ya da suçlu olup olmadığını inceler. Eğer öyleyse zaten dava kabul edilir. Dava açıldığı zaman duruşmaya geçilir ve mahkeme mevcut tüm delilleri tekrar sözlü duruşmada ele alır. Çünkü karar

verilmeden önce tüm bu bilgiler ön tespit şeklinde, ön delil şeklinde değerlendirilir. Buna bilirkişi raporu dâhil. Burada dosyanın asıl niteliğini nedir, duruşma öncesinde bir hazırlık aracıdır. Duruşmaya hazırlık için kullanılır ve ayrıca davada katılımcıların ifadeleri yazacağından dolayı dosyada gerekirse dosyaya başvuru işte şu şekilde ifadeniz vardı şeklinde bir çalışma için kullanılır. Bilirkişi raporu o ana kadar olan niteliği zaten bir geçici rapordur. Bilirkişi sözlü duruşmanın tamamına katılır ve olaya katılmış olan kişilerin ve şahitlerin ifadelerini de dinler. Burada kişilere ek soru sorma hakkı tanınır. Bilirkişiye kendisine ek bilgi edinme şansı sağlanır. Ondan sonra zaten bilirkişi kendi bilirkişi raporu sözlü bir şekilde sunar ve buna ayrıca sözlü duruşma esnasında elde etmiş olduğu farklı bilgiler ışığında da yapar. Bu aşamada yine bilirkişi yalnızca teknik ve fiziksel bakış açısıyla kendi kazayla ilgili görüşünü bildirir. Kusurla ilgili olaya karışmış olan kişilerin kusurları ile ilgili bir bilgi veremez. Şimdi bunla ilgili kendisine soru yönlendirilmesi durumunda kendi yetki alanına girmediği için bu soruları cevaplandırmayı reddetmelidir. Şimdi eğer bilirkişi burada ceza hukuku bakış açısıyla kusurla ilgili bir şey bir beyanda bulunursa taraflı olduğu iddiası ortaya çıkacaktır ve kendisi tarafların bir tanesi tarafından edilebilir ve bu davadan çıkmak zorunda kalacaktır. Şimdi bütün bu deliller toplandıktan sonra mahkemenin görevi de bu deliller ışığında kazanın nasıl geliştiği ile ilgili bir görüş oluşturmak. Burada mahkeme zaten duruşma esnasında edindiği bilgiler ve bilirkişiden aldığı bilgiler ışığında bununla ilgili kendi fikrini oluşturur. Şimdi burada mesela kararını yazarken mahkeme bu karara nasıl vardığını gerekçelendirmek zorundadır. Hangi deliller temelinde nasıl bir karara vardığını gerekçelendirir. Bunun sonrasında kendi takdirinde kişinin kusurunu belirler işte taksirle mi yapılmış, bir ihmâl var mı gibi... Şimdi bu birinci derece mahkemenin bu kararına karşı temyize gidilebilmekte. Bu istinaf mahkemesi düzeyinde birince derecede mahkeme yaptığı tüm deliller tekrar incelenir. Daha yüksek bir mahkemede birinci derece mahkemenin yaptığı duruşmanın aynısı gerçekleştirilir. Buna karşıda yine üst mahkemede temyiz yolu mevcuttur. Bu da benim dairem gelirdir. Şimdi biz yalnızca hukuki inceleme yapıyoruz. Bizim dairemizde yani ceza hukuku, ceza yasası ve ceza usulü anlamında inceleme yapmaktayız. Maddi deliller ya da maddi vakalar anlamında bir inceleme yapmıyoruz. Bu sebepten dolayı da bir duruşma gerçekleştirmiyoruz. Yalnızca dosya üzerinden karar veriyoruz. Biz de genelde birden fazla bilirkişiye başvurulmaz.

Burada dava esnasında bilirkişinin yeterince özenli çalışmadığı ya da hata yaptığı ortaya çıktığı durumlar hariç. Hem burada ek raporlar talep edebilir taraflar elbette ama bunun çok detaylı bir şekilde gerekçelendirmek zorundalar ve hakim burada raporun yanlış ya da hatalı olup olmadığını inceler ve yalnızca bu gerçekten böyleyse başka bir bilirkişiye daha başvurur. Hem burada Almanya’da genelde bilirkişinin çok iyi eğitilmiş bilirkişilerle çalıştığımız içinde konunun ana hususlarını çok iyi bilen bilirkişilerle çalıştığımız içinde bu çok fazla gerçekleşmiyor. Son olarak da burada beni dinlediğiniz için teşekkür etmek istiyorum. Almanya’daki bu ceza usulündeki usullerle ilgili bilgileri verdim, işinize yarayan bilgiler verdiğimi umut ediyorum ve ilginiz için teşekkür ediyorum. Burada Antalya’da bu güzel mekâna gelme fırsat tanıdığınız için teşekkür etmek istiyorum.

OTURUM BAŞKANI:

Sayın CRUZE’YE bu kıymetli bilgileri bizlerle paylaştığı için teşekkür ediyoruz. Ben çok aslında çok sakin bir şekilde anlatıldığı için özetlememe bile belki belirli bir oranda ihtiyaç yok ama kısaca bir özetlemek istiyorum. Kendisi savcı ve hakim olarak Almanya’da karşılaştığı tecrübelerini ve mevcut görevi itibariyle de Alman Ceza Mahkemesinin trafik kazaları dolayısıyla yürüyüşünü bize anlatmaya çalıştı ve meydana gelen trafik kazalarını iki biçimde incelediklerini özellikle basit yaralamalı, basit maddi hasarlı kazalarda olay yeri incelmelerinin polis tarafından gerçekleştirildiğini ve burada da bir olay yeri inceleme sistemlerinin olduğunu ve bu sistemin iş akışına göre bu inlemenin detaylı bir şekilde yapıldığından bahsetti. Özellikle ağır kazalarda çevrenin büyük oranda çevrenin etkilendiği, büyük oranda maddi hasarlı ya da kişilerin yaralandığı veya öldüğü, önemli derece de yaralandığı ya da öldüğü kazalarda bu soruşturma böyle bir kaza meydana geldiğinde polisin savcıcıyı durumdan haberdar ettiğini ve savcının olaya dâhil olduğunu bu gibi hallerde savcının ihtiyaç görürse bilirkişiye müracaat edebildiğinden bahsetti ve bu aşamada bilirkişi incelemesini nasıl yapacak bunu da ayrıntılarıyla ifade etti. Özellikle artık böyle bilirkişiye müracaat edildiği ihtimalde bu şekilde, özellikle artık olay yeri incelemesinin tamamı bilirkişinin kontrolünde ve bilirkişi tarafından gerçekleştirilecek bir takım teknik araştırmalara konu olacağını ve bilirkişinin soruşturma saffasın da bu incelemelerin neticesinde sadece olayın gelişimi ile alakalı bir rapor tanzim edeceğini ve olayın gelişimi ile ilgili soruşturma makamlarına anlatacağını belirtti. Burada önemli olanın bilirkişinin kurula

aykırılıkları tespit etmesi olduğunu ve kurala aykırılıklarla yani mevcut olaya katılan kişilerin kurala aykırı davranışlarıyla hadisenin meydana gelmesi arasındaki bağlantının kurulmasının önemli olduğunu, bunun dışında bilirkişinin herhangi bir şekilde kusur incelemesine girmemesi gerektiğini sadece kurala aykırı davranışları tespit etmesi gerektiğini teknik görüşmeye yansımaya gerektiğini, kişinin suçlu olup olmadığı konusunda bazı değerlendirmelerden kaçınması gerektiğini ifade etti. Eğer mesele soruşturma neticesinde bir kamu davasına konu olursa iddianame düzenlenirse duruşma safhasında aynı şekilde dosya üzerinde zaten soruşturma safhasında etkin bir şekilde tüm kazaya ilişkin veriler dosyaya yansıtıldığı için gerek görülmeyebileceğini ancak gerek görülürse bu takdirde bilirkişinin duruşmalara davet edileceğini, duruşmada olay ilgili tanıkların beyanlarına dâhil olacağına ve bu şekilde hem kendi gözüyle gördüğü, katıldığı doğrudan doğruya nüfuz ettiği tanık beyanı hem de dosyadaki verilerin yine teknik bilgisi çerçevesinde değerlendirmesi gerektiğini ve bu değerlendirme neticesinde yine olayın gelişimi ile ilgili teknik verilerle ilgili kişilerin olaydaki konumları, kurala aykırı davranışları ile alakalı mahkemelere yol gösterebileceğini ifade etti ve burada da bilirkişinin kusur oranı ile ilgili kişileri suçlu olup olmadığıyla alakalı bazı değerlendirmelerde bulunmasının görevi dışında kaldığını, mahkeme tarafından bu konuya titizlikle kontrol edileceğini ve bilirkişiyi uyaracağını hatta bilirkişilerin görevleri dışında kusurla ilgili, suçlulukla ilgili beyanlarda bulunmaları halinde bunun bilirkişinin tarafsızlığıyla ilgili bir problem meydana getirdiğini ifade etti. Ayrıca mahkeme kararı sonrasında denetim muhakemesinde, istinafta ve temyiz aşamasında yapılacak incelemelerde bunların titizlikle değerlendirildiğini kendiler ifade ettiler. Hakikatten çok verimli, çok faydalı bir konuşma oldu. Kendisine çok teşekkür ederiz. Şimdi çok kısa bir soru cevap kısmımız var. Soruları alabiliriz. Mikrofon var mıydı acaba? 3 tane sorumuz var. Buyurun o zaman.

DİNLEYİCİ, Yusuf DEMİRCİ:

Sayın Başkanımıza şeyi sormak istiyorum. Şimdi bizdeki kusur kavramlarına göre ceza bilirkişileri komisyonlarca onaylanan listeden seçmek zorundayız. Acaba onlardaki usulde aynı şekilde gerekiyor mu? Bunu merak ediyorum.

MİCHAEL CRUZE:

Şimdi bu bağlamda bizim resmi, direk resmi diyebileceğimiz bilirkişilerimiz yok. Serbest çalışan bilirkişilerle çalışıyoruz ve bunlar zaten restifikasyon sisteminden geçen kişiler kendi eğitimlerini tamamladıktan sonra resmi yeminli bilirkişi olabilmek için bir sınav sisteminden geçiyorlar ve bunları kullanabiliyoruz.

OTURUM BAŞKANI:

Evet, başka soru sormak isteyen? Buyurun efendim. Pardon efendim, mikrofona konuşursanız.

DİNLEYİCİ, Karayolları Genel Müdürlüğünden Emekli Trafik Baş Mühendisi:

Alkol ölçüm birimlerinde bazı tereddütler oluşuyor. Dosyalarda da bunlara en çok rastlıyoruz. Genelde kandaki alınan alkoldeki birim miligram tespit ettiren, yani 100 miligram desilitre polis memurlarımızın ölçtüğü promilde, 1 promile tekabül ediyor. O konuyu açıklığa kavuşturmak için sorumuştum.

İsmail ERGÜN:

Bu konuda bizde tereddüt yaşıyoruz. Sorup araştırdıkta; yani kan alınıp ölçüm yapılmışsa, miligram desilitre yazıyorlar. Promil belirtmiyorlar. Bazı doktorlar açıkça yazıyor. İşte 100 miligram desilitre karşılığında 100 promil diye belirtiyor. Yani şimdi 1.0, 1.2, 1.3 diye yazıyorlar ama yani 1 denildiğinde 100 promil anlıyoruz biz.

DİNLEYİCİ, Karayolları Genel Müdürlüğünden Emekli Trafik Baş Mühendisi:

Değil efendim. 5 promilden sonrası zaten insanın ölümü demektir. 4 promilden sonra koma demektir.

İsmail ERGÜN;

Hayır, hayır yani şimdi bazı raporlarda yani polisin alkometreyle, ölçümle şeyi paralelleştirme açısından demek istiyorum. Yani kan ölçümünden sonra 100 miligram desilitre diyor. Yani 1

promil oluyor ama bu alkolmetredeki 100 promile denk geliyor. Yani kafa karışıklığı oluyor gerçi. Yani promil olarak belirtilmesinde...

DİNLEYİCİ, Karayolları Genel Müdürlüğünden Emekli Trafik Baş Mühendisi:

Miligram desilitre normal olan promilin 100 katı anlamında...

OTURUM BAŞKANI:

Yani şu kastediyor efendim, Sayın Yargıtay üyemiz diyor ki; biz her hâlükârda promil cinsine çeviriyoruz bunu ve promil değerlendiriyoruz. Başka soru yöneltmek isteyen var mı efendim? Buyurun.

DİNLEYİCİ:

Şimdi efendim anladığım kadarıyla Almanya'daki bilirkişi inceleme yapar. Bizde genelde heyet şeklinde oluyor. Bunun hangisi daha uygun veyahut ne gerekte tek kişi oluyor. Bizde 3 kişi bilirkişi oluyor. Raporun sağlıklı olması açısından hangisi uygundur.

MİCHAEL CRUZE:

Şimdi burada mesela kaza genelde bizim çalıştığımız bilirkişiler kaza analizini yapan kişiler ve bunun için bir kişi yeterli olur. Çünkü heyete ihtiyaç duymuyoruz. Kişilerin eğitimleri belli ve yapacak incelemeleri biliyorlar. Raporun nasıl yapılması gerektiğini biliyorlar. Tabi ki bazen doktorlardan ya da kriminal tekniklerden de kumaş incelenmesi mesela istememiz gerekiyor ama bununla ilgili heyet kurmuyoruz. Yani bunda bir istisnai hatırlıyorum. Birkaç sene önce ağır bir kaza yaşadık. Rostock'un sınırları içerisinde otobanda bir toz bulutu oluştu ve 80 aracın karıştığı bir trafik kazası gerçekleşti. Zaten bunun bir bilirkişinin yapması, delilleri toplaması mümkün olmayacağından dolayı, yalnızca ben o durumu hatırlıyorum birkaç kişinin bir arada çalıştığı.

DİNLEYİCİ:

İlave sualler soracağım.

OTURUM BAŞKANI:

Çok az zamanımız var efendim.

DİNLEYİCİ:

Çok kısa... Yani bilirkişi etnik olarak ihtiyaç duyduğu zaman başka kimselerden yani o konuda uzman olan, başka kimselerden görüş alabiliyor herhalde, anladığım kadarıyla...

MİCHAEL CRUZE;

Şimdi zaten eğer başka bir bilirkişide mevcut olan bilgiye ihtiyaç duyuyorsa öncelikle savcılıkla bunu görüşerek, savcılıktan bunun iznini alarak bu bilgiyi elde edebilir. Ama genelde zaten kişinin bu konuda bilgisi yeterli olup olmadığını kendisi bilir ve bu konuda çok açıkça cevap verir. Gerekirse bu konu kendisine ağır gelirse, farklı bir kişiye daha başvurmamız gerektiğini bildirecektir.

OTURUM BAŞKANI:

Evet, oradan öteden beri siz el kaldırılıyorsunuz. Buyurun.

DİNLEYİCİ:

Ben, Yargıtay Üyemize bir soru sormak istiyorum. Şimdi Yargıtay'ın bazı kararlarında kusur durumunun belirlenmesine gerek olmadığı... Öyle diye düşünüyorum. Kusur durumunun belirlenmesi için bilirkişi raporu alınmasına gerek olmadan hakimin kendi değerlendirerek karar verebileceği belirtiliyor. Bazı kararları ise kusur durumunun belirlenmesi için bilirkişiden rapor alınması hatta Adli Tıp Kurumu'ndan rapor alınması gerektiği belirtiliyor. Sayın CRUZE'nin anlatımından Alman Ceza Hukuk sisteminde kusur durumunun belirlenmesi için bilirkişiden rapor alınmasına gerek olmadığı, bunun bir hukuki nitelendirme olduğu belirtiliyor. Sizce kusur durumu bir nitelendirme midir? Kusur durumu bir nitelendirme ise bilirkişiler ve sonrasında Adli Tıp Kurumu'ndan rapor alınmasına gerek var mıdır?

İsmail ERGÜN:

Yani benim şahsi görüşüm alınmaması gerekir. Yani Ceza Usul Kanunu'nun ve Türk Ceza Kanununun yeni 5237 sayılı Türk Ceza

Kanununa göre hakimın belirlemesi gerekiyor. Ama karmaşık olaylarda kusur alma ihtiyacı, kusur alan tespit bilirkişi raporu ihtiyaç oluyor. Yani bazı olayların içinden çıkılmıyor. Hakimın içinden çıkmadığı karmaşık olaylar var. Bu tip olaylarda Dairemizin de bazı kararlarında işte kaç defa rapor almasına rağmen bu konuda yeniden rapor alınsın diye şeyler var. Yani yeni kararlarda da var. İşte bir defa da karayollarından rapor alınsın şeklinde de... Ama benim şahsi kanaatim hakimın belirlemesi gerekiyor. Kusuru eski 8 üzerinden tespit olmadığı için, ayıraca önceki şeyimde yarım kaldı. Tam ifade edemedim. Şimdi bu maddeyi bir çok hakimimiz yanlış anlıyor. TCK 22. maddenin 4. fıkrasında kusur durumuna göre hakim cezayı belirler diyor. Bunu indirim maddesi olarak gören hakimlerimiz var. O şekilde uygulayan hakimlerimiz var. Yani 22. maddenin 4. fıkrasına göre sanığın kusur oranına göre, kusur durumuna göre tali kusurlu, az derece kusurlu olana alt sınırdan, kusur oranı yüksek olan asli kusur olan veyahut tam kusurlu olan sanığa da temel cezayı asgariden uzaklaşarak vermesi gerekirken; birçok hakimimiz onu indirim maddesi gibi 2 yıl temel cezayı belirleyip, işte bunun kusur oranı bu kadardır diyerek indirim yapan hakimlerimiz de var. Bu vesileyle onu da hatırlatmış olayım. Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI:

Evet, böylece sabah ki oturumu böylece bitirmiş oluyoruz. Bir yemek arası var. Yemekten sonra tekrar devam edeceğiz. Herkese katıldığı için çok teşekkür ederiz.

1.GÜN II.OTURUM

OTURUM BAŞKANI, Prof.Dr. Talat CANBOLAT:

Çalışmanın konusu geliştirilmiş bilirkişilik sistemi eşleştirme projesi, trafik kazalarından kaynaklanan ceza ve hukuk yargılamalarında bilirkişilik. Öğleden sonrada ki ilk oturumunu müsaadenizle açıyorum. Bu oturumda hukuk davalarında bilirkişilik uygulaması tartışma konusu olacak. Ben programa uygun olarak önce sözü Ali ÖZEL'e vermek istiyorum. Kendisi Şanlıurfa 2. Asliye hukuk hakimi.

ALİ ÖZEL, Şanlıurfa 2. Asliye Hukuk Hakimi:

Protokolün değerli üyeleri, kıymetli meslektaşlarım ve değerli saygı değer misafirler, öncelikle hepiniz hoş geldiniz. Verimli bir çalışma olması dileklerimle hepinize saygılar sunuyorum. İsmim Ali ÖZEL halen Şanlıurfa Asliye Hukuk Mahkemesi hakimi olarak görev yapmaktayım. Ancak ifade etmekten gurur duyduğum 8 yıllık bir Yargıtay Tetkik Hakimliği geçmişim var. Bunu her fırsatta ifade etmek istiyorum. Zira meslek hayatım açısından Yargıtay'ın bana kazandırdıklarını asla inkâr edemem. Soyut hukuk kurallarını somut olarak bir arada uygulanmasında çok değerli, öğretici oldu benim açımdan. Burada bu minnetimi dile getirmek istedim. Bana ayrılan süre içerisinde öğleden önceki oturumda çok değerli konuşmacılar bilirkişi raporlarında düzenlenmesiyle ilgili teknik konuları ayrıntıları ile ele aldılar. Zaten bunların uzmanlık alanı olduğu için en güzel ifade edilecek şekilde kendileri ifade ettiler. Ben hukuk mahkemelerine bakan yönü ile öncelikle bilirkişilik müessesesinin mevzuatımızdaki yerine kısaca değinmeye çalışacağım. Daha sonra zamanım elverdiği ölçüde somut olaylar üzerinden ve gerekirse soru cevap üzerinden karşılıklı fikir alışverişi yapma imkânımız olacak diye düşünüyorum. Öncelikle bilirkişilik kavramı üzerinde durmak istiyorum müsaadenizle. Hukuk mahkemeleri kanunumuzun 266 ve devamı üzerinde düzenlenmiştir malumunuz olduğu üzere. 266. Maddede bir davada çözümü hakim tarafından bilinmeyen özel ve teknik bilgi gerektiren hallerden oy ve görüşüne başvurulmuş kişiye bilirkişi denileceği, yine benzer bir tanımda yargılama sürecinde özel veya teknik bilgi gerektiren konularda hakim tarafından bilgi ve görüşüne başvurulmuş kişilere bilirkişi denileceği hususu düzenlenmiş. Hukukumuzda malumunuz olduğu üzere takdiri deliller ve kesin deliller burada ele alınmış olup bilirkişi raporunun özellikle hakim bağlayıcı olmaması yönünde bilirkişi delilinin takdiri deliller arasında olduğunu görmekteyiz. Konumuz açısından bilirkişi incelemesi gerektiren hususlara değinmek istiyorum, zira dosyalarda özellikle trafik kazalarından kaynaklanan dosyalardan birçoğunda bilirkişi incelemesi artık zorunlu gibi bir hale gelmiş. Genel olarak hukuk yargılaması süreci içerisinde hakimlerin hangi konularda bilirkişiyeye başvurması gerekiyor hangisinde gerekmiyor o konuda bilgi sunmak istiyorum. Hukuk mahkemesi kanunumuzda 266. Madde yine düzenlenmiş bir konu. Bilirkişiyeye başvurmasını gerektiren haller şeklinde düzenleme yapılmış önceki usul kanunundan farklı olarak

çözümü hukuk dışında ibaresi getirmiş yine aynı şekilde taraflardan birinin talebi üzerine veya kendiliğinden hakim tarafından başvurulabileceği hususu getirilmiş. Uygulamada yüksek mahkememiz çözümü özel ve teknik gerektiren hallerde ibaresinden yola çıkarak birçok konuda bilirkişi incelemesi yapılması gerektiği yönünde kararlar verildiği hepimizin malum. madde de çözümü hukuk dışında ibaresiyle hakimin, hakimlik mesleğinin gereği olarak hukuki konular ve sorunlarda bilirkişiye başvuramayacağı, açıkça hüküm altına alınmıştır. Hukuki konularda gereksiz yere bilirkişiye başvurulması, gerek anayasanın 141. maddesine gerekse de usul kanunumuza bu düzenlemeye aykırı düşecek olup, zira gereksiz yere bilirkişiye başvurusu halinde hem zaman hem de usul ekonomisi açısından yargılamanın olabildiğince hızlı ve ucuz şekilde sonuçlandırması ilkesine de aykırı olacağı da kuşkusuzdur. Bilirkişi incelemesine hakim, hangi hallerde karar verebilecek buda yine 266. maddenin yorumundan çıkan bir husus. Mahkeme gerek taraflardan birinin talebiyle gerekse kendiliğinden bilirkişinin oy ve mütalaasına başvurabilecektir. Bilirkişi seçiminde nelere dikkat etmemiz gerekiyor; Yine usul kanunumuzun 267. ve 268. maddesinde bu hususta düzenlemelere yer vermiş olup 267. maddede bilirkişinin sayısının belirlenmesi 268. maddede ise bilirkişilerin görevlendirilmesi başlıklarını görmekteyiz. 267. maddeye göre mahkeme bilirkişi olarak yalnızca bir kişiyi görevlendirebilir. Ancak gerekçesi açıkça gösterilmek suretiyle tek sayıda olmak koşulu ile birden fazla bilirkişiden oluşacak bir bilirkişi kurulunu görevlendirilmesinde mümkündür. 268. maddeye göre ise bilirkişiler yargı çevresinde yer aldığı Bölge Adliye Mahkemesi tarafından her yıl düzenlenecek olan adliyelerde yer alan bilirkişiler arasında görevlendirilirler. Listelerde bilgisine başvurulacak uzmanlık dalında bir bilirkişinin bulunmaması dâhilinde diğer adliye mahkemelerinin komisyonunun listesinde ismi geçen kişilerden burada bir bilgisine başvurulmak istenen uzmanın herhangi bir bilgisi bulunmaması halinde listede ismi olmamasına rağmen o konuda uzman olan, uzmanlığı tartışılmayan bir kişinin bilirkişi olmasına karar verilebilecektir. Kanunların görüş bildirmekle hükümlü kıldığı kişi ve kuruluşlara görevlendirildikleri konularda bilirkişi olarak öncelikle başvurulması gerekiyor. Ancak kamu görevlilerine (burada bir istisna var) bağlı buldukları kurumlarla ilgili davalarda bilirkişi olarak başvurulması olanaklı bulunmamaktadır. Bilirkişi listelerinin yenilenmesine güncellenmesine ve listelerde kendisine yer verilmiş

olanların liste dışına çıkartılmasına ilişkin esas ve usullerle ilgili bakanlıklardan görüş almak suretiyle hazırlanacak olan yönetmelik ve hususlarla ilgili düzenlemeler her yıl yayınlanmakta. Tabi bu kadar yargılama süreci içerisinde bu kadar öneri edinen bir bilirkişinin ki özellikle tazminat davaları açısından söylüyorum ben hukuk mahkemelerinde ben tazminat davaları açısından kararların birçok temelini bilirkişi raporları oluşturmaktadır. Yani, yargının bu kadar önemli bir kısmını oluşturan bilirkişilerin elbette reddi müessesesinde düzenlenmesi gerekiyordu. Usul Kanunumuzun 272. maddesinde de bu konuda düzenleme yapılmıştır. Bilirkişiler aynen hakimler gibi ret olunabilecekleri belirtilmiş. Ret sebepleri de hakimler gibi hemen hemen aynıdır. Ret süresinin seçildiği tarihten itibaren 3 gün içerisinde bulunacağı 2. fıkrada düzenlenmiştir. Bu süreden sonra ortaya çıkacak ve öğrenilecekler içinde bilirkişi raporuna itiraz edilerek yeni bilirkişi seçilmesi istenebilmektedir. Aynı dava kapsamında tanık olarak dinlenilmiş olan kişilerin bilirkişiliğine başvurması bu açıdan ret sebebi yapılabilmektedir. 272. maddenin 2. fıkrasında yasaklılık sebeplerinden biri bilirkişinin şahsında gerçekleşmesi halinde herhangi bir talep olmasa da mahkeme tarafından görevden alınabileceği gibi bu konuda tarafların itiraz ve beyanlarına göre de o dosyadaki bilirkişinin azledilmesine imkân verilmiştir. Bilirkişilik yapmak usul kanunumuzda bilirkişi düzenlemesine yer verilmiş olmakla birlikte bilirkişi yapmak zorunlu mudur? Kural olarak bilirkişilik yapmak zorunlu değildir. 270. maddesinde Kanunumuzun kimlerin bilirkişi yapmakta zorunlu oldukları açıklanmış buna göre öncelikle resmi bilirkişiler ile 268. maddeyle ilgili bahsetmiş olduğum listelerde yer almış olan kişiler yani bilgisine başvurulacak konuyu bilmeksizin meslek veya zanaatını icra etmeye imkân bulunmayan kişilerin de bilirkişilik yapması zorunludur. Bir diğer zorunlu olan kişi ise bilgisine başvurulacak konu hakkında meslek veya sanat icrasına resmen yetkili kılınmış kişilerde bilirkişilik yapmak zorundadır. Bunlar 270. maddede açıkça düzenlenmiş. Biraz önce saymış olduğumuz bu zorunlu bilirkişilik yapma zorunluluğu olan kişiler, tanıklıktan çekinme sebeplerine veya mahkemece kabul edilebilir diğer bir mazeretine dayanarak mazeretini usul dairesinde ve süreç içerisinde mahkemeye iletmesi halinde mahkeme hakimi tarafından bu hususta değerlendirilecektir. Bu şekilde seçilmiş olan bilirkişi tabi ki dosya kapsamı vermiş ve kapsamına uygun olarak hakime yardımcı olması açısından bir rapor düzenleyecektir. Bir bilirkişi raporunun içeriğinde neler olacağı Usul

Kanunumuzun 279. maddesinin 1. fıkrasında düzenlemiş olduğunu görüyoruz. Mahkeme bilirkişinin oy ve görüşünü seçimine göre sözlü yahut yazılı olarak bildirebileceği konusunda bilirkişiye talimat verebilecektir. 279. madde devletin eski Usul Kanununun 281. maddesi olarak son fıkrasında bilirkişi raporunda ve sözlü açıklamalar sırasında hukuki değerlendirmelerde bulunamayacağı düzenlenmiştir. Bilirkişi yalnız maddi vakalar (öğleden önceki oturumlarda da izah edildi.) sadece maddi vakalar ve olayın çözümüne ilişkin teknik bilgiyi gerektiren konularda hakime yardımcı olabilecek doneleri sunmaktadır. Ancak bunun ötesine geçerek bir bilirkişiden hukuki konularda veya önüne sunulan maddi vakalardan çıkartılabilecek hukuki sonuçlar ve verilecek kararın temelini teşkil edecek hukuki yorumlardan bilirkişinin bunlardan uzak durması gerekiyor. Burada Yargıtay'da tetkik hakim olarak çalışmakta iken sunduğum bir dosyada heyet tarafından da oldukça yadırganmış olan bir konuyu arz etmek istiyorum. Kira tahliye davasında malumunuz kişinin borçlar hukuk kanalında temelde örtüşebilmesi için öncelikle bir ihtarname yapılması ve ihtarnamede verilen süre içerisinde söz konusu borcun ödenmemiş olması ve verilen süre geçtikten sonrada bunun dava konusu edilmiş olması gerekiyor. Mahkeme aynen şöyle bir müzakere yaparak bilirkişiden rapor istemişti. Dosyada ihtarnameler var, ödeme yapılmadığı belli zaten itiraf ediyor. Karşı taraf ödeme yapmadım diye, Mahkemenin müzekkeresi maalesef şöyle; dosya kapsamının ve ihtarnamenin ihtarname tarihinin ödeme belgelerinin bulunmaması hususları değerlendirilerek borçlunun temelinde düşüp düşmediği konusunda mahkememize rapor düzenlenmesi şeklinde bir bilirkişi raporu istenmiştir. Kanaatimce ki, o zaman arz etmiş olduğum heyetin kanaati de buydu. Bu şekilde bir bilirkişi raporu alınması son derece sakıncalı. Biraz önce bahsetmiş olduğumuz Anayasanın 141. maddesinde bulundurulmak üzere usule uygun olmayan bir yaklaşım tarzı olmuştur maalesef. Raporun hangi süre içerisinde düzenlenebileceği konusunda yine Usul Kanunumuza düzenlenmiş olup 274. maddeye göre 3 aylık bir süre öngörülmüş. Bilirkişinin talebi halinde 3 aylık sürenin yine 3 ayı aşmamak üzere hakim tarafından bilirkişinin talebi üzerine uzatılabileceği de öngörülmüş. Sunulmuş olan bilirkişi raporunda hakim, eksik veya gereksiz gördüğü konularda tamamlama ve açıklama yapmakla bilirkişiye yeni sorular düzenleyebilir. Buna bilirkişiden ek rapor alınması deniliyor çoğu zaman. Maalesef uygulamada uygulamacı olarak siz değerli meslektaşlarımın hemen hemen hepsinin karşısına mutlaka gelmiştir.

Taraflardan bir tanesinin mutlaka rapor işine gelmediği için çoğunlukla mutlaka rapora itiraz edilmekte. Ve sonra ek rapor alınmakta. Ek rapor ilk rapordan farklı gelse bu sefer karşı taraftan itiraz etmekte. Bu şekilde biz buna bir yerde dur demez sek eğer bu raporlar silsilesi yıllar yılı devam edecek gibi görülüyor. Burada tabi önce kanaatimce rapora itirazda hakikaten bir takım veriler sunuluyor mu? Bu veriler rapor sonucunu değiştirebilecek mi? Bu anlamda değerlendirme yapmak ve bu noktada dur demek biz uygulayıcıların en önemli vazifelerinden bir tanesidir. Yargıtay uygulamasında, bilirkişi raporuna itirazlarda şu açıdan önem arz ediyor. Birçoğunuzun mutlaka karşısına çıkmıştır. Ben şimdi davacı vekiline bilirkişi raporuna karşı diyeceği soruldu diyorum. Diyor ki, efendim rapordaki aleyhe olan hususları kabul etmiyoruz. Karşı tarafa soruyorum o da aynısını söylüyor. Bunun sebebi şu. Yargıtay'ın taraflardan sadece birinin bilirkişi raporuna itiraz etmesi halinde onun lehine usulü müktesat hakkı oluşacağını kabul etmektedir. Bilirkişi raporu değerlendirilirken bunun hususunda mutlaka göz önünde tutulması gerekiyor. Hatta bu konuda 1985 tarihli Yargıtay kararı da var ama zaman kısıtlı olduğu için onun ayrıntısına giremeyeceğim şu anda. Malumunuz olduğu üzere yine hukuk mahkemesi üzerine bilirkişi raporlarının hakimi bağlamayacağını da kısaca ifade etmek istiyorum. Buna göre bilirkişi raporunun hakimi bağlamayacağı ilkesinin anlamı şudur: Hakim bilirkişi raporlarını serbestçe takip eder, bilirkişi raporu yeterli derecede kanaat verici bulunmazsa bilirkişiden ek rapor isteyebilir veya yeni bir bilirkişi incelemesi yaptırabilir. Fakat hakim bilirkişi raporunda yazılı olan özerk ve teknik açıklamalardan bilirkişi raporuna varılan sonucun yanlış olduğunu takdir edebilecek kadar bilgi sahibi olduğu kanısına varabiliyorsa yeni bir işin gelmesi bilirkişi raporunun aksine de karar verebilmelidir. Ancak Yüksek Mahkememizin bu konuda uygulaması biraz daha farklıdır. Genelde bir rapora itiraz edilmişse ve aksine bir karar verilmişse ilave bir rapor alınması yönünde yer ve görüş belirlenmektedir. Bilirkişi ücreti ile ilgili konuyu geçiyorum süre azlığından dolayı bu nedenle çok daha önemli konulara temas edilmesi açısından ve kısıtlı olan süremizin verimli kullanılabilmesi açısından sadece maddesine değinmekle yetineceğim. Yine bilirkişinin yükümlülükleri Usul Kanunumuza düzelenmiş. Aynı şekilde bilirkişinin yetki ve yükümlülüklerine değinmek istiyorum burada. Bu husus Kanunun 277. maddesinde düzenlenmiş. Bilirkişilerin haber verme yükümlülüğü var. Bilirkişi incelemesini gerçekleştirebilmek için bazı hususların önceden

soruşturması ve tespitiyle bazı kayıt ve belgeler getirtilmesine ihtiyaç duyuyorsa bunun sağlanması için bir hafta içerisinde kendisini görevlendiren mahkemeye bilgi vermek zorundadır. Son olarak da bilirkişi sır saklama yükümlülüğü vardır. Bilirkişilerin yetkileri ise; 278. maddede düzenlenmiş

1. Bilirkişi, görevli mahkemenin sevk ve idaresi altında yürütür.

2. Bilirkişi, görev alanı ve sınırı hakkında tereddüde düşerse bu tereddütün giderilmesini her zaman mahkemeden isteyebilir.

3. Bilirkişi, incelemesini gerçekleştirirken ihtiyaç duyarsa mahkemenin uygun bulması kaydıyla taraflar bilgisine başvurabilir.

4. Bilirkişinin oy ve görüş açıklayabilmesi için bir şey üzerinde inceleme yapması zorunlu ise mahkeme kararı ile gerekli incelemeyi yapabilir. Bilirkişiler çoğunlukla mahkemelerden gelip yetki istemektedirler. Kendilerine verilen yetki çerçevesinde o incelemeyi yapmaktadırlar. Ben bilirkişilik konusunda hızlıca Usul Kanunumuzdaki yerine kısaca değinmeye çalıştım. Ama tabii ki burada ki uygulayıcıların fazlalıkla ve haklı olarak en fazla merak ettikleri konular özellikle trafik kazalarından kaynaklanan davalar açısından söylüyorum, tazminat davaları önümüze gelmektedir. Sabah ki oturumda bahsedildi soruşturmanın etkin ve verimli yürütülebilmesinin hukuk davalarını son derece hızlandıracağını düşünüyorum. Zira soruşturma aşamasında sağlam bir raporun alınması ki çoğu zaman kesinleşmiş bir mahkûmiyet kararından sonra uyuşmazlıklar, tazminat davası olarak hukuk mahkemelerinin önüne gelebilmektedir. Bu nedenle hazırlık aşamasında alınan sağlam bir raporun hukuk yargılamasına son derece hız katacağını düşünmekteyim. Bu nedenle adli tıptan uygulayıcılarımızın ve diğer arkadaşlarımızın sunumuna başlayabilmesi için ben sözlerimi bitiriyorum. Beni dinlediğiniz için hepinize teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI:

Sayın yargıç Ali ÖZEL'e teşekkür ediyorum. Kendisi bilirkişiliğin hukuk sistemi içerisinde yeri vatandaşlık görevleriyle ilgili çok değerli bilgiler verdi. Hem tetkik hakimi hem kürsü hakimi olarak konuyu etraflı bir şekilde sundu. Öz itibarıyla hukuki konularda

bilirkişiyeye başvurulamayacağını teknik konularda başvurulacağını ancak hukuk mahkemelerinde sıklıkla hakimlerin her dosyada bilirkişiyeye adeta zorunlu olarak algıladıklarını çok sık bilirkişiyeye başvurmanın yargıyı çok uzattığını hem de usul ekonomisi açısından isabetli bulmadığını belirttiler. Teşekkür ediyorum. Şimdi 2. sırada sözü Sayın Yargıtay 2. Hukuk Dairesi Tetkik Hakimi Ali ÇETİN'e sözü veriyorum. Yargıtay uygulamaları açısından bizlere bilgi verecektir.

ALİ ÇETİN, Yargıtay 2. Hukuk Dairesi Tetkik Hakimi:

Sayın Yargıtay Başkanım, Değerli müsteşarım ve yerli ve yabancı tüm misafirlerimiz, bu öğleden sonraki ilk oturumda Yargıtay uygulamalarını kısaca değerlendirme yönünde bana söz verildi. Yaklaşık 15 aydır devam eden bir proje. Kişilerine canla başla proje yürütme adına yaptıkları gayretler için teşekkür ediyoruz. Şimdi Dünyanın globalleşmesi, köy haline gelmesi, İletişimin artması, ticaretin artmasıyla ve ikili ilişkilerin artmasıyla artık hukuk alanında da birbirimize yaklaşma ve birbirimizden bir şeyler alıp verme aşamasına geldik. Fakat bunun bir eşleştirme projesi olduğunu da unutmamak lazım. Yani bizde mutlaka bir eksiklik var, bizdeki durum iyi değil, aksaklıklar var, bilirkişi müessesesi hiç işlemiyor, Almanya Avrupa'dan bir şey öğrenelim diye yola çıkmış değiliz. Bu iletişim gereği olan bir şey. Belki Almanlar bizden bir şey öğrenecek belki biz onlardan bir şey öğreneceğiz ancak iletişimden kesinlikle heriki tarafında karşılıklı kazançla çıkacağına inanıyorum. Şimdi Yargıtay adına konuşma yapmak durumunda olunca şu tip eleştirilerin birçok yerde dile getirildiğini de biliyoruz. Biz eğer bu şekilde bir karar verirsek, biz eğer bunu bu şekilde bilirkişiyeye göndermezsek, kesinlikle Yargıtay'dan döner Yargıtay bu projenin önündeki en büyük engeldir. Ya da öncelikle Yargıtay'ın ihya edilmesi gerekir gibi söylemler olmakla birlikte projenin başlangıcından itibaren, işte iletişim dedik ya burada gerçekten 140 kişi var 10 kişi Yargıtay'dan var. Yargıtay'ın 1. Başkan Vekilimiz burada. Projenin uygulanmasıyla belli çıktılar alındıktan sonra pilot 4 tane 5 tane ilimizde bu projenin sunuşu olarak uygulanmaya başlar. Kararlar verilmeye başladıktan sonrada Yargıtay'ın bu konudaki görüşünü bu konuda ki değişimini elbette hep birlikte izleyeceğiz. Fakat bu zamana kadar Yargıtay'ın yürütme kurulu üyesiyim aynı zamanda. 5 defa yürütme kurulu toplantısı yapıldı. En az 10 ya da 15 defa da Almanya'dan Avusturya'dan İsviçre'den uzmanlarımız geldi karşılıklı sunumlar yapıldı. Ve gelinen

noktada biz her seferinde o gelen uzmanlara Yargıtay kapıları açıldı ilgili dairelerde kabul ve sunumlar yapıldı ve yurtdışı gezilerine ve pilot adliye gezilerine de mutlaka katılındı. Şimdi trafik kazaları ya da hukuktaki bilirkişi konusuna gelince de öncelikle bir tazminat söz konusu olduğu zaman mutlaka bunu unsurlar arasında hukuka aykırı bir eğilim şimdi burada hukuka aykırılığı dile getirerek olan mutlaka hakim, yani bu hukuka aykırıdır ve kusur oranını belirleyecek olan hakimdir. Ancak bizim uygulamamızda bilirkişiyemüracaat ettiğimiz noktalar neresidir?

Zarar doğmuş mudur? Zarar nerelerdir? Teknik konular olduğu için burada hakim bilirkişiye gidiyor. Ayrıca olayın oluş şeklini bilirkişi raporlarında krokilerinde değişik ithamlarla dosyaya yansıtıldığı takdirde; işte burada kusur kimdedir, kazaya sebep olan kişiler kimler? İşte oda projenin başından itibaren Almanya'da bilirkişilere sadece olayı özetlediği, kusurun ilk defa hakim tarafından dile getirildiği hep ifade edildi. Fakat Bizdeki uygulama açısından zararın tespiti yapıldı. Hukuk aykırılığını da biz gördük. İşte oradaki illiyet bağı kusur oranı 3/8, 5/8 bu kusurun bilirkişi tarafından belirlendiği takdirde ve mutlaka o belirlenen bilirkişi raporundaki kusura mutlaka taraflardan birinin itiraz etmesi gerekiyor. Neden? Ceza davasında o belirlenen 3/8 5/8 8/8 e göre hapis cezası alabileceği gibi hukuk alanında da tazminat hukukunda da istenen yüz bin liranın on bin liranın elli bin liranın 8/8 kusur durumu belirlendiği anda hepsini ben ödeyeceğim buna ben katlanacağım anlamına geliyor. Bu durumda taraflar ben ne yapabilirim diye düşünüyor. Ben bu kusur durumuna itiraz ettiğim takdirde ne olur? 5/8 e 6/8 e 7/8 e indirebilirim benim ödeyeceğim miktar azalacak, sorumluluğum azalacak ben bundan kazançlı çıkacağım. Evet, ikinci bir bilirkişiye gittik. Bu sefer dosyada olmayan bir şey ya da yeni bir yorum açısıyla eğer bu kusur oranı 7/8 e 6/8 e düştüğü zaman evet, bu seferde raporlar arasında bir çelişki oldu bu seferde ne olacak üçüncü bir bilirkişi. İlkinde 8/8 olan kusur oranı diğer raporda 6/8 olunca bu sefer dosya Yargıtay'a geldiği zaman mutlaka Yargıtay bozacak çelişkiyi gider diye. Çelişkili raporlara göre sen karar veremezsin diye. Ancak Almanya'da ikili bir sistem var yani.Bizim istinaf mahkemesi dediğimiz 2005 ten beri kuramadığımız ama herhalde bu sene kurulacak diye ümit ettiğimiz sistem gibi. Yani biz 5/8 ile 8/8 kusur oranlarındaki çelişkiyi gidermesi için Yargıtay kararı bozdu Dosya tekrar mahkemeye geldi. Ancak Almanya'da bu nasıl oluyor 2. delil

mahkemesi dediğimiz mahkemeye geldiği için yani istinaf mahkemesine, mahkeme orada eksik olan bilirkişi raporunu kendisi alıyor, dinlenmeyen tanığı kendisi dinliyor. Gerçekten birçok Yargıtay kararı da tanık şunun dinlenmeden karar verildiği şeklinde bozma yapılıyor. Eğer o tanık dinlenseydi; aracın farı yanmıyordu, yandan çıkışlı düz yoldan çıkışta onun da kusuru vardır. Kusur durumu etkileyeceği için orada bizim Yargıtay'ımızın bu tanığı dediğinde yeniden bilirkişi raporu al diye geri göndermesinin önüne geçilmiş oluyor. Ne yapıyor İstinaf Mahkemesi? Kendisi o tanığı dinliyor, kendisi yeniden bilirkişi incelemesi yaptırıp o çelişkiyi veya eksikliği ortadan kaldırıp kararını vermiş oluyor. Yani burada ümit ediyoruz ki İstinaf mahkemelerinin kurulması da; bu dosyaların bozulup yargılamanın uzaması durumunu ortadan kaldıracak. Şimdi zarar dediğimiz takdirde, bir maddi zarar bir de manevi zarar var. Manevi zararda zaten bir bilirkişi incelemesine gerek yok. Eğer kusur belirlendiyse en azından hesap açısından manevi zararda bilirkişi incelemesine gerek yok. Çünkü bilirkişiden ziyade manevi tazminat tarafların ekonomik ve sosyal durumu zararın büyüklüğü oranına göre hakim kendiliğinden taraflarında zenginleştirme sonucuna gitmeyecek şekilde belirleyebiliyor.

Ancak maddi zarara geldiğimiz takdirde mutlaka şu anda ki sistemimiz itibariyle bilirkişiye gidilmesi gerekiyor. Maddi zarar dediğimiz takdirde kazada, aracımıza, karayollarının sinyalizasyon ışıkları varsa oraya, üçüncü bir kişinin dükkânına, evine bir zarar verilmiş olabilir. İkincisi vücut bütünlüğüne verilen zarar. Vücut bütünlüğüne verilen zarar olarak öncelikle geçici iş görmezlik durumu var. Buna göre, raporda on günlük adli rapor iki katı da iş görmezlik oluyor. Mesela yirmi gün on beş gün aslında ama otuz günde şifa bulur şeklinde yaklaşık olarak söylüyorum. O şifa bulur dediğim durum da geçici iş görmezlik. Ne yapamaz? Çalışamaz. Hatta raporda şu tarihten itibaren çalışabilir. Trafik kazasının olduğu tarihten şifa bulunduğu tarihe kadar olan dönem geçici iş görmezlik raporu. Şimdi geçici bu iş görmezlik raporunu kimden alacağız? Bilirkişiden, hastaneden, hekimden, gerekirse üniversite hastanesinden, gerekirse adli tıptan. Ve daha sonrada bir ay boyunca bu kişi uğradığı zarar nedeniyle, ne kadar iş ve güçten kaldı? Ne kadar gelir kaybına uğradı? Bunu da bir bilirkişinin yapması lazım. Neden? Bu kişinin aylık geliri on bin lira mı? Asgari ücretli mi? Çiftçi mi? Burada da mutlaka bir bilirkişiye gitme mecburiyeti doğuyor. Ayrıca vücut bütünlüğüne

gelen ikinci bir zarar türü; mağduriyet. Yani artık o kaza nedeni ile kolu kopmuştur, gözü kör olmuştur, ayağı kopmuştur, beli kırılmıştır yani taşrada görev yaparken çokça rastladık. Tarlada çalışıyorlar samanı sapı yüklenmişler gidiyorlar. Ama köye gidinceye kadar işçileri de sapın samanın üstüne almış. Ondan sonra oradan düşmüş kadıncağzın beli kırılmış. Biz yıllar sonra ceza davasına baktığımız da on yıldır yatalak. Bir araba gönderip getirdik şikâyetçi misin? Şu kadar zamandan sonra yasalar değişmiş, af çıkmış diyor ki ‘Lanet olsun artık şikâyetçi değilim ben.’ Ama ne olmuş? O kaza sonucunda beli kırılmış. İşte bu mağduriyetin oranı ne kadar? Kol kopması, mağduriyet yüzde on beş midir? Yüzde yirmi midir? Yüzde otuz mudur? Bu mağduriyet oranının belirlenmesi açısından da rapor alınması lazım. Yasalarımıza göre eğer bir çelişki olduğu takdirde Adli Tıp Kurumu Üçüncü İhtisas Dairesinden raporun alınması gerekiyor. Mağduriyetin belirlenmesinden sonra da iş mağdur olması nedeni ile ömür boyu ne tür zararlara uğradı? Bunun hesabı da yine uzman, biz ismini bile tam telaffuz edemiyoruz, HMF Tablosu işte bunlara göre. Fakat Alman heyeti de diyebilir. Mağduriyet oldu kolu koptu, şimdi kolu koptu deyince sen bunu şu üniversiteye gönderiyorsun. Onlar ne yapıyorlar bir tane tabela var. Kol koptu sağ kol, sol kol. Ne kadar? Yüzde on beş. Geliyor. Sen hakim olarak baktın, aynı tabelaya sen hakim olarak baktığında yüzde on beşi göremiyor musun? Yani bu da olabilir. Nedir bu? Bir düşünce tarzı, bir hukuk sistematiği. Eğer ileride gelinecek nokta o olursa bizde her adliyeye bir tane tablo gelir. Biz bu tabloya bakarız kolu kopmuş, gözü kör olmuş yüzde on beş, yüzde yirmi. Fakat şu anda ki bulunduğumuz nokta itibarıyla bu teknik bir konudur. Ya da bir ihtisas alanıdır, uzmanlık alanıdır. O yüzden biz sadece tabloya baksak da buna karar veremeyeceğimizin inancındayım.

Evet, işte burada da kesinlikle bir mağduriyet oranı iş görmezlik oranı ve bunun gelir ve ekonomik durumuna göre zarar ve ziyanın hesabında da yine bilirkişiye gitme durumundayız. Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI:

Evet, ALİ ÇETİN Beye de teşekkür ediyorum. Kendisi doğaçlama çok yararlı bilgiler verdi. Dünya'nın globalleştiğini iletişimin çok önemli olduğunu, projenin de bir eşleştirme projesi olduğunun unutulmaması gerektiğini, sık sık Yargıtay'ın görüşünün

sorulduğunu bu yönde bir karar verirse aşacağının buna göre şekilleneceğini ama Yargıtay'ın bu nokta da bir görüş belirtmesinin de hukuken mümkün olmadığını, ancak adliyelerden, bu seminer, sempozyumlar sonucunda farklı yönlerde geliştirilmiş bir takım bilirkişi raporlarının önlerine gelmesi halinde ancak o konuyu Yargıtay'ın değerlendirerek kararını vereceğini belirttiler. Genel olarak bilirkişilere sıklıkla zarar tayini, olayın gerçekleşme şekli, zaman zaman da sorunluların tespiti yönünden gidildiğini, Türkiye' de istinaf mahkemelerinin kurulmamış olmasından da yargılama sürecini önemli ölçüde de uzattığını, fakat bazı konuların da teknik mi, hukuki mi ayırımı konusunda çok net bir ayırım olmadığını nitekim kendileri de iş görmemezlik oranının belirlenmesi konusunda bazı düşüncelerini paylaştı.

Tabi bir cümle ile tamamlayıp Günay Hanım' a vereceğim. Şimdi Almanya gibi ülkelerde iş göremezlik, genel iş göremezliğe göre belirlenir. Yani bir şahıs genel olarak kabul edilerek sabit bir tabela var. Biz de meslekte kazanma gücü önemli. Yani basit bir örnekle, sağ elin işaret parmağını kaybeden kişi güvenlik görevlisi olarak yüzde yüz kaybetmiştir. Ama kişi örneğin; temizlik görevlisi olabilir, şoförlük yapabilir ya da başka bir mesleği icra edebilir. Bu tür nüans farklılıklarının da olduğunu belirtmek gerekiyor. Ben şimdi sözü Adli Tıp Kurumu İhtisas Dairesinin Değerli Başkanı Günay ERDEM'e veriyorum. Süreniz on beş dakika.

GÜNAY ERDEM, Adli Tıp Kurumu İhtisas Dairesi Başkanı:

Teşekkür ederim. Değerli katılımcılar hepiniz hoş geldiniz. Ben Adli Tıp Kurumu Trafik İhtisas Kurumu Başkanı Günay ERDEM. Benim mesleğim makine mühendisliği. Kurulduğundan beri otuz senedir adli tıp kurumunda trafik ihtisas dairesinde çalışıyorum. Kısaca ben çalışma şeklimizi size özetleyim isterseniz. Genel dosyalarımızı ceza ve hukuk olarak ayırıyoruz. Hukukları da tekrar kendi aralarında ayırarak, kusur, hasar ve tazminat olarak onları da bir grup halinde ayırma gidiyoruz. Önceliğimizi tabi ki ceza dosyalarına veriyoruz. Daha kısa sürede çıkmaları için. Hukukları daha sonra derleyip toparlıyoruz. Ceza dosyalarımız genelde üç ay gibi bir süre sonra çıkıyor. Hukuk dosyalarımız mahiyetine göre içerisinde ki belgelere göre, eğer dışarıdan bilirkişi talep etmemiz gerektiren dosyalarımız oluyor. Öyle dosyalar varsa onları ayırıyoruz. Dışarıdan

bilirkişi talep ediyoruz. Tren dosyalarımıza da dışarıdan bilirkişi talep ediyoruz. Bilirkişiler gelip bize fikirlerini söylüyorlar, olayları anlatıyorlar bizde buna göre tekrar raporumuzu düzenliyoruz. UYAP ortamında gelen dosyalarımız var. UYAP ortamında gelen ceza dosyalarımız da fotoğraflar siyah olarak gözüktüğü için, tekrar dosyayı istemek zorunda kalıyoruz. UYAP ortamında gelen dosyalar da CD gelmiyor. Bu nedenle tekrar geri göndermek zorunda kalıyoruz bu tür dosyalarımızı. Bunun dışında eğer bizim hukuk dosyalarımızdan bahsedecek olursak, içerisinde bizim raporumuz varsa çelişki nedeni ile tekrar bize gelmişse bunları genişletilmiş uzmanlar komisyonuna alabiliyoruz. Eğer içerisinde raporumuz yoksa talep edilmesine rağmen bunu genişletilmiş uzmanlar komisyonuna getiremiyoruz. Genişletilmiş uzmanlar komisyonunun da, üniversitelerden gelen iki tane hukuk hocamız, iki tane teknik hocamız bir de içeride uzman arkadaşlarımızla birlikte değerlendirmeye çalışıyoruz o dosyalarımızı. Bunun dışında şöyle size bilgi vereyim. 2013 yılında kurumumuza gelen dosya sayısı 10520 adettir. Bu gelen 10520 adet dosyanın 3944 adedi hukuk mahkemelerinden gönderilmiş. Bu gelen dosyaların içerisinde ki orana baktığımız zaman taşıt yaya kazaları çok fazla geliyor. Bu sayıyı 4760 olarak belirledik. Bunun dışında diğer kazalarımız da geliyor. Hukuk dosyalarına bizim rapor tanzim edebilmemiz için mutlaka içerisinde hazırlık evrakı varsa onu talep ediyoruz. Ceza dosyasını talep ediyoruz. Çünkü çok farklı raporlar çıkıyor. Çünkü ceza dosyasının içerisindeki bilgiler, trafik kaza tespit tutanağı yeterli olmuyor. İfadeler oluyor, görüntüler oluyor, fotoğraflar bulunuyor. Mümkün olduğu kadar cezanın tamamlanmasına takiben eğer karara çıkmışsa çok daha rahat hukuk dosyalarına rapor tanzim ediyoruz. Ama idare mahkemelerinden gelen dosyalarda da çok zorluk yaşıyoruz. Çünkü bir tek tespit tutanağını yolluyorlar bir de davacının dilekçesi oluyor onlarda da mümkün oluyorsa tekrar olay yerinde keşif yapılarak tespitleri hukukta istemememiz gerekiyor ama biz yine de eksik dosyalar varsa keşif talep edebiliyoruz. Tabi ki hukuk mahkemelerinden gelen dosyalarımız da farklı raporlar çıkabilir. Ama dava konusuna göre davayı açan kişiye göre olaya göre bunlar farklı şekillerde çıkabilir. Cezayla mutlaka uyum sağlayacak diye bir konu da yok. Ama talep edilen, olaya karışan araç sürücüsünün hangi sürücü olduğuna bağlı olarak bu değişebiliyor. Demin belirttiğim gibi taşıt yaya kazaları çok fazla geliyor. Bunun için biz bunlar da ne yapmamız gerekiyor taşıt yayalar da dosya içerisinde hangi tespitlerin olması gerekiyor. Bir

daha mahkemelerden bizim keşif istemememiz için olay mahallinin özelliği çok önemli. Olay mahalli kavşak mıdır? Çarpma noktasının yeri, fren izi, fren izi çarpmadan önce mi, çarpmadan sonra mı bunların çok sağlıklı olarak tespit edilmesi gerekiyor.

Eğer bu tespitler yapılırsa, bir de aracın hasarının her taraftan çekilmesi gerekiyor. Yani sadece hasarlı olan kısmının çekilmesi bize yetmiyor. Sağ, sol, ön ve arkadan mutlaka fotoğraflandırılması gerekiyor bunların. Bir de yol özellikleri çok önemli dediğim gibi bir tek yön yol mudur trafik işaret levhaları, zaten yayaların geçmesi gereken yerler yaya geçitleri ve kavşak mahalleri buralardan yayalar geçiş yapabiliyor. Bunun dışındaki kısımlardan yayalar geçtiği zaman asli kusur oluyor. Ama bu demek değildir ki zeminde çarpma öncesi yani sürücü önleyebiliyorsa, bir elli metre fren izi varsa burası da bir meskûn mahalse burada sürücüye asli kusurda verebiliyoruz. Neden sürücünün bu olayı önleme imkânı var. Çünkü çarpma öncesi tespit edilmiş bir elli metrelik fren izi var. Bütün bu değerlendirmelerin çok sağlıklı olması için, ilk tespitler bizim için çok önemli. Eğer çarpma öncesi tespit edilmiş fren izi, trafik işaret levhaları ama hep bunlar çarpma öncesi yani olay mahallinden önceki trafik işaret levhaları bize gerekli oluyor. Olayın meydana gelmesinden sonraki trafik işaret levhaları değil. Bir de trafik işaret levhalarının yönü çok önemli. Yani bakıyorsunuz bölünmüş yolda ters yöne, sürücünün seyrettiği yol bölümü üzerinde değil de aksi istikamet şeridi içerisinde bir trafik işaret levhası var. Bu yaya geçidi olarak belirtilmiş. Bu eğer fotoğraflandığı zaman biz onu görüyoruz diyoruz ki, bu fotoğraf bu sürücüye hitap etmiyor. Karşı yol bölümünden gelen araç sürücüsüne hitap ediyor bu fotoğraf diye. Bir de bölünmüş yollarda orta orta kaldırım boşlukları genelde yaya geçidi olarak değerlendiriliyor. Ancak yaya geçidi olarak değerlendirebilmemiz için bizim, levha ve işaretlerle belirlenmiş olması gerek o kısmın. O olaylar da ancak yaya geçidi olarak değerlendirebiliyoruz. Şimdi, ceza dosyası neden çok önemli dedik ceza dosyalarının mutlaka hukuk dosyası içerisinde olması gerekli. Çünkü olmadığı takdirde farklı farklı şekilde yorumlanabiliyor. Şimdi burada bir görüntümüz de var. Bu görüntüde, sürücü tamamen kusuru yayalar yol içinde yürüyorlar. Ama ifadelerden sürücü diyor ki 'Yayalar geçiş yapıyordu.' Şimdi burada sürücü yayalara çarpıyor ve çok hızlı. Tamamen kusurlu olmasına rağmen dosya kapsamına baktığımız zaman diyor ki yayalar kaplama üzerinde. Sürücünün ifadesi burada çok farklı bir olay olduğu için

sürücü diyor ki ‘Geçiş yapıyor.’ Artık burada yayaların konumu kaplama içinde olmuş, yaya kaldırım üzerinde bulunmuş, olaya hiçbir etkisi yok bu nedenle cezadaki bilgiler bize sağlıklı geldiği zaman hukuk dosyalarımızda da çok sağlıklı rapor tanzim edebileceğiz.

Bunun dışında taşıt yaya kazalarımızda yüksek araçların ön alanındaki görüş mesafesi çok sınırlı oluyor. Bunlara yakın konumda geçiş yapmış ise yayalar bir de görüntüler olduğu zaman çok sağlıklı karar verebiliyoruz. Aracın boyutu yüksek ise ve sürücünün görüş alanı dışında hem sağdan hem soldan eğer yaya gelip geçiş yapıyorsa burada artık sürücün yapabileceği bir konu yok. Bu nedenle cezadaki verileri hukukta istiyoruz. Bir diğer görüntümüz de burada, bu görüntüde de aracımız yüksek bir araç, kendisi yeşilde geçiyor ve yayamız da yeşilde giriyor geçiş için. Fakat fark ettiğiniz gibi yan kısımdan çarpılma meydana geliyor. Çünkü ifadeler bazen çok farklı olabiliyor. Belirttiğim gibi biz meskûn mahal içi, meskûn mahal dışı yayaların yürümesi veya geçiş yapması çok farklı değerlendiriyoruz. Olay yerinin özellikleri bu nedenle çok önemli. Otoyollarda erişimi kontrollü yollarda zaten sürücülerin bu kısma girdiği yerden yayaların giremeyeceğine dair trafik işaret levhaları mevcut olduğu için otoyollarda sürücüler hızlı dahi olsa yani belirlenen hız saatlik 120 km. Zaten otoyol diyoruz. Hızlı dahi olsa orada mümkün olduğu kadar sürücülere vermiyoruz. Bunun dışında taşıt yayanın üstünde durmamın nedeni çok fazla kazalar oluyor ve basit tıbbi müdahale ile giderilecek olan taşıt yaya kazalarına dosyada çok az veri alıyor. Ve bunları yazarken gerçekten çok zorlanıyoruz. Çünkü hastayı hemen hastaneye götürüyorlar. Olay yerinde de fazla tespit bulunamıyor. İkinci olarak yol dışı kalan, devrilen araç sürücülerini devrildikleri zaman mutlaka olay yerine araçları kontrol edebilecek, teknik açıdan kontrol edebilecek bilirkişilerin çağırılması gerekiyor. İlk başta sürücüler işte teknik olarak herhangi bir arıza belirtmedikleri halde dosyanın ilerleyen safhalarında fren patlaması oldu, lastik patlaması oldu çeşitli teknik arızalar olduğu konusunda savunmaları oluyor. Onun için ilk olay meydana geldiği bilhassa kamyonlar, otomobiller yol dışı kaldıklarında eğer aşırı alkollü değillerse bu yol dışı kalma sebebinin araştırılması teknik arızanın olup olmadığı veya bu teknik arızanın daha önce yol dışı kalmadan önce meydana gelmiş olduğu konusunda detaylı bir incelemenin yapılması yani gelen bilirkişinin de ‘Fren patlaması meydana gelmiştir.’ diyor. Ama önde mi arkada mı bu aracın çalışma prensibi bu kısımlar fotoğraflansa bize yetecek yani

yeter ki bize bilgi gelsin o konuda detaylı bir bilgi tanzim edebiliriz. Söylediğim gibi hiçbir tespit bazen de gerçekten araç üzerinde teknik arıza oluyor ama detaylı bir inceleme yapılmadığı için biz bu konuda rapor yazarken çok zorlanıyoruz. Ve ondan sonrada araçlar kaldırıldıkları için sağlıklı bilgiye ulaşamıyoruz o konuda.

Bir de zincirleme trafik kazaları meydana geliyor. Zincirleme trafik kazalarının meydana gelmesinde mutlaka olaya karışsın veya karışmasın o kısımda seyreden araçların fotoğraflarının çok detaylı çekilmesi gerekiyor. Mesela sürücü ifadesinde diyor ki, ‘Geriden gelen araç bana dokundu.’ Eğer siz o kısımda fotoğraflama yapmadıysanız, o dokunma izini biz tespit edemiyorsak bu çok önemli oluyor. Şimdi mesela sürücü diyor ki, ‘Geriden gelen araç bana çarptı. Bu aldığım darbeye öndeki araca çarptım diyor.’ Yaralanmalarda, hasarlarda çok farklı rapor tanzim etmemiz gerekiyor bu konularda, onun için çok detaylı fotoğrafların mutlaka gönderilmesi lazım bize. Bunun dışında yol üzerinde yapılan çalışmalar nedeniyle farklı nedenlerle yol üzerine dökülmüş malzemeler bulunuyor. Sürücülerin bu malzemeler seyir durumunu bozuyor mu bozmuyor mu, malzemelerin boyutuna kadar yol genişliğine göre bu boyutların tespit edilerek, kasis varsa kasisin boyutu da çok önemli. Derinliği, eni, boyu. Çünkü tespit tutanağında bir kasis çizilmiş. Ama bunun çapı ne kadar, sürücünün seyir dengesini ne kadar bozar ve araca ait hasarla ilgili fotoğraflar da olduğu zaman eğer bunlarda belirlenmişse biz bunu değerlendirerek verdiğimiz kusur da hukuk dosyalarında yüzde olarak veriyoruz tespitimizi yaparken. Buna göre daha sağlıklı rapor tanzim edebileceğiz. Bir de şimdi alkole yine geldik. Şimdi hukuk dosyalarında genelde bu konu çok geliyor. İşte diyorlar ki ‘Efendim kişi alkollüydü. Alkollü olan kişinin aracına binmiştir.’ diye. Ama bunu çok net olarak tespit ifadelerle belirlenmesi lazım. İfadelerle belirli olmadığı zaman dilekçede belirtilmişse biz bunu alkollü sürücü seyir halindeyken acaba o kişi yolda mı aldı veya beraber mi alkol aldılar. Bunları biz tespit edemiyoruz. Bu konuda da itirazlar geliyor. Aynı şekilde ehliyetsiz olan kişilerin aracına binmekte, işte ehliyetsiz olarak araç kullanmıştır diyor ama diğer kişide ehliyetsiz olan kişiye aracını verip vermediğini mutlak ifade olması halinde değerlendirmeye alabiliyoruz.

Çok maddi hasar boyutu yüksek olan bir diğer kazalar ise karayolu üzerinde ışısız olarak seyreden veya ışısız olarak aracını bırakan kamyon, traktör bu araçların bırakılması durumunda geriden

gelen araçlar buna çarparak hem ölüm olayı ölü sayısı fazla olan hem de maddi açıdan yüksek olan kazaların meydana gelmesine sebebiyet veriyor. Onun için park halinde olan araçların arka ışık sistemi çalışıp çalışmadığı, kırılmış ise çarpışma öncesi ışığın yanıp yanmadığı hususunda. Çünkü bunlar tespit edilebilen şeyler. Çünkü sonraki ifade de diyor ki ‘Hayır efendim benim arka ışıklarım yanıyordu, dörtlülerim yanıyordu birden arkadan gelen araç bana çarptı.’ Bu çok önemli çünkü değerlendirmede çok fark eden konular. Eğer bu ışısız araç meskûn mahal dışında, otoyol üzerinde bırakılmışsa gerçekten çok büyük tehlike teşkil ediyor bunlar. Hiç bir tedbir alınmadan bunların bırakılmaması lazım. Şeridi işgal edici şekilde bırakılmaması gerekli. Bunun için meskûn mahalde aydınlatma olan mahalde bırakılması ayrı bir değerlendirme, meskûn mahal dışı olan karayolu üzerinde bırakılmış ise bu çok farklı bir değerlendirmeye gidiliyor.

Birde kavşakta meydana gelen kazalarımız bunlarda çok önemli. Kavşakta ki kazalarımız kavşak kollarının özelliklerinin mutlaka belirlenmesi gerekiyor. Bizler olay yerini, olay mahallini görmediğimiz için o kavşağın nasıl bir kavşak olduğu, anayol olarak kullanılıp kullanılmadığı, işaret levhalarının bulunup bulunmadığı bunların olması halinde o konu ile ilgili raporumuzu düzenleyeceğiz. Raporumuz nasıl düzenleniyor onu da açıklayım. Olay kısmında olayımızı anlatıyoruz, irdeleme kısmında yol özelliklerini anlatıyoruz mutlaka ifadelendirmeler bütün değerlendirmeler yapılarak Karayolları Trafik Kanununa göre, hangi sürücünün hangi kuralları ihlal ettiğini olayı önleme ihtimalinin bulunup bulunmadığını, bunu yapmaması halinde olayı önleyebileceğini de belirtiyoruz. Çok teşekkür ederim hepimize. Sağ olun.

OTURUM BAŞKANI:

Değerli başkanımıza teşekkür ediyorum. Sabahleyin ceza yargılamasındaki bilirkişiliği konuştuk. Şimdi hukuk yargılamasındaki bilirkişiliği konuşurken ufak bir nüansı da belirtmem gerekiyor. Tabi ki ceza muhakemesi maddi gerçeğin peşindedir. Tüm hakim, savcı, taraflar bunun peşinde. Adli Tıp Kurumu’da ceza dosyası geldiği zaman bu aynı zamanda ilerdeki hukuk dosyasını da etkileyeceği için yetersiz dosyalar sıklıkla iade ediliyor. Zaman zaman trafik kazası tespit tutanağını tanzim eden tutanak mümziilerini de dinle, şunları da sor, ondan sonra geri gönder dediğimizde oldu. Lakin hukuk yargılamasında böyle bir lüksümüz yok. Zaman zaman içinde

hukukçu bulunmayan heyetler bu tür müzakerelerde rapor yazdığı zaman hakim geri gönderiyor. ‘Sana ne ben dosyamı gönderdim, sana göre kusur tespitini yap geri gönder ‘ diyor. Tabi sordukları zaman bende geri müzakere yazıyorum. Bana ne bende böyle yazamıyorum. Tabi ki öyle yazamıyorsunuz ama hukuk muhakemesini yargılamasının özelliği davacı iddiasını ispatla yükümlü. Davacı ceza dosyasını dahi istetmemiş. Savcılık dosyasını istetmemiş olaya ilişkin hiçbir veriyi istetmemiş ama karşı tarafta yüzde yüz kusurlu diye iddia edip alacak talebinde bulunuyor. Böyle bir dosyada bizim de ‘Dosyadaki verilere göre kusur tespiti yapmak mümkün değildir.’ diye geri gönderdiğimiz oluyor. Şimdi son sözü Alman meslektaşına vermek istiyorum. Peter WINTERSTEIN Yüksek Eyalet Mahkemesi başkan yardımcısı.

Peter WINTERSTEIN, Yüksek Eyalet Mahkemesi Başkan Yardımcısı;

Hanımfendiler, beyfendiler, hukuk usullerinde özellikle trafik alanını ele alacağım ben kendi sunumumda. Öncelikle kendimle ilgili birkaç bilgi vereyim. Rostock Yüksek Eyalet Mahkemesinde başkan yardımcısıyım ve şu anda görevlerim arasında özellikle idari görevler var. Mahkeme bağlamındaki idari görevler bunlar. Şimdi sayın KRUSE gibi ben tüm zamanımı hakimlikte geçirmiyorum. İşimin daha küçük bir kısmında hakimlik yapıyorum. Mahkememizde bir hukuk dairesinde başkanım. Bunun dışında Sayın KRUSE da anlatmıştı zaten üç farklı mahkeme düzeyimiz var.

Birinci derece mahkemeden sonra istihnaf var, ondan sonra yüksek mahkememiz var. Biz istinaf mahkemesiyiz. Daha genç bir hakimken, birinci derece mahkemede trafik konularını hem ceza hem hukuk konularını çalıştım. Biz istinaf mahkemesi olarak şimdi daha çok sigorta davalarına ve tarım konularına bakıyoruz. Ancak kendi istinaf mahkememizde trafik konusuna bakan özel bir dairemiz mevcut. Bizim hukuk usulümüze baktığımız zaman davayı esasını taraflar belirlerler. Şimdi bu ne anlama geliyor yani taraflar istedikleri gibi bize yalan söyleyemezler. Onlar doğruyu bize anlatmak zorundadırlar. Eğer iddiaya karşı taraf itirazda bulunmazsa bunu karşı taraf kabul etmiş sayılıyor. Ve ben hakim olarak bunu bu şekilde doğru kabul etmek durumundayım. İkinci bir husus var. Yalnızca hukuki anlamda önem taşıyan bir konu olması gerekiyor ve üzerinde ihtilaf olması gerekiyor ki biz bunu mahkemede araştırabilelim.

Diyelim bir araç sağdan yola girdiyse bu doğrudan hemen önem taşıyor anlamına gelmeyebilir. Sağdan geldiği zaman önceliği olduğun dair bir işareti var mı ona bakmak lazım. Eğer böyle bir işaret yoksa öncelik hakkının kimde olduğunu bulmak, tespit etmek gerekiyor. Mesela itirafli bir konu ise daha doğrusu olayın nasıl oluştuğu ihtilaflı ise eğer ben talep edilen ya da öne sürülen delillere bağlıyım. Ceza davasında değilsem araştırma yapıp delili ortaya çıkaramam. Almanya’da hukuk davalarına baktığımız zaman taraflar genelde daha öncesinde sürdürülmüş olan ceza davası temel almaya çalışırlar. Ceza davası dosyasını temel alırlar. Bu ne anlama geliyor poliste ya da soruşturmada ortaya çıkarılmış bilgilerden yola çıkmaya çalışıyorlar ki sabahki konumuza dönmüş oluyoruz önemli olan bunların ne kadar detaylı biçimde hazırlandığı. Mesela polis soruşturması iyi bir şekilde yürütülmüşse içindeki gelişmeler makul ise ve tarafların herhangi biri burada somut bir şekilde itirafa bulunmazsa bunun doğru olduğundan yola çıkarız. Bunun genel doğru olduğundan yola çıkarak bu bağlamda tekrar delil toplamaya gerek kalmaz ve yalnızca bu durumla ilgili bir değerlendirme yapmak gerekir. Şimdi yalnızca gerçekten somut farklı bir iddiada bulunulduğu zaman farklı delil toplamak gerekir. Bu delil ne olabilir? Mesela zarar miktarı tespit edilmesinde, araçlarla ilgili bilirkişinin raporu alınması olabilir. Mesela hukuk usulü cezaninkinden biraz daha farklı. Cezada genelde her şey sözlü duruşma da çözümlenmekte. Biz hukukta daha çok yazılı usulü tercih ediyoruz. Yani bir yazılı raporu talep ediyoruz. Ve bu rapor duruşmadan önce mevcut olduğunda yalnızca burada yeni sorular ortaya çıkarsa o zaman bilirkişiyi duruşma esnasında dinlemeyi tercih ediyoruz. Dediğim gibi sözlü duruşma tabii ki de hukuk usulünün de ana merkezi oluyor. Ancak yalnızca somut sorular varsa bilirkişinin yaptığı ile ilgili olarak o zaman bilirkişiyi davet edip bunları soruyoruz. Hukuk davasında genelde sözlü duruşma esnasında sürprizler ortaya çıkmıyor. Dava konusuyla ilgili ihtilaflar varsa ve yeterince maddi vaka yoksa elimizde o zaman benimde hukuk usulünden delil toplamam gerekir. Şahitlerin ifadelerini almam ve hatta sözlü duruşma da bilirkişiyle konuşmam gerekebilir. Birinci derece mahkeme kararlarına bakmamız gerekirse bunları genelde ikiye bölüyoruz, bir tarafta dava içerisinde ihtilaflı olan hususları ele alıyoruz. Ya da açıklığa kavuşturulmuş hususlar olabilir. Diğer tarafta da ihtilaflı olan çözülememiş hususlar olabilir. Bunlar hem duruşmadan önce hem sonrasında açıklığa kavuşturulmamış hususlar olabilir. Mesela birinci derece hukuk mahkemeleri kararlarının

genelde çok sabit bir yapısı var. Öncelikle kararlarda ihtilafsız olarak ele alınır. Sonrasında davacının iddiası belirtilir ve davacının talebi ele alınır. Talep belirtilir. Ondan sonra ne savunuluyor, genelde zaten davanın reddini talep edecektir ve savunma yazılır. Şimdi birinci derecede mahkeme hakimi olarak öncelikle benim delil toplama aşamasından sonra elimde olan mevcut bilgilerin ne olduğunu yazmam gerekiyor. Sonrasında kararın ikinci bölümünde de hukuki değerlendirmem oluyor. Yani bir hakkı tanıyıp tanımadığımla ilgili olarak. Yani şimdi davacının hangi hukuki düzenlemeye göre on bin Avroluk bir tazminatı talep edebileceğini yazıyorum. Trafik kazalarında mesela trafik yaşamızda belirli sorumluluklardan birini ele alabilirim. Özellikle aracı yükleme sorunlarından bir tanesini yazabilirim. Bu medeni kanundan bir düzenleme de olabilir belki bu bağlamda kusurunda belirtilmesi gerekir. Yani tek tek hukuki değerlendirme yapmak durumundayım.

İstinafla ilgili hukuk düzenlemelerimiz daha öncesinde burada ele alındı. Bunları son yıllarda değiştirdik. Çok fazla istinafa dava geldiğini gördük. Yani artık ikinci derece tamamen olay içeriği incelenmiyor yalnızca sınırlı bir şekilde inceleniyor. İstinafa gitmek için, bir avukatla gidilmesi gerekiyor, taraf kendisi gidemiyor. Bunun dışında bununla ilgili katı kurallar da var. Karardan sonra bir ay içerisinde istinafa başvurulabiliyor ve bunun içinde çok gerekçeli bir şekilde neden kararla ilgili itirazda bulunduğu dair başvuruda bulunması gerekiyor. Yani şimdi burada bir kısım engeller var. Bunun için de ikinci derece yargılama esnasında yeni maddi vakaların getirilmemesi gerekiyor. Ancak bununla ilgili birinci derecede bir gecikme sebebiyle verilmiş olan maddi vakaları ikinci derecede kabul etmiyoruz.

Mesela bir davada çift ayrılıyor ve ayrılmadan dolayı oluşan maddi zararlarla ilgili kavga ediyorlar, bunun üzerine ihtilaf var. Erkek tarafı hanımefendiye ait birkaç sene öncesinin bir e-postasını getiriyor ama bunu birinci derece mahkeme kararında öne sürülen iddianın tam tersini ispat eden bir e-postaydı bu ve kendisi bu e-postayı bulamadığını söylemişti. Yani o doğru olmasa bile bu e-posta hiçbir zaman göndermediğini iddia etse kadın o zaman biz bu e-postayı kullanamazdık. Yani burada yeni buldum ya da bulamadım gibi bir gerekçe kabul edebileceğimiz bir gerekçe değil. Burada iyi bir şekilde hazırlanması gerekiyor. Kadın da bu e-postayı gönderdiğini itiraf etti. Bundan dolayı da ben onları uzlaştıradım. Ortada

buluştular. Yani burada maddi vakalarla ilgili artık ihtilaflarımızın ne kadar kısıtlı olduğunu gösteririm sizlere.

Ayrıca birinci derece mahkemede bazen bazı sorular cevaplandırılmıyor raporlarda ya da soru gerekliliği olsa bile bilirkişiler duruşmaya davet edilmiyor olabilir. Bu durumda istinaf bunları düzeltmek zorunda. Yani delilleri toplamak zorunda. Gerektiğinde bilirkişiyi davet edip ondan ek bilgileri almak zorunda. Burada bilirkişi raporuna yalnızca karşı iddiada bulunarak itiraz edilememekte; somut iddialarla yani bilirkişinin orada neyi yanlış yaptığının belirtilmesiyle itiraz edilmekte. Raporu bir tarafını beğenmemesi sonucunda ikinci bir bilirkişi raporuna başvurulur. Ben burada gerçekten yalnızca raporun içerisinde hata tespit edersem bir başka bilirkişiye başvurabilirim. Bu da raporlarımın en azından asgari bir kalite düzeyine sahip olmasını gerektirmekte.

Daha sonra zaten raporların içeriği ile ilgili bir sunumum daha olacak ama öncelikle raporun içerisinde hangi maddi vakaların temel oluşturduğunun yazması gerekiyor. Bunlardan ıkarılan sonuçların yazması gerekiyor. Hangi yöntemlere dayanılarak bu sonuçlara varıldığı ve hangi maddi vakaların tespit edilmesi sonucunda hangi sonuçlara varıldığı yazmalı. Bu ayrıca o kişiye hakim olarak soru sormamı da gerektiriyor. Bunun için de zaten bilirkişi soruları cevaplandırıp cevaplandırmayacağını bildirmek zorunda ve bilimsel bakış açısıyla soruların yanlış olduğunu da bana bildirebiliyor olmalıdır.

Bir sözlükten aldığım bilgiyle kapatmak istiyorum. En son aşamada verilmiş yanlış bir karar gerçekten can sıkıcıdır.

Mesela ikinci ve üçüncü derece mahkemesi her zaman birinci derece mahkemeden akıllı olmayabilir ya da ikinci ya da üçüncü bilirkişi her zaman birinci bilirkişiden daha akıllı olmayabilir. Ancak şöyle bir şey var münferit raporlarda kalite çok çok önemli ve tabi ki bazen yüksek mahkemeler de yanlış karar verebiliyorlar. Hukuk devleti olarak bunu kabul ediyor olmamız lazım. Çünkü burada önemli olan toplumsal barışın sağlanması. Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI:

Evet, Sayın Winterstein' a teşekkür ediyorum. Neticeden geciken adalet, adalet değildir. Mola vakti de geldi sanırım bir on dakika çay, kahve molası veriyoruz. Bir dakika arkadaşlar ben soru cevabı kısmını atladım. Soru cevap yapalım ondan sonra. Evet. Salondan soru sormak isteyen arkadaşlar buyurun, mikrofon varsa uzatalım.

DİNLEYİCİ:

Biraz önce yargıçlarımızın da bahsettiği gibi bilirkişilerin seçimi, tayini ve görevlendirilmesi konusunda Türkiye'de ki karışıklıktan bahsetmek istiyorum. Bilirkişi listeleri yapılmasına rağmen maalesef bazı hakimlerimizin hiç o listeye bakmadan, hakimlerimizin demeyim orada çalışan kâtip, mübaŐirlerin, ahbap avuş ilişkileri nedeniyle işin ehil olmayan bilirkişilerin özellikle hukuk ve ceza davalarında çağrılarak bilirkişi yapıldıklarını ve bunun sağlıklı bir netice sağlamadığı düşüncesindeyim.

OTURUM BAŞKANI:

Teşekkür ediyorum bir yorumda bulundunuz. Somut olarak soru sormak isteyen var mı?

DİNLEYİCİ:

Bilirkişiden bahsediyorlar ama bilirkişinin eğitiminde lisans, yüksek lisans ya da sertifika eğitiminin ne olduğundan bahsetmiyorlar. Bu konuda bilgi verebilir misiniz?

OTURUM BAŞKANI::

Beyefendi bundan sonra ki sunumumuzu bilirkişi yapacak. Yarın sabah ki sunumumuz da o yönde.

1.GÜN, II.OTURUM(DEVAM)

OTURUM BAŞKANI, Prof.Dr.Talat CANBOLAT;

- Değerli katılımcılar, oturumumuzun ikinci bölümünde Alman bilirkişi Nico GUSCHKE bizlere Almanya'dan bir trafik kazası bilirkişi örneği sunacak daha sonra kendisine sorularımızı yöneltebiliriz.

Nico GUSCHKE,Alman Bilirkişi;

- Ben de iyi günler dilemek istiyorum. Benim bugün size yapacağım sunum aslında bilirkişi bakış açısıyla bir sunum olacak. Adım Nico GUSCHKE, Berlin'deki şubede çalışıyorum. Şimdi isterseniz ben kısa bir giriş yapayım: Ben devlet kurumunda çalışmıyorum özel bir bilirkişilik şirketinde çalışıyorum. Şimdi isterseniz kısa bir bilgi vereyim: Dekra şirketi 1925'de kuruldu, ondan sonra da Alman TÜV'e rakip şirket olarak faaliyet göstermeye başladık. Burada teknik araç muayenesine bir alternatif sunmaya çalıştık biz. Dünya çapında faaliyet gösteriyoruz ve faaliyetlerimize bakarsak kaza konstrüksiyonu alanında çalışan 450 tane çalışanımız var. Farklı alanlarda bilirkişiler çalıştırıyoruz; bunlardan bir tanesi otomobillerle ilgili tüm alanlar. Şimdi bir de burada sanayi alanımız var; hem denetim var hem de bilirkişilik konusunda hizmet verdiğimiz alanlar. Bir de personel bölümümüz var burada personelin göreve gönderilmesi ve eğitimi hususu var.

Ben otomobil alanında çalışıyorum ve bizim alanımızda kazalarla ilgili yaptığımız araştırmalar var, kazanın konstrüksiyonu ve kazaların incelenmesi var. Bu konular zaten birbirleriyle iç içe. Şirketimiz 40-45 yıldır kaza araştırmaları alanında faaliyet gösteriyor, aktif bir şekilde kaza araştırmaları yapmaktayız. Bunun içine çarpışmalar da giriyor ama şirketimizde bilimsel anlamda üniversite tezlerinin ya da doktoraların yazıldığı bölümümüz var.

Şimdi isterseniz şirketi bırakıp benim çalışma alanıma gelelim: 2005 yılından beri bu şirketteyim ve trafik kazaları üzerine çalışıyorum. Farklı özelliklerdeki kazalarla ilgili çalışmalarımız var. Mesela çaprazlama olan çarpışmaları görüyoruz, örneğin motosiklet kazaları, yayayla yaşanmış trafik kazaları gibi. Klasik bir örneğimiz var Almanya için: sağa sapmaya çalışan bir kamyon burada bu

kamyon ya bir yaya ile ya da bir bisikletle çarpışma yaşamış durumda. Bunlar her gün çalıştığımız konulardaki kaza senaryoları. Bunun zaten farklı olduğunu düşünmüyorum.

İsterseniz şahsımla ilgili bilgiler vereyim çünkü benim CV'ye bakarsak, gelişimime bakarsak Almanya'da tipik bir bilirkşi gelişimi var. Üniversitede meslek yüksekokulunda 4 yıllık bir bölümde okudum ve bu sırada kaza analizi ile ilgili bir staj da gerçekleştirdim. Tezimde yayalarla oluşan kazaları ele aldım ve otomotiv mühendisiyim. Ondan sonra Dekra şirketine girdim ve 7 aylık bir temel eğitimden geçtim. Aslına bakarsanız Almanya için de özel bir durum büyük bir kuruluşuz ve bizde yeni çalışmaya başlayan mühendislere iyi bir temel eğitim alma fırsatı sunmaya çalışıyoruz. Bu tarz büyük kuruluşların yanında daha az sayıda insanın çalıştığı küçük Mühendislik Ofisleri de var Almanya'da ve onlar da bilirkşilik hizmetleri sunmakta. Ben devlette çalışmıyorum klasik serbest anlamda çalışıyorum ancak bağımsızım ve tarafsızım. Hiçbir şirkete bu anlamda bağımlı şekilde çalışmıyorum.

Kaza oluşumuna bakıldığında temel fikirleri ele almak istiyorum, bunlar çok kapsamlılar evet ama ben şu anda bir dış çerçeve çizmek istiyorum. Öncelikle çözmeye çalıştığımız ya da araştırdığımız konunun ne olduğunu belirlemeleyiz. Burada mevcut izlere bakıyoruz somut ya da araçta bulduğumuz izlere ki ben bunları zaten birazdan ele alacağım. Tabi ki bir sonraki konu hızın tespit edilmesi, kazaya karışanlar ne kadar hızlıydı? "Birisi fazla mı hızlıydı?" sorusunu cevaplandırabilmek için önemli bu. Almanya'da önemli olan konulardan bir tanesi de önlenebilirlik konusu: burada kazaya karışanlar farklı bir tepki verebilirler miydi? Farklı bir davranış sergileyebilirler miydi? sorusu. Almanya'da biz değerlendirme yapıyoruz ama kimin suçlu olup kimin olmadığı değerlendirilmesi değil, teknik anlamda bir değerlendirme yapmaya çalışıyoruz. Suçlu olup olmadığını adalet değerlendiriyor. Ben es kaza tam tersine hukuki bir değerlendirme yaparsam bu genel anlamda davadan azledilmem anlamına gelecektir. Şimdi benden önceki konuşmacılardan birisi işin en başında izlerin iyi bir şekilde belgelendirilmesi gerekiyor, bunun iyi tespit edilmesi gerekiyor demişti örnek olarak da binanın temelini vermişti. Bence kesinlikle doğru. İşin başından çok temiz çalışmak ve makul bir şekilde çalışmak gerekiyor. Baştan izler ne kadar iyi bir şekilde belgelendirilirse, deliller ne kadar iyi bir şekilde toplanırsa sonuçlar o kadar iyi bir

şekilde sunulabilecektir. Ne kadar çok bilgi varsa, ne kadar iyi bilgi varsa sonuç o kadar sağlıklı olacaktır. Almanya’da bilirkişinin davaya dâhil edilme zamanı farklı olabiliyor, en kötü ihtimal de hukuk davalarında karşımıza çıkıyor. Dosya çoktan işlenmiş oluyor, kazanın üzerinden birkaç sene geçmiş oluyor o zaman dosya bize gönderiliyor ve genelde çok kapsamlı olmayan dosyanın temelinde bir bilgi gecikmesi görülebiliyor. Daha erken aşamalarda daha iyi bir sonuç elde ediyoruz, kazadan birkaç ay sonrasında polis ya da savcılıktan daha iyi bilgi alabiliyoruz bu da genelde ceza davalarında karşımıza çıkıyor. En iyi yöntem ya da ortam savcılık tarafından kazanın hemen sonrasında görevlendirildiğimiz durum oluyor. Bizim Dekra olarak Almanya genelinde nöbetçilik sistemimiz var, şubelerimiz aracılığıyla gerçekleştiriyoruz bunu ve doğrudan savcılığa gerektiğinde ağır bir kaza olduğunda doğrudan olay yerine birisini gönderebiliyoruz. Ben şahsen Berlin’de yaklaşık 28 tane kazaya gittim geçen sene, ağır yaralı kazalardı bunlar. Tabi ki bu sayı çok daha yüksek ama bu şekilde yerinde görme ve belgelendirme şansımız oluyor. Yaklaşım her yerde standart değil, her yerde bu şekilde uygulanmıyor, genelde çok ağır kazalarda bu şekilde başvuruluyor biz de genelde dosyada önümüze koyulan bilgilerle çalışmak zorunda kalabiliyoruz. İlk hedefimiz kazanın konstrüksiyonu yani: ne nasıl gelişti, oluştu? Tabi ki tüm tespitlerimizin temelinde de bazı esaslar var. Temelde kullandığımız şey kaza araştırmalarımız. Bunların temelinde de yıllar boyunca yaptığımız deneme kazalarına dayanıyoruz. Kazaları oluşturduğumuz zaman bunlardan daha sonra kullanacağımız bilgiler elde ediyoruz. Ne tür bilgiler kullandığımızı göstermek için birkaç tane video göstermek istiyorum. Bu aracın çarptığı bir manken. Burada amacımız aslında belirli hızlarda araçta oluşan izleri ortaya çıkarmak. Olay yerinde direk gördüğümüz kazadaki araç üzerindeki zararlarla karşılaştırıyoruz. Burada mesela yayanın kafasını çarpması sonucu tipik bir zarar var arabada. Küçük bir örnek bu. Birçok farklı kazayı da bu şekilde yapıyoruz. Araç araca çarpıyor burada. Belirli bir hızda araçlarda oluşan zararları görebiliyoruz. Araçların bir çarpışmadan sonraki hareketlerini gözlemleyebiliyoruz. Biz buna hareket etüdü diyoruz. Farklı bir perspektiften. Yani hızla nasıl çarpıştıklarından ve içerideki koşullardan farklı durumlar oluşabiliyor. Bir farklı konu şimdi tabi ki: hem eğitim hem de bilirkişinin nitelikleri. Burada mesela zarar izlerinin iktisat bilgisi çerçevesinde yorumlanması geliyor. Burada tabi kazalarla ilgili farklı kanaatlere de varabiliriz o yüzden de her zaman tekniği bilen durumunda olmak çok önemli.

Burada bir araç çarpışmasını görüyoruz. Burada yaşlı bir beyefendi vardı, aracı kullanırken kazada öldü. Bu sağdaki araçtaki iki kişi de ağır yaralı. Burada mesela “Ne oldu?”yu çözmek gerekiyor. Burada kaza araştırmalarına yaklaşıyoruz çünkü kaza araştırmalarımız esnasında farklı senaryoları deniyoruz. Burada mesela aracın sağ önünü çarptığını görüyoruz, burada da sol ön. Burada bununla ilgili bir video görüyoruz. Burada farklı araçlar var ama gelişmeyi görüyorsunuz aynı. Bu tür bir çarpışmada araçların dönüşlerinin ne kadar büyük olduğunu görüyorsunuz. Burada hem ıslak hem kaygan bir zeminimiz var. Burada çarpışmayı bir şekilde göstermeye çalıştım aslında bu iki araç hem Skoda hem Mercedes farklı yönlere gidiyorlardı. Bu şekilde temel bilgilerimizle kaza araştırmalarımızda kazanın nasıl geliştiğini ortaya koymaya çalışıyoruz. Burada mesela bir bilirkişinin teknik donanımına bakarsak; kamera olabiliyor bu, ölçüm aletleri ya da yazılımlar olabiliyor. Burada mesela bir gecikme ölçerle yapılan ölçümün sonuçlarını görebiliyorsunuz burada bir frenden sonraki ölçümler mevcut. Burada amaç tarafsız bilgileri elde etmek. Mesela yazılımlarımıza örnek verebiliyorsunuz. Genelde size gösterdiğim şey kazadan sonrasında başlayıp öncesine doğru gidenler. Burada ne oluyor, yazılımlar bunu farklı şekilde yapıyorlar; araçları olası çarpışmaya yerleştiriyorum ve kazanın nasıl geliştiğinin simülasyonunu yapıyorum. Bu sistemler benim için avantajlı tabii çünkü hiçbir zaman bir bilirkişinin yerini tutamıyor. Şimdi burada önemli olan ne? Mevcut izleri mevcut iz çerçevesinde yorumlamak ve mantıklı bir gelişim yorumu ortaya koymak. Sonraki noktaya gelirse hızı ve konstrüksiyonu da incelememiz gerekiyor. Bununla ilgili temel aldığımız esaslarımız var: yoldaki izler, araçtaki izler, araçların son durdukları şekil ve gitgide daha büyük ölçüde elektronik veri yazıcıları var. Bugün mesela gördük takografları, bunlar olabilir. Ayrıca tabii kutular var, bunlar araçtaki hareketleri kaydediyorlar ve dashcam dediğimiz araçların içindeki kameralar. Şu anda çok fazla sayıda yok ama gitgide artıyor. Ayrıca Büyükşehirlerde kameraların kaydettiği kazaları da görüyoruz. Bunu burada bu şekilde görmek zor ama sağ tarafta fren izleri var ABS sistemi sonucu ortaya çıkan. ABS sistemine sahip araçlar bu şekilde iz yapabiliyorlar ama her zaman yapıyorlar diyemeyiz. Burada böyle dönen bir araç var bu şekilde dönerken bir iz bırakmış durumda. Aracın dönüşü ne kadar gerçekleştirdiğinden biz aracın hızını tahmin edebiliyoruz. Nasıl gerçekleştiğini de birinci bölümde bahsettiğim gibi tespit etmeye çalışabiliyoruz. Burada kayma izleri var, genelde yayalarla olan

kazalarda görebiliyoruz bunları, yayalar kazalardan sonra bu şekilde kayabiliyorlar. Bu tespit yaparken bizim için önemli. Burada mesela yayanın çarpmadan sonraki uçuş mesafesi önemli, sağ tarafta çarpılan nokta var ve ta oraya kadar uçuyor yaya. Burada aracın hızıyla yayanın uçuş mesafesi arasında fiziksel bir bağlantı var, siz de tahmin edersiniz araç ne kadar hızlıysa o kadar uçacaktır yaya. Burada yine kaza araştırmalarımızı görüyorsunuz. Bu tür verilerden, bu tür diyagramlar çıkarabiliyoruz. Burada mesela uçuş uzaklığından hızı tahmin edebiliyoruz. Burada mesela temeli bilimsel çalışmalar sonucu elde edilen bilgiler var, bunun temelinde bunu kullanabiliyoruz. Tabi ki 1 km'ye kadar hatasız şekilde belirleyemiyoruz. Burada da bir aralık mevcut. Buradaki aralık da zaten elimdeki kullanabileceğim mevcut bilgilere bağlı. Mesela araçlardaki zararları değerlendirebiliyoruz, bunlar çarpışan araçlar değil duvara çarpan araçlar ama farklı hızlarda çarpmışlar. Gördüğümüz gibi farklı hızlarda zararlar çok daha yoğun olabiliyor. Burada bir yaya kazasını görüyorsunuz şehirde yaklaşık 50-60 km ile, bu ise saatte yaklaşık 100 km ile gerçekleşen bir kaza şehirlerarası yolda. Buradaki zaten ekstra örnek farklı zararların oluştuğunu gösteriyor bize.

Bir sonraki nokta önlenebilirliğe gelirse, kim neyi önleyebilirdi ve önlemek için ne yapabilirdi? Hususu burada önemli. Analizimiz de şöyle: kazaya katılan tarafların tepkisi neydi? Yani ne zaman tepki gösterdiler? Daha öncesinde tepki gösterebilirler miydi? Kaza daha erken verilmiş bir tepkide önlenebilir miydi? Almanya'da hukukçular yani adalet sistemi bizim çerçeve koşullarımızı bize bildirmek zorunda. Buna bir örnek: bir şeyi gördükten sonraki tepki süresi ne kadar yani görüp algılama arasındaki süre. Almanya bu genelde 1 saniye olarak değerlendirilmekte. Her insan bir engeli ya da bir şeyi gördüğü zaman buna tepki vermek için yaklaşık bir saniyeye ihtiyaç duyuyor. Bu değerler sabit değerler değil, dış etkenlere göre yüksek ya da daha düşük olabiliyorlar. Hukukçularla da tespitlerde kullandığımız esas bilgilerin ne olduğunu görüşerek belirliyoruz. Bu hızla ilgili hususları da etkileyebiliyor. Burada önce hangi hızla gidilebilirdi? Bu hukuki bir soru aslında. Genelde hız trafik işaretleriyle belirlenmiştir ama bazı durumlar var mesela kar olabilir, zemin kaygan olabilir yani belirli durumlarda orada belirtilen hız, duruma uygun olmayabilir. Bundan da katılımcıların fazla hızlı olup olmadığını tespit edebiliyoruz. Asıl soru karşımıza çıkıyor: kazaya katılan kişiler izin verilmiş olan hızla gitselerdi kaza bu şekilde gelişir miydi? Bu diğer

bir örnek; bunu çizmeye çalıştım. Şehir trafiğinde yaklaşan bir araç görüyorsunuz. Kırmızı olan. Karşıya geçmek isteyen bir yaya ve çarpma tam bu noktada gerçekleşiyor. Burada benim örneğimde ikinci sırada bir Transporter park etmiş durumda. Bu tabii görüşü çok büyük bir şekilde etkiliyor. Arkasında olduğu zaman yaya görünmüyor, biraz daha önüne doğru gittiğinde görünüyor. Burada çok erken aşamada izlerin belirlenmesi ya da delillerin toplanması gerekiyor. Mümkünse kazadan hemen sonra. Çünkü genelde Berlin’de bu böyle olur gelen ilk polis aracı kurtarmayı yapabilmek için (ambulans için) buradaki Transporter’ı oradan uzaklaştıracaktır. Transporter olmadığı zaman da tüm kaza olayı çok daha farklı bir şekilde gelişmiş gibi görünebilir. Burada hem mekânsal olarak hem de zamansal olarak önlenabilirliği ele almak istiyorum. Bununla ilgili bir çizim değil de iki tane video göstermek istiyorum. Mekânsal örnekte daha çarpışmadan belirli bir mesafede durma hususu var. İzin verilen 70 yerine 50 ile gitseydi kazayı önleyebilirdik, çarpmadan önce durabilirdi. Burada önemli olan bu Transporter’ın olup olmadığı yani araç sürücüsünün yayayı zamanında görüp görmediği. Biz bu parametreleri ya da koşulları mahkemeye sunuyoruz, dava sırasında farklı koşullar ya da hususlar ortaya çıkıyorsa da onları da değerlendirmeye alıyoruz. Zamansal anlamda baktığımızda daha yavaş geliyor ve fren yaptığı için bu şekilde kazayı önleyebilir. Yani burada önemli olan yayanın yürümeye devam etmesi. Burada iki tane önemli olan hususu gördük. Bunlar basit çizimlerdi ancak genelde biz bu durumları o anki mevcut duruma uyarlıyoruz. Burada gördüğümüz gibi karşıdan gelenle çarpışmış. Tarafsız şahit yoktu ve araçtaki sürücü ölmüştü, bir müşteki ağır yaralıydı ve ifadesi alınamıyordu. Burada Berlin çevresinde çalışan bir meslektaşım gördüğümüz gibi izleri işaretlemiş ve toplamış. Burada mesela gösterdiğim yerde, yerde baya iz tespit etmiş. Biz bunlara vurma izi diyoruz. Burada ne oluyor: araçlar çarpışıyor, deformasyona uğruyor ve yere vuruyorlar. Bu şekilde yerde vurma izleri ortaya çıkıyor. Yaptığımız kaza araştırmaları sonucunda zaten kazalarda bütün izlerin ortaya çıktığını görüyoruz. Burada araçlar çarpışmış ve biraz önce gösterdiğim örnekteki gibi dönmüşler. Buradaki incelemeler sonucunda sağdan gümüş renkli araç geliyor, soldan yeşil araç gümüş renklinin yoluna girip çarpıyor. Kendisinin sağdan gittiğini sonradan ifade alındığında tespit ettik ve zaten kendisi çok mağdurdur. Şahit ifadeleri alırken genellikle bunlara çok eleştirel yaklaşmak gerekiyor. Bu şahitler sıklıkla bazı şeyleri yanlış yorumlayabiliyorlar, bunu sanıklar ya da şüpheliler de yapabiliyor.

Burada zaten tarafsız izlerimiz var ve bilimsel değerler temelinde bununla ilgili bir açıklamada bulunabiliyoruz. Burada mesela gümüş aracın sürücüsünün kendi şeridinden gittiğini. Burada yol ve zaman durumuna bakarsak bir şey yapamazdı ve önleyemeyecekti. Bu mevcut izlerin teknik bir sunumu. Kusurlu olup olmadığının da değerlendirilmesi tarafsız olarak mahkemede ama burada yeşil aracın neden şerit değiştirdiğini tespit etmek sonrasında mümkün olmamıştır. Almanya’da rapor hazırlarken kabaca uyduğumuz çerçeve bu, 3 tane hedefimiz var tespit etmek istediğimiz: Ne oldu? Hızlar neydi? Ve önlenebilir miydi? Dediğimiz gibi teknik bilgilerle çalışıyoruz, bunun gibi değerlendirmede bulunmuyoruz. Biz hukukçulara çalışabilecekleri olasılıkları ve makul bilgileri sunmaya çalışıyoruz, onlar da bunun bir değerlendirmesini yapıyorlar. Bugünkü sunumumun sonuna geldim soru varsa buyurun.

OTURUM BAŞKANI:

Evet Sayın Nico GUSCHKE’ye teşekkür ediyoruz soru varsa onları alalım.

DİNLEYİCİ, Avukat Servet Kaya:

Almanya’da bilirkişiler kusur oranı vermiyorlar bunu anladık ama kendileri biliyorlar mı: bu Transporter örneğinde yayaya ve araca Alman mahkemelerinin verdiği kusur oranı nedir acaba?

Nico GUSCHKE:

Gerçek bir örnek olmadığı için özellikle göstermek için kurduğum bir örnek olduğu için bilmiyorum. Ben özellikle çizdim. Muayene yapılmamış aracın kaza yapması halinde yani bu olasılık da araştırılıyor mu? Bu olasılıklar da, araçların yetersizlik olasılığı da araştırılıyor mu? Raporlarına bunlar da yansıyor mu? Yani genelde eksiksiz bir kaza konstrüksiyonu yaptığımızda ve araçlar da elimizdeyse bunun incelemesini yapıyoruz. Yani bu bağlamda zaten fren durumlarını da inceliyoruz ve gerekli olduğunda fren denemeleri de yapıyoruz araçla. Yani yapılan tespit araç üzerinde sırf muayenesinin yapılmamış olması değil, araç üzerinde bir eksiklik varsa bu eksikliğin kazaya etkisi yönünde.

DİNLEYİCİ:

Bir otomotiv mühendisi olması sebebiyle soruyorum: bir önceki sunumda fren izleriyle ilgili olarak ABS fren sistemine sahip bir aracın 30 metre kesintisiz fren izi bırakabilmesi teknik olarak mümkün mü?

Nico GUSCHKE:

Evet. Şunu söyleyeyim: her zaman bir iz oluşuyor. Genelde de çıplak gözle görünebilir bir şekilde olmuyor. Yani genelde birçok perspektifte (alttan, üstten, yandan) fotoğraflama yapıyoruz ve bu fotoğraflarda görünüyor bu izler. ABS'de şöyle; blokaja uğramadan kısa bir süre öncesinde teker tutuluyor. Yani şöyle: diyelim bir silgiyi kâğıt üzerinde götürüyorsunuz, bir iz bırakmıyorsunuz ama yoldaki kiri kaldırılıyorsunuz. Bu izleri bulmak zor, görmek de zor ama bazı yer kaplamalarında 30 metre olabiliyor bu izler.

DİNLEYİCİ:

Polis memuruyum. Almanya'da 28 kazaya gittiğini söylemişti bilirkişi. Acaba Berlin'deki bilirkişilikle ilgili istatistik bir bilgi verebilir mi acaba? Kaza sayısı, ölü sayısı, yaralanma hakkında.

Nico GUSCHKE:

Yani Berlin'le ilgili yanılmıyorsam aklımızda kalan ki ben de öyle hatırlıyorum: yılda 54-55 ölümlü trafik kazası var. Ağır yaralanmaların olduğu kazalara da gidiyoruz sadece ölümlüler değil. Ağır yaralanmalarda hem bizim hem de diğer ofislerin gittiği kaza sayısı yaklaşık 200 diye hatırlıyorum.

Bizim ülkemizde tespitler yapılırken fren izi mesafelerini trafik polisleri kaza görüntüleri üzerinde metre olarak ölçüyor, 16 metre, 20 metre aracın hızını bizim formülümüz var. Genellikle trafik zabıtaları ya da diğer üniversite birimleri basit tabirle hız eşittir 16 kök içerisinde sürtünme katsayısı çarpı fren izi mesafesi formülünden hatta bu bazı üniversitelerimizin yayınlarında da tablo haline getirilerek hız konusunda sürtünme katsayılarına göre değişen parametrelerle.

DİNLEYİCİ:

Yaya kazası mı?

Nico GUSCHKE:

Yayalara çarpmaları ile ilgili olabilir, evet bütün kazalarda.

DİNLEYİCİ:

Şimdi bu fren izi hesabında bizler ülkemizde sürtünme katsayısı cihazlarla tespit edilmediği gibi, hangi tekerlekte hangi katsayının kullanılacağını da tam bilmiyoruz. Şöyle ki: bazen sağ teker buzlu zemindeyken sol teker asfalt tabir ettiğimiz, daha dişli dediğimiz kuru zeminde olabilmektedir ki bu fren izi mesafelerinin farklı farklı oluşmakta. Bir miktar fazla teferruata daha gitmeden kısaca soracağım soru şu: Almanya'da bu tür fren izlerinin değerlendirilmesinde uygulanan yöntem, yani kazanın sonucunda nasıl bir uygulama yapılıyor, nasıl bir değerlendirme yapılıyor? Onu bir anlamak istemiştim.

Nico GUSCHKE:

Yani burada mesela bir aracın fren mesafesinin hesaplanmasında farklı faktörler var. Meslektaşımın da dediği gibi mesela: yoldaki sürtünme bunu etkileyebiliyor. Almanya'da biraz farklı olsa da durum aynı sonuca varıyoruz. Şimdi bahsettiğim konu: hızı aracın ulaşabileceği gecikme üzerinden hesaplıyoruz. Burada mesela farklı yol kaplamalarında, farklı yol türlerinde, farklı tekerleklerle yapılmış denemeler var burada zaten veriler ortaya çıkarılmış durumda. İlgili duruma uygulayabileceğimiz farklı katalog verilerimiz var. Tabi yerindeki durumda çok önemli kar varsa ya da kaygan bir zemin varsa kuru zeminden çok daha farklı bir durum oluşabilir. Gelişmeyi değerlendirirken bir aralık içinde değerlendiriyoruz ve şüphelinin lehine ve aleyhine olacak şekilde iki farklı yöntemi de uyguluyoruz. Bu şekilde bir aralık çerçevesinde çalışıyoruz ve sonuç da bir aralık halinde elde ediliyor. Evet bu teknik bir konu, biraz çok fazla ayrıntısı farklı sonuçlara götürebilir ama adli tıpta da bizde teknik üniversitedeki hocalarımız çalışıyor. Yani şöyle bir formül yok: dosyada şu kadar metre iz varsa bu kadar kesin bir elimizdeki formülle değil özellikle çarpma öncesi örneğin 20 metre iz varsa

çarpma ile beraber bu duruyor. Serbest bir hareket etmiyor. Ondan sonra da çarptıktan sonraki araçtaki hasara bakarak bir miktar formül de onun üzerine getiriyor. Mutlaka zemin çok etkili, daha da önemlisi lastik dişleri farklı olabiliyor. Aynı araç üzerinde ön ve arka ya da sağ ve sol lastik dişlerinin farklılığı dahi aracın frenle birlikte yön değiştirmesi ya da çarpmadan etkilenmesi gibi çok farklı etkenlerin olduğu bir alan.

DİNLEYİCİ:

Hocam komiser Hüseyin. Necip hocam çok güzel bir şey tavsiye etti. İlave yaptıktan sonra hocama bir soru soracağım. Bu farklı zeminlerde eğitimlerden çok yönlü olarak biz bu formülleri kullanıyoruz arkadaşların eğitimlerinde. Sizin de belirttiğiniz gibi bir lastik asfalttayken veya stabilize yoldayken ayrı ayrı formülizasyon yapılarak, ayrı ayrı ortalamaları alınarak ortalama sonuçlar çıkarabiliyoruz. Keza sorum da bu formüller genel itibariyle aracın çarptıktan sonra büyük bir kütleyle çarpmaması gerekiyor. Hızının fren izinin devam edebilecek bir düzeyde olması gerekir ki bu formüller de yaya kazalarında kullanılıyor genelde. Hocama bir sorum olacak bilirkişimize: bizim gerek mevzuatta gerek işleyişte hızları tespit ettiğimiz zaman önlenebilirlikten bahsettik. Bu sürücü azami hız limiti içerisinde gitmiş olsaydı bu yayaya çarpmazdı fakat azami hız limitinin üstünde bir hızla gittiğinden dolayı bu yayaya çarpıyor ve neticesinde yaya ağır yaralanıyor veya ölüyor. Mevzuatımıza göre hız, bir asli kusur olarak değerlendirilmese de tali kusur olarak, küçük kusur olarak değerlendiriliyor. Böyle bir tespitte hız kaynaklı kazalarda kusur büyüklüğü derecesi nedir?

OTURUM BAŞKANI:

İsterseniz benim bir müdahale etmem lazım burada: konuşmacımız teknik konuk, hukuki bir soru sordunuz. Bu konulara girmiyor. Özellikle girmek istemiyor. Sözü kendisine vereceğim. Ayrıca biz adli tıpta trafik kanununda ya da yönetmelikte, şunlar asli kusur sayılır diyen hükmü hiç değerlendirmiyoruz. Çünkü bunun altında bir fıkra daha var: şayet kaza yukarıdaki sayılanlar dışında veya başka etkenlerle meydana gelmişse asli kusuru bunlara göre değerlendiremezsin diyor. Asli kusurdan anladığımız, bu hukuki bir kavramdır, meydana gelen kazaya etki eden davranışlardan ağırlıklı olanı hangisidir? Bu gözle olaya bakmamız lazım. Dolayısıyla da biz

yerel bilirkişi raporlarının hepsini bozuyoruz. Neden? Kazaya etki eden birden fazla olay var. Siz eğer asli kusura gitmek istiyorsanız bu hukuki bir değerlendirmedir, o değerlendirme de buna en ağırlıklı hangisiyse bunların bir sıralamasıdır asli veya tali kavramı. Bunu yarın teknik hukuki kavram içerisinde değerlendireceğiz çünkü Almanya'da bilirkişiler bu kavrama hiç girmiyor. Sadece; şu aracın hızını ben şu aralıkta tespit ettim, bu mevkide trafik kurallarına göre hızlıdır. Şayet şu hızla gitseydi bu kaza olmayacaktı. Bu kadar. Yani üstü kapalı bir şekilde, bu olmasaydı bu kaza olmayacaktı. Fakat biz bir cümle daha devam ediyoruz; tam kusurludur. Fakat o hukukçunun işi. Türk trafik kurallarına, normlarına göre değil de bu mahaldeki eğer hız soruluyorsa, yani normal hız sınırı içinde gitseydi bu olur muydu? sorusunun içerisinde o var. Dosya bilirkişiye giderken, dosyanın bilirkişiye gönderilmesiyle bir oran tespit edilmesine ilişkin ara karar bulunmuyor. Bilirkişiye de görev talimatı veriliyor. Bana bu kazada şu şu şu teknik hususları tespit edip gönder deniyor. Oran falan ver demiyor, kim kusurludur demiyor. İstedğini yaz da demiyor. Ben senden şunları şunları şunları istiyorum diyor. O da bana sorduğun bu konuda aracın rolü şudur dediyse kaç dediyse onun cevabını veriyor. Sormadığı bir şeyin cevabını da vermiyor. Davranışı izleri ve bozukluğu ifade ediyor? Hakim ona soruyorsa ki: çarpmadan önce bu aracın hızı kaçtı? Çarpma anında kaçtı? Orada yaptığı formüllere göre ben burada şunu tespit ettim, şunu tespit ettim.

Kısa bir açıklama: burada Almanya'da kaçınılmazlık ve önlenebilirlik kavramı var Alman yasasında. Dolayısıyla bilirkişi de tabi ona göre bütün raporlarını hazırlıyor görünüyor. Şimdi bizim kanunumuzdaysa baktığınız zaman daha geniş kavramlar var ona bakarak karar veriyoruz. Bunları yarın etraflıca tartışacağız. Bizim kanunumuzun tarifiyle Alman ceza kanununun tarifi farklıdır. Dolayısıyla raporlar da farklı mahiyette.

Bunun tekrarını yarın konuşalım diyorum. Sebebi şu: Bir olay yerinde hiçbir iz tespiti yapılmamış, şahit beyanlarından hareketle bilirkişi dosya verip, tanık beyanlarını değerlendirip kusurunu tespit et diyor. Bilirkişi de yazıyor: falanca hızlı diyor. Ama o kişinin okuma yazması bile yok. 30 ile gidene de hızlı der 50 ile gidene de hızlı der. Böyle bir kavram yok yani. Yani hakim yardımcısı gibi yararlanılmak isteniyor. Tekniğe girdiğiniz zaman peki sen olayda hızlı diyorsan hangi formülle ve olaydaki hangi tespitlerle bu sonuca varıyorsun? Bunu sorman lazım. Bugünün konusu olmadığı için ilave bilirkişi

arkadaşa sorulacak teknik sorular varsa onları alalım, bunları yarın tartışalım.

DİNLEYİCİ

Sorum şu: şimdi burada kazanın bir deneyle tekrarı var örnek olarak. Rekonstrüksiyon özellikle onun üzerinedir yani olayların canlandırılmasıdır mevcut izlerden hareketle. Ben bir tereddüt olarak soruyorum. Biz tabi fen bilimci değiliz. Fen bilimciyle sosyal bilimci arasında Atlas Okyanusundan daha büyük fark vardır derler biz anlamayız. Sadece anlatılır: iki formül gösterirler de doğru olduğuna inanırız çünkü anlamıyoruz. Herhalde doğru söylüyordur diye varsayarız. Şimdi şöyle bir şey var benim bildiğim: amatör dokunayım; bilardo topu bir bant iki bant üç bant. Bilardocular nasıl beceriyor bilmiyorum ama diyorlar ki matematikçiler: üç banttan sonrası hesaplanamaz, kaotiktir. Burada biz diyoruz ki: frene basmıştı, basmamıştı veya daha sonra basmıştı birçok olasılık değerlendiriyoruz. Ondan sonra diyoruz ki: tabi orada bir kat aralık veriyor kendisi sanığın lehinde ya da aleyhinde olan süreler var diye. Şimdi burada o kadar çok etmen üst üste biniyor olabilir ki artık non linear dedikleri bir denklem var biz de ona göre hesaplıyoruz. Non linear yani hesap edilebilir bir şey değil. Hesap edilemediği zaman da hesap edilemiyor demesi gerekiyor. Geriye kalanı tanık beyanlarıyla hakim yapıyor. Çoğunlukla hesap edemedim derse hakim çok tutmaz yani, zarar ederler. Evet bizde öyle oluyor yani gönderiyorlar geriye. Şimdi soruyu şöyle toparlayalım: görüntüde bilirkişimiz bize bir rekonstrüksiyon olayı gösterdi, araçtaki hasarlardan hareketle araçların çarpma öncesi ve çarpma sırasındaki hızlarını tespit ettiklerini söyledi. Bu matematiksel olarak kesin verilerle yapılabiliyor mu? Çok değişken olduğu bir yerde bu formüller her zaman gerçeği yansıtıyor mu? Devamında her bilirkişi dosyası yazılırken öyle bir canlandırmayla mı gidiliyor yoksa bu rekonstrüksiyonlar araçlardaki genellikle o formüllere veya çarpanlara ulaşabilmek için o deneyler tüm dosyalar için ortak veri oluşturulması için mi kullanılıyor? Yani her ölümlü kazada bildiğim kadarıyla bir kaza rekonstrüksiyonu raporu alınmakta. Bunu her kazada yapmak zaten çok mantıklı çünkü koşullar her kazada farklı. Tabi ki belli izler vardır, belli ortak özellikler vardır ancak genelde çerçeve özellikler işte; havanın durumu, yolun durumu ki biraz önce bu parametrelerden bahsettik bunların her biri farklı. Tabi ki rekonstrüksiyonun matematiksel olarak ispatlanabilir yönleri var. Ama büyük bir kısmını deneyimler

oluşturmakta. Bunlar tabi ki kaza araştırmaları çerçevesinde edinilmiş bilgiler. Basitçe şöyle söyleyebilirim: biz deneyler yapıyoruz ki sonrasında kazaların nasıl olduğunu araştırabilmek için. Tabi ki sokakta mevcut olan her koşulu bu şekilde yerine getiremiyor olabiliriz bu kesin. Bu yüzden de bir taraftan mümkün mertebe tüm bilgileri toplayıp bunları değerlendirmeye çalışıyoruz. Ama zaten yalnızca bir kilometre aralığı belirleyebiliyoruz, sabit bir sayı söyleyemiyoruz. Parametre seçerken bir taraftan lehine bir taraftan aleyhine olan durumu değerlendiriyoruz. Ve bu aralığın genişliği de farklılık gösterebiliyor. Bu hız için de geçerli, önlenbilirlik için de geçerli aynı şekilde.

Hocam son bir soru: olaya nasıl müdahale ediyorlar?

Nico GUSCHKE:

Yani çok farklı olabiliyor, biraz önce biraz değinmeye çalıştım. Farklı şekilde görevlendirilmelerimiz olabiliyor. Bazen savcı doğrudan kazadan hemen sonra bizi arayabiliyor biz de evden ya da işyerimizden doğrudan kaza yerine geçiyoruz. Çok ağır olmayan kazalarda genelde kazadan sonra savcı bizi görevlendirebiliyor. Bunun dışında hakim de görevlendirme yapabiliyor; ya bir büroyu ya da doğrudan bir bilirkişiği görevlendirebiliyor.

DİNLEYİCİ:

Adli makamlar mutlaka görevlendirme yapıyorlar. Son soruyu kendilerine soruyorum o zaman. Ben teknik eleman değilim adli tıpta hukukçu olarak çalışıyorum. Çok hukuki sorular sorulduğu için yerelden farklı olarak adli tıp heyetleri de hukukçu bulunduruyor. Teknik hocalarla çalışmaktan ben de bir takım deneyimler elde ettim. şu deneyimim doğru mudur diye kendisine sormak istiyorum; az önceki aracın yayaya çarpmasındaki uçma mesafesinden hız tahmininde bulunmuştu. Biz de önümüze gelen olaylarda ben dosyayı gördüğüm zaman hız tahmini yapıyorum teknikçiler de yaptığı zaman aşağı yukarı aynı çıkıyor. Bir araç, yüksek araç değil yalnız küçük bir otomobil yayaya çarptığı zaman hızı yavaşsa öne düşer, kaputun üstüne düşer, ortaysa cama vurur. Hızlandıkça üstüne düşer, arkasına düşer, hız mahal koşulların çok üzerindeyse yayayı havalandırıp araç, arkasından geçer ve arkaya düşer.

Nico GUSCHKE:

Bununla ilgili zaten kapsamlı araştırmalar var. Genelde size katılmak istiyorum evet. Serbest çarpma için söyledim tabi durmak üzereyken falan vurduysa o farklı. Yüksek hızlarda evet havaya kadar fırlayabiliyor ve araç altından geçebiliyor. Ama dediğim gibi durumdan duruma değişir.

OTURUM BAŞKANI:

Peki, ben Alman bilirkişimize çok teşekkür ediyorum. Akşamın bu saatine kadar toplantıyı dolduran değerli katılımcılara da zahmetleri için teşekkür ediyorum. Semineri, organizasyonu düzenleyenlere de tekrar teşekkür ediyorum. Sanırım verimli bir toplantı oldu. Bunu akşam sindirelim, yarın detaylı tekrar Nedir hukuk? Nedir teknik? Üzerinde tartışma yapmak üzere sabah 9.30'da buluşmak üzere hepinize iyi akşamlar diliyorum.

2.GÜN, I.OTURUM

OTURUM BAŞKANI, Prof. Dr. Talat CANBOLAT;

Geliştirilmiş Bilirkişilik Sistemi Eşleştirme Projesi 2. Gününde, hepimizi hürmetle selamlamaktan mutluluk duyduğumu belirtmek isterim. Dün gerek Türk uzmanlarımız gerekse Alman uzmanlarımız tarafından “Trafik Kazalarında Bilirkişilik” konulu, daha çok teorik boyutta, daha sonra da Alman Bilirkişi tarafından bir dosya üzerinde somut tartışmalar yaptık. Bu tartışmalardan çıkan ortak bir nokta, bir cümleyle şöyle özetlenebilir: Gerek Türk Hukuku’nda gerekse Alman Hukuku’nda pozitif düzenlemeler sadece teknik konularda bilirkişiden yardım alınmasını düzenliyor. Hukuki konularda, bilirkişinin görevi değildir; bu doğrudan doğruya adli makamların; hakim ve savcılarının görevidir.

Peki, pozitif bu düzenlemelere rağmen, Alman Hukuku ile Türk Hukuku’ndaki bilirkişi raporlarında, bilirkişi görevlendirmelerinde ciddi bir farklılık gözlemleniyor. Bunun temel nedeni de, yarın genel bir değerlendirme yaparken bunu toplayacağız ancak, “hangi konular hukuk, hangi konular teknik?” konu ayrımının çok iyi yapılmamasından kaynaklanıyor. Bunun dışında, ülkemizdeki adli mercilerin dosya sayısı, iş yükü, farklı algılamalar... Buna ilave gerekçeler yapılabilir. Ancak sahada konuştuğumuz zaman, örneğin; kusur oranının rakamsal olarak belirlenmesi: Sıklıkla hakim ve savcılarımız bunun bir teknik konu olduğunu, kendilerinin dışında bir belirlemesinin olması gerektiği kanaatine sahiptir. Bugün ilk oturumumuzda, “bilirkişi raporlarında teknik ve hukuki konu ayrımı” üzerinde etraflıca tartışmaya çalışacağız. Şöyle bir program yaptık Alman meslektaşlarımızla: Ben kısa bir sunum yapacağım. Bunun ardından teorik bazlı kaza analizi yerine, somut trafik kazası video görüntüleri koyacağız. Bu video görüntülerindeki kazaları da; hakim ya da savcı olsaydınız neye dikkat ederdiniz? Burada bilirkişi raporuna ihtiyaç var mı? Varsa, hangi konularda bilirkişiye görev verilmesi gerekir? Nasıl bir görevlendirme yapılması gerekir? Bilirkişinin bu kazada, hangi konuların teknik, hangi konuların ise hukuki olduğu ayrımını yapması. Henüz daha dosya bilirkişiye gitmeden hakimin bir görevlendirme yapması, yaparken de burada bu ayrımı çok iyi bir şekilde belirlemesi gerekir.

Şimdi, bir başka konu da; bu çalışma uzun bir zamandır devam eden bir çalışma iken, adli tıp uzmanları olarak biz ilk defa Manisa'daki yapılan toplantıda dâhil olduk. Ve o zamana kadar adli tıp mevzuatı adeta ikincil bir mevzuat olarak değerlendirilip, yer verilmemişti. Orda Alman meslektaşlarımızla hukuki tartışmalara girdik. Sebebi şuydu: gerek Türk Ceza Kanunu'nda gerekse Hukuk Mahkemeleri Kanunu'nda, "Hukuki konularla bilirkişi ilgilenmez" denmesine rağmen, adli tıp olarak siz neden kusur oranları yazıyorsunuz? Oysa dosyayı geri iade etmeniz gerekir. Hâlbuki Türk Ceza Kanunu, yargılamada genel bir kanundur. Oysa bizim ayrı bir Adli Tıp Kurumu Kanunu'muz var, buna dayalı olarak çıkarılmış bir de Uygulama Yönetmeliği'miz var. Yine trafik kuralları, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nda düzenlenmiştir. Bu da taksir tüm eylemleri için genel bir düzenleme iken, trafik kazalarındaki taksir ya da kazanın meydana gelmesi trafik kuralları ayrı, özel bir kanunla düzenlenmiştir. Siz bu özel kanunları ihmal ederek bir sonuca doğrudan gidemezsiniz. Öyleyse bizim, buraları da iyi bir tartışmamız lazım. Hukuki ayrıntısı, "genel kanun, özel kanun hangisi uygulanır?" ayrıntısına girmiyorum ama yargılamayı yapan adli merci ceza hakimi ise tabii ki Ceza Kanunu'yla Ceza Mahkemeleri Kanununu takip eder. Onun bir görevlendirme yaparken ona dikkat etmesi gerekir. Ama konu benim önüme geldiği zaman ben ceza yargılaması yapmıyorum. Kendi kurum kanunum ve kendi mevzuatım içerisinde görev ifade ediyorum. Ve orada, şimdi size göstereceğim, bazı düzenlemeler var. Biz bununla bağlıyız. Bu nedenle, eğer bir sonuç bildirisi yayınlanacaksa, eğer biz buradan bir sonuca gideceksek, buralarda da bir düzenlemenin yapılması ihtiyacı vardır.

Efendim şimdi, trafik kazası Türkiye'de ürkütücü boyutlara ulaşmıştır. Biz millet olarak, baş etmekte zorlandığımız konularda, hayali bir canavar üretiriz. Yıllarca bir "enflasyon canavarı"yla mücadele ettik, şimdi de bir "trafik canavarı"mız var. Yani kanıksadık artık kazaları. Ben sadece haberlerde, kurban bayramında istatistik tutuyorum, uzun yıllardan beri. "Acaba bu kurban bayramında haberlere intikal eden kaç trafik kazası olacak ve kaç kişi ölecek" diye. Değerli arkadaşlar 9 günlük kurban bayramı ortalama 200 kişinin öldüğü bir olaya dönüştü Türkiye'de. Böyle bunun mali boyutları, insani boyutları, devam eden dava günleri vs. baktığımız zaman gerçekten, bir öğretim üyesi olarak, bir vatandaş olarak bu soruna mutlaka yöneticilerimizin eğilmesi gerekir. Böyle bir çalışmayı

da bu anlamda, can-ı gönülden destekliyorum. Şimdi, Türkiye'deki trafik kaza sayılarını ekranda görüyorsunuz. Bu, Türkiye İstatistik Enstitüsü Kurumu'na intikal etmiş olanlar. Köy yollarındaki, dağ yollarındaki ya da tutanağı tutulmamış olanlar, ya da ölü sayılarına batığınız zaman, sonradan ölenler buna dâhil değil. Dikkat ederseniz 2007 yılında 5.007 insanımız ölüyor, bir yılda. 5.000 kişi! Yani bunu 10 yıla vurursanız eğer, 50.000. Biz 30 yılda teröre 30.000 şehit verdik diye veya insanımız öldü diye, 30 yıldaki rakamın korkunçluğuna vurgu yaparken; trafik kazalarında yılda ortalama 5.000 insanımız ölüyor. Tabloya baktığımız zaman, 2008-2009-2010 derken rakam gittikçe düşüyor. Bu rakamın düşmesinin temel nedeni Türkiye'de duble yolların inşa edilmiş olması. Bu da hiçbir zaman kamuya yansımamıştı. Bakın, 2012 ve 2013 yılında yaklaşık 3.700 civarına düşmüş ölü sayımız. Ortalama 1.500 kişi sadece duble yollardan insanımız hayatını kurtarmış. Şimdi kaza sayısına baktığımız zaman, 1.207.354 kaza meydana gelmiş. 3685 kişi geçen yıl ölüyor, yaklaşık 275.000 insanımız yaralanıyor. Hani derler ya "herkes bir engelli adaydır"; Türkiye'de hepimiz şu an bir trafik kazası adayı gibi kendimizi değerlendirmek zorundayız. Ölü sayıları deminki bahsettiğim tablonun neticesi olarak düştüğünü gösteriyor. Keza bir başka istatistik de aynı rakamları biz Türkiye'nin nüfusuyla, sürücülerde sayısı ve Avrupa Birliği ülkeleriyle kıyasladığımız zaman, 3 katı ortalama ölü sayısına nüfusa düşen payın fazla olduğunu görüyoruz. Yani, böyle bir tabloyla karşı karşıyayız. Bunu iyi bilirsek, bu çalışmanın ehemmiyetini, çıkacak sonuçlar, alınacak tedbirler de bu anlamda iyi değerlendirmek zorundayız.

Şimdi, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'muz birtakım trafik kurallarını düzenlemiş. Fakat sıklıkla yerel bilirkişilerde 84. maddedeki asli kusurlu sayılan hallerle ilgili birtakım sınırlamalar var. Bu çok büyük kavram karmaşasına sebebiyet verir. Derhal bu maddenin kaldırılması lazım. Bir defa kanun yapma tekniğine aykırı. Nedir aykırı? Siz önceden "şunu yapan asli kusurludur" diyemezsiniz. Her olayın kendi içerisinde, o olayın meydana gelmesine etki eden nedenleri toplayarak ayrı değerlendirmeniz gerekir. Bu maddenin uygulanmasında ikinci büyük hata tâdadi değildir hukuki deyimiyile. Yani maddede sayılanlarla sınırlı değildir, trafik kazalarındaki asli kusur. O madde çıkarılırken, uygulamacılara yardımcı olması bakımından, başka bir etken olmaksızın, tek başına burada sayılanlarla kaza meydana gelirse asli kusurdur anlamında bir yol gösterici

düzenleyici hüküm olarak getirilmiş. Ama uygulamada, burada sayılan varsa başka etkene bakmaksızın asli kusurdur, gibi bir algı ortaya çıkıyor. Nitekim maddenin en alt fıkrasında “kaza bu hareketler dışındaki kural, yasaklama, kısıtlama ve talimatlara uyulmaması nedeniyle doğmuşsa, kusur oranı yönetmeliğe göre verilir”; yani buradaki asli kusur diyemezsin diyor. Bizim yönetmeliğe gittiğin zaman, benzer bir düzenleme yapıyor ve onunla sayı sınırlı olmadığını ifade etmiş oluyor. Öncelikle bunu belirtmem gerekiyor.

Keza aynı şekilde, yönetmeliğin 97. maddesi, alkollü olarak ölümlü ya da yaralamalı trafik kazasına neden olması halinde ağır kusurun varlığı kabul ediliyor. Şimdi biz bir trafik kazasında, sürücülerden bir tanesinde alkol bulduğumuz zaman, bu asli kusurludur doğru mu diyemeyiz. Neden? Biraz sonra konuşacağımız neden-sonuç ilişkisi, hukuk mesleğinin bir gereğidir. Biz buna illiyet bağı deriz. Acaba kazanın meydana gelmesine alkollü sürücünün alkol almasının dışında, başka bir kural dışı davranış etkili olmuş mudur olmamış mıdır? Örnek: Kırmızı ışıktaki beklerken arkadaki geldi vurdu. Baktık öndekinin arkasında hasar var, sen asli kusurlusun. Böyle bir algılamaya sebebiyet vermemesi açısından, bu maddelerin mutlaka düzeltilmesi gerektir diye düşünüyorum. Dün sorulduğu için söylüyorum; alkolün etkisi insanların vücudu üzerinde herkeste farklı doğurur. Karayolları Trafik Kanunu 0.50 promilin üzerinde bir trafik cezası olarak düzenleniyor. Bu bir suç. Ama trafik kazası bunun dışında, siz 0.50 promilin üstündeki bir kişiyi trafikte yakalarsanız, cezanızı kesersiniz. Ama bu kişinin karışmış olduğu trafik kazasında, kural dışı davranışlarının ya da sürücü belgesi olmayan bir kişinin karışmış olduğu trafik kazasındaki kural dışı davranışların sebep-sonuç ilişkisine hukuken uyulması gerekir. Olayı bu yönü itibariyle bizim değerlendirmemiz gerekir. Adli Tıp uzmanlarının da alkol üzerindeki araştırmasında herkes şunu söylüyor: 1 promilin üstündeki herkes etkilenir, güvenli sürüş yeteneğini kaybeder. Ancak 0.50 ile 1’e doğru yaklaştığında insana göre değişir. Alkol uygulaması da bu nedenle, 1’in üzerinde etkilidir. Ama altında için, mutlaka bir o kişi üzerinde inceleme yapılması gerekir. Kolluğumuzun da, alkollü olduğu kişilere çok basit, bir çizgi çekip bunun üzerinde yürütmesi, “parmağını burnuna götür getir” demesi hemen o kişinin etkilenip etkilenmediğini daha sonra tespit mümkün. Ama bu tür fiziksel davranışlar yapılmadığı zaman, doğrudan doğruya 1’in altındakileri tespit yapmamız mümkün olmuyor.

Yine bizim trafik kanunumuz, kolluk güçlerinin tutanakta taraflar için kusur olanı belirtmeksizin tutanak düzenleyeceğini söylüyor. Uygulamada buna çoğunlukla uyulmuyor. Ve hatta zaman zaman adli tıpa gelen dosyaların bazıları “tutanaktaki kusur dağılımıyla bilirkişinin kusur dağılımında farklılık var, sen bunu irdele” diye bize gönderiliyor. Oysa kolluk gücünün görevi farklı. Kolluk gücü orada tespitleri yapmakla yükümlü, kusur dağılımını yapmakla değil. Olay yerini ve kaza mahallini, adeta bir cinayet mahalli gözüyle bakıp, sadece kazanın meydana geldiği yer değil, mutlaka gerisini ve ilerisini de kontrol etmesi lazım. Örnek: Bir olayda yol dışı kalmış, tek bir sürücü var. Asli kusurlu denilmiş kusur verirken. Kişi “önüme köpek çıktı” diyor. Nitekim sonradan, 100 metre gerisinde, aracın önündeki hasara baktığınız zaman da, takla atmasından değil, bunun bir şeyden olduğunu anlıyorsunuz. İncelemeler yapıldığı zaman, kişi gerçekten geride bir köpeğe çarpıyor, ondan sonra direksiyon hâkimiyetini kaybediyor ve yol dışı kalıyor. Bu mahalli görmediğin zaman, bu tespiti yapmadığın zaman, o zaman tek başına yolda giderken kural ihlali kendin yaptın, neticesine katlanırsın, %100 kusura gidersin. Bu nedenle biz kolluk güçlerinden mümkünse olay yerinin, tüm tespitlerini; videosunu, kamerasını, gerisini, önünü yapıp, orada olayı bırakmasını bekliyoruz. Adli Tıp Kurumu Kanunu’muz, mahkemeler, hakim ve savcılıktan gönderilen trafik olayları ile ilgili konulara bakacağını söylüyor Trafik İhtisas Dairesi’ne ilişkin. Zaman zaman trafikle ilgili konu olmayanlar bize soru soruyor. Biz bunlara cevap vermiyoruz, görev dışımızda diye. Birde trafik kazaları aynı zamanda iş kazası şeklinde meydana geliyor; trafik iş kazası. “İş sağlığı güvenliği yönünden de değerlendirin” diye geldiği zaman da biz bunlara da girmiyoruz, bunu da belirtmem gerek. Adli Tıp Kurumu Kanunu Uygulama Yönetmeliğine göre, ilgili mercilerden gönderilen trafik kazaları ile ilgili tahkikat dosyaları üzerine inceleme yaparak tarafların kusur oranını belirlemek Adli Tıp Trafik İhtisas Dairesi görevlidir. Şimdi ben bu maddeye bağlıyım. Bu madde değiştirilir, çok da kolay. Ve daha önemlisi burada şu ayrıma dikkat etmemiz lazım: Ceza Kanunu Mahkemeleri Kanunu’nda, Hukuk Mahkemeleri Kanunu’nda, hakim ve savcılara hukuki konuları göndermeyin dediği zaman göndermemesi gerekir. Gönderdiyse ben buna göre cevabımı yazarım. Adli Tıp’a geri dönüp kimse neden oradan yazıyorsun, geri iade etmişsin demez, çünkü dememesi gerekir. Bu pozitif düzenleme de durduğu sürece ben bu konudan bağlıyım. Sebebi, müzekkereye cevap verme zorunluluğu.

Diğerlerinin ayrıntısında çok girmeden, hukuk – teknik ayrımına girmeye çalışacağım. Trafik mevzuatı = trafik kuralı = hukuki yol. Bunun tamamı hakimın işidir. Bu nedenle hakim ya da Cumhuriyet Savcısı, “hangi trafik kuralı ihlal edildi diye soru sormamalıdır. Mevzuat bu, mevzuatı bilecek, mevzuatı bilmiyorsa hakimlik yapmayacak. Bize gelen çoğu sorularda bunlar soruluyor; bir hukuki norm soruluyor. Arkadaşlar teknik konudaki; hayır adli tıp heyetinin içerisinde birer tane hukukçu bu nedenle bulunduruluyor, düzgün yazışma yapalım diye. Ama dışarıda, siz birbirinize hukuki norm soruyorsunuz. Bu, hukuki normu, bu Ceza Kanunumuz ve Hukuk Mahkemeleri Kanunumuz karşısında sormazsınız. Bilirkişiye hangi konularda gidileceğine ilişkin, dün burada yapıldı, ben bunların ayrıntısına girmeyeceğim. Kazaya etki eden nedenler bir bütündür. Bunlar insan hatalarından olabilir; sürücü, yaya, yolcu... Araçtan, yoldan, çevreden kaynaklanan çeşitli nedenler bir kazanın meydana gelmesine sebebiyet verebilir. Ancak, her neden bir trafik kuralının ihlalidir ancak kazanın oluşumuna, ihlal edilen her kural neden olmayabilir. Az önce söyledim; alkol alarak yola çıkmayacaksın. Bir trafik kuralını ihlal ediyor ama alkol kazaya sebebiyet vermemiş olabilir. O sürücünün sonraki davranışlarına bir bakacağız. İşte bu da hakimın işidir. Nedir? Nedensellik bağı doğrudan doğruya hukuk mesleğinin görevidir. Neden ile kaza arasındaki hukukun illiyet bağı kusuru belirler, bunun ağırlığı da kusurun derecesini belirler. İhlal edilen kural ile kaza arasında uygun illiyet bağı yoksa kusur da yoktur. İnsanlar aynı zamanda kazadan kaçınmakla yükümlüdür. Yani siz hiçbir trafik kuralını ihlal etmediniz, yol sizin fakat kırmızı ışıkta birinin yola girdiğini gördüğünde “ne yapayım, yol benim” deyip üstüne gidemezsin. Bile bile yapamazsın. İlliyet bağı belirlerken hakim teknik konularda yardım alır. İşte bilirkişiye gidecek konular budur. Kuralı kendisi belirleyecek, illiyet bağı kendi kuracak, ancak illiyet bağı kurarken teknik bir bilgiye ihtiyacı varsa bilirkişiden yardım alacak. Sürücü görüyor ama olayda, aracın hızı kazaya etkili olmuş da olabilir, olmamış da olabilir. Öyleyse diyecek ki; bu aracın hızı kaçtı. Aracın hızını tespit ettirdikten sonra alacak, bu mahalde, bu araç normal trafik kurallarına göre kaçla gitmesi gerekirdi? 50 mi, 70 mi, 90 mı, 120 mi? Arada bir rakamda tereddüt ettiği zamanda soracak. Diyecek ki; 50 ile olsaydı bu durabilir miydi duramaz mıydı, çarpardı mıydı çarpmaz mıydı? Çünkü bilirkişinin ekranda yansıttığı görüntüler gözünün önüne gelirse işte, bilirkişiye hakim bu konuda soracak, bu konuda teknik yardım alıp illiyet bağı kendisi kuracak.

Bilirkişiden teknik yardım alırken; hangi trafik kuralının ihlal edildiği, ihlal edilen kuralla kaza arasındaki uygun illiyet bağı, kimlerin kusurunun olduğu veya bu kusurun ağırlığını soramaz. Bunların tamamı hukuki konudur. Hakim kusuru belirlemek için teknik yardıma ihtiyaç duyduğunda o teknik konuyu sadece soracak, bilirkişi orada bu işi bırakacak. Hız kuralının ihlal edilip edilmediği ve bunun kazaya etkisi, demin söylediğim konulardır; fren izinden hareketle kaç kilometre hızla olduğunu sorabilir. Kazayı önleme imkânı varken buna karışmayanları da “kazaya neden” arasında değerlendirilir. Ancak bunun ağırlığını yine hakim belirleyecektir. Neden böyle yapacaktır değerli arkadaşlar? Takdir hakkı hakim, dokunulmaz bir haktır. Kazuistik yöntemle ceza, Hammurabi Kanunları’nda bile yoktur. Öyleyse, cezanın alt ve üst sınırını koyuyorsunuz, cezayı tayininde hakime yetkiyi bırakıyorsunuz. İşte, hakim cezayı tayin ederken, kazaya etki eden nedenlerin ağırlığına göre bir ceza tayin edecek. Siz oranı sabitleştirip verdiğiniz zaman, vereceği cezayı da belirlemiş oluyorsunuz zaten. Hakimlik mesleğini yerine getirmiş oluyorsunuz. Adeta bir Hakim Yardımcılığı gibi fiilen bu olay bu olay böyle kullanılıyor. Benim kişisel kanaatim; ne bilirkişi raporuna ne de hakim kararında bir oran belirtilmez. Niye? Arkadaşlar, derecesi yok ki kaynatalım biz bunu. Adli Tıp’a gelen dosyayı kaynatıyoruz, 80’de kaynarsa %80 kusur, 70’de kaynarsa %70 kusur diyemiyoruz ki. Tamamen takdiri. Aynı kişinin önüne 3 ay sonra aynı dosya gelse, oran vermek için; nasıl aynı hakim aynı cezayı tayin ederken farklı tayin edebilecekse; bu en doğal hakkıysa, gerekçelendirmek koşuluyla, bu da tamamen böyledir.

Yarın konuşacağımız konuda önemli olan şu: Çok bilirkişi raporları alınmasının temel nedenlerinden bir tanesi; teknik konu dışında rapor alınması. Siz takdiri konuya giren bir hususu bilirkişiyi sokarsanız tabi ki herkes itiraz edecek. Ama “bunun hızı şu kadardır ve ben şu formülle sonuca ulaştım” dediği zaman nasıl itiraz edeceksin? Ya formül hatalı diyeceksin, ya rakam hatalı diyeceksin ya başka bir formül var diyeceksin. Diyemiyorsan; tabi ki yeni bilirkişi raporuna ihtiyaç çıkmayacak. Bu da dava sayısını azaltacak. Bizde hakime yardımcı olsun denilen sistem şu an davaları uzatmanın temel nedenlerinden bir tanesi haline dönüşmüştür.

Diğer kuralları atlıyorum. Şimdi; ekranda gördüğünüz mahkemelerden Adli Tıp’a gelen müzekkere örnekleridir, birebir aynısı. Diyor ki; dosyada çok sayıda kusur raporu bulunduğundan ve

raporlar farklı bulunduğundan, tamamının karşılaştırılarak değerlendirilmesi ve çelişkiler varsa cevaplandırılarak giderilmesi için kusur yönünden Adli Tıp Kurumu'na gönderiliyor. Şimdi, bunu yazan hakim “şu çelişki var” demiyor. “Dosyada bir sürü rapor var, onlara bak, çelişki varsa da onları gider” diyor. Bu kimin işi? Bakın 2014 tarihinde, yani bu proje başladıktan sonra bir gelişme var mı diye son tarihlileri istedim. Olayın meydana gelmesinde sanık, ölen ya da 3. şahısların kural ihlallerinin bulunup bulunmadığının belirtilmesi, kural ihlali var ise kural ihlallerinin nelerden ibaret olduğunun belirtilmesi, yani yukarıdaki sanki bunu içermiyor, olayın meydana gelmesinde tarafların kusurlarının bulunup bulunmadığı belirtilerek bu hususta rapor düzenlenir.

Yine, geçen ay; sanığın olaydaki kusur durumu ve bilinçli taksire ilişkin rapor düzenleyerek gönderin. Hangi rapora ne için itibar edilemeyeceğini de gerekçelendirmek suretiyle bu kusura ilişkin rapor gönderin. Yani karar verirken, siz hangi raporu ne için tercih ettiğinizi yazamıyorsanız, biz kararı da yazalım gönderelim, dosyada 3 tane rapor var ve çelişki var, şimdi bir tanesini tercih edeceksiniz artık. Diyeceksiniz ki “ben şu şu nedenlerle olayın oluş şeklinin böyle olduğunu kabul ederek bir kez daha gönderiyorum” diyeceksiniz. Şimdi bunların sicil numaralarına da bakıyorum, zaman zaman ben birebir konuşuyorum. Baktığım zaman, daha çok yeni mezun arkadaşlarımızdan kaynaklanan... Efendim?

DİNLEYİCİ:

Biraz kızar gibi oluyor da.

OTURUM BAŞKANI:

Hayır. Ben tespit yapıyorum.

DİNLEYİCİ:

Biraz fazla kaçıyor da. Ben biraz alındım, lütfen.

OTURUM BAŞKANI:

Arkadaşlar hiçbir zaman alınganlık göstermeyin.

DİNLEYİCİ:

Kızır gibi olmasına gerek yok.

DİNLEYİCİ:

Hakikaten öyle ama.

DİNLEYİCİ:

Özür dilerim ama üslup önemli.

DİNLEYİCİ:

Hepimizin hatası olur, herkesin hatası olur ama bu burada azar yedirmez.

OTURUM BAŞKANI:

Arkadaşlar ben bunu size söylemiyorum, bunu yapana söylüyorum. Ben bir hukuk hocasıyım; ben bu hatayı söylemek zorundayım. Az önce size Türkiye'nin ürkütücü trafik kazasının tablosunu ortaya koydum. Ve size şunu söylüyorum bakın: Ben bu kazalardan dolayı son derece vicdan azabı duyuyorum, üzülüyorum ve bunun giderilmesine yönelik olarak, uygulamada nasıl yardımcı olabiliriz, tabloyu önünüze bunu koymadan böyle bir neticeye de gitmemiz kesinlikle mümkün olmaz arkadaşlar. Burada tabi vardığım sonuçlardan bir tanesi şu; yani değerlendirirken, bilirkişinin eğitime ihtiyacı var. Hocanın da eğitime ihtiyacı var, ben de koyuyorum ortaya kendimi. Hakimin de bir eğitime ihtiyacı var. Hepimizin bu eksikliğimizi gidermesi gerekiyor ama bu, ben ilave bir şey yapmıyorum ki olan bir müzekkereyi buraya yansıtıyorum. Ha bu yazılmamıştır, yoktur, farklı söylüyorsunuz diyorsanız, bunu konuşabilirim. Ama tamamen genel şeyler bu şekilde, bunların sayısı hiç az değil.

Şimdi ben burada bunu kapatıyorum. O zaman somut olayların üzerinde; önümüzde bir trafik kazası meydana geldiği zaman, bu kazadaki “hangi konu hukuki hangi konu teknik” ayrımını yapıp, biz bilirkişiye neler soracağız, nasıl bundan yararlanacağız? Şimdi dün, başkan bir TIRın önünden geçen yayayı gösterdi. Bu bize çok sık geliyor. Evet, şimdi bu... Arkadaşlar bu dosya hakimin önüne geldiği

zaman, tabi bu CD'yi izliyor. Bu dosyada 3 tane bilirkişi raporu var. Bir de kazanın meydana gelme konusunda şüphe yok. Her türlü veriler çok net bir şekilde önümüzde. Dikkat edin, burada bir kavşak var, bu kavşak burasının anayol olduğunu gösteren, şu bekleyen araçların önünde de aynı zamanda onlara hitap eden “dur levhası” var. Burada araçlar duruyor fakat bir tane araç, biraz daha geriye alayım... Şimdi önce gelip durduktan sonra, bakın yavaş yavaş kavşağı göreceğini düşünerek devam ediyor. Buradan kontrollü şekilde gelen TIR, olduğu gibi tamamen önünden çarpıyor. Şimdi bu kazayı gördüğünüz zaman, “bilirkişi raporuna ihtiyacımız var mı, varsa biz bilirkişiden neleri sormamız lazım? Neden, neye ihtiyacımız var? Bilirkişinin hangi konulara değinmesi gerekir? Şimdi zamandan kazanmak için ben şöyle bir şey yapayım: Tabi buradan gelen kamyon, kavşağa yaklaştığı zaman, trafik kuralımız bize bunun yavaşlamasını söyler. Ancak geri tarafında kendisi anayoldan devam ettiği için, şu anki hızı onun, bu mahal koşullarında, kavşakta bile olsa seyredebileceği normal bir hız olarak gözüküyor. Burada tüm bu araçlar duruyorlar. Bu araçlar dururken, bunun arkasındaki küçük bir araç yola çıkıyor. Dolayısıyla bu kamyon, bu mahalle yaklaşırken, bunun arkasındaki aracı görüş kabiliyeti kısıtlı. Yani önü boş olsaydı ve bu düz devam ediyor, geliyor olsaydı, bunun durup durmama ihtimaline karşı biz kendisinden geceleyin sellektör yapmasını, gündüzleyin kornaya basmasını; uyarmasını bekleyebilirdik. Ancak gördüğünüz gibi; şuradan buraya bir ok çizdiğiniz zaman, bunu geri planda gördüğü zamanla, fren intikal mesafesi dediğimiz, yani siz bir olayı insan olarak algıladığınız zaman, dün Alman bilirkişi ortalama 1 saniyeden bahsetti, siz beyninize yer edip 1 saniye içerisinde “aman tedbir almam gerekir” diye düşünüyorsunuz, sonra ayağınızı kaldırıp frene götüreceksiniz, fren basıp alana kadar 1 saniyeniz daha geçecek burada. Dolayısıyla şu aracın hızının tespitini istediğiniz zaman, en fazla; bu kaç saniyede ne kadar yol alıyor ve daha önceden bunu görebilir miydi? Durabilir miydi duramaz mıydı? Şimdi tabi bu olayda bilirkişiden sorabileceğiniz konular bunlar olarak bizim gözümüzün önüne geliyor. Burada, sizi sonuca götürebilmek için hızı, demin söylediğimiz sebep-sonuç ilişkisi (illiyet bağında) sorabilirsin. Eğer onu sorma ihtiyacınız da yoksa bana göre de hiç bilirkişiye gitmesine de gerek yok; direk hakim bu olayı çözer. Bu dosyada 3 tane rapor alınmış, 3 tane rapor alınmasına gerek yok. Neden 3 tane rapor alınıyor? Bir tanesi diyor ki; klasik bir ayırım var: Anayoldan giden yol hakkıdır, kavşağa çıkan da dikkat edecek; kavşaktan giden araç

tali, buradan giden asli. Dosyadaki veriler sizi, doğrudan doğruya sonuca götürüyor ise, herhangi bir teknik ayrıntıya ihtiyacınız yoksa sonuca doğrudan doğruya gidebilirsiniz, bunu gerekçelendirmek koşuluyla, bu çok önemli bir şey. Ama bu sonuca giderken siz buradaki kamyonun sürücüsünün hangi mesafeden gördüğünü, gördüğünde kavşağa ne kadar yaklaştığını ve hızının ne olduğunu buradan fren intikal mesafeyle hesaplayarak, gördüğü an tedbir alıp almadığını, yavaşlamak için durabilip duramayacağını soruyorsanız, bilirkişiye bunu sorarsınız. Ancak kazanın meydana gelme şekli tam ortadan vurma şeklinde olduğunu gördüğünüz zaman, 1 veya 2 saniyede durup, yavaşlasa arka tarafından yine vuracaktı. Böyle bir olayda muhtemelen o zaman, bilirkişiye dosya gitmeden bunu çözebilir, gidecekse de sadece demin söylediğim teknik konuların açıklamasını isteyebilir. Böyle bir bilirkişi teknik raporu geldiği zaman da, tabii formüller de matematiksel olacağı için, itiraz etme imkânı da son derece daralacaktır ve bu hem usul ekonomisine hizmet edecek hem de davaların yığılmasını önemli ölçüde azaltacaktır diye düşünüyorum. Alman arkadaşlardan bu konuda görüş beyan etmek isteyen var mı?

DİNLEYİCİ;

-Hocam elinizde görüntü var, görüntü olmadığı zaman ne yapıyorsunuz?

OTURUM BAŞKANI, Prof. Dr. Talat CANBOLAT;

- Görüntü... Bilirkişinin şeyi şudur: Tabii ki görüntü olmayabilir, o zaman, bakın şurada fren izini görüyorsunuz, kamyonun arkasındaki. Buradan da gözüküyor. Olay yerine giden kolluk güçlerimiz, olay yerinin demin söylediğim mahiyette gerisini, yanını, izlerini, frenini, aracın özelliklerini tespit ediyor. Burada teknik arkadaşlar bu aracın hızını tespit ediyorlar ve kaç metre de duracağını da görüyorlar, ona göre de bir değerlendirme yapıyorlar. Bize oran sorulduğu zaman da, kendi değerlendirmemize göre de, Adli Tıp olarak biz bunun oranını da yazıp kendilerine gönderiyoruz. Bize sadece bu sorulursa da, dosyadaki diğer teknik verilerle göre bunu yaparız. Eğer yapmak mümkün değilse de, belirlenmesi mümkün değildir diyoruz.

Hans Peter WINTERSTEIN;

- Yani, böyle bir olay içeriğinde gerçekten bir bilirkişiyeye başvurulup vurulmaması gerekliliği de tartışılıyor yanlış anlamıyorsam. Yani şimdi kazanın nasıl olduğunu tespit etmek için normalde biz bilirkişiyeye başvuruyoruz ve kazanın nasıl olduğu sorusunu yönlendiriyoruz. Eğer elimizde böyle bir görsel varsa zaten, bu soruyu bilirkişiyeye yönlendirmenin gereği ortadan kalkıyor. Yani böyle bir filmim yoksa, zaten olayın nasıl geliştiğini tespit etmek için hem şahitlere hem bilirkişiyeye ihtiyaç duyuyorum. Şimdi burada tabii ki elimde bu kadar iyi bir delil varsa, bundan sonra aklıma gelebilecek soru şu olabilir, belki çok düzgün bir yerde oturmuyor, düzgün görmüyor olabilirim ama bana sanki biraz fazla hızlı geliyormuş gibi geldi. Hani bu, acaba kamyon hızlı gidiyor mu sorusunu yönlendirebilirim. Ya da bunun bir suç oluşturup oluşturmadığını tespit etmek için, hızını isteyebilirim. Şimdi burada mesela, gördüğümüz kadarıyla, daha küçük olan araba dur işaretini dikkate almıyor, burada önceliği tanımıyor. Bunu ihlal ediyor. Ondan sonra aklımıza gelen soru ne? Kamyon sürücüsü bu aracı ne zaman görebildi? O küçük aracın dur işaretini dikkate almayacağını ne zaman fark edebildi ve gerçekten bundan sonra durması mümkün olacak mıydı? Kendi fikrime göre; bu küçük aracın diğer araçların önüne çıkması, yani görülür olması zaten 1 saniyelik bir olay. Şimdi burada bazı konular tabii ki net değil. Bu yüzden de, ben mesela, bilirkişiyeye şunu sorardım: Kamyon için bu kaza önlenebilir miydi? Yani kamyonun hızı neydi? Hızı gerçekten çok yüksekse eğer; orada olması gerektiğinden çok fazla yüksekse; bu bir suç oluşturabilir. Ve o yüksek hızda da, nasıl engelleyebilirdi, önleyebilirdi kazayı; bunu sorardım bilirkişiyeye. Şimdi burada mesela ben bilirkişiden, kamyonun hızını hesaplamasını istedim. Burada çarpma yerine gelişi ne kadar sürdü; bunun tespitini istedim. “Daha düşük (oraya uygun olan) bir hızda gitseydi; kaza önlenebilir miydi” sorusunu yönlendirirdim. Bana bilirkişi daha düşük bir hızla gidildiğinde kazanın önlenip önlenemeyeceğiyle ilgili bilgi verirse ve benim bunu anlayabileceğim bir hesaplama şekliyle önüme koyarsa; o zaman ben burada kusurla ilgili hukuki değerlendirmeye geçebilirim.

Biraz önce illiyet bağından bahsettik. Tabii ki illiyet bağı bizim cezayı belirlememizde çok büyük bir rol oynuyor. Bir tarafta burada hızlı giden bir araç olabilir, diğer tarafta bu öncelik hakkını ihlal eden araç olabilir ve bunları birbiriyle karşılaştırıp dengelememiz

gerekiyor; illiyet bağı açısından. Mesela karşı taraf eğer öncelik hakkını ihlal etmeseydi, hız tabii ki çok daha farklı bir sonuca vardırılabılır bizi. Ya da arabanın sürücüsü muhtemelen burada öldü, taksirle öldürme midir, değil midir; bunun tespiti bizim için önemli.

Bizde şöyle bir söylem var: İki hukukçu bir araya geldiğinde 3 tane fikir oluşuyor. Belki Sayın Kruse'nin çok farklı bir fikri olabilir bu açıdan.

Michael KRUSE:

Şimdi ben bir hususa daha değinmek istiyorum. Mesela araba sürücüsü eğer kaza sonucu ölmediyse... Şimdi bir taraftan tabii ki şöyle de olabilir: Diyelim araç sürücüsü ölmedi, sonradan da diyor ki; benim aracım otomatik bir araba ve teknik bir sorun yüzünden ben fren bile yapamadım ve araba kendi kendine fırladı. Derse bunu da dikkate almak gerekiyor savcı olarak, hakim olarak. Çünkü savcı ve hakim olarak çalışırken her zaman taraflar neleri iddia edebilir, onları da dikkate almak gerekiyor. Mesela teknik arıza olup olmadığı yönünde araçların incelenmesi de çok mantıklı, sonrasında böyle bir iddia ortaya çıktığında buna karşı hazırlıklı olunmuş olunabiliyor. Mesela, burada kamyon da aynı şekilde incelenebilir. Fren bakımından geçti mi, frenlerin durumu nedir ya da tekerlerin profili nedir açısından. Ya da fazla bir yük mü vardı kamyonunda, bu sebepten dolayı fren yapma mesafesi mi uzadı gibi hususlar incelenebilir. Yani böyle bir kaza gerçekleştiğinde, tüm bunları dikkate almak gerekiyor. Çünkü baştan bunun incelemesi yapılmazsa, aylar sonrasında açılacak bir mahkeme davasında geriye dönük araçlar olmayacaktır, geriye dönüp bu incelemeleri yapmak, bu iddiaları doğrulamak mümkün olmayacaktır.

OTURUM BAŞKANI:

Peki. Teşekkür ediyorum. Buyurun.

DİNLEYİCİ :

Hocam kavşak içi işaret levhalarının da eksikliğini isteyebilir miyiz? Sanki sağdan gelen araca işaret gözüküyor gibi geldi bana.

OTURUM BAŞKANI:

Göstereyim size. Şu dur işaretidir. Burada bir işaret eksikliği yok; iki tarafta da var. İkinci olarak; sürücülerden şu beklenir, bakın şuradaki araç duruyor ve orada işaret olmasaydı dahi, bu sürücünün kontrolsüz bir şekilde anayola girmemesi gerekir. Şimdi dikkat ederseniz, kamyonun görüş mesafesinin kapalı olduğu bu noktada, bu araç sürücüsü yavaş yavaş gelip... Hareketinden de teknik bir arızanın olmadığını anlıyorsunuz, bakın yavaş yavaş geliyor, ondan sonra gaza basacak ama... Bir de şunu da ifade etmemiz lazım: Hiç kural ihlali olmasa da, kamyon sürücüsünün normal hızın üstünde seyretmeseydi dahi bu kaza olacaktı demek bile tek başına olayı çözmüyor. Neden? Burada bir ölüm meydana gelmiş ise, evet kaza yine meydana gelecekti ama belki hızı daha yavaş olsaydı, yaralama meydana gelecekti. Bundan da, darbenin etkisinden, yine bilirkişiye bunun da sorulması mümkün olabilir. Tamamen bu teknik konuda. Çünkü bizim sıklıkla, özellikle motosiklet kazalarında kaskın olmadığı durumlarda ya da halen Türkiye’de; bu da çok acıdır, kaskın standardı yok şu an. İstanbul’da bazı çocukların elinden düştüğü zaman fiberle yapılmış, yerde dağılıyor. Birkaç ay önce haberlerde bir kaza izledik; bir motosiklet sürücüsü kamyonun altında kaldı, kamyonun lastiği üzerine çıktı, kafasına. Ama hiçbir şey olmadı. Standart üstü, çok güzel bir kasktı, kamyon kaskın üstüne çıktı ve öyle durdu. O kişi ölmedi arkadaşlar. Dolayısıyla; Adana civarından, yani düz olan alanlardan çok bisiklet ve motosiklet geliyor. Kaskın, ölüme veya yaralanmasına şahsın, çok büyük bir etkisi ortaya çıkıyor.

DİNLEYİCİ :

Hocam bir önceki konuyla ilgili bir şey arz edebilir miyim? Şimdi bu kazada teknik açıdan rapor alınmasını beyan ettiniz; gerekli - gereksiz konusunda. Ancak bu kaza tespit tutanaklarında bu aracın hızı yazılıyor. İstiap haddi, yani yük tonaj olarak aşıp aşılmadığı yazılıyor. Halen de buna ilk kaza yerine giden biz görevliler tarafından; işte takograf raporu olarak ya da fren mesafesi hesapları yapılarak mevcut tutanağa hepsi yazılıyor. Hakimlerin savcılarının bu tutanağı çözümlemesine... Yani bilirkişi gitmesine hiç gerek yok. Çünkü teknik bilgiler zaten orada, hepsi yazıyor. Hızı, kilometresi, aracın istiap haddi, arızalı olup olmadığı... Mevcut tutanaklarda hepsi var.

Ömer KERKEZ:

-Bir de 3 rapor var demiştiniz hatırlıyor musunuz? Yani o kaza tutanağında varsa her şey; 3 rapor ne için alındı?

OTURUM BAŞKANI:

-Aynı şeyi konuşuyoruz. Raporların farklı olmasının sebebi kusur dağılımı. Şimdi, trafik tutanağında da profil çizilip , teknik bilgiler öbür tarafta doldurulmuş, burada bir kusur dağılımı yapıyor. Falan kamyon sürücüsü falan yazıyor, şu şekilde trafik kuralına uymadığından, otomobil sürücüsü kontrolsüz şekilde kavşağa vs. yazıyor, bir bilirkişiye gidiyor ve diyor ki; kamyon sürücüsünün yapacağı bir şey yoktu, kamyon sürücüsü kusursuz diyor, başka bir bilirkişiye gidiyor başka bir şey diyor. Bakın bizim tartıştığımız konu; kusur oranı. Yani teknik konular tartışılmıyor ki. İkinci bilirkişiye giderken; şu teknik konuda bu böyle diyor, sen ne diyorsun, bu veriler doğru mu demiyor ki. Sorunun temeli bu yani. Bunu iyi teşhis etmek lazım. Yalnız tutanaklarda hız her zaman çıkmıyor.

Şimdi, şurada size yine bilirkişiye gerek var mı yok mu; bir başka şey göstereceğim. Bakın burası benzinlik. Bu şahıs da benzinlikte benzin alıyor, aracının yanında. Şimdi burada bir trafik kazası olabileceği kimsenin aklına gelmez. Şimdi seyredin olayı. Bir daha izleyelim. Türkiye’de karayollarına paralel benzinliklerde bu çok sık oluyor. Şuranın boş olduğunu gören sürücüler, diğer arkadaşın önüne geçmek için burayı kestirme yok veya az ileride ışık yandığı zaman, buradan ışığın önüne geçmek için kestirme yol olarak kullanıyor. Şimdi bakın, bu içindeki dosya, tabii oldukça eski bir görüntü bu. Raporlarını, bana geldi mi hatırlamıyorum ama. Şimdi bu kazada biz neyi soracağız bilirkişiye? Biz, kim kusurludur diye sorarsak, bir sürü raporlar belirsiz çıkıyor. Hâlbuki burada herhalde, kuvvetle muhtemel, hızı da sormaya ihtiyaç yok. Adamın burada ne işi var zaten bu şekli itibariyle, bunu da sormaya ihtiyaç yok. Dolayısıyla, bence karar verecek hakim, gerekçelendirerek kararını yazdığı zaman, hiçbir sorun olmaz.

DİNLEYİCİ :

Teknik bir arıza var mıydı diye sorulabilir.

OTURUM BAŞKANI:

Aynen, aynen eğer iddia olursa. Bu, her türlü olayda ilk aklımıza gelmesi gereken Şey: Eğer başka bir neden yoksa teknik bir arıza var mıydı? Yani Şuradaki karayolunda bir başka büyük bir araç bunu sıkıŐtırmıŐ, vurmuŐ yönünü deęiŐtirmiŐ vs. bunlar araŐtırılır. Ama bu olayda, burada hiçbirinin olmadığını da net bir Şekilde görüyoruz. Şimdi, Şurada çok ilginç bir kaza yine size göstereceğim.

Ömer KERKEZ:

Hocam ben yine bir Şey sorabilir miyim?

OTURUM BAŞKANI:

Tabi. Bunların üzerinde tartışalım zaten.

Ömer KERKEZ:

Her iki olayda da, bu görüntüler çok net ve trafik kaza tespit tutanakları var. Olması gerektiği kadar da bilgiler var. Yani hızı, teknik Şey var mı, takometre... Bunlar var ve bu trafik kaza tutanağına göre ve bu görüntülere göre hakim kusur oranını belirledi, cezayı belirledi, kararını verdi. Bu temyiz edildiğinde Yargıtay, bu haliyle geldiği zaman, nasıl düşünüyor.

İsmail ERGÜN, Yargıtay:

Yani bizim dairemizde, bu tür CD, görüntüler varsa mutlaka müzakere tutanağında, aıp izliyoruz. Bilirkişi raporu Şu olayda, bu tip olaylar da geldi bize, hiç bilirkişi raporuna falan Őeyimiz olmadı. Zaten kusurların biz de genel olarak hakimin belirlemesi gerektiği düŐüncesindeyiz. Ama eski alışkanlıklar halen devam ediyor Yargıtay'da da. İŞte, "kusurları belirlemek için bilirkişi raporu al" Şeyleri var. Yani maalesef var. Bence de olmaması gerekir ;ama o alışkanlık var. Ama böyle tip olaylarda, net olaylarda farklı olmadığı dosyalarda hiçbir zaman Şey demiyoruz yani, "bunu git bilirkişi raporu al, kusurlarını belirlemedin" Şeklinde Şeyler olmuyor.

Ömer KERKEZ:

Yani benim aklıma Şu geliyor mesela bu kazada, ikinci kazada, araç sürücüsü eğer Şunu ihlal etmiş de teknik arızadan Şey yapmıŐsa veya yandan biri sıkıştırdı da ondan kaçmak için derse öyle değil derim. Veya işte, teknik bir arızadan dolayı buraya girmek zorunda kaldım, yoksa ben deli miyim, göz göre göre “buraya girilir mi” demesinin bir araŐtırması yapılmamıŐsa; Yargıtay diyebilir ki; böyle bir iddia var.

İsmail ERGÜN:

Yani ihtiyaç yoksa yani oluŐta bu olay gibi açık, netse; bilirkişi raporu al diye Őeyimiz yok.

OTURUM BAŞKANI:

Birde bu görüntülerin büyük bir kısmı baŐlangıŐta yok. Yani hakim, savcının elinde de yok, kolluk güçlerinde de yok. Kolluk güçlerimizin en büyük eksikliği Şu oluyor: Olay yerine geldiği zaman, ilk temas ettiği kişilerin beyanına göre rapor tanzim ediyorlar ve o kişilerin isimlerini tutanağa geçirmiyorlar.

DİNLEYİCİ :

ŐahıŐlar vermiyor ismini. Ben Őahitlik yapamam arkadaş, diyor.

OTURUM BAŞKANI:

O zaman kazanın nasıl meydana geldiğini yazma, ne gördüysen onun tespitini yaz, orada bırak. Çünkü onu sonradan düzeltmek son derece zor oluyor. Özellikle tarafın bir tanesi ölmüŐse veya hastaneye kaldırılmıŐsa; taraflı beyanlar, daha sonradan biz sıcak beyanlar olarak ona itibar etmek istiyoruz, büyük güçlkle karŐılaŐıyoruz. Mevcut durum neyse onu tespit edin. Zaman zaman, bizim müzekkerelere cevaben, olay yerinden sonradan mobese veya iş yerlerinden alınan görüntüler geliyor. Şimdi gördüğümüz bakın, bir iş yerinin güvenlik kamerası. Karayolunu gösteriyor. Son derece enteresan bir kaza, sonradan ortaya çıkmış bu görüntü ve olayın mahiyeti değişmiş tamamen, biz de raporumuzu değiştirdik hemen. Ve bu olay bir cinayet olarak değerlendirildi.

Şimdi vereceğim görüntü, bir tane cip, eşi ile kavga ediyorlar, eş araçtan atlıyor, sonradan bir vesileyle park ettiği araç gelip eziyor. Tabi polisimiz de anında olay yerinde ve tesadüf. Görüntüyü izleyelim ve üzerinde tartışalım. Bakın şuradan bir araç geliyor, cip. Eşi kapıyı açtı, atladi. Burada eş yerde, aracı park etti, bakın park lambasını şurada görebiliyorsunuz. Park eden sürücü araçtan indi, eşinin yanına geliyor ama aracı bıraktığı için araç da arkasından geliyor, ikisini de altına alıyor. Birisi ön tekerde, birisi arka tekerin altında. İşin ilginç; sürücü arka tekerin altından çıkıyor ve hiçbir şeyi yok. Ve polis de tesadüfen geliyor bakın. Hani Türk polisi geç gelir demesin kimse. Olay olur olmaz olay mahallinde. Fakat polis ne olduğunu anlamıyor, trafik kazası falan yok ya. “Niye yolun ortasında duruyor” diye duruyor. Fakat eş hala sağ ön tekerde. Bu adam vitesinde bıraktığını anlıyor, vitesi alıyor, geri geliyor ve polisler anlatıyor; gelin yardım edin diyor. Olayı anlamaya çalışıyor polisler. Biri iniyor ve eşi orada görüyor. İsbetli bir şekilde, başka bir kazaya mahal bırakmamak için, yol tedbirini alıyor, yolu kesiyor. Diğer arkadaşlarına haber ediyor, geliyorlar çıkarıyorlar.

Ömer KERKEZ:

- Eş öldü mü acaba? Eş ölüyor. Fakat sürücüye hiçbir şey olmuyor. Asistanlarıma dedim ki; çok enteresan bir şey ve kafamda hukuken farklı bir durum vardı, bunu tespit edecekler mi diye sordum. İlk tepkiniz ne oldu izleyince, kafanıza ne geldi dedim. Bayan asistanım; “hocam niye kavga etmişler” dedi. Erkekler de; hocam düz vites mi otomatik vites mi, çünkü otomatik vitesinde geriye takılı bırakırsanız araç bu şekilde gelir ve gelirken de hızlanır. Doğru bir tespit yapıyor; teknik bir konu. Çok ilginç bir şey meydana gelmişti. Şimdi tabi bu konuda, izleyen bir adli merciinin ne yapması gerekir? Bilirkişiye ihtiyaç var mı, varsa hangi konularla ilgili bir şey sorulması gerekir? Ben olayı hızlandırmak bakımından şöyle söyleyeyim: Tabii ki klasik anlamda, demin söylediğimiz gibi, araçtaki bir arıza nedeniyle mi geriye geldi vs. olayını mutlaka, teknik konuyu araştıracağız. Fakat bana göre ölüm olayını soruşturmamız lazım adli merci olarak. Birincisi, ölüm araçtan atladığı zaman mı meydana geldi, sonradan mı meydana geldi? Şimdi bu nedenle, otopsi bize çok fikir verebilir. Neden? Araç çok yavaş bir şekilde geliyor, ikisinin bedenini de, yani takoz gibi yapıyor. Burada üstünden geçme veya kırma falan meydana getirmiyor. Ve ölen bayanın kafası dışarıda. Ama hareket ediyor sonradan.

OTURUM BAŞKANI:

Hareket etmeye alıŐıyor. Şimdi, yere atladığı zaman kafayı vurup boynunu kırdı da, zaten orada öldüyse, sonraki olayların mahiyeti deęiŐecek. O zaman biz diyeceğiz ki; sen kendin atladın. Biz buraya sürücüyeye bir kabahat vermeyeceğiz.

DİNLEYİCİ :

Belki iteklemiş de olabilir.

OTURUM BAŞKANI:

Öyle atma olayı varsa, tabii ki. Yok ama ölüm olayı, aracın yanlış park edilmiş olması nedeniyle meydana geldiyse... Bakın niye geriye geldik; uygun illiyet bağı. Şimdi, bunu çözecek hakim, bilirkişiden ölümün hangi nedenle meydana geldiği sorusunu sorduktan sonra cezanın tayini ve kusur tayinine gidecek. Böyle bir hızlı araçtan... İlk baştaki görüntüyü geriye alıyorum bakın.

DİNLEYİCİ :

Hareket ediyor.

OTURUM BAŞKANI:

Etmeye alıŐıyor, edemiyor desek daha doğru olur. Yanlış hatırlamıyorsam, burada ölüm araçtan atlama nedeniyle meydana geldi. Çünkü araç park edildikten sonraki darbe öyle Őiddetli bir darbe değil ve kafaya alınmış bir darbe değil; lastik izi falan feŐmekân da yok. Bakın olayın mahiyeti cinayetten nereye dönüştü. Öbür türlü olsaydı, adeta yine belki bazı yargıçlarımız bilinçli taksire kadar çok büyük bir hata vs. diyebilecekti. Şimdi, bu görüntü sonradan başka bir iş yerinin güvenlik kamerasının tam açısı. Yani özel olarak senaryolanmış gibi bir görüntü elimizdeki ve sonradan ortaya çıkıyor. Şahıs polislerle beraber karakola gidip ifade verdiğinde; eşim atladi araçtan, bunu izah etmesi son derece zor. Atladı hadi, sonra geldin üzerinden bir daha geçtin, nasıl geçiyor, yere düşmüş eşinin üzerinden araçla nasıl geçtin? Bunu izah etmesi son derece zor. Yani hayatın olağan akışı içerisindeki bir olay değil arkadaşlar. Ama Şu görüntü olayı tamamen çözüyor ve emniyet güçlerinin de yine; yani ben bunu

bir kurgulasam, “ya abarttın” derler yani. Olay oluyor ve emniyet gücü de anında olay yerine geliyor.

DİNLEYİCİ :

Hocam bir şey sorabilir miyim? Şimdi bildiğim kadarıyla araç sürücüsüz olursa, trafikte tamam, park etme koşullarına uymamış. Bu bir trafik kazası mı yoksa taksiratlı bir ölüm mü? Çünkü sürücü şunu yaparsa siz kusurlusunuz...

OTURUM BAŞKANI:

Hem trafik kazasıdır hem taksirli ölümdür. Yani siz bir karayolunda bir zarara sebebiyet verecek bir kaza yapıyorsunuz. Yani yaya araç kazasıdır. Bu bir trafik kazasıdır. Ama bunun için de bu sürücünün kural ihlali yapması için, aracın içinde bulunması şart değil. Siz eğimli bir yerde aracınızın el frenini çekmeden, tedbir almadan inerseniz, ki bu arkadaş yol tam park da etmeden inmişti aracından, hâlbuki sağ tarafa yakın, o başka bir şey. Yani bu bir taksirli...

DİNLEYİCİ :

Şimdi şöyle bir şey var mı: mesela arabayı siz yokuş bir yerde bırakıyorsunuz Alman uygulamasında sanki biraz farklılık var diye hatırlıyorum. Çünkü ancak sürücünün kaçınabilme falan koşulları var ya burada, önleyebilme mesela, orada kontrolsüz bir şekilde geldi işte, fren boşalmasında da aynı husus var.

OTURUM BAŞKANI:

Evet, sizin usulüne uygun olarak park etmiş olduğunuz bir aracın, sizin öngöremeyeceğiniz bir başka nedenden dolayı bir kazaya sebebiyet vermesi halinde tabii ki size kusur izafi edilemez. Mesela nedir? Siz usulüne göre park ettiniz teknik bir arıza nedeniyle freni patladı boşaldı, siz usulüne göre park ettiniz bir başkası geldi, sizin aracınızı hareket ettirdi veya hareket etmesini sağlayacak başka bir davranışta bulundu; işte bir şeyini çekti vs. gibi. Bu tamamen başka bir durum.

Ömer KERKEZ:

Hocam orada çekici hemen aracı da mı götürüyor? Götürmek için geliyor değil mi? Kadını kurtarmak için mi çekici geliyor?

OTURUM BAŞKANI:

Yok, şimdi olay yerine polis de tabi hemen ambulansı, çekiciyi tedbir alınsın diye çağırıldılar. İhtiyaç olur vs. diye. Ama öyle bir ihtiyaç orada yok. Aracı mı? Gayet tabi. Bu durumda biz onu da çok önemseriz. Buradaki kolluk güçleri son derece isabetli bir şey yapmışlar. Çünkü araçta teknik arıza olup olmadığını biz aracın kıpırdatılmamasını isteriz. Onu o şekilde götürüp, muayenesini öyle yapmamız gerekir. Siz aracı oradan hareket ettirseniz, bu bir suç aracıdır ve yolda bu aracın suç delili kaybolabilir, başına başka bir iş gelebilir, her türlü şey olabilir. Bu gibi durumlarda, ölümlü olayda; muhtemelen Cumhuriyet Savcısı da o talimatı vermiş olabilir; iç şeyini bilmiyoruz ama son derece doğru bir şekilde araç üzerinde gerekli inceleme, araştırma... Belki de şey diyecekti sürücü: Ben kullanmıyordum, kendi kullanıyordu, araçtan atladi diyecekti.

Biraz daha tartışılabilir bir yine net bir görüntü vereceğim. Şimdi burada, şuraya dikkatimizi yoğunlaştıracamız. Buradan bir tane servis aracı gelip şimdi yolcu indirecek. Bakın şu araç geldi, yolcuyu indiriyor, gidişli – gelişli bir yol ve dönüyor ve motosikletin önünü kapatıyor; kaza meydana geliyor. Çok net bir kaza. Evet, şimdi bir daha görüyoruz. Bakın, araç geliyor... Bu çok sık meydana gelen bir kaza. İkincisi de tırın önünden geçen; ona ilişkin bir görüntü vereceğim bakın. Evet, çarptı, bu muhtemelen de kaskı, kafasından fırladı. Şimdi adli mercilerin önüne böyle bir olay geldiği zaman neyi bekleyecek veya burada bir şey var mı? Bu kaza önümüze geldiği zaman acaba bizim bilirkişiden hangi konuda yardım almamız gerekecek veya böyle bir durumda ihtiyaç var mı? Çünkü burada kazanın tüm unsurlarını net bir şekilde görebiliyoruz. Tekrardan baktığımız zaman; minibüs geliyor, yolcusunu indiriyor ve anında yola dönüyor. Çünkü şuradan bir araç geçiyor, dikkat ederseniz minibüs şoförünün kuvvetle muhtemel dikkati...

Ömer KERKEZ:

Yolcuları indirmiyor, sanki dönmek için duruyor gibi.

OTURUM BAŞKANI:

Veya fark etmez; Şuradaki giden araca konsantre olmuş durumda. Şurada, Şu araçlar geçer geçmez döneuyor ve buradaki yolu kapatıp motosikletin önüne...

Ömer KERKEZ:

- Çekmek üzere duruyor yani.

OTURUM BAŞKANI:

Olabilir, doğrudur, doğru. Şimdi bunda bilirkişiye ihtiyaç duyar mısınız? Hangi teknik konuları sorarsınız? Şurada kesikli çizgiler var, yol boş olduğu zaman dönebilir diyor. Yol tamamen boş olduğu zaman dönecek. Evet, sürücüler öncelikle arkasını kontrol edecek; duran bir araç, arkadan gelen başka bir aracın önünü kapatmayacak. Yolun tamamen boş olduğunu gördükten sonra dönmesi gerekir. Çok tipik bir şekilde motosikletin önünü kapatıyor. Burada da işte, trafiktir, aslidir... Hiçbir Şeye gitmeye gerek yok. Bu kaza doğrudan doğruya minibüs sürücüsünün kontrolsüz bir şekilde ve aniden motosiklet sürücüsünün Őeridini kapatmasıyla meydana gelmiştir. Motosiklet sürücüsünün bu kazadan kaçınma imkânı da yoktur.

DİNLEYİCİ:

Peki sinyal verse, döneceğini belirtmesine rağmen motosikletli...

OTURUM BAŞKANI:

Verseydi de; durduğu için yol boşaldıktan sonra gitmesi gerekirdi. Hareket halinde değil, kavşağa yaklaşım bölgesinde değil; boş olduğunu gördükten sonra... Ha çok geride olsaydı motosiklet sürücüsü; biz ona “ama sen kolay manevra yapabiliyorsun, uzun mesafeden gördün, yavaşlayıp sen de sola kaçsaydın, direk vurmasaydın” falan deriz ama bu çok kritik bir şekilde yakın bir mesafeden, hiçbir Şey yapabilme imkânının olmadığı bir durumdu. Motosiklet sürücüsünün hızını sorabilirsiniz tabii.

Bakın burada motosiklet sürücüsü tamamen kendi Şeridinden geliyor, sağa yanaŐmıŐ bir araç olduğu için yapacağı bir Şey yok yani, dümdüz gidecek. Sağa da birisi duruyor, gidiŐ-geliş yol. Tamam,

duran aracı kontrol ediyor işte, yanından geçiyor. Yani durup da şey yapmayacak; “pardon ben geçeceğim, sen hareket edecek misin?” demeyecek. Yok, bakın durdu, bu adam da buradan geçecek, bakın geliyor bu adam da kendi şeridinde. Yani motosiklet sürücüsüne hangi önlemi alabilirdin de bunu engelleyebilirdin diyebiliriz?

DİNLEYİCİ:

Dava açılmasına ilişkin olarak elimizde hiç görüntü yok, delil yok. Sadece elimizde şahitler var, şahitlerin beyanları var ve trafik kaza tespit tutanağı var. Bunların karşısında bilirkişiden ne bekliyorsunuz?

OTURUM BAŞKANI:

Oraya geliyoruz işte, onu konuşmak için. Bakın, son zamanlarda Almanlardan çok daha fazla şekilde, bizim Adli Tıp’a gelen dosyalarımızın her 3 tanesinin 1 tanesinde video görüntüsü var ortalama. Diğerlerinde de fotoğraf ve olay yerinin sıcak görüntüleri çok net bir şekilde var. Şimdi dolayısıyla, buradan oraya gitmeye çalışmamızın sebebi şu: Net böyle bir veri olduğu zaman hakimimiz, savcımız ne yapacak? Buradan hareketle de biraz sonra, dosyada bunlar yoksa diye olayın gerçekleşme şeklini kafasında canlandırarak hangi konuları bilirkişiye soracak? Burada neyi soruyorsan, orda da o onu soracak.

DİNLEYİCİ:

Hocam elimizde hiçbir done yok, ne kazaya ilişkin. Ben ölümlü trafik kazasına gittim, 1 saat sonrasına gittim. Siz hiç gittiniz mi bilmiyorum. Ben 1 saat sonrasında olay yerine vardığımda 150 kişi vardı ve 2 tane memur vardı. Trafik güvenliğini mi sağlayacak bu iki tane memur, delilleri mi toparlayacak?

OTURUM BAŞKANI:

Şimdi siz Cumhuriyet Savcısı olarak olay yerine gittiğinizde, 2 tane memurunuz varsa çağıracaksınız 12 tane gelecek. Ne kadar ihtiyaç varsa o kadarını çağıracaksınız. İstiyorsanız tamamını çağırın; bu sizin göreviniz. Şimdi şunu söylüyorsunuz: Ben olay yerine gittiğimde bunu yapamam. Yani böyle bir şey, yani bunu söylersek

zaten başka bir adım atamayız. Ama her zaman söylediğiniz gibi olmuyor. Biz olması gerekeni konuşalım, şartlar tabii ki, yani Türkiye'nin şartları budur; bu şartlarda neyi ne kadar yapabiliyorsak onu konuşacağız. Hiçbir video görüntüsü olmasın, hiçbir şey; olay yerine gittiğiniz zaman bizim sizden beklediğimiz şu: Mevcut iz ve emareleri tam olarak toplayın. Yaz; hiçbir yorum yapmaksızın. Yani burası bir cinayet mahallidir, burası kaza mahallidir... İz ve emareleri, farklı açılardan, 3 boyutlu, yakın çekim, uzak çekim, çünkü Güneş'in ışığına göre bazen bir tane fotoğraf, bize net görüntü vermeyebiliyor. Farklı açıdan çekildiği zaman; dün burada okumuştuk... Yani Türkiye'de de araçların modellerinin kalitesi son derece yükseldi. Artık Doğan görünümlü Şahin'lere çok az rastlıyoruz. Şimdi Alman meslektaşlar olay yerini canlandırırken; arkadaşlar geçen ay bir adrese gidiyordum İstanbul'da, navigasyon güncellenmediği için adresi bulamadım. 1 ayda yol değişmiş, kavşak değişmiş; her şey değişmiş. Yani, hızlı gelişmekte olan bir ülkeyiz tabii ki. Şimdi dolayısıyla, elinizde cep telefonunuz var, oraya gelen polis ve jandarma memurlarımızın, bunlar dağıtılmış artık, dijital kameralar, görüntüler ellerinde var. Bizim beklentimiz şu: Kusuru daha sonra hakimimiz yapar, bilirkişimiz yapar, başkaları yapar veya yaptırır. Ama hep buradaki tespitlere göre bunlar yapılacak, bu neyse o yorumlanacak. Öyleyse biz oranın mevcut durumunu olduğu gibi yansıtmalıyız ve geriye doğru, kafamızda en azından şu görüntü gibi bir olayı canlandırarak hareket edeceğiz. Bunu canlandırabilecek ne kadar veri varsa, orada bulunanların tamamını net bir şekilde toplamak bizim asli görevimiz. Eğer ki o kaza yerinde, meraklı kalabalık bizde çok oluyor. Hatta sıklıkla, kazayı seyrederken kaza yapılıyor. Trafik tıkanıyor; karşı şerittekiler de tıkanıyor. Bir şey görmeye çalışıyorlar. Ama yani yapacak başka bir şey yok ki. Biz, iz ve emareleri net bir şekilde toplamanızı bekliyoruz.

DİNLEYİCİ:

Bu motosiklet sürücüsünün sürücü belgesi yoksa o zaman nasıl bir değerlendirme yapacağız?

OTURUM BAŞKANI:

Hiçbir etkisi olmaz kazaya. Demin konuştuğumuz alkolden olduğu gibi; sürücü belgesiz trafiğe çıkmanın bir cezası vardır, bu ceza kendisine tatbik edilir. Ancak sürücü belgesiz olmasının bu

kazada bir kural dışı davranışı olmayınca bir etkisi de olmaz. Ben şuna bakarım: Kişinin sürücü belgesi var veya yok; ama bu kişi hangi trafik kuralını ihlal etti ve bu ihlal edilen kuralla kaza arasında nasıl bir illiyet bağı bulunuyor? Var mı yok mu? Bir kural ihlali yoksa sen sürücü belgen yok diye doğrudan doğruya biz onu cezalandıramayız.

DİNLEYİCİ:

Kask taksaydı ölüm olayı gerçekleşmezdi gibi...

OTURUM BAŞKANI:

Evet. Kazanın ağırlığına göre kask olmadığı zamanlarda bunun çok değerlendirilmesi lazım. Yani, genel bilirkişi uygulamasında, kişinin kendi yaralanmasına ilişkin olarak bir oran sorulduğu zaman; %10-15-20 arasında bir oran buna dağıtılıyor. O tamamen sizin takdiriniz. Bazı olaylarda kask olmaması derken, onun kendi yaralanması daha ciddi değerlendirebilir bizim yargıçlarımız. Buyurun.

DİNLEYİCİ:

Burada, olayımızda minibüsün sinyal verip vermemesi önemli değil mi? Dönüş yapıyor.

OTURUM BAŞKANI:

Minibüs dönüş yapmadan önce sinyal verse de dönmeyecek, soldaki motosiklet beklerken, vermese de dönmeyecek. Dolayısıyla; sinyal vermesini veya vermemesini biz şöyle değerlendiririz: Acaba arkadan gelen motosikletli, bunun sinyal verdiğini görerek daha erken bir tedbir almasını sağlayabilir miydi sağlayamaz mıydı? Fakat buradaki hareket halindeki, bir kavşaktan dönüş değildir. Şimdi, onun içinde 1-2 tane görüntü koyabiliriz. Yani siz ilerideki bir kavşakta dönecekseniz, şimdiden bir doğrultu değiştirmeniz gerekiyor. Fakat doğrultuyu aniden değiştirmeyeceksiniz. Ne yapacaksınız? Siz doğrultuyu, uygun bir mesafeden sinyalinizi vereceksiniz, dönüşü yapacağınız şeride doğru yanaşacaksınız, ondan sonra döneceksiniz. Siz kavşağa yaklaşıyorsunuz, döneceğiniz son anda aklınıza geliyor, aklınıza geldiği için aniden dönüp öteki aracın önünü kapatıyorsunuz;

burada bir kural hatası yapıyorsunuz. Hemen ona ilişkin bir görüntü vereyim.

Şimdi şurası bir kavşak. Bakın. Ters bir görüntü oldu yine. Sağdaki araç buraya dönmeyi düşündü yine.

DİNLEYİCİ:

Bir de durmadan...

OTURUM BAŞKANI:

Aynen öyle, bakın devam edin, bu aracı izleyin arkadaşlar; beyaz aracı izleyin, yavaş yavaş onun takla attığını gördü ve olay yerinden kaçtı, kaderiyle baş başa bıraktı. Evet, şimdi biri gelecek, tamponu verecek. Zaten ilk yapılan şey: Hemen olay yerindeki kalıntıları bunları topluyorlar. Şimdi bunlar; “abi hemen bir el atalım, düzeltelim” diyor. Aracı düzelt, devam et demeye getiriyor.

DİNLEYİCİ:

Hocam minibüsün içinde insan yok demek ki.

OTURUM BAŞKANI:

Bilmiyorum ama, tam... Ha, insan olmadığı kesin de; ben yolcuları kastediyorsunuz diye düşündüm. O kesin. Şimdi bu, demin konuştuğumuz soru üzerine, önceden konuşmuş olduk. Buradaki, sağdan gelen minibüsün, bu kavşaktan döneceğini düşünerek önceden sinyalini verip, sol şeride yanaşıp, burada dönmesi gerekirken; ne yapıyor? Aniden burada bir dönüş meydana getiriyor. Tam da sorunuzun üzerine tipik bir kaza. Burada da, bilmiyorum, bilirkişiyeye gitmeye ihtiyaç duyulmaz diye düşünüyorum. Öyle bir ani dönüyor ki. Yani çok yakın mesafeden, önünden değil. Yani şu erken dönmeye başlamış olsaydı ortasına ya da arkasına doğru vururdu. Biz o zaman da şuna diyebilirdik ki; bak öndeki araç dönüyor, sinyalini de vermiş, görüyorsun. Evet hak senin, sola geçmemiş ama sen de yavaşlasaydın belki buna vurmazdın da diyebilirdik. Ama çok tipik bir şekilde, o kadar ani ve erken dönüyor ki. Nereden anlıyoruz? Bakın, vurduğu nokta; yandan vurup, tamponunu sıyırtıyor. Çok ani bir dönüş yapmış oluyor.

Burada bir şerit ihlali bakın, neden olduğunu anlayamıyoruz hiçbir şekilde. Çok enteresan bir şekilde, bakın.

DİNLEYİCİ:

Kalp krizi geçirmiş olabilir.

OTURUM BAŞKANI:

Hiçbir neden yokken, buradan karşı şeride geçiyor ve bir tırın altına giriyor. Sıklıkla daha sonra da; öğretilmiş şahitler işte “bizi burada bir araç sıkıştırdı” gibi veya işte şu oldu gibi benzer şeyler meydana geliyor.

Hiç unutmadığım iki tane dosya benim için çok önemliydi. Bunlardan bir tanesi Adana–Mersin otoyolunda çok ölümlü bir trafik kazası. İki araçtaki herkes ölmüş. Fakat aracın bir tanesi karşı şeride geçmiş, iki şerit arasında da yarım metre kadar boşluk var. İkisi de yol dışı kalmış. Sabaha karşı bulmuşlar; 6 tane falan da ölüm olayı meydana gelmiş. İçerisinde altı tane falan rapor var, kimin geçtiğini anlamaya çalışıyorsunuz. Kim karşı tarafa geçtiyse doğal olarak kusurlu olan o. Çünkü öbürü kendi şeridinde geçiyor otoyolda. Genişletilmiş Uzmanlar Kurulu’na geldi; bir tane hocamız “müzekkere yazalım, bu araç halen adliyede mi?” diye sordu. Önce aradılar sordular, adliye de emanette olduğunu söyleyince, aracın içerisinde, o otoyolun arasındaki çakıl, çimin ve boşlukların araştırılmasını istediği zaman olay o zaman tespit edildi; 4 yıl sonra. Fakat her iki avukat da; gitmiş birisi işte Mersin’den faturalar almış, “biz şu iş için gitmiştik, yemek yiyorduk, bak bunun faturası, oradan geliyorduk”; öteki tam tersi bir şeyler anlatıyor. Öbürünün geçtiğini iddia ediyorlar. Hiçbir şahit, hiçbir iz ve emare yok. Davayı 4 yıl sonra, o araç adliye emanetinin içerisinde yapılan bir tespitle, ne kadar büyük bir sorumluluğu ve aynı zamanda peşinde tazminatı gerektiren bir maddi gerçeğe ulaşılabilir.

İkinci bir şey. Biz Adli Tıp’ta teknik hocalarla şunu çok tartıştık: Bir kaza var. Kaza şu arkadaşlar: Bir köy yolunda; yani küçük derler var, üzerlerinde demir köprüler var. Demir köprüünün üzerinde bir tane çocuk parmaklıkların üstüne çıkmış, dereye bakıyor. Araç yaklaşırken aniden yola atlıyor ve araç geliyor, çarpıyor. Fakat bu çocuk sağır ve dilsiz. Buna ilişkin dosyada rapor var, teknik hocalarımız hepsi, daha

önce arkadaşımın söylediği gibi, diyor ki; bu araç buraya yaklaşırken çocuğun demir köprüde olduğunu gördüğüne göre, kornaya basması, kendisinin yolda olduğunu belli etmesi gerekirken etmediği için tali kusur vermemiz gerek. Ben şunu söylüyorum: Sağır ve dilsiz kornaya basarak duyuramazsınız. Dolayısıyla burada bir neden-sonuç ilişkisi kuramazsınız. Böyle bir şey yoktur; mümkün değil. Nitekim bu dosya Yargıtay'dan döndü, gerekçeye yazılmayınca. Dosyada diyor; “bunun sağır ve dilsiz olduğu için bir rapor var, bu rapor değerlendirilmeden kusur tespiti yapmış, bunu da değerlendirerek geri gönderin” diye. Ve Cemal Hocam da burada bizlerin muhalefeti, sonradan oy birliğiyle dosya bu şekilde çıktı. Bakın tamamen, teknik bir konu değil. Teknik kişinin bakış açısıyla bunun belirtilmesi açısından.

Aşağı yukarı zaten anlaşıldı. Yani; bence. Evet bir 10 dakika ara verelim, bir kahve arasından sonra devam ederiz.

2.GÜN, I.OTURUM(DEVAM)

OTURUM BAŞKANI, Prof. Dr. Caner YENİDÜNYA:

Evet değerli arkadaşlar aynı görüntüleri çok uzun devam ettirmenin bir anlamı olduğunu sanmıyorum. Ben bir iki daha görüntülerin üzerinde konuşup biraz soru cevap yapıp birde Sayın başkanına Yargıtay uygulaması hakkında söz vermek istiyorum. Şimdi bizim ülkemizde dün başkanına gösterdim yüksek tır veya kamyonların yakın mesafe den önünden geçen çok sık kazalar meydana geliyor. Belki buradakilerin de dikkatini çekmek bakımından, burada böyle bir kaza var şimdi kavşağa bakın geldi bir tane tır duruyor. Burada bir anneyle bir çocuk var ve kontrolsüz bir kavşak; tam anne yanından geçerken tır hareket etmeye başlıyor. Şimdi doğal olarak bir başka yetiştikenden geriye kaçınmasını biz bekleriz... Ve şu noktadan... Bu belki bilirkişiye soracağımız husus... Şoförün bunu görme imkânı var mı? Yok mu? Ve nitekim araç devam ediyor. Kaçmaya çalışırken ve kaçması mümkün değil... Ve böyle çok enteresan bir kaza meydana geliyor.

Arkadaşlardan birinin sorusu: Peki bu tırın onu görmemesi görmüyor olması bir mazeret kabul edilebilir mi?

Cevap: Bizde zaman zaman şunu tartıştık. Yeni araçlarda burayı da gören bir şoföre bir ayna konulduğu gibi bize bir bilgi geldi. Bunu teyit ettiremedik ancak çok sık böyle bir kaza meydana geliyor. Bir tane daha var belgelerimde dün başkana gösterdim. Şimdi tabii şöyle bir şey var kontrolsüz bir kavşakta sürücüye biz baktığımız zaman yani zaman zaman kendimizi onun yerine koymamız gerekiyor... Ben olsaydım ne yapardım ı düşünmemiz gerekiyor. Yani bir trafik kurallarına bakalım ama onun dışında da yeri geldiği zaman, o sürücüyle kendimizi empati yapmamız gerekiyor. Görmediğimiz bir konuda ne yapabiliriz...

Diğer arkadaşın sorusu: Yurt dışına çıktığımız zaman şunu görüyoruz gerçekten yollar öncelikle zayıfların ve bu bağlamda yolun kenarında beklerken hiç tanımadığımız bir yabancı yol geçiyoruz. Türkiye’de bunun yerleşmesi adına anayasada bayanlara pozitif ayrımcılık olduğu gibi zayıflara hukukta zayıfı kollama adına bunu zorlayacak tedbirler geliştirebilir miyiz?

Cevap: şimdi ben şuradaki trafik kuralını size de söyleyeyim yaya ya yönelen trafik kuralı diyor ki yayalar yayalara ayrılan yerlerden geçsinler diyor bunlar da yoksa kavşak başlarından geçsinler diyor özellikle kavşak başını kullansın diyor kavşak başı zaman zaman biz şunu tartışmışızdır. Yayaya kavşak başlarında yayanın mı önceliği var eğer hiçbir işaretleme yoksa araç sürücülerinin mi önceliğimi var tartışmasını da yapalım şimdi evet kavşak başı kullanılıyor yola girdiğinde araçla duruyor şimdi söylediğinizde tabii haklısınız biz uygulama bizim açımızdan son derece önemli

Diğer arkadaşın sorusu: Berlin gibi Ankara gibi bir yerde yanlış hatırlamıyorsam yabancı konulmuş 54 tane kaza oluyor Berlin’de Ankara gibi bir yerdir tam nüfusunu bilmiyorum Ankara’da bir senede 54 ölümlü kaza diyebilir miyiz yani burada gerçekten meyil yetkisi var asıl biz belki konumuz değil belki ama bu bağlamda trafik kazalarını önlemek hukukun asıl amacıdır, amacımız sadece burada sadece hukuk olarak ya kimin kusuru ne kadardır değil bunu çözelim değil her şeyden önce insanların kural ve kaidelere uyulmasını zorunlu kılandır bir sistem olması lazım bu bağlamda bu trafik kazalarında özellikle insanların daha fazla yayalar öncelik vermesi ile ilgili anayasadaki bayanlara pozitif ayrımcılıkta olduğu gibi yayalara bir pozitif ayrımcılık sağlayabilir miyiz?

Cevap: şimdi duygu ve düşüncelerini tamamen paylaşıyorum Türkiye'deki bu kadar trafik kazasını nasıl önleyebiliriz bu konuda söyleyecek çok şey var ama hani bu çalışmanın konusu olmadığı için fazla biz oraya girmiyoruz zaman zaman bu da yapılıyor fakat karayolunda yayalara tamamen öncelikli olunması teknik olarak mümkün değil karayolu adı üzerinde yol araçlar için tahsis edilmiş bir yerdir zaten bizde yaya geçidinde de çok kaza meydana geliyor şimdi enteresan bir görüntü tekrar izleteceğim burada aracın ne işi var diyebileceğiniz bir şeyle karşılaşacaksınız. Bu da tabii ki gelişmişlikle yakından ilgili eğitimle çok yakından ilgili ve kurallara uymak ve toplum baskısıyla ilgili şimdi ben adli tıpta trafikte çalışmaya başlamadan önce hani bizde derler ya hızlı yaşa genç öl cesedin yakışıklı olsun yani bize özgü bir kavramdır. Bu kazaları gördükten sonra ben araç sürmeye korkuyordum, son derece dikkatli olmaya başlamıştım ama ondan önce bende öyle değildim herhalde bu görüntüleri çoğu yerde çocuklarımıza en üst ortaöğretimde, lisede bunları sıklıkla anlatmamız lazım....

İlginç bir anımı anlatmak istiyorum... Bir gün trafikteyiz trafik keşifte herkes kornaya basıyor arkadaşıta kornaya basıyor bir arkadaşla birlikte dedim niye basıyorsun “Ya üstünde kalmasın diye basıyorum” diyor. Şimdi enteresan bir yaklaşım... Tabii güvenilir bir mesafeyi bıraktığınız zaman ilk gelen giriveriyor araya kurallara uyun dersiniz uyarıyoruz. Daha çok çeşitli sebepler var bunları başka bir zamanda oturup konuşuruz çokta dertliyim bu konuda...

Zaman zaman kaza analizlerinin bir başka özelliği şudur. Özellikle bir noktadan çok sık trafik kazası meydana geliyorsa bizi o noktaya yöneltip neden burada çok kaza oluyor deyip kara nokta tabir ettiğimiz bazı yerler Konya'da bir tane kırmızı ışık 6 saniye uzatılmasıyla kaza oranı son derece azalıyor. Sadece 6 saniyelik bir oynama önemli ölçüde etkiliyor... Yaya geçitlerindeki kazalarda bu şekilde bir pozitif ayrımcılık oluyor. Yaya geçidine bakın yayalar yaya geçidinde yol alır. Yaya geçidine yaklaştığınızda her an yaya gelecekmiş gibi yavaşlamalıyız.

Yine bir arkadaşımız Almanya'da idi “yaya geçitlerinin kenarlarında bekliyoruz arabayı bekliyoruz araba geldi durdu, gidecekseniz gidin diyor” diyor. Ve bir araba geçerken “ayağımızı uzatıyoruz araba hemen fren yapıyor.” Diyor. Mantık bu arkadaşlar...

Arkadaşlardan birinin sorusu: Bu kontrollü bir kavşak mı?

Cevap: Hayır bu bir Kontrolsüz kavşak ışık yok...

Bakın yaya geçidi işareti yok, olmasına da gerek yok, kavşak kontrolsüz olduğu için bu tır geliyor aslında buradaki araçların yanına girer mi diye duruyor. Tırın durduğunu görünce de anne çocuğuyla yola giriyor. Ve çok yakın mesafeden giriyor. Annenin kör noktaya geldiği tabir ettiğimiz noktada da araç harekete geçiyor. Kendini geriye atsaydı kurtarabilecekti...

Arkadaşlardan birinin sorusu: Hocam bu arabada bir sensör olsaydı kaza olur muydu?

Cevap: Bana göre çok faydası olurdu. Nitekim küçük araçlarda da geri kamerası ve sensörlerin çok büyük faydaları olduğunu görüyoruz. Bana göre bu kazalar çok sık oluyor ki elimde birkaç tane daha var... Bu tür araçlarda ön görüşü temin etmeye basit bir ayna dahi bu işi görür bana göre basit bir olay mühendislik açısından... Çok bir şey de değil... Araçların rakamları trilyonları bulan rakam... Ama tır sürücüsünün önünde kamera yok... Çok sık oluyor bunların önlenmesine dair bir şey olur diye düşünüyorum...

Arkadaşlardan birinin sorusu: Burada Devlet'inde bir sorumluluğu var gibi? Bu kuralı koyarsa sıkıntı yok gibi?

Cevap: şimdi tabi hikâyesi uzunda neticeden benzer bir olayda dava açılmıştı. Firmaya yönelik imalatında bir kusur olduğu düşüncesiyle...

Yine bir görüntü izleyelim...

Dolmuş yolcuları indiriyor. Bu da çok sık oluyor... Yaya geçidi... Bir kişi geçer, ikinci kişi kaza yapar... Burada da yine farklı dosyalarda raporlar vardı. Tabi doğrudan teknik konu değil de Hukuk'a yöneldiğiniz için bir kısım bilirkişiler dosya da kapalı yerden çıktığını buradan gelen sürücünün onu görmesinin mümkün olmadığını kontrolsüz bir şekilde çıktığı için yaya da ciddi anlamda kusurlar verilmiş... Oysa hatta bilirkişinin raporunun bir tanesinde şurada bakın yaya geçidi işaret levhası var. Bu levhayı minibüs kapattığı için sürücü bunu göremez ve bilemez diye de bir ifade var...

Sürücünün kusurunu da oldukça azaltmıştır. Bu görüntüler elinize geçtiğinde sonradan dikkat edin arkadaşlar şurada da var aynı durum bu gözden kaçırılmıştır genelde kaldı ki burası bir kavşak yerde de çizgileri görüyorsun yani buranın yaya geçidi olduğuna ilişkin olarak buranın gerisinde de kavşağa yaklaşıyorsun diye de kavşağın burasında da yaya geçidi var. Şimdi biz burada yaya ya sen neden buradan geçtin diye sorabilir miyiz? Şunu sorabiliriz her şeye rağmen sen duran bir aracın önünden geçiyorsan yol kontrollü ama ağır bir sebep-sonuç ilişkisine götürecek bir durum olma ihtimalini zayıf görüyorum. Fakat bakın sıklıkla birinci kişi genellikle gençler hızlıca kaçıyor. Çünkü birinci kişi yolu kontrol ediyor. Kendisini düşünerek uzaktaki aracın önünden geçebileceğini düşünüyor sıklıkla arkadan gelen de buna uyuyor. Sollamalarda da sürücülerimiz çok sık bu hataları yapıyor. Bir sürücü önündeki kamyonu solluyor, onun arkasındaki kendi önünü görmüyor. Bu solluyor diyor bana da yol açık diyor. Ama önündeki kişi zaten ancak ben sollar önüne geçerim dediğinde kamyon onun önüne geçtiğinde diğer araçla karşı karşıya kalabiliyor... Dolayısıyla mutlaka onunda bunu görmesi gerekiyor.

Arkadaşlardan birinin örneği: Yaya geçidi var ise yayanın sağını solunu kontrol etme yükümlülüğü yok... Yaya geçidi var ise gözünü kapatarak bile geçebilir...

Prof. Dr. Talat CANBOLAT:

Burada da aynısı ama dikkat edin minibüs olmasa idi yaya geldi buradan geçiyor. Biz her şeye rağmen hani şunu dedik ya evet trafik kuralı sana izin verse bile sen bir kazayı önleyebilecek misin? İster sürücü ol ister yaya bunu önleyebilir misin? Az önce anne ile çocuğun olayında tam köşede iken ilk adımı atarken tırın hareket ettiğini Anne görüyor. Normalde yetişkin bir kişiden kendisini geriye atmasını bekleriz. Ve kör noktadan ısrarla ileriye gitmeye çalışıyor. Kuralı ortaya koyduktan sonra acaba kaçınabilir miyim? Fakat bu işlenmiş bir olay olduğu için farklı raporlar nedeniyle şuradaki sürücüye bu görüşünü tır kapattı diye olayın etkenliğini azaltıcı bir davranış vermenin mümkün olmadığını kişisel olarak düşünürüm ama nihayetinde Alman meslektaşımda söyledi bir başka hukukçu farklı bir şekilde de düşünebilir burası bir yayadır. Duracaksın. Üstelik dolmuşlarda mesela eğer bu çocuk servisi olsaydı çocuk servisinin önünden geçmek de yasak... O durduğu zaman arkada bir lambası yanacaktır okul servisi diye çünkü oralarda da çok sık kazalar oluyor.

Çocuklar kontrolsüzce koşabiliyor... Kesinlikle geçmeniz mümkün değil... Ama ben bir sürücüden yetişkin bir davranış beklemek istersem. Bu dolmuş burada durduğuna göre bir yolcu indiriyor. Ve bu yolcu yaya geçidinde olduğuna göre doğal olarak yine bilmez ve yaya geçidine yönelir ve yola çıkar... Arkadan sen geliyorsun bunun tedbirini sen alacaksın. Ben kişisel olarak yaya ya kusur vermezdim. Burada Teknikler soracaktık hızını ve klasik anlamda bakın birinci hiç bakmıyor. Ve öyle bir kaza meydana geliyor. Yoksa hızının kadının ölümüne sebebiyet verecek derecede olduğu görüldükten sonra fark eden bir durumu yok...

Arkadaşlardan birinin sorusu: Önünden bir yaya da geçiyor bunu da görüyordur.

Cevap: Şunu da Düşüne Bilirsiniz çok Güzel Bir Noktaya Temas Ettiniz Hakim Hukuk açısından Şunu da Değerlendirir Önden Bir Yaya Geçtiğine Göre Sürücü İkinci Yayanın Geçme İhtimalini Kuvvet Ve Muhtemel Öngörececek Ve Yayada Şunu Düşünecek Az Önceki Yaya Geçidinden Geçtiğine Göre Benimde Önüm Açık Aynı Yerden Bende Gececeğim Diyecek.

Soru: Orda Teknik Açından Aracın Hızlı Olduğu Şu Açından Belli Oluyor Yayaya Çarptıktan Sonra Yaya Direk Havalanıyor.

Cevap: Değişiyor Üzerine Düşüyor Buradan Anlıyoruz Ki Aracın Hızı ellinin Üzerinde Hukukçu Şunu der : “Ben Onun İçinden Çıkamam” Ama Hakim Şunu Diyebilir: “Bir Yaya Geçidinde Kavşağa Bu Şekliyle Yaklaşan Üstelik Kavşağın Ortasında Yaya Geçidi Levhası Bulunan Yerlerde Zebra Çizgilerinin İlaveten Bulunduğu Birinci Yayayı Gördükten Sonra İkincide Çıkarsa Çıksın Deyip Devam Eden Bir Kişi Bilinçli taksir” diyebilir. Ben Bunu Hiç Yadırgamam Böyle Gerekleştirir Öngörü var mı? Bana Göre Var. Birinci Yaya Girebilirse, İkincide Girebilir. Siz Diyebilirsiniz Farklı Değerlendirebilirsiniz Ama Bu Tamamen Takdir Hakkı Kapsamı İçerisinde Hakimimizin Değerlendireceği Bir Konudur Niye Öyle Yada Böyle Değerlendirdin Deme Hakkımızın da Bulunmadığını da düşünmüyorum. Görüntülerden aynı şeylerin meydana geldiği anlaşılıyor. Ve herhangi bir teknik konunun kazanın aydınlatılmasına bir yarar olmadığını düşünüyorsak hakim bize olayı çözecek gönderecek. Ama diğer görüntülerde olduğu gibi kazanın meydana gelmesinde bazen bilinçli taksir yönünden değerlendirmek bazen ölüm

yerine yaralama olacaktır. Bazen teknik arıza var mıydı? değerlendirmek bakımından bilirkişinin yardımına ihtiyaç duyuyorsa mutlaka bilirkişiye görevlendirme yaparken hangi konularda teknik yardım istediğini, bilirkişinin görevini çizerek bilirkişiye bu görevlendirmeyi yapacak. Bilirkişi de kendisine verilen görev doğrultusunda bu işlemi yapar. Ama demin söylediğim mevzuat çerçevesinde adli makamlarımız bize oran da yaz derse biz kendimizde olanı yazarız. Teknik konu yaz derse teknik konu da yazarız. Adli tıp olarak biz şunu düşünüyoruz. Yazmış olduğumuz oranlarda dahi tekniği çözmeden orana gidemezsiniz. Teknik zaten yapılıyor. Yani bizim mühendislerimiz aracın hızıydı, iziydi... Ama sıklıkla raporlarımızda bunlar ayrıntılı olarak yazılmıyor. Ama mevzuatımızda müsait, istediğimiz takdirde biz rapor dilimini değiştirip teknik konuyu da ilave edebiliriz. Ne sorulursa onun cevabını veriyoruz. Şimdilik anlatacaklarım bu kadar. Sayın başkanımıza söz vermek istiyorum...

OTURUM BAŞKANI:

Bu projenin ve seminerin hazırlanmasında katkısı bulunan herkese emeği geçen herkese teşekkür ediyorum. Bundan kendi açımdan çok istifade ettim. Ve ne olduğunu düşünüyorum. Ve bundan sonra da değişik konularda özellikle de dairemizi ilgilendiren işte iş kazaları ve doktor hatalarından kaynaklanan olaylarda da bu tip çalışmalar yapılması çok beni mutlu eder. Ve çok faydalı olacağını düşünüyorum. Bizim o konularda da bazı sıkıntılar var. Az önceki tır kazasına Anne ile çocuğun geçtiği olaya benzer bir dosya bizim dairemizden de geçmişti. Orda da iki yaşlı karı-koca olduğunu tahmin ettiğimiz kişiler benzer bir şekilde tam bu olayda kavşak başında duruyordu tır bizdeki olayda kavşağa yaklaşan bir yerde tır durmuştu önündeki aracın durması nedeni ile çok işler bir yer İstanbul'da hareketli bir kavşak. Bizim yayalarımızda tır şoförünün görüş alanının kör noktada önünden geçmek istediler. Ve tır önündeki araç hareket ettiği için hareket etti ve yayalar altında kalmıştı biz o olayda CD görüntülerini bu olaydaki gibi müzakere sırasında izleyince tır şoförünün alabileceği hiçbir önlem olmadığını bu olayda kusur olmadığına karar verdik. Bu olayda az önce Talat hocamın gösterdiği video görüntüsünde ki olayda eğer burası yaya geçidi olsaydı. Yayaların tırın önünden geçtiği yer bildiğiniz gibi yaya geçitlerinde zebra çizgilerinden önce araçların durması gereken bir çizgi var birçok araç çizgiyi de aşmış hatta minibüs şoförünün yaptığı gibi çizgilerin

üzerinde duruyorlar bu kavşaklarda bu durumda şoför görmese bile gelip üzerinde durmuşsa onunda kusurlu olduğunu kabul ettik. Onu da tartıştık. Yani ışıklı kavşakta işte yaya geçidi olan veya ışısız yaya geçidi olan bir yer de olabilir. Orada araç durması gereken yerde durmayıp ileriye varmışsa normal durması gereken çizginin üzerinde dursaydı yayalar yaya geçidinden geçerken görme şansı vardı. Araç şoförü bunu ihmal edip ilerlemişse bu sebeple görmemişse kusurlu olduğunu dâhil olarak düşünüyorum. Bunu anlatmak istedim birde bilirkişilik konusunda bende şahsen uzmanlık gerektiren konularda özellikle şu orta ilişkin noktalarda bilirkişinin dinlenmesi gerektiğini düşünüyorum. Yani sadece her şey apaçık ortada iken CD görüntüleri var. Tespit çok güzel yapılmış. Bütün deliller toplanmış. Yani illa görüntü olması gerekmiyor. Yani tespit tutanağında her şey tespit edilmişse, bütün deliller var. Şahit ifadeleri var. Yani sadece kusurların tespiti için bilirkişiye gönderme tayin etme ben gerek olmadığını düşünüyorum. Birçok dosyanın da açıkça belliyse daire olarak bilirkişi raporuna rağmen ve daha önce işte bu kusurludur, şu kadar kusurludur denilmesine rağmen bizim dosya içerisinden anladığımız şekilde sanığa kusuru affedilebilecek bir durum yoksa biz bu dosya kapsamına kusursuzdur. Tespit tutanağına göre şu tanık beyanına göre dediğimiz birçok dosya var. Özellikle İstanbul'dan ve Rize'den geçen bir dosya var onlarda bölünmüş yol, bariyerlerle ayrılmış hatta Rize'deki olayda tel örgü ile bölünüyormuş. Yaya geçidi tamamen engellenmiş yollarda yayanın atlanmasıyla şoförün alabileceği hiçbir önlem yok. Yani yayanın oraya girmesini hiç beklemiyorsun. Biz bunlarda kusursuz olduğunu çok sayıda karar verdik. Dairemizden geçen bir dosya da çok yönlü bir kavşakta çaprazlama geçişler olan işte sola dönüşlü sağa dönüşlü olan bir olayda kamera görüntüsü vardı. Ama kamera görüntüsü sanığın aracının yönünü göstermiyordu. Sanığın yönünde işte sanık yeşil ışık geçtiğini iddia ediyordu. Ama kamera görüntüsü farklı açıdan olduğu için sanığın hangi ışıkta geçtiğini tam anlayamıyorduk görüntüden. Tanık beyanı vardı tanıkta bir araç şoförü fakat farklı bir yönden geliyordu. Tanık kendisine kırmızı ışık yandığını sanığa da kırmızı ışık yanması gerektiğini şeklinde beyanı vardı. Bu olayda bilirkişi olay yerine gitmiş işte tatbiki olarak tanığın bulunduğu yerde kırmızı yanıyorsa sanığın yönünden ne yanar. Mağdurların aracının yönde ne yanar. Bunları net olarak teknik olarak tespit edip raporuna işlediği için bu olayda bu tip olaylarda bilirkişiden yararlanılması gerçi bu bahsettiğim olayı savcı olayından gidip veya hakim gidip tespit

edebilirdi. Ama burada bilirkişi tespit etmişti. Bu tip olaylarda bilirkişiden yararlanılabilir. Ancak az öncede dediğim gibi sadece kusur oranını tespit etmek için bilirkişiye gerek yok diye düşünüyorum. Dairemizden de eski alışkanlıklar halen devam etmekte olsa da yeni TCK'nın ve CMK'nın yeni durumuna uyum sağlama sürecinden geçiyoruz. Bundan sonra da çok fazla sorun olacağını düşünmüyorum. Yani şundan bilirkişi al şundan da bilirkişi raporu al şeklinde ihtilaf yoksa bilirkişinin raporu arasındaki çelişkidenden ziyade olayın spotunda kaynaklanan ihtilaflardan dolayı bu bilirkişi raporlarına ihtiyaç oluyor çoğu dosyada. Birde ben buraya insan gelmişken Dairemizin bilinçli taksirle ilgili kabullerini söylemek istiyorum. Gerçi yüzlerce binlerce dosya geçti. Birçok mahkeme artık uygulamalarımızı öğrendi dün de bahsettiğim gibi yüz promilin veya 1 promil yani bu konuda şeyler var bazı raporlarda 1 promil yazılıyor. Bazılarında 100-130 promil şeklinde ifade ediliyor. Genelde anlaşıldığını düşünüyorum. Kırmızı ışık ihlali yani biz kesin trafik kurallarının ihlallerini bilinçli taksir olarak kabul ediyoruz. Ters yöne bölünmüş yolda ters yönden bilerek gitme bazen farkında olmadan girebiliyor sürücüler. Bilerek, isteyerek ters yöne girmesi halinde bilinçli taksir kabul ediyoruz. Bölünmüş yollarda. Birde bölünmüş yollarda yasak olmasına rağmen U dönüşü yapma, refüj aralarından geçme özellikle büyük kamyonlar ve tırlar yapıyorlar. Refüj arasından U dönüşü yapıyor başka yönden gelen aracın yönünü kapattığı için bunları bilinçli taksir olarak birçok dosyada kabul ettik. Bazı yerlerde bölünmüş yollarda benzin istasyonları ortadaki orta refüjü çukur olan orta refüjden doldurup. Refüj aralığı açıyorlar bunlarda da buradan kamyonlar çok yapıyorlar. Benzinliğe giriyor. Ya girmek için ya çıkmak için o aradan geçiyorlar. Kasa kısmı özellikle yolun ortasında kalıyor yolu kapatıyor. Bunları bilinçli taksir kabul ettik. Sollama yasağı olan düz çizgi ile kesin sollama yasağı kavşaklarının girişinde bütün kavşakların girişinde sollama yasakları var. Kavşak girişlerinde veya düz çizgi ile bölünmüş yollarda sollama yapılmasını bilinçli taksir olarak kabul ediyoruz. Birkaç tane olayda da az önce ki kavşaktaki minibüsün durduğu olaya benzer olaylarda hız sınırı var. Hız sınırı 30 km hatta kademeli oluyor birçok yolda 50. 40. 30 diye gidiyor. Birçok tabela var, okul önü tabelası var veya yaya tabelası var. Buna rağmen 30km hız sınırı olan yerde 90 km hızla gittiği sabit olan Hocamın gösterdiği benzinlikte ki o olay gibi mesela yarış yaptıkları görüntüsü ile tespit edilen olaylarda bilinçli taksir olarak kabul ettik. Bunları vurgulamak istedim. Birde 12. Ceza Dairesine

2013 yılında gelen dosya sayısı 30.000'in üzerinde oldu. 34.000 karar çıktı. Bu kadar iş yükü arasında sağlıklı karar vermek zor bir şey ben 10 yıl Yargıtay savcılığı yaptım. 3 yıldır Yargıtay üyesi olarak görev yapıyorum. Şu kanaatleyim. Yargıtay savcılığında da aynı kanaatleydim. Yerel mahkemelerden gelmemesi gereken binlerce dosyanın geldiğini düşünüyorum. Bunlar kesinlik sınırında olup kesin reddedilmesi gereken yani temizlik kabili olmayan dosyalar binlerce dosya geliyor Yargıtay'a...

Ayrıca temyiz süresinden sonra temyiz edilen binlerce dosya geliyor. Özellikle 8. Gün avukatlarımızda var burada gerçekten çok hayret ediyoruz. 8.gün avukat temiz ediyor. Bunun nereden kaynaklandığını tespit edemedik. Niye 8. Gün temiz edilir. Hakimlerimizden dosya Yargıtay'a gönderilmeden önce bir kontrol etmelerini rica ediyorum. Gerçi Hakimlerimizde dosyaları yoğun ama... Yargıtay'da lüzumsuz işlerin aynı gün de Hakimimiz getiriyor ama bir dosyada 15 yıl hapis cezası verilmiş. 10 tane ölü var. Böyle bir olayda öbür tarafta da 500 lira gibi bir para cezası veya basit bir yaralamalı bir trafik kazası ve adli para cezası verilmiş. Sonuç olarak da kesinlik sınırı içerisinde temiz edilmiş ve reddedilip temiz edilenlerde geliyor ama... Yani reddedilmeden gelen birçok dosya var. Bunların sayısı da az bir şey değil. Bize 30.000 dosya geliyorsa, 10.000 civarında da bize hiç gelmemesi gereken dosya olduğunu düşünüyorum. Şahsi kanaatim. Teşekkür ederim...

İsmail ŞENGÜL, Samsun İş Mahkemesi Hakimi:

Özellikle Alman meslektaşlarımızdan ben sizden arada da rica ettiğim konuda açıklama yapmanızı bekliyorum. Biz Hukuk Hakimleriyiz cezada aslında problem kalmadı sadece asli kusur yerine başka durumlara inanma da bize yeterli gelebiliyor. Ama hukukta rakamsal tazminatları hesaplarken rakamlar veriyoruz. Mesela 100 üzerinden 35,70 malum. Alman bilirkişi hukuk davasında ne tür bir rapor veriyor. Yani verdide vereceği aslında ona göre biz bir Alman Mahkemesi bir iş kazası dosyasında nasıl bir hukuk kuruyor. Nasıl tazminatlar veriliyor. Bize anlatabilirler mi?

OTURUM BAŞKANI:

Cevap: Yüzdeyi burada hakim belirliyor. Çünkü burada Hakim'in takdirinde olan değerlendirme hususu bu. Yani eğer kendisi

burada belirlenecek miktar ile ilgili bilgilere ihtiyaç duyuyor ise o zaman bunların belirlenmesi ile ilgili bilirkişiyeye başvurabilir. Ama yüzdeye oranını kendisi belirliyor. Ama İş Hukuk bağlamında, iş kazası sonucu tazminat talebinin de çok az bilirkişiyeye başvuruyoruz. Yani biz bu konuda çok nadir bilirkişilerle çalışıyoruz. Ancak anladığım kadarı ile Türkiye’de bazı tazminatlar belirlenirken kişinin aldığı maaş gibi hususlarda farklılık ortaya çıkarabiliyor. Bunu bizde belki bir Hakim bilemeyebilir. Ve bu bağlamda bilirkişiyeye gidilmesi düşünülebilir. Evet, yüzdeyi Hakim belirler belki bu miktarın belirlenmesinde bu yüzdenin temelinde bilirkişiyeye başvurulabilir.

Soru İş Hakimimizden geldi ama herkesi ilgilendiriyor. Şu anlamda sürücü aynı zamanda bir işçi ise bir şirketin işçisi ise bu kazalar trafik iş kazası diye bizde geçer. Sürücünün ölmesi ya da bir başka kişinin ölümüne sebebiyet olması halinde ölen kişinin geride kalanları destekten yoksunluk tazminatı dediğimiz bir tazminat davası açarlar. Bu da ölmez de hayatta kalsa idi şu kadar aktif bir çalışma hayatında şu kadar gelir elde edecekti. Bu tarihte emekli olacaktı. Pasif yaşantıda da bize şu kadar aktüerya muhtemel kazançlar dikkate alınarak bir aktüerya hesabı yapılıyor. İşçi olmayanlarda da aynı şekilde Genel Mahkemede, Ticaret Mahkemelerinde konusuna göre bu yapılıyor. Bu muhtemel aktüerya hesabında tabii ki kusur oranı belirleniyor. Bu soru sadece İş Hakimine yönelik değil herkese yönelik olarak bu aktüerya hesabındaki kusur oranı muhtemel cevabıdır.

2.GÜN, II.OTURUM

Sunucu :

Saygıdeğer ve değerli konularımız programımıza devam ediyoruz; Şimdi Adli Tıp Kurumu başkan yardımcımız Muhammed Nedim Akbaşıoğlu'nu Adli Tıp Kurumunun genel işleyişı hakkında bilgi vermek üzere kürsüye arz ediyorum.

Muhammed Nedim AKBAŞOĞLU, Adli Tıp Kurumu Başkan Yardımcısı :

Sayın Yargıtay üyemiz, Sayın Hakimler Savcılar kurulu üyemiz, sayın müsteşarım, sayın genel müdürüm, Sayın Alman eş başkanımız ve alman heyetimiz ve adli mercilerimizin çok kıymetli mensupları ve çok değerli dinleyiciler hepinizi hürmet ve muhabbetle selamlıyorum. Tabi bir buçuk günlük bir program icra ettik. Bu program içerisinde aslında çok şey söylendi. Bizimki belki söylenenleri farklı bir üslupla söylenmeyenleri de hatırlatmak babında bir on beş dakikalık adli tıp kurumunun genel işleyişı ve trafik ihtisas belgesinin genel işleyişı nasıl olmakta bunlara kısaca değinmek istiyorum.

1830'lu yıllardan itibaren bu günlere yansıyan köklü bir kurumun mensuplarıyız. Öncelikle ve çeşitli kavramlaşma süreçlerinden sonra 1982 tarihli 2006/9 sayılı Adli Tıp Kurumu Kanunu halen yürürlükte ve o kanun uygulama yönetmeliği ile detaylanmış bir şekilde hizmetlerin nasıl sunulacağı ifade edilmekte. 1913 -1982 arasında Gülhane'de Eski DGM binası olan ve bir ara Çocuk Mahkemesi olarak ta işlev gören bu binada adli tıp hizmetlerini görmüş. 1982-2006 yıllarında Cerrahpaşa da ise Kapıda bu binada hizmetlerine devam etmiş. 2006 yılında da şuanda Yeni Bosna'da bu hizmetlerini ifa etmekte. Adli Tıp Kurumu Kanunu iki önemli görev veriyor adli tıp kurumuna. Birincisi resmi bilirkişilik görevi. İkincisi adli tıp uzmanlığı ve yan dal uzmanlığı ile adli bilimlerde uzmanlık eğitimi verme yetkisi. Dolayısı ile iki fonksiyon icra ediyor. Bir tanesi resmi bilirkişilik fonksiyonu, ikincisi bir eğitim kurumu ve bahsettiğimiz hususlara ilişkin de eğitim programları düzenleme yetkisi ikinci maddede belirtilmiş vaziyette. Kısaca organizasyon şemasından hareketle bir takım genel bilgiler verip, Trafik İhtisas Dairesi'nin işleyişine geçmek istiyorum. Biz merkezi İstanbul da olan bir teşkilatız bir kurumuz. 9 bölgede grup başkanlığımız, 50 ilde de

şube müdürlüğümüz söz konusu. Bizim ihtisas kurulları, ihtisas daireleri ve şube müdürlüklerimiz ana hizmet birimlerimizi oluşturmakta. Hukuk müşavirliğimiz danışma ve denetim hizmetleri birimi olarak faaliyet göstermekte. Diğer başkanlık birimlerimizde yardımcı nitelikte bir hizmet grubunu oluşturmakta. Merkez teşkilatımız bünyesinde ihtisas kurulları, ihtisas dairesi önemli görevler üstlenmekte. İhtisas kurullarımız 1-2-3-4-5-6 rakamları ile ifade edilmekte 6 ihtisas kurulumuz var. İhtisas daireleri ise Morg, fizik, kimya, biyoloji, trafik ve gözlem ihtisas dairelerinden müteşekkil. Grup başkanlıklarımız bünyesinde de grup başkanlıklarımız bunlar resmi olarak kurulmakla beraber yıldızlı olanlar şube müdürlüğü şeklinde faaliyetlerine devam ediyorlar. Grup başkanlıkları bünyesinde en az iki ihtisas dairesi yani Morg ile kimya esas dairesi söz konusu. Çeşitli grup başkanlıkların da farklı ilave dairelerimizde var bunlardan bir tanesi trafikle ilgili olduğumuz için konumuz trafik ihtisas dairesi aynı zamanda Ankara'da da kurulu vaziyette. Yani hem İstanbul da hem Ankara'da trafik ihtisas dairemiz mevcut. İhtisas kurullarının kısaca görevlerine baktığımızda 1. İhtisas kurulu ölümle ilgili vakalara bakıyor. 2. İhtisas Kurulu eski müessir fiiller dediğimiz bugün dokunulmazlıklar suçlara bakıyor. 3. İhtisas Kurulu meslekte kazanma gücü kaybı, maluliyetler, cumhurbaşkanlığı affı, infaz tehiri gibi olaylara bakıyor. 4. İhtisas Kurulu ceza ehliyet, fiil ehliyeti, akıl sağlığı ile hususlara bakıyor. 5. İhtisas Kurulu, gıda, zehirlenmeler, ilaç ve uyuşturucu, uyutucu maddeler ile ilgili hususlara bakıyor. 6. İhtisas Kurulu ise cinsel istismar vakalarına bakan ihtisas kurulumuzdur. Her bir kurulda çeşitli farklı branş uzmanlıklarını ihtiva eden hekim kökenli uzmanlarımız söz konusudur. Bir konsültasyon ekibi olarak her bir arkadaşımız kendi uzmanlık alanı çerçevesinde o olayı değerlendirip neticelendiriyor. Belki otuza yakın farklı branşta hekim kökenli personelimiz burada görev yapmaktadır. Bunların bir kısmı ikinci görevli olarak 2547 sayılı kanun çerçevesinde üniversitelerden akademik kariyerli hocalarımız olmaktadır. Dün ve bugün sizlere sunum yapan iki değerli akademisyenimiz de trafik ihtisas dairesinde görevli iki değerli uzmanımızdır.

Değerli arkadaşlar ihtisas daireleri ile ilgili bölüme şöyle kısaca baktığımızda daha çok laboratuvar ortamları olarak nitelendirmek mümkün. Morgda ölüm nedeninin belirlenmesine ilişkin otopsi yapılmaktadır. Fizikte balistik inceleme ve ses görüntü analizi, bilişim

suçları adli belge inceleme birimleri söz konusudur. Kimyada gıda, uyuşturucu, uyutucu maddeler zehirlenmelerle ilgili laboratuvarlar söz konusu, toksikolojik zehirlenmelerle ilgili bilhassa. Biyolojide DNA analizleri genetik incelemeler kimliklendirme ile ilgili önemli görevler ifa edilmektedir. Gözlemle ilgili de ceza ehliyeti ceza mahkemeleri bakımından fiil ehliyeti hukuk mahkemeleri bakımından irdelenmekte. Trafik ihtisas dairesine biraz sonra geleceğim. Ondan önce bir iki konuya da açıklık getirmek istiyorum.

Bizim yapılanmamız 1982 tarihli kanunda Yargıtay'ın modellenmesi şekil alınmış. Yani o madde üzerinden gidilmiş. Bu çerçevede başkanlar kurulu şeklinde ihtisas kurulu başkanlarına ve kurul başkanına müteşekkil bir heyet var. Buraya istişari anlamda daire başkan ve yardımcıları da katılıyor ama oy kullanma hakları ihtisas kurulu ve başkandan müteşekkil 7 kişilik bir heyet ve burada aynen Yargıtay'da olduğu gibi iş yükü göz önünde bulundurulmak suretiyle birbirine benzer kurumlar veya daire işi yöneltme imkânı da söz konusu olabiliyor. Bir de genel kurulumuz var. İhtisas daireleri kurulları üzerinde bir de kendi hiyerarşik yapısı içerisinde bu bakımda birinci sırada hizmet birimimiz şube müdürlüklerimiz ondan sonra ihtisas dairelerimiz ondan sonra ihtisas kurullarımız ve bunların hepsinin üzerinde bu daireler ve kurullar bünyesinde bir çelişik rapor varsa veya dışarıdan bir bilirkişi raporu ile bizim raporumuz arasında bir çelişki varsa yine adli tıp genel kurulunun çalışma usul ve esaslarını belirleyen kanununun ilgili maddesi ve yönetmelikte belirtildiği üzere; bu çelişkinin giderilmesi talebi gerekçeli bir şekilde hangi konuda bir çelişki var hangi konu giderilmek isteniyor o da belirtilmek sureti ile genel kurulda nihai olarak neticelendirilmektedir. Tabi sonuçta bu mahkemelerimizin takdiri niteliğindeki bilirkişi raporlarının mahkemelerimizi bağlamayacağını da ayrıca kendi kanunumuzda belirtmiş vaziyetteyiz. Şimdi trafik ihtisas dairesine göz atacağız ama şu yapıda bütün merkez ve taşra teşkilatından yaklaşık olarak yarısı İstanbul'da yarısı diğer illerimizde olmak üzere 1300 personelimiz çalışmaktadır. Ve burada uzman biyologlar, uzman kimyagerler, uzman mühendisler, uzman fizikçiler, matematikçiler, astronomlar, hekimler, farklı branştaki hekimler, hukukçular ve diğer uzmanlarımızdan müteşekkil bir yapıdan oluşmaktadır. 7 birimden oluşuyor bahsettiğim gibi, ana birimler olarak. İhtisas kurullarını ve genel kurulu kısaca şekil üzerinden ifade ettim. Trafik ihtisas dairesine geldiğimizde, trafik ihtisas dairesinin görevi Adli Tıp Kurumu

Kanunu'nun 22'inci maddesinde zikir edilmiş durumda ve buna göre adli mercilerimizden trafik olayları ile ilgili gönderilen olaylara ilişkin muayene ve incelemeler yaparak sonucunu bir raporla teslim etmek ve mahalline göndermek görevi var. Böyle 6 şubemiz söz konusu ve trafik ihtisas dairesinin çalışma usulleri de belirlenmiş bir durumdadır. Sabah oturumunda Talat Hoca'mız kusur oranları kelimesi ile ilgili bir yorum yaptı. Sonuç itibariyle tabi bize gelen müzekkerelerde, bu müzekkere dilinde kusur oranları yerine kazanın oluş şekli ve ayrıntılı teknik raporun düzenlenip gönderilmesi şeklinde bir müzekkere dili söz konusu olursa biz de kendimizi o yapıya rahatlıkla uyarlayabilecek durumdayız. Burada özellikli bir nokta var, ki şunu zikir etmek lazım, özel ihtisas gerektiren durumlarda kurum dışından uzmanlar çağırılabilir ve bu uzmanlar bunlara ilişkin hükümlerimizde bir maddemiz de var ihtiyaç duyulan uzman, mesela tren kazaları ona ilişkin kendi bünyemizde bir uzman yoksa ilgili üniversitelerden uzmanlar çağırılarak beraberce o rapor tanzim edilebilmektedir.

Bir de genişletilmiş uzmanlar kurulu veya uzmanlar komisyonu diye nitelendirebileceğimiz bir yapı vardır. Biraz önce ihtisas daire ve ihtisas kurullarında bir çelişkili rapor varsa bu çelişkinin giderileceği mercii olarak adli tıp genel kurumunun varlığından bahsetmiştik. Ancak trafik ve fizik ihtisas dairelerimiz diğer dairelerimiz gibi değildir. Her bir diğer dairenin, morg, kimya biyoloji ve gözlem ihtisas dairelerinin ilgili ihtisas kurullarıyla bir irtibatı vardır. Mesela Kimya Dairesinin 5. Kurulla, Morg Dairesinin 1. Kurulla, Gözlem Dairesinin 4.üncü kurulla ve 6. Kurulla irtibatı vardır. Ancak Fizik ve Trafik İhtisas daireleri teknik daireler olduğu için bu dairelerin vermiş olduğu rapora ilişkin bir itiraz vaki olduğunda yine orda aynı mantalite içerisinde hüküm kurulmuş ve gerekçesi izah edilmek suretiyle itirazların en az 7 kişilik uzman heyeti tarafından tekrardan görülmesi ve mütalaanın karar raporunun ortaya konması hususu Yönetmelik hükmümüzde yer almıştır.

Şimdi, trafik ihtisas dairesine veya herhangi başka bir birimize dışarıdan dosya geldiğinde; nasıl bir süreç işliyor çok kısa bir şekilde arz edeceğim.

Posta, kargo veya kurye ile gelen yada canlı muayene gerektiren durumlarda kişinin kendisinin başvurmasıyla sakatlık oranlarının belirlenmesi için veya infaz tehiri ile ilgili durumlarda kişilerin canlı olarak muayenesi söz konusu olabiliyor. Evraklar, evrak kabule

geliyor veya UYAP'tan gönderilebiliyor. Gelen evrak havale memurlarınca evrak zimmete gidiyor, konusuna göre ilgili kurullarına, ilgili dairelerine ve dolayısı ile trafik ihtisas dairesine dağıtımı yapılıyor. Eğer bir eksiklik usule aykırılık söz konusu ise o zaman ya evrak kabulde geri gönderiliyor yada eğer bir müzekkereyi gerektirecek hususlar varsa eksiklikler bu şekilde gideriliyor.

Adli tıp kurumuna gelmiş olan, evrakın trafik ihtisas dairesine girmesi sonucunda ilgili uzmana incelemesi için dosya zimmetle teslim ediliyor. Sonra kurulun veya dairenin çalışan partneri ile beraber gündeme alınıp, üzerinde çalışılıp imza aşamasında getiriliyor. Sonra postayla mahalline gönderiliyor. Personel durumu bakımından trafik ihtisas dairelerine baktığımızda İstanbul'da toplam 35 Ankara'da ise toplam 24 personelimizin burada görev yaptığı görülmektedir. İstatistiki bilgiler yönünden ise 2009 ve 2013'e baktığımızda gelen evrakta düzenli bir artış görülmektedir. Trafik ihtisas dairesi ile ilgili kazaların detayına ilişkin TÜİK'e gönderilen çeşitli ceza ve hukuk dosyalarına ilişkin istatistiki bilgiler; Ankara'ya baktığımızda Ankara'da 5000'lerden 6300'lere yaklaştığını zaman içerisinde görüyoruz. Ve dolayısı ile hem İstanbul hem Ankara trafik ihtisas dairesinin yaklaşık olarak 17.000 civarında dosyayı neticelendirdiğini görüyoruz.

Biz hizmet içi eğitimlerimizde de kendi personelimize bilirkişilik görevinin önemini vurgulamaya ve bu çerçevede ne tür bir vazife ifa edildiğini hatırlatmaya çalışıyoruz. Bu çerçevede bilirkişi olarak hukuk felsefesi temelinde bunlara hep vurgu yapıldı. Bütüncül bakış açısını kaçırmamak gerekiyor. Çünkü bir olayın kendi bilirkişilik boyutumuz itibari ile hem morg ihtisas dairesini ilgilendirebilen, hem kimya, hem biyoloji, hem de trafik kısmını ilgilendiren boyutunu olabileceğini hatırdan çıkarmamak gerekiyor. Nasıl GSP ölüye bir otopsi işlemi yapılıyorsa, trafik kazasına maruz kalan taşıtlara da kendi bünyesi içerisinde teknik bir otopsinin, yani olay yeri incelemenin çok boyutlu ve teferruatlı bir şekilde ifa edilmesi gerekiyor. Bilirkişi raporları hukuken usul kanunları gereğince takdiri nitelikte olup, uygulamada adeta kolluk kuvveti olay yeri incelemeyi, savcılarımız soruşturmadan, hakimlerimiz kovuşturmadan, bilirkişilerimiz de bir bakıma sonuçtan sorumlu gibi bir hal almaktadır. Bu konuda hakikat ve adaletin tecellisine hep birlikte hizmet edebilme arayışında olduğumuzu ve bu sebeple de olayın temelinde olay yeri incelemenin ve kaza zabıt tutanağının kaza

zaptının olay yerinde çok detaylı teferruatlı bir şekilde incelenmesi gerektiğinin özellikle altını çizmek istiyoruz. Bu görevi ifa ederken de tam bir bağımsızlık ve tarafsızlık ilkesi içerisinde bu görevi ifa etmeye çalıştığımızı zira adil yargılanma hakkı çerçevesinde de bu bilirkişi raporlarının zamanında adli mekanizmaya teslimiyle özellikle anayasanın 36. ve Avrupa insan hakları sözleşmesinin 6. maddesinde zikir edilen makul sürelerle ilişkin hususların mutlaka göz önünde bulundurulması gerektiğini kendi bünyemizdeki arkadaşlarımıza hatırlatıyoruz ve empati yapmamız gerektiğini, hep başkaları adına dosya hazırlarken bir gün kendi yakınımız veya kendimiz için dosya düzenlenmesi durumunda hangi titizliğin gösterilmesi gerektiği kanaatinde isek, bizim de başkalarının dosyalarını hazırlarken bir bilirkişi olarak o titizlik içerisinde dosyaları incelememiz ve gözden bir şey kaçırılmaması gerektiğinin bilirkişinin önemini vurgularken ifade ediyoruz. Son olarak şunu da arz etmek isterim ki üç husus üzerinde duruldu bugüne kadar yapılan konuşmalarda, olay yeri inceleme ve kaza tespit tutanağının çok ayrıntılı bir şekilde ortaya konması belki bunun için komisyon oluşturulabilir diye bir öneride bulunmak istiyorum ayrıca. Kolluk kuvveti bilirkişi ve adli mercilerimizin temsilcilerine müteşekkil Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu üyemiz öğleden önceki oturumda bir konuya temas etmişti, hatta karayolları genel müdürlüğü ve yerel yönetimlerin de temsilcilerinin de bulunduğu bir komisyonda kaza tespit tutanağına ilişkin yol durumdan diğer bütün unsurlara kadar hangi olayların bu raporlarda yer alması zira böyle bir istatistikî bilgi paylaşımının da her zaman aynı yerde kaza olması durumunda bir devlet otoritesiyle bir müdahale yapıldığında gereksiz kazaların önlenmesini de etkileyebilecek onun bir bakıma koruyucu hukuk anlayışı içerisinde tedavi edici hekimlik koruyucu hekimlik anlayışı nasıl söz konusu ise koruyucu hukuk anlayışı içerisinde de olay vuku bulmadan hangi tedbirler alınabilir idari anlamda onun da neticelerine yardımcı dokunabilecek bir çalışma komisyonu oluşturulabilir diye teklif ediyorum.

Ayrıca bilirkişi kendi uzmanlık alanı içerisinde bilimsel ve teknik değerlendirmede bulunan kişidir malum. Bu çerçevede hepimizin ortak vurgusu bu idi. Müzekkere ve raporlama dilini gözden geçirmemiz gerekebilir, o tabii ki tamamen adli mercilerimizin takdirinde olan bir husustur. Burada rahmetli Erkan Yolaç vardı hatırlarsınız, o iki kelimeyi kullanmayacaksınız derdi Evet, Hayır yani

benim bu konuşmadan çıkardığım sonuç şu ki Alman meslektaşlarımız ve uzmanlarımızdan aldığımız sonuç şu ki bunun tarifinin yapılması lazım. Tarifi güzel yaptığımızda ismini söylemesek de şudur diyebiliriz. Burada kusur kelimesinin kullanılıp kullanılmaması meselesine düğümliyoruz gibi geliyor bana müzekkerede adli mercilerimiz kusur kelimesi yerine trafik olayının kazasının teknik açıdan nasıl vuku bulduğu ile ilgili ayrıntılı bir teknik rapor yazılması ibaresini kullandığında, aslında baktığımızda sayın heyet mahkemesi başkanımız da o hususu anlatmıştı. Savcılıktan mahkeme safahatına kadar birebir örtüşen bir durum söz konusudur aslında. Hukuki mevzuat yönünden ve bilirkişi uygulamaları yönünden bakıldığında birebir örtüşme var ve Alman uzmanlarımız da metodolojimiz farklı ama sonuçlarımız aynı şekilde ifade etmişti. Bu çerçevede aslında bir şeyi de hatırlatmak istiyorum. Yine kaza nasıl oldu, hız durumu ne idi ve önlenbilir miydi? uzmanımız bu üç aşamayı göz önünde bulundurmamak sureti ile raporunu hazırladığından bahsetti. Aslında bakarsak temeline bakarsak “bu sonunda önlenbilir miydi”yi irdelemek demek aslında kusuru araştırmak demektir. Yani o olmasaydı kaza olmazdı o zaman öngörülebilirlik açısından bir değerlendirmeyi ifade ediyor. Yani kusur var mıydı yok muydu sorusunun cevabını araştırmak demek ama orada bu iki kelimeyi kullanmayacaksınız diyordu ya farklı bir şekilde bu durumun ifade edilmesi lazım.

Son olarak değerli arkadaşlar, şu hususu arz edip, huzurlarınızdan ayrılmak istiyorum. Orda usul ve üslup meselesi ile ilgili bir krala bir at hediye etmişler. Atı çok sevmiş çok beğenmiş, haraya seyisleri çağırıp, vermiş. Bu arada demiş ki bunun ölümünü kim bana haber getirirse ben de onun ölüm fermanını imzalarım. Onun öldüğünü bana kimse söylemesin demiş. Bir süre sonra at hastalanmış veterineri çağırılmışlar ve at ölmüş. Ama bunu nasıl krala ifade edecekler. O zaman baş seyisi çağırılmışlar ve durumu izah etmişler. Baş seyis kralın huzuruna çıkmış ve demiş ki biz veterineri çağırdık, gerekli tedaviyi yaptık, lakin ağır hastalandığı için ve en sonunda demiş ki at solumayı unuttu. Böyle deyince desene yahu bizim at ölmüş demiş kral. Kralım ben söylemedim siz söylediniz demek suretiyle o fermandan bu şekilde kurtulmuş.

Burada yeni bir raporlama diliyle hep beraber ortak akılla bu meselenin de çözüme kavuşacağı kanaatiyle ve en son slaytımız olarak ta Adli Tıp Kurumu laboratuvarları hakikaten EMFSI Avrupa

Adli bilimler ağı enstitüsünün bir üyesi olarak birçok metodu akredite olmuş önemli bir kurumdur adli tıp kurumu, hakikaten 150 yılı aşkın bir süredir önemli bir fonksiyon icra ediyor. Biz inşallah bir dahaki toplantılarımızda adli tıp kurumunun trafik ihtisas dairesi raporlarının da nasıl akredite olabileceğine ilişkin bir konsensüse varmak ümidi ile hepimize çok teşekkür ediyorum, çok sağ olun.

OTURUM BAŞKANI:

Şimdi gelinen aşamaya ilişkin değerlendirmelerde bulunmak üzere hakimler ve savcılar yüksek kurulu 1. dairesi üyemiz İsmail Aydın Bey'i kürsüye arz ediyorum.

İsmail AYDIN, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu 1. Dairesi Üyesi:

- Sayın Yargıtay 2. başkanım, Sayın Müsteşarım, Yargıtay'ımızın sayın üyeleri, Almanya'dan gelen saygıdeğer misafirlerimiz ve kıymetli katılımcılar hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle Avrupa Konseyi bünyesinde gerçekten böyle bir toplantının düzenlenmesine katkısı bulunan başta IRZ Vakfı olmak üzere Adalet Bakanlığı ve bu alanda Hukuk İşleri Genel Müdürlüğüne ve HSYK'ya teşekkür ediyorum.

Malum dünyada bütün devletlerin temel amacı, kendi vatandaşlarını mutlu etmektir. Bu amaçla da değişik alanlarda işbirliği bildiğimiz tarihten bu yana devam etmektedir. İşbirlikleri genel anlamda ekonomik nedenlere dayanmakta idi. Çünkü mutluluğun temel formülünü ekonomi ve para olarak algıladığımız için bizim bildiğimiz anlamda dünyadaki genel işbirlikleri ekonomi ticaret ithalat ihracat vb. olmakta idi. Fakat son dönemde özellikle Avrupa insan hakları mahkemesinin yargı yetkisinin tanınması Türkiye'nin yönünü Avrupa birliğine yöneltmesinden sonra hukuk anlamında da çok ciddi işbirliği ve bu şekilde toplantılar cereyan etmeye başladı. Aslında gördük ki bütün toplumların ve bu anlamda tabi özellikle de hukukçuların temel amacı adalet, adaletin gerçekleştirilmesi hak ve hukukun temini. Bunu gördükten sonra tabi bunu birinci anlamda gerçekleştiren organlar mahkemeler malum yazı işleri müdürlüğü, kalem teşkilatı vb. şekilde bu adaletin gerçekleştirilmesine katkı

sağlamaya çalışmaktadır. Fakat tavsiyelerimde; gerekir ki kim sadece yazı işleri müdürü hâkimlerle savcılarla bu işin çözümünü mümkün değil özellikle teknik bilgi gerektiren konularla ilgili olarak bilirkişilerin burada oynadığı rolü inkâr etme şansımız yok. Fakat bizler maalesef şöyle bir yanılgıya da sahip olduğumuzu bu tür düzenlene toplantılar sonrasında görmekteyiz. Kendi yerleşik uygulamalarımızın tek doğru olduğu gibi bir fikre sahibiz bu tür toplantılarla birlikte ben bunun görülmesi adına çok faydalı olduğunu düşünüyorum.

Türkiye’de malum bu toplantılar bilirkişilik vesilesi ile değişik toplantılara da katıldık. Gördük ki bir kişiye haklı veya haksız olduğunu söyleme görevi hâkime ait, ya da kusurlu ya da kusursuz, senin bu yaptığın iş hatalı ya da hatasız doğru ya da yanlış olduğunu söyleme görevi hakime ait. Fakat Türkiye’de yerleşik uygulamalar neydi bugüne kadar kusurlu ya da kusursuz olduğunu söyleme hakkının bilirkişide olduğu gibi bir algıya sahiptik. Ben gerçekten Almanya’daki uygulamanın doğru olduğunu düşünüyorum. Olay yeri, kaza oluş şekli ile ilgili ya da başka anlamda bize maddi delille itham sunmasından sonra burada artık hangi kural ihlal edilmiştir, hangi kural ihlal edilmemiştir, kim ne kadar kusurludur, hatalıdır bunun gerçek anlamda takdirinin hakime ait olması gerektiğini düşünüyorum. Ben hakimin görevinin tarafların dava ve cevap dilekçelerinde ve delillerinde sunmuş oldukları şekilde ihtilafın çözümünü olduğunu düşünüyorum. Bu ihtilafın çözümü ile ilgili olarak gerçekten hâkimin normal hayat bilgisi ile çözebileceği konularda da bilirkişiye gitmesinin doğru olmayacağını düşünüyorum. Yani bunu söylerken de öbürü kesin yanlış gibi bir şey peşinde de değilim yanlış anlaşılmasın. Yargıtay’ımızla ilk derece arasında yaşan temel çelişki şu; işte bir hesapla ilgili diyelim ki faize itiraz ediyor bir kişi, hâkim malum faizle ilgili yasal faiz ya da avans faizi hangisi uygulanması gerektiği noktasında faizi tespit etmek zorunda olan yine HMK hükümlerine göre hangi yasanın uygulanması gerektiği ile ilgili karar hâkime aittir. Oranı belirledik, temerrüt konusu yine hâkime ait bir konudur. İşte bu borç muaccel midir, temerrütte uğramış mıdır, istenebilir, istenemez. Bu yine hakime ait bir konu. Ve eğer temerrüt gerçekleşmişse temerrüt tarihi ile dava tarihi veya takip tarihi arasındaki faiz hesaplanacak. Ben burada şunu düşünüyorum naçizane. Bizim görevimiz iddia ve savunmalar doğrultusunda uyuşmazlığın ihtilafın en kısa ve en ucuz bir şekilde çözümünden yanayım. Burada hesabı yaptıktan sonra hakimin kararını vermesi

gerekir, fakat Yargıtay'ımız kendince haklıdır. Bunu yargıyı eleştiri anlamında söylemiyorum kesinlikle. Sonuçta düşünce platformu olduğunu düşünüyorum. Israrla diyor ki burada bir rapor almanız gereklidir. Taraflara tebliğ edeceksiniz ve ondan sonra diyeceklerini soracaksınız. Diyelim ki ben bir rapor aldım, taraflar itiraz etti, ben sonuçta kendi bildiğim hesaplattığım gibi karar verdim. Sonuç itibari ile tarafların diyeceklerinin, en doğru ve adil kararın verilmesinde fazla bir etkisi olmayacaksa; ısrarla hem maliyeti artırmanın hem de zamanı uzatmanın ne mantığı var?

Türkiye'de hukuk ve adalet özellikle toplumların ama daha özelde de hukukçuların yitik malıdır diye düşünüyorum. belki de buradan elde edilen sonuçlarla ilgili mutlaka Alman misafirlerimiz de kendi ülkelerinde yapılması gereken kendi eksikleri varsa bunları da not ettiklerine inanıyorum. Az önce de belirttiğim gibi. Bu bağlamda biraz önce de dediğim gibi toplantıyı düzenleyen tüm kurum ve kuruluşlara teşekkür ediyorum. Normal şartlarda belki bir konsorsiyum yapacaktık fakat ani gelen bir telefonla bugün akşam saatlerinde değerlendirme toplantısı yapalım düşüncesi vardı fakat uçağın erken olması sebebiyle araya böyle bir konsorsiyum yapmak zorunda kaldık. Bütün sunum yapacak arkadaşlardan da bununla ilgili özür diliyorum. Katkısı olan bütün katılımcılara da teşekkür ediyorum.

Saygılarımı sunuyorum.

DİNLEYİCİ:

Adli tıp kurumunun akreditasyonundan dolayı geldiği noktayı sevinçle karşılıyoruz. Daha önce söylediğim bir şeyi Arif Bey'e de söylemiştim. Çok sıcak baktı adli tıp kurumunun neler yaptığı ve yapabileceği konularında biz çok haberdar değiliz. Bu soruşturmalarda bazen öyle bir noktaya geliyoruz ki Adli Tıp Kurumumuzun yaptığı bir işlem o soruşturmanın anahtar noktası olabiliyor. Bununla ilgili önerim şu el kitapçığı veya farklı bir şekilde bize kendinizi tanıtmınızı isteriz. Bir kitapçıkla yaptıklarınızı anlatıp, yaptıklarımızla ilgili dikkat edilmesi gerekenlerle ilgili bilgilendirme yaptığınız bir kitapçık hakim ve savcılarımızın elinin altında olacak şekilde bize gönderirseniz mevcut imkânları da kullanmış oluruz. Bir teklif tabi.

DİNLEYİCİ:

Efendim teklifiniz için çok teşekkür ediyoruz. Hakikaten kendimizi iyi anlatmamız gerekiyor. Aslında kendi internet sitemizde bunlara ilişkin çeşitli bilgiler var. Uygulama yönetmeliğimizde bir materyalin hangi usul ve esaslar çerçevesinde gönderilmesi gerektiği ayrıntılı bir şekilde yazılı bulunmaktadır. Ama internet adresimizde de farklı alanlarda detay bilgiler var. Ancak bunu daha sıkı irtibata geçmek suretiyle inşallah teklifinizi değerlendirelim ve bütün teşkilatımıza da bunu inşallah duyuralım. Bu çerçevede de bunu da kısa bir şekilde hatırlatmak istiyorum. Geçtiğimiz aylarda Talat Hocamız Samsun'a iştirak etmişlerdi. Orada trafik ihtisas dairesiyle ilgili bir toplantıda bulundular. Ondan önce yine Samsun'da bir bölge toplantısı gerçekleştirilmişti. Orada adli tıp mevzularına ilişkin hakim ve savcılarımıza gelişmelerle ilgili, güncel olaylarla ilgili karşılıklı görüş alışverişinde bulunmak üzere bölge toplantıları yapılmıştı. Ona inşallah devam edeceğiz. Bu çerçevede Urfa'yı da değerlendirebiliriz. Bu çerçevede hep beraber daha yakın diyalog içerisinde olmakta fayda vardır. Ben çok teşekkür ediyorum. Çok sağ olun. Hepinize hürmetler sunarım.

2.GÜN, II.OTURUM(DEVAM)

Sunucu:

İkinci gün, ikinci oturumda; bilirkişiler seçimi atamaları, niteliklerin belirlenmesi, raporların hazırlanması bilirkişilerin eğitilmesi konuları işlenecektir.

Oturumu yönetmek üzere Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Görevlimiz Caner Yenidünya'yı oturum başkanı olarak arz ederim.

Aynı zamanda bu oturumda konuşmacı olacak: Antalya Barosu Başkanı Av. Alper Tunga Bacanlı ve Antalya Makine Mühendisleri Odasından makine mühendisi Mehmet Tükenmez'i arz ediyorum.

OTURUM BAŞKANI, Caner YENİDÜNYA:

Oturumun gidiőati itibari ile bütünlüğü bozmamak adına ben bir hocalık hakkımı kullanarak küçük bir program düzeltmesi yapmak istiyorum. İlk olarak çünkü Alman trafik bilirkişisi arkadaşımız da Dekra adına bir konuşma yapacaklar. Türkiye'den trafik bilirkişisi ile Alman trafik bilirkişisinin arka arkaya konuşmasını ve uygulamaya yönelik bilirkişisi kurumu ile ilgili avukat bakış açısı yönünden de Sayın Baro Başkanımızın konuşmasının daha önceden olmasını daha faydalı görüyorum. Bu yüzden de sözü Antalya Barosu Başkanı Alper Tunga Bacanlı'ya bırakıyorum. Buyurun:

Alper Tunga BACANLI, Avukat-Antalya Barosu:

Hocam teşekkür ediyorum. Öncelikle şahsım ve Antalya Barosu adına bütün misafirlerimize Antalya'ya hoş geldiniz diyoruz.

Konu bilirkişilik olunca avukatların gözünden ne paylaşabilirim diye düşündüm gelmeden önce. Muhakkak surette bu işin uzmanları yani dün ve bugün dinlediğiniz şahıslar işin teknik yönleri ile ilgili çok değerli bilgiler paylaşmışlardır. Zaten o konuda bizim bir görüş sarf etmemizin de doğru olmadığı kanaatindeyim. Bilirkişilik, tabi bu oturum bu çalıştay trafik kazalarıyla sınırlı tutulmuş. Biz Türkiye'deki genel bilirkişilik sıkıntıları nedir belki daha geniş bir çalışma düzeninde bunlar da konuşulabilir ama geldiğimiz noktada hâkim ve savcı arkadaşlarımızın bir yerde yardımcı durumuna geldiler. Yani sadece teknik konularda bilgisine başvurulacak arkadaşlarımız tabi bunun sebebi adliyelerdeki çok yoğun iş yükünden kaynaklanıyor. Şimdi davayı açıyorsunuz. Cevap veriliyor, hâkim delilleri topluyor dosya bilirkişiyeye, bilirkişiden rapor alınıyor. O vakte kadar birçok hâkim arkadaşımız gerçekten alıcı gözle yani incelememi demiyorum ama alıcı gözle incelememiş oluyor. Zaten vakti de yok inceleme yapmaya, o bilirkişisi raporu ile o dosyanın bir anlamda özeti ortaya konulmuş oluyor. Bilirkişisi raporuna baktığınız zaman bütün dosyaya hâkim oluyorsunuz, o dakika. Tarafların savunma itiraz hakları var, itirazları inceliyorsunuz. İtirazlarda da o dosya kapsamına uygun olmayan hususlar tespit ediyorsunuz ve dosya karar aşamasına geliyor. Özellikle Ticaret Mahkemelerinde benim gözlemlediğim husus budur. Tabi bu sistemde biz avukatlar olarak çok rahatsız mıyız? Mesela davayı kazanıp kaybedebileceğinizi görüyorsunuz raporlarda bu iyi bir şey öngörülebilir bir şey, eğer davayı

kaybedecekseniz müvekkilinizi psikolojik olarak bu iş kötüye gidiyor anlamında hazırlama imkânı da buluyorsunuz. Böyle bize bir öngörü kazandırıyor. Evet, bu ideal sistem değil ama Türkiye'deki gerçek bu, bu yüzden biz mevcut yazıdaki düzenlenenin aksine bilirkişi kurullarında hukukçu bilirkişisi olmasını istiyoruz. Yani ben meslek hayatımda kaç kere tarif etmişimdir. Efendim kurul oluşturunuz bir de hukukçu bilirkişi olsun. Neden bilirkişi arkadaşlar işin hukuki kısmını bilmiyorlar hukuk eğitimi almamışlar, mahkemenin ne istediğini, ne aradığını hukukçu bilirkişi bilir diye heyete özellikle bir hukukçunun olmasını istiyoruz.

Şimdi trafik kazaları ben bilirkişi arkadaşlarla da görüştüm. Belki konuşulmuştur ama bir iki not aldım, onları paylaşayım. Mesela bu tarafların tuttuğu tutanakların yetersiz olduğunu söylüyorlar, bu zannediyorum yaralanma olmayan kazalarda. Bir bilgi paylaşmak istiyorum ben de uzun yıllar sonra öğrendim. Ölümlü ve yaralamalı kazalarda muhakkak surette görüntü kaydı alıyormuş polis, yani resim çekiyormuş vs., fakat mesela Antalya'da bunlar bir yerde bilgisayar ortamında dijital ortamda muhafaza ediyorlar, istenirse talep edilirse gönderiliyor. Böyle bir enteresanlık var. Yani bu bilgiye sahip olmayan bir kişi yani avukatlar belki çoğu bilebilir ama bir vatandaş belki hakkını hukukunu savunurken böyle bir delilden yoksun kalacak. Özellikle Antalya ölçeğinde diğer yerlerde de varsa bilemiyorum. Bu uygulamanın ortadan kaldırılması lazım. Polis tutanağı tutuyorsa ve görüntü alıyorsa muhakkak surette bunu bir şekilde ilgili evrakına ekleyip, ilgili makam istemeden beklemeden göndermelidir. Adli Tıp Kurumu çok değerli Başkan Yardımcısı güzel bilgiler verdi. O konuşurken benim aklıma geldi, bazen şöyle raporlar geliyor. Şu kırmızı ışıkta geçmişse o kusurludur, öteki geçmişse o kusurludur. Yani bu zaten ortada olan bir şeydir yani bunda adli tıbbın böyle bir görüş bildirmesi bence doğru değildir. Şu olabilir dosyadaki mevcut bulgulara göre takdir mahkemeye ait olmakla birlikte şunun geçmiş olması muhtemeldir gibi yani haddim olmayarak böyle bir eleştiri getirmek istiyorum. Çünkü öteki türlü zaman kaybı oluyor. Yani böyle seçenekli rapor gelecekse o dosyanın hiç adli tıba gitmemesi icap ediyor. Öyle rapor geldiği zaman orda hakim arkadaşlarımız takdir ediyorlar nihayetinde.

Bir de şöyle düşünüyorum avukat gözüyle. Bir hadise bir trafik kazası olduğu zaman biz de iyi kötü tecrübeliyiz bu işlerde. yani bunun bir skalası olmalı. Biz öngörebilmeliyiz, işte sen asli

kusurlusun, sen tali kusurlusun gibi. Mesela çok konuşuluyor benim de aklıma takılıyor. Kusur oranları hep 50-50, 75-25. niye 71-29 değil mesela, 80-20 değil, 95-5 değil, şimdi canım ne önemi var ceza yargılamasında bu belki çok yok, aslidir talidir teşdiden ceza verirsiniz veya tali kusurludur vermezsiniz veya ama tazminat hukukunda direk olarak maddi zarar hesabında bu oranlar ortaya çıktığı için belki 95-5 olarak nitelendirilebilecek bir şeyde vatandaş %100'e yakın bir tazminata hak kazanacak. Ama orda dediğim gibi 75-25 gibi bir rakam belirtiliyor. Bu belirtilmeli midir? Eğer yanlış bilmiyorsam Almanya'da bilirkişilerden kusur oranı sorulmuyor. O zaman da tartışmıştık kendileriyle bu konuyu. Hakim sadece konuları soruyor ve kusuru onlar kendileri belirliyorlar bir şekilde. Yani bu olabilir kim hatalı sollamış, hava yol durumu ne yanı sıra Türkiye'deki çok eksiklerimizden bir tanesi polis arkadaşlarımızın bilirkişilik yapması. Şimdi adam polis yani görevi yasalarca düzenlenmiş, Bakış açısı, aldığı misyon, eğitim yani bir düşünün adaleti etkileyecek bir yetki veriyorsunuz. O uygulamadan makul surette vazgeçmemiz lazım. Yani polis bilirkişi meselesinden. Yine iktidarımız sağ olsun duble yollarla ülkeyi donattılar fakat hatırlayın geçmiş yıllarda bu kadar güzel yollarımız yoktu. Ben aşağı yukarı 20 yıllık avukatım. Çok kötü yollardaki kazalarda hiç karayollarına mesela bir kusur addedildiği olmadı. Viraj tekniğine uygun yapılmamış. Mesela hiç dikkatinizi çekti mi bilmiyorum. Hiç bu kaza raporlarında karayolunun yolun kusuruna değinilmez. Çünkü niye orda o tutanağı tutan adam jandarma polis. Devlet şimdi kendini ileride tazminatla karşı karşıya bırakacak bir uygulamayı yapmıyor. Yapmadığı zaman ne oluyor, o işin tarafları hak kaybına uğruyorlar. Özellikle yol meselesinin de kusur oranını etkileyen bir argüman olarak raporlarda muhakkak bir surette belirtilmesi gerekiyor.

Tabi mahkemelerimizin dikkat etmesi gereken konu bunu da meslek odaları ile paylaşımda bulunulmuştu onlar söylemişlerdi. Bilirkişi istenirken talebin çok ayrıntılı gelmesinin birtakım faydaları varmış. Mesela bir diş hekiminden rapor almanız icap ediyor ama onun çok alt bölümleri var uzmanlık alanları var. Özellikle mahkemelerden bilirkişi talepleri konusunda da yapacağı işin etraflıca anlatılarak işte biraz önce üstadımız bahsetti, müzekkere dili belki de. O eğer yapılacak iş çok ayrıntılı bize bildirilirse biz de konunun uzmanını yani iş sürüncemede kalmadan uzman görevlendiririz diyorlar. Ben birçok not aldım ama çok başımızı ağrıtmayacağım.

Teknik konuları arkadaşlar izah edecektir. Beni dinlediğiniz için çok teşekkür ediyorum. Katılımcılara da sevgi ve saygılarımı sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI:

Sayın Bacanlı'ya çok teşekkür ediyoruz. Şimdi bilirkişi uygulamaları yönünden Sayın Mehmet Tükenmez Beyefendi'ye sözü veriyorum. Buyurun Mehmet Bey..

Mehmet TÜKENMEZ, Makine Mühendisi(Bilirkişi) :

Geleceğimizin hukuksal teminatı olan sayın hâkimlerimiz, savcılarımızı ve Almanya'dan gelen ve Antalya'dan gelen katılımcıları saygı ile selamlıyorum. Teşekkür ediyorum.

Trafik kazaları ile ilgili olayları tartışmaları böyle iki üç güne sığdırmak siz de takdir edersiniz ki mümkün değil.

Ama benim konum kapsamında rapor hazırlanması, bilirkişilerde aranan nitelik ve özellikler ve seçimlerindeki kıstasların neler olacağı konusunu bu kısa süre içerisinde sığdırmaya çalışacağım.

Örnek raporları incelersek biz genelde gerek dosya üzerinde gerekse keşif mahalline gittiğimizde özellikle olayın oluşunu nazarı itibarı alarak kendimiz krokilerimizi hazırlıyoruz. Dosyadaki tanık beyanları o alanda keşfe gittiğimiz savcı ve hakimlerimizin de dosyadaki ara kararlarında bizden istenen hususları baz alarak kendimiz gerekirse mahalline giderek kroki hazırlayıp ona göre irdelememizi yapıyoruz. Yaptıktan sonra bu irdelemeler doğrultusunda bir kanaat bilirkişi değerlendirmesi ve yorumunu hazırlayıp, sürekli demin dediğiniz o kusur oranını maalesef saptama durumunda kalıyoruz. Ama artık bundan sonra sadece irdelemelerde olayın teknik oluşumu çarpma noktasına yakın 100 m-200 m gibi merkez alanında çarpma noktasını merkez kabul edip, o çevresi alan içerisindeki varsa işaretleme eksiklikleri, yoldaki yol kusurlarını belirleyerek yorumumuzu yapacağız.

Ceza davalarında keşif mahalline gittiğimizde keşif mahallindeki olay mahallinin bir üst projesini hazırlayıp, gerekirse uydu görüntüsünü ilave ederek, mahallindeki verileri belirleyerek, fotoğrafları belirleyerek buna göre krokimizi hazırlayıp, yine keşifteki

edindiğimiz bilgilerle dosyanın içerisindeki veriler doğrultusunda kanaatimizi mahkemeye arz ediyoruz.

Kısa kısa geçiyorum. Kusura bakmayın, değişik mahkemelerde alınmış kaza örnekleri çizilmiş krokiler yoldaki o anda kavşak mahallinde bulunan yatay çizgi işaretlemeleri ve düşey işaretlemeler diye tabir ettiğimiz levhaları da işaretleyerek araçların kusurlu davranışlarının olup, olmadığı hususunu irdeleyip, bilgileri değerlendirerek mahkememize arz ediyoruz.

Cumhuriyet savcılığımızdan bazen dosyalar intikal ediyor, mahkeme aşamasına intikal etmeden. Şimdi burada özellikle meskûn mahallerde yayaların yoğun olduğu ve özellikle okul civarlarında son zamanlarda TSE standartlarına uygun olmayan kasisler ve yine bu kasislerin olduğu noktalarda yapılması gereken işaretlemelerin dışında farklı işaretlemeler var. Örneğin TSE bu kasislerin olduğu yerlerde 20 km/saat hızla gidilmesi gereken yerde 40km/saatlik bir hız belirlenmiş. Oysaki bu kasisin TSE'deki kot yüksekliği normalde 8-10 cm olması gerekirken bizim ölçümlerimizde 13-14 cm gibi bir yüksekliklerde yapıldığı belirleniyor. Bunu yapan yolun, sahibi konumundaki kurumun da yargıda değerlendirmesi gerekeceği kanısındayım. İlk müdahaleyi yapan arkadaşlarımız emniyet teşkilatımız haklı olarak oradaki mevcut verilere göre yorumlarını yapıyorlar.

Trafik kazalarından doğan ceza ve hukuk davalarında bilirkişilerin seçimi, atamaları, niteliklerinin belirlenmesi ve bilirkişi raporlarının hazırlanması;

Kendi saptadığımız kadarıyla bilgi vermeye çalışacağım. Trafik kazalarının türüne göre maddi trafik kazaları olsun, ölümlü trafik kazaları olsun sonuçta kusur derecelendirmelerinde birçok problemler ortaya çıkmaktadır.

Diğer taraftan hukuk arayan vatandaşların ise yıllarca devam eden davalarda yanlış bilirkişi raporundaki derecelendirme sebebiyle mahkemelere duyulan güven olgusuna zarar vermektedir.

Yargılama sadece hukuki vasıflandırma ve yarım hukuki bilginin kullanıldığı bir faaliyeti kapsamaz. Hayat ilişkilerin ve uyuşmazlıkların çeşitli olması sonucu hakim ve savcılarımız çözmek

zorunda olduğu uyuşmazlıkta hukuki bilgi dışında kalan teknik ve özel bilgiye ihtiyaç duyabilir. Bu durumda hakimin bu konuda uzman kişinin görüşünü muhakkak tabii ki söz konusu olacaktır.

Bilirkişi, hakimde eksik olan bilgiyi veren ve bu tecrübeyi prensiplerine dayanarak sabit olan bir olaydan sonuçlar çıkaran, kendi özel bilgisine dayanarak uyuşmazlık konusu olayları tespit eden kişidir.

Bir binanın durumunu tespit etmek, bir resmin gerçek olup olmadığını belirlemek, bir olaydan kendi özel bilgisine ve tecrübe kurallarına dayanarak sonuç çıkarmak, bir ayağın kısalımış olup olmadığı, kan grubunun tespiti, olayların tespiti örnek olarak verilebilir.

Trafik kazalarından doğan ceza ve hukuk davalarındaki bilirkişi seçimlerimize değinilmek istendiğinde, özellikle ceza davalarında trafik polisi memurları bilirkişi olarak dinlenmektedir. Oysaki alınan kişiler trafik polisi olma dışında konusu ile ilgili özel bir eğitimle uzmanlıklarının bulunup bulunmadığı hususları dikkate alınmamaktadır. Bu nedenle trafik konusunda eğitilmiş trafik mühendisliği ile ilgili konularda donanımlı olan kişilerin aynı zamanda makine mühendisliği konularda donanımlı kişiler arasından seçilmelidir.

Türkiye’de yerleşik düzende trafik kazalarında mutlaka bilirkişiye başvurulmaktadır. Tayin edilen bilirkişiler özellikle trafik polisleri, karayollarında görevli trafik mühendisleri ve trafikte çalışan makine mühendisleri, Adli Tıp Trafik İhtisas dairesi elemanlarımız, hocalarımız, inşaat mühendisleri, üniversitede öğretim elemanları, makine ve inşaat mühendisleri, İstanbul teknik üniversite, karayolları trafik öğretim elemanları trafik kazalarında kusur ve hasar yönünden bilirkişi olarak görev alabilmektedirler.

Meslek gruplarına bakıldığında bazı mahkemelerde makine mühendisi, bazı mahkemelerde ise inşaat mühendisleri trafik kazaları konusunda uzman bilirkişi olarak bilirkişilik yapabilmektedir. Bilindiği gibi uzmanlık alanları tüm meslekler için vazgeçilmez bir konudur. Bir kişinin uzman olabilmesi için o alanda eserleriyle tanınmış, o alanda bir fiil çalışmış olması gerekmektedir.

Bilirkişi yapacağı alanda en az 3 yıllık mesleki deneyime sahip olması maddesi değerlendirilirken daha hassas incelenmesi, trafik eğitimi ve uygulamasında bulunmayan makine mühendisinin trafik kazalarına kusur bilirkişi olarak görevlendirilmesinin yanlışlıklara sebebiyet vereceği kanaatindeyim.

Bilirkişi bir noktada hakim ve savcının yardımcısıdır. Yardımcı olarak kalmalıdır hiçbir zaman hâkimin yerine geçerek hüküm veren kişi haline de gelmemelidir. Adalet işleyişi içerisinde bir yeri vardır. Görevi vardır, bu görev hâkimde eksik olan teknik bilgiyi gidermektir. O nedenle hâkimin yardımcısıdır. Bilirkişi incelenmesi gerçekleştirilebilmek için bazı hususların önceden soruşturulması ve tespiti ile bazı kayıt ve belgelerin getirilmesine ihtiyaç duyuyorsa bunun sağlanması için hemen kendisini görevlendiren mahkemeye bilgi vermeli ve talepte bulunmalıdır.

Bilirkişi genelde raporu tam olmalıdır, kısa olmalıdır, açık ve doğru olmalıdır. Uygun bir dille kaleme alınmış olmalı, raporunda hukuku değerlendirmelerde bulunmamalıdır.

Sizlere çok kısa etik olan bilirkişilerin yükümlülüğünden hemen kısa başlıklar halinde söz etmek gerekirse;

İlk olarak bilirkişinin bilimsel verilere dayalı olarak doğru beyan etme yükümlülüğü vardır. İkinci olarak bilirkişinin tarafsız davranma yükümlülüğü vardır. Objektif ve gerçeğe uygun bir şekilde görevini ifa etme yükümlülüğü vardır. Bunun dışında bilirkişi hâkimin bilgisi olmadan taraflarla görüşmemeli veya bu tür girişimlerde bulunmamalıdır. Bilirkişinin taraflara eşit mesafede olması da son derece önemlidir. Öte yandan bilirkişi görevini yaparken duygularından arınarak yapmalı yani acıma duygusu, nefret yahut kıskançlık kin ve öfke dayanışma vs. gibi duygularla bu işi yapmamalıdır.

Bilirkişi özellikle sırları saklamak zorundadır. Görevi nedeni ile kendisine tevdi edilen dosya vasıtasıyla öğrendiği görevini ifası gereği öğrendiği sırları da saklamak zorundadır. Bilirkişinin görevi bizzat yerine getirme yükümlülüğü vardır. Görevinin icrasını kısmen yahut tamamen başka bir kimseyle de paylaşmama yükümlülüğü söz konusudur.

Sonuç olarak trafik kazalarında bilirkişilik seçilmesi işlemlerinde öncelikle uzmanlık alanlarına göre ceza ve hukuk mahkemeleri tarafından bilirkişilerin seçilmesi gerektiğine ve Türkiye’de mevcut bulunan üniversitelerin mühendislik ve teknoloji fakültelerinde özellikle trafik mühendisliği bölümlerinin açılmasının gerekliliğine inanıyorum Türkiye’de mevcut bulunan üniversitelerde kazaları önleme ve araştırma enstitülerinin kurularak trafik alanında yetişmiş uzman elemanların artırılması yoluna gidilmelidir. Bilirkişi görevini sadakat ve özenle yapmalı. Burada iki tür özen söz konusudur. Birincisi bilirkişinin seçiminde gösterilecek özen, bilirkişinin tarafsızlığının ve saygınlığının korunması, bilirkişiye sorulacak soruların ve bilirkişinin görevinin netleştirilmesi, ikincisi de bilirkişinin raporunu süresinde, zamanında ve özenle yapması son derece önemlidir.

Bilirkişi denilince ilk akla gelen ehliyet ve liyakat esasları önemlidir. Nitekim sisteme yöneltilen en önemli eleştirilerden birisi de konusunda yeterli uzmanlık ve deneyimi bulunmayan şahısların diploma ve sertifikaları yanında kişisel ilişkilerinin niteliğine yönelik mahsus listeye dâhil edilmeleridir. Bunlar doğrudan bilinçli olarak atanmalarıdır. Evet, sabırla dinlediğiniz için çok teşekkür ediyorum.

Vücudunuzun yedek parçasının bulunamayacağı bir dünyada kazasız günler diliyorum.

OTURUM BAŞKANI:

Evet, Sayın Mehmet Tükenmez beyefendiye çok teşekkür ediyoruz. Şimdi aslına bakarsanız ben kısaca özetleme yapıp, ara vermek istiyorum. Çünkü arkadan Alman Bilirkişi arkadaşımızın tecrübelerinden istifade edelim ondan sonra toparlama yapacağız. Konuları da bölmemiş oluruz.

Aslına bakarsanız dünden beri tartışıyoruz. Hangisi teknik bilgidir, hangisi özel bilgi gerektirmektedir, hangisi bir ortalama kişinin güncel bilgisi ile çözebileceği bir meseledir, ya da bir hukuki bilgidir. bu noktalara geldiğimiz zaman da belirli bir mesafe kat ediyoruz. O mesafeleri kat ettikten sonra iş dönüp dolaşıp, bilirkişinin tayinine, görevlendirmesine ve raporuna geliyor.

Az evvel Sayın Bacanlı'nın ifade ettiği bazı meseleler vardı. O meseleleri ve Sayın Tükenmez'in de ifade ettiği hususları dikkatle incelediğimizde şunları görüyoruz. Bizim bilirkişi görevlendirirken doğru bir şekilde görevlendirmemiz ve bilirkişiye verdiğimiz görevi de doğru tayin etmemiz gerekiyor. Bu mevzuatımızda da öngörülen bir husus. İkincisi de maalesef yeni ceza muhakemesi kanunumuzda bilirkişi listelerinin oluşturulması ön görüldü. Aslında bu bilirkişi listelerinin oluşturulmasında bizim kast ettiğimiz ceza hukukçularının kast ettiği husus şuydu; Eğer bir liste oluşturulursa bu listelere de insanlar bilirkişi olarak kayıt edildiğinde yeterli bir şekilde kontrolden geçerse, olur olmaz herkes bu listelere kayıt olmazsa biz bilirkişilik müessesini bir disiplin altına alabiliriz. Hâkim savcıya da listeden bilirkişi görevlendirmesini ve niçin listeden diğerlerini değil de o kişiyi görevlendirdiğini gerekçelendirme yükümlülüğü getirdiğimiz için sistemi belirli bir disiplin altına sokabiliriz diye düşündük. Gelgelelim kâğıt üzerinde yazdıklarınız her zaman pratikte aynı sonuçları doğurmuyor. Pratikte şöyle bir gelişme oldu, insanlar basit yeterlilik belgeleri ile basit diplomalarla kendilerince bu listelere kayıt olmaya başladılar ve çok kabarık bilirkişi listeleri var. Hemen hemen her meslekte binlerce kişi. İstanbul listelerini ben biliyorum sayfalarca binlerce kişi bilirkişi listelerine kayıt oldu ve neticede bir müddet sonra biz listeden bilirkişi seçmeye başladığımızda dosyalarımızı emanet ettiğimizde, oradaki liste kayıt olmalarıyla onlara bir akreditasyon tanımamız sebebiyle ayrıca bir sertifikasyonun olmaması nedeni ile maalesef geldiğimiz noktada polis memurları bilirkişilik yapıyor, X yeterli olmamasına rağmen bilirkişilik yapıyor. Trafik konusunda uzmanlığı olmayan kişi bilirkişilik yapıyor tarzında sıkıntılarla karşılaşılıyor. Şimdi aslında örneğin Mehmet Bey hukukçu değildir. Mehmet Bey az evvel bilirkişi raporlarını gösterdi, kendisine teşekkür ediyoruz bu fırsatı bize verdiği için. Dikkat ederseniz ne diyoruz bilirkişi hukuki değerlendirme yapmayacak diyoruz, ama Mehmet Bey Hukukçu değil ama kusurlu mu değil mi değerlendirmesini bilirkişi olarak raporlarında yapıyor çünkü beklenti o yönde ve öyle alışılmış. Bunun tabi geçmişe bakan kökleri de var bunları da unutmamalıyız. Yani bu meselede eleştiri getirirken bu konunun aslında bugünün meselesi olmadığını geçmişe dayanan kökleri olduğunu unutmamamız gerekiyor. Bunların kökleri 765 sayılı ceza kanununun 455 ve 459. maddeleridir. Eski Türk Ceza Kanunu'nda taksirle ölüme sebebiyette ve taksirle yaralamada bir hüküm vardı. Ceza kusurun derecesine göre 8 ila 1 yıla kadar

indirilebilir diye. Şimdi öyle olunca ister istemez tatbikatta şöyle bir gelişme oldu. İster istemez Yargıtay uygulaması da o şekilde gelişti, taksirle ölüme sebebiyet hadisesi meydana geldiğinde tatbikat ta öyle gelişti, somut nesnel bir şekilde o kusurun derecelendirilmesi arandı yıllarca. Bu az bir şey değildir. 1926'dan geliyorsunuz 2005 yılına kadar. Çok uzun yıllar böyle bir uygulama. 2005 yılında Türk Ceza kanununda 22. maddede bu sistemi terk ettik, dedik ki taksirli suçlara birden fazla kişi karışmışsa herkes kendi kusurundan sorumludur dedik. Yani herkes kendi kusurundan suçun tam cezası sorumlu. Bir kusur derecelendirmesi yapılmaz dedik ve bunu terk ettik. Aslında o gün bizim için tali kusur, asli kusur, az kusur, çok kusur meselesi de bitti. Fakat gel gelelim geçmişe dayanan o alışkanlıklarımızı terk etmekte zorlanıyoruz. Buna da çok kızmıyorum aslında, bu konuda bunu eleştirmek gerekiyor fakat bu konudaki alışkanlıkları bırakmak kolay olmuyor. Bunun bir zamana ihtiyacı var. Şu anda bu bir farkındalıktır, bizim bu farkındalığı yakaladığımızı düşünüyorum. En azından biz hatanın nerelerde olduğunu görebiliyoruz ve bu hatayı düzeltmek için de adımlarımızı atabiliriz. Bugün Yargıtay üyemiz de konuştu, uygulamadan insanlar da konuştu. Birçok değişik kesimlerden insanlar bir araya geldi konuştu. Neticede şuna ulaşabiliyoruz aslında. Bizim trafik kazası dediğimiz mesele. bunu sadece trafik kazası olarak düşünmeyelim. mesela iş kazaları meselesi de var iş kazalarını da aynı şekilde konumlandırabiliriz. Buralarda aslında gerçekten belirli teknik olguların belirli özel incelememelerin teknik bazlı vakaların neticeye tesiri olup, olmadığının araştırılması gerekiyor. Ve bu bir hâkimin mesleki bilgisi yada güncel bilgisi ile çözebileceği bir konu değildir. Muhakkak burada özel bilgiye ihtiyaç duyuluyor. Buralarda bilirkişi incelemesi kaçınılmaz, fakat bu incelemeler yapılırken de herkesin sınırlarını bilmesi ve en doğrusu da aslında hâkimimizin, savcımızın kendi yetkilerini bizzat kendisinin kullanması konusunda bir meleke geliştirmesi gerekiyor. Bizde bu imkânların hepsi var, inanın bunların hepsi olacak hepsi gerçekleşecek. Fakat önemli olan bu farkındalığı yaratmak o açıdan da bu toplantının çok faydalı olduğunu düşünüyorum ve burada getirilen eleştirilerin mesela bu kırmızı ışıkta kim geçti meselesi bunun için de size çok teşekkür ediyorum. Bu çünkü adli tıp önünde çok sık karşılaştığımız konulardan biridir. Şimdi kırmızı ışıkta kimin geçtiğini bilemiyoruz. Çünkü sabah Talat Hoca'nın gösterdiği görüntülerde kamera kayıtları vardı ve biz kamera kayıtlarından hadiseleri çok rahat görebiliyorduk. Fakat kamera kaydının olmadığı bir yerde iki

sürücünün de ben yeşil ışıktaki geçtim dediği bir hadisede bu dosya teknik bilirkişinin önüne geldi, teknik bilirkişinin diyebileceği hiç bir şey yoktur. Bu bir hâkimin vicdani kanaatine göre dinlediği tanığa göre, şüpheliye, sanığa göre karar verebileceği bir olgudur. Hâkim dinliyor, görüyor adamı, hangisi yalan söyler hangisi doğru söyler biz bilemeyiz. O olayı inceleyen tanıkları dinleyen o, onun karar vermesi gereken bir şey. Bilemediğimiz için de biz önümüze gelen dosyada diyoruz ki kim yeşilde geçti ise haklı, kim kırmızıda geçtiyse haksız başka diyecek bir şey yok maalesef yok. Aynı şekilde yol hataları karayollarına hata veriliyor mu verilmiyor mu? Evet, eğer bir trafik kazasının oluşmasında eğer bu tarz karayollarının yapımından kaynaklanan, karayollarındaki bazı engellerin kaldırılmamasından kaynaklanan sorunlar, sorumluluklar gündeme geliyorsa tabii ki bunlar değerlendirilmek zorunda. Ama bakın dikkat edin biz orada karayollarına kusur veriyoruz dediğimiz zaman şunu dememiz lazım bizim evet karayollarında böyle bir aksaklık var ve bu aksaklık bu hadisenin meydana gelmesinde etkilidir. Bu saptamayı yapmamız gerekiyor. Bu etkili olan aksaklıktan birisi hakkında cezai veya hukuki olarak bir sorumluluk doğar mı doğmaz mı o bizim işimiz değildir. O davaya bakan hakimimizin o soruşturmayı yürüten savcımızın işidir.

Bir peşin skala olması gerekir yani trafik kim asli kusur kim tali kusurlu böyle bir peşin skala olması aslında böyle bir sistem getirdiğimizde ihtiyaç yok. Bu tarz hayat olaylarına ilişkin peşin skalalar getiremeyiz. Çünkü hayat olayları değişkendir. Hayat olaylarında hiçbir zaman yarım bardak su yarım bardak su değildir. Aynı derecede iki bardağa iki suyu doldurun aynı değildir. Hayat olaylarında muhakkak az çok farklılıklar vardır. Hiçbir hayat olayını aynı olarak değerlendirmemek gerekir. Peşin hükümle yaklaşmamak gerekir. Örneğin sabahki hadisede ilk izlediğimizde hepimizin intibası odur ki benzin istasyonuna giren aracın yarıştığını ve büyük ölçüde kasta varan olası kasta varan derecede kusurlu bir davranış içerisinde olduğunu düşündük, olabilir ki adam o sırada kalp krizi geçiriyordu. Şoförün o sırada kalp krizi geçirdiğini ve aslında o olayın devamında hastaneye kaldırıldığını düşündüğümüzde kalp krizi vesilesi veya bir epilepsi krizi geçirdiğini düşündüğümüzde o görüntü çok farklı neticelere götürür bizi, o görüntüye aynı sonuçları bağlayamayız hukuken. Dolayısıyla peşin skalalar peşin hükümler koymaktan bu alanda kaçınmamız gerekir.

Ben değerli katılımcılara çok teşekkür ediyorum.

Kısa bir aradan sonra devam edeceğiz.

OTURUM BAŞKANI, Prof. Dr. Caner YENİDÜNYA,

Sayın GUSCHKE'yi dün dinlemiştik. Bugün kendisi alman uygulamasında bilirkişilik nasıl gerçekleştiriliyor, bilirkişilik raporları nasıl hazırlanıyor, seçilmelerinde ne gibi özellikler var bu hususlara temas edecek. Sabah ki oturumda da özellikle Almanya'da bilirkişi raporlarının hazırlanmasından ne gibi hususlara önem verildiği konusu soru olarak gelmişti. Öğleden sonra bu konulara açıklık getireceğimizi ifade etmiştik. Bu kapsamda eğer sorularınız olursa konuşmasının ardından sorularınızı alabiliriz. Ben sözü Sayın GUSCHKE'ye bırakıyorum.

Nico GUSCHKE, Alman Bilirkişi:

Bende teşekkür etmek istiyorum, tekrar hoş geldiniz demek istiyorum ve misafirperverliğiniz için teşekkür etmek istiyorum. Ben özellikle Almanya'da mesela bilirkişinin niteliği ile ilgili ve nasıl bilirkişi olunacağı ile ilgili bazı şeyleri anlatmak istiyorum. Ve sonrasında sizlere benim hazırladığım bir rapor örneğini sunmak istiyorum. Ve tabi ki akabinde sorularınızı bekliyor olacağım. Ama tabi ki konulardan birisi mahkeme tarafından verilen bilirkişi niteliğinin ne olduğu. Almanya'da mahkemede uzun süre çalışan bilirkişilerin bir listesi tutulmakta. Bunun dışındakiler zaten mesleğe yeminli bilirkişi sıfatına sahipler. Ve burada zaten yeminli bilirkişi olmak için ilgili eyaletin sanayi ve ticaret odaları tarafından yapılan bir sertifikalandırma sistemi bu. Burada bilirkişi olmak için önkoşullar farklı olabiliyor eyaletten eyalete. Ama şöyle; genel anlamda en azında bir 7 8 yıllık deneyime sahip olmak zorunda. Sonrasında kendisi burada resmi yeminli bilirkişi olmak için başvurabilir. Bunu talep edebilir. Ve bunu incelemek için farklı o alandan gelen bilirkişi kurulu kurulur. Şimdi burada bu çerçevede zaten bilirkişi daha önce senelerde hazırladığı bilirkişi raporlarını komisyona sunar. Ve bu komisyon hepsini değil ama bir kısmını incelemeye çalışır. Genelde zaten bu meslektaşların önünde sözlü bir sınava girer bilirkişi ve burada özel iktisat bilgisi incelenir. Bunun amacı temel fikri nedir, kişi bu sertifikasyona sahip olduğu anda asgari nitelikte olduğunu varsayabiliriz. Bunun dışında ayrıca bunun paralel bir sistemi daha var. Benimde seçtiğim yöntem bu. Şimdi burada zaten şöyle, şirketin kendisi temel eğitimi vermeyi garanti ediyor ve Türkçe eğitimlerden

de şirket sorumlu. Dünde söylediğim gibi bende 7 aylık temel eğitimden geçtim. Ve bunu karşılaştırmamız gerekirse, resmi yeminli bilirkişi hazırlığı ile aynı oluyor bu. Yani şöyle ben büyük bir organizasyonda çalışıyorum. Küçük ofislerde çalışan bilirkişilerde aynı benim gibi yazdıklarından yaptıklarından şahsi sorumlu tutulmakta. Bu Türkiye’de farklı olduğunu düşünmüyorum ben. Burada tabiki önemli olan şey güvenilir olmak. Bu resmi yeminli bilirkişiler için önkoşuldur. Burada sabıka kaydının olmaması gerekir. Zaten nihai kontrol mekanizması mahkemelerde yani işverenlerimizi ben bir organizasyonda çalıştım veya serbest çalıştım fark etmiyor. Kötü bilirkişi raporu yazarsam bunun devamında görevlendirilmeyeceğimi bilirim. Şu an böyle tabi ki tarafların bazıları bilirkişi raporunu eleştirebiliyor ve çok nadir durumlarda tekrar bilirkişi raporu alınabiliyor. Her nitelikte ile ilgili husus bu kadar. İsterseniz soruları şimdi sorabilirsiniz veya sona bırakalım.

Sona bırakalım...

Ben size bir örnek rapor göstermek istiyorum burada mesela pdf olarak tekrar hangi soruları cevaplamış olduğumuzu göstermek istiyorum. Şimdi burada mesela standart 36 sayfalık kapsamlı olan bir raporumuzu görüyorsunuz. Burada biz özellikle neden bu kadar kapsamlı çünkü bu raporu hazırlarken nasıl bir bilgiyi temel aldığımızı hangi çerçeve koşulları ile çalıştığımızı belirtiyoruz. Burada mesela metniniz 20 sayfa kadar ve bir araç motosiklet kazası için standart bir kapsam bu. Benim tercih ettiğim yapı bu ama genelde serbest çalışan arkadaşlarda buna benzer yapıyla rapor hazırlıyorlar. Zaten ele alınan noktalar olaylara göre değişkenlik gösteriyor bu gayet doğal. Şimdi burada mesela noktalar ele alırsak biz önce görevlendirme ile başlıyoruz. Yani bizi kim görevlendirdi bunu yazıyoruz. Savcılık ya da mahkemenin bize sorduğu soruları ele alıyoruz ki rapor hedefi başında belli olabilsin. Ve bu çok fazla bir metin değil ama bizi kimin görevlendirdiğini göstermek için önemli. Şimdi burada zaten mevcut bilgiler ışığında olayın nasıl oluştuğunu yazıyoruz. Bunlar sonuç kısmı değil. Nasıl bilgi erişim olduğunu anlatıyoruz. Ondan sonra ki nokta da olayın nasıl geliştiği ile ilgili bilgileri ele alıyoruz. Özellikle de şahitlerin ifadesini. Şimdi burada amaç bütün ifadeleri uzun uzadıya yazmak değil, olay için gerekli olacak ilgili hususları ortaya çıkarmak ve burada temel bakış açısı neydi bunu ortaya koymak. Yani mahkemeden mahkemeye bu başlık değişebiliyor. Bazıları bunu tekrar yazmamızı istiyor bazıları da dosyada zaten mevcut olduğu için

istemiyor. Bir sonra ki noktaya gelelim. Bilirkişinin yaptığı tespitler ve görüşler.

Burada mesela hangi temel bilgileri esas aldığımızı yazıyoruz. Burada mesela dosyadan hangi bilgileri aldığımızı ve yaptysak kendi araştırmalarımızı temelinde hangi bilgileri elde ettiğimiz yazıyoruz. Kazadan hemen sonra çağırılmadıysak eğer. Olay yerine gelip olay yerini inceliyoruz. Mesela gökkuşağı ile ilgili tespit yapıyoruz. Mesela hava karanlık ise görüş mesafesini inceleyebiliyoruz. Kaza yerini tanımlıyoruz. Kaza yerinin özellikleri nedir ve yolun hangi istikamette gittiğini tanımlıyoruz. Hava durumunu ve ışık durumunu, yolun ıslak olup olmadığını belirliyoruz. Ondan sonra araçlarla ilgili bilgileri veriyoruz. Biraz önce ki meslektaşımın da bahsettiği gibi teknik ve ihtisas bilgisine sahip olmayan hukukçulara durumu anlatmaya çalışıyoruz. Şimdi buna tabi ki fotoğraflar ve rapor içinde sunulan bilgiler de dahil. Zaten yazılanı desteklemek açısından bazı fotoğrafları doğrudan rapora ekleyebiliyoruz. Daha sonra da kazaya karışan kişilerle ilgili bilgileri veriyoruz. Bunun için gerekliyse eğer kişinin boyu, ağırlığı ya da araçlarla ilgili teknik bilgileri burada yazabiliyoruz. Zaten yıllar boyunca temel hesaplar ortaya çıkmaya başladı. Araçlarla ilgili temel bilgiler, aracın ağırlığı gibi teknik bilgiler. Sonrasında da araçlarla ilgili teknik bilgileri veriyoruz. Eksik koltuk olup olmadığını ya da teknik bir hata olup olmadığını, araçtaki hasarları ele alıyoruz. Daha sonra kazaya ilişkin araçtaki izler neydi bunları ele alıyoruz ve ekte bununla ilgili fotoğraflamaları belirtiyoruz. Bu diğer kazadaki öndeki araçlar içinde geçerli. Şimdi burada bir transporter ile motosiklet çarpışmış. Burada teknik araç incelemesi yapıp detaylı bir şekilde veriyoruz. Mesela deformasyona uğramış şu. Burada kaza esnasında ışıkların açık olduğunu gösteren bir şey. Daha sonra da kazanın nasıl oluştuğunu ve nasıl geliştiğini yazıyoruz. Bununla ilgili gelişmeyi olaya özgü bir şekilde yapabiliyoruz. Değişken olabiliyor ama genelde çarpışmanın nasıl olduğundan başlıyoruz. Burada olayın nasıl geliştiğini 2 boyutlu bir şekilde çiziyoruz ve bunu fotoğraflar ile desteklemeye çalışıyoruz. Mahkemeye bizim kullandığımız esas aldığımız şeyleri yansıtmaya çalışıyoruz ki bunlardan nasıl bir sonuca vardığımızı ele alabilelim. Burada kazada ki çarpmanın nasıl gerçekleştiğini ele alıyoruz izlerden nasıl bir çarpmanın gerçekleştiğini yani hangi sonuca vardığımızı. Araçların çarpma esnasında ve sonrasında hangi pozisyonlarda olduğunu yazıyoruz. Ayrıca çarpmanın olduğu yeri tanımlamak

önemli. Önlenabilirlik hususunu ele alırken çok önemli. Çünkü; çarpmanın tam olarak nerde olduğunu bilmek gerekiyor. Şanslıysanız zaten çarpışmanın tam olarak nerde olduğunu gösterir izleri yolda bulabiliyorsunuz. Bu özel durumda mesela motosikletin fren izi vardı ve fren izin durduğu yerde çarpışmanın olduğunu görebiliyorduk. Ama genelde zaten bu çarpışma yeri net olmuyor bu sebepten dolayı bunu tanımlamamız gerekiyor. Ondan sonra da zaten hız tanımlamasını yapıyoruz bu biraz dünde bahsettiğim gibi daha öncesinde yapılmış olan çarpışma deneyleri denemeleri ele alıyoruz. Burada mesela hasar belli mevcut hasarlardan daha önceki deneylerde yapılan hasarları karşılaştırarak hangi hızda nasıl bir çarpışma olduğunu tespit etmeye çalışıyoruz. Şimdi burada mesela çarpma esnasındaki hızı belirliyoruz. Ancak çoğu zaman araçlar çarpmadan önce fren yapmaya başlıyorlar. O zaman bunları da geriye dönerek hesaba katarak hesaplamak gerekiyor. Ondan sonra zaten engellenebilirlik ve önlenebilirlik hususunu ele alıyoruz ve iki taraf bu kazayı engelleyebilmek ve önleyebilmek için neler yapabilir ya da yaptı mı buna bakıyoruz. Ondan sonra da bir özet yapıyoruz ve sonuca nasıl vardığımızı ana noktaları ile belirtiyoruz. Şimdi şöyle kapsamı zaten tarihsel bir gelişim ile oluşan bir şey bilirkişi raporları. Ve burada mahkemede ki biz sonuca varırken hangi maddi ve adli makamları esas aldık bunu vermeye çalışıyoruz. Çünkü bu rapor ellerine geçtiğinde insanlar tartışabilsin. Bu tabi ki savcılığın verdiği bilirkişi raporu görevlendirmesi sonucu ortaya çıktı ve rapor bu haliyle ön rapor olarak değerlendirilmekte. Burada mesela mahkemede bulunursak sözlü duruşma esnasında tekrar rapora dâhil etmemiz gereken ve dikkate almamız gereken hususlar ortaya çıkabiliyor. Şahit ifadeleri mesela benim kendi deneyimlerime göre şahit ifadeleri tamamen değiştiği zaman bizim bilirkişi raporumuzun da kapsamı da içeriği de değişebiliyor. Burada zaten tarafsız davranmak gerekiyor ve daha önce belirlediğimiz bir fikrimizden farklı bir fikre geçebilmeyi gerektiriyor bu. Şimdi burada mesela raporumuzun eklerini göstermek istiyorum. Çizimi büyütüyoruz ekrana yerleştirirken. Burada çizimde çarpma anını görüyoruz. Ve çarpmanın nerde olduğunu gösterir bu çizim. Burada önlenebilirlik kısmını rapora ekliyoruz ama genelde sözlü duruşma esnasında dile getiriyoruz. Bunun detaylarını ele almak istemiyorum ama 2 taraf içinde hem lehlerine hem de aleyhlerine olacak şekilde yapıyoruz Şimdi burada aracı yol kenarında görüyorsunuz. Teknik anlamda iyi bir araç değildi bu. Fren etkisi çok düşüktü yaptığımız incelemelerde.

Sonuca çok fazla etkisi yok ama değinmemiz gerekiyor. Yani burada yaptığımız incelemede plakanın sahte olduğu ve damgaların gerçek olmadığını gördük. Bu konuyla çok ilgili değil ama araç sahibi kaza esnasında geçerli bir ehliyete sahip değildi. Şimdi burada bir raporunu şeklini gösterdik ama her zaman aynı olmuyor, bazen biraz daha kısa biraz daha uzun olabiliyor. Genelde zaten bu hakim görevlendirmesi de önemli genelde tek tek hakimın görevlendirme yani hakimın tam olarak ne demek istediğini sormak zorunda kalmıyorum. Ceza davasında doğru soruların sorulmadığını görürsek hakimle iletişime geçip bunu söylüyoruz. Hukuk mahkemelerinde ise bir şey yapamıyoruz tarafsız görünmek için bu bağlamda bir şey yapamıyoruz. Yani benim söyleyeceklerim bu kadar soru varsa?

OTURUM BAŞKANI:

Evet, sadece konuşmacının anlattıkları ile varsa alalım.

DİNLEYİCİ, Vedat SOĞUKPINAR, Samsun Cumhuriyet Savcısı:

Bilirkişilerimiz rapor hazırlarken en önemli unsurlardan birisi de bilirkişilik ücreti olduğunu düşünüyorum. Çünkü bilirkişilik ücreti ile ilgili olarak nitelikli bir rapor hazırlanmak istendiği zaman örneğin; öğretim görevlilerinden üniversitelerden bilirkişiler kabul edildiği zaman hakimlerimizin veya savcılarımızın takdir ettiği ücretler düşük seviyede olduğu için doğal olarak bazen gelmeyebiliyorlar. Yanlış anlaşılma olsun istemiyorum. Trafik kazasında bilirkişi raporu ortalama 30-40 Euro. 100 liralık hazırlanan bir rapora taraflar çok çabuk itiraz edebiliyorlar tekrar ikinci bir rapor almak için. Örneğin; Sayın GUSCHKE dün 28 tane bilirkişilik raporu hazırladığını söyledi. Acaba Almanya'da böyle bir hazırladığı rapor için kaç bin Euro alıyor?

Nico GUSCHKE:

Böyle bir rapor şu an 2000 ile 3000 Euro arası.

DİNLEYİCİ, Vedat SOĞUKPINAR:

Aslına bakarsanız şöyle bir soru da yönetmek gerekebilir. Böyle bir rapor için ne kadar mesai harcıyorlar?

Nico GUSCHKE:

Şöyle söyleyeyim kapsamına göre değişebiliyor. Normalde en basit olaydan 15 saatte başlıyoruz 30 saate kadar kapsamlı olaylarda çıkabiliyor. Ve saat ücreti de 120 Euro+ KDV

**DİNLEYİCİ, Ahmet TAŞYURT, Şanlıurfa
Cumhuriyet Savcısı:**

Biz buradaysa 36 sayfalık raporla karşı karşıyayız. Burada gördüğüm kadarıyla mesela bir sonuca varırken ne tür yollar izleniyor? Ne tür kaynaklardan istifade ediliyor? Bu çok gerekli gereksiz olabilir mesela kawasaki motorun özelliklerini alıp sitesinden koyabilirsiniz. Raporla gereklidir veya gereksizdir tartışsınız buna girmek istemiyorum. Yani buradan neden bu sonucu çıkardık, ne tür bir olay akışı olabileceğini resimlemeye çalıştık. Bizde ise bilirkişilerimiz bir an önce sonucu ortaya koymaya çalışıyorlar. Hatta adli tıptan uzmanlarımızda var başkanımız burada. Yani biz bunları da gösterebiliriz ama mahkemenin buna ihtiyacı yok, biz bir uzmanız en sonunda bu böyle olmuştur bütün tespitlerimiz bunlardır diyorlar. Biz bunu gizli olarak biliyoruz içimizde saklı tutuyoruz. Şimdi burada ki şey hangi yaklaşım daha doğru kendilerince? Bizde biraz raporun bu şekilde düzenlenmiş olması biz hoşnut olmuyoruz raporlardan. Yani yetersiz görmemize sebep oluyor.

Nico GUSCHKE:

Önemli olan burada mahkemeyi neyin tatmin edeceği daha doğrusu mahkemenin karar vermek için neye ihtiyaç duyduğu. Yani şimdi bazı mahkemelerimiz istiyor bazılarımız istemiyor ama en azından hangi sonuca nasıl vardığımızı göstermek bence daha mantıklı diye düşünüyorum. Şimdi şöyle söyleyeyim Alman hukukunda bir bilirkişi raporunun doğruluk açısından tüm katılımcılar tarafından incelenabiliyor olması gerekiyor. Bilirkişi burada hangi yöntemle neye vardığını söylemezse bilimsel yaklaşımla hata olup olmadığını tespit etmek mümkün olmayacaktır. Ve bizim çalışmalarımızda zaten bu tür bir yöntemi bunları belirtmesi bizim için standarttır.

DİNLEYİCİ, Ahmet TAŞYURT:

Bu tanık beyanları resmi makamlar tarafından alınmış olan tanık beyanları mı yoksa bilirkişi dosyaya intikal etmiş veya ihtiyaç hissettiği anda tanıklarla doğrudan irtibata geçebilir mi?

Nico GUSCHKE:

Evet, dosyadaki mevcutları kullanıyoruz biz kendimiz ifade almıyoruz. Kişilerle görüşmüyoruz.

DİNLEYİCİ, Ahmet TAŞYURT:

Mahkeme doğrudan doğruya bilirkişi için kendisine mi başvuruyor yoksa Dekra şirketine mi?

Nico GUSCHKE:

Dekra'ya başvuruyor. Ücreti Dekra alıyor. İsterseniz ben özetlemedim Sayın GUSCHKE'nin konuşmasını ama kendileri ifade ettiler atama da iki türlü olabildiğini. Bazı kimselerin şahıs olarak kişi olarak gidip eyaletlerdeki sanayi ve ticaret bakanlıklarından sertifikasyonlarda odalarda bilirkişi olarak kayıtlı olduklarını ya da tüzel kişilerin kayıtlı olduğunu. Ve tüzel kişilerin bilirkişilik yaptığını ve kendisi de bir tüzel kişi nezdinde bilirkişilik yaptığını ifade ettiler. Aslında bizim sistemimiz listeye kayıtlı gerçek ve tüzel kişilerde zaten bu husus yer alıyor. Aynı şekilde aslında bizim sistemimizde de şüpheliyle, sanıkla işte taraflarla, müdahille, müştekiyle bilirkişinin teması geçmesi yasak. Tanıkla ilgili bir özellik yok ama tatbikatta genellikle doktrinde görüş taraflarla ve tanıklarla bilirkişinin doğrudan doğruya bir temasa geçmemesi gerek. Bunu mahkeme savcılık aracılığıyla yürütmesi gerektiği bizde de ifade ediliyor. Hemen hemen birbirine yakın mevzular, konuşmasında ifade etti gözden kaçmış olabilir. Dediler ki mahkeme zaten bize soruları açık bir şekilde yazıp gönderiyor ve biz ona göre sorular kapsamında aydınlatıcı bir tanzim ediyoruz. Hatta bazen bu sorularla ilgili eksik olduğunu düşündüğümüz sorular olursa ceza mahkemesini sorular ile ilgili uyarıyoruz dedi. Fakat hukuk mahkemelerinde tarafların dosyayı getirdiği davayla bağlılık ilkesi olduğu için hukuk mahkemesinde biz böyle bir yola gitmiyoruz diye kendisi de eklemişti. Ben o hususlar gözden kaçmış olabilir tekrar heyetin bilgisine arz edeyim.

DİNLEYİCİ:

Kendisi beyanında bütün geçimini bilirkişilikle sağladığını ifade edince hani orda bilirkişiliğin yanında başka bir iş yapması yasal mı? Burada ise biz bilirkişiliği yan iş olarak yapıyoruz.

Nico GUSCHKE:

Yani şöyle ben Berlin'deyim bizim kendi Dekra'mızda ve farklı kanalın mühendislik ofislerinde kişiler ana meslek olarak yani asıl meslek olarak bunu yapmakta. Başka eyaletlerde farklı olduğunu biliyorum ama ana meslek olarak yapıldığını da biliyorum. Yasal bir engel yok.

DİNLEYİCİ: Avukat Yasemin Hanım, Antalya Barosu:

Bizde CMK'da uzman görüşü var. Mahkeme de uzman dinletebiliyoruz aynı zamanda kapsamlı bir expertiz raporu gibi uzman görüşünden yararlanabiliyoruz. Dosyaya itiraz edebiliyoruz. Bu tabii ki de hakimin takdirine kalıyor ama bu uygulama Alman hukukunda da var mı aslında bunu yargıçlara sormak istiyorum. Ve kendisine de böyle bir uygulama geliyor mu? Sanık müdahil tarafından böyle bir müdahale oluyor mu yoksa sadece mahkeme tarafından mı?

Nico GUSCHKE:

Alman hukukun uzman mütalaası var. Savunma yanında uzman mütalaası uzmandan yararlanabiliyorlar. Bizim sistemimizden farklı isterseniz yöneltebilirsiniz? Yani şöyle evet ben avukatlar adına da çalışabiliyorum, görevlendirme alabiliyorum zaten bizim şahsi tutumumuza, şahsi duruşumuza bağlı. Ben kendi organizasyonumdan ve farklı şeylerden tarafsız bağımsız olarak rapor yazabiliyorum. Yani şöyle evet ceza mahkemelerinde bu karşılaştığımız bir şey. Taraf burada mahkemeden aldığı bilirkişi raporunu çürütmek için özel bir bilirkişi raporu getirebiliyor. Mahkeme burada bu raporlar arasında karar vermek durumunda. Eğer mahkemenin kendi iktisat bilgisi buna yeterli olmayacaksa bir üst rapor alabiliyor ama çok çok nadir karşılaştığımız bir durum bu.

DİNLEYİCİ: Murat ÇİMEN, Erzurum Cumhuriyet Başsavcılığı:

Bilirkişi olarak atandıktan sonra bu dosyalar için kolluk tarafından düzenlenen olay yeri tespit tutanaklarından ne oranda yararlanıyorlar? Bu tutanakları yeterli görüyorlar? Bu tutanakları düzenleyen kolluk kuvvetleri özel eğitim alıyor mu?

Nico GUSCHKE:

Şimdi tabi ki evet biz bu raporları kullanıyoruz çok iyi raporlar bunlar çok kapsamlı raporlar. Çok iyi de bilgi sunuyorlar bizim çalışmamız açısından. Ancak şöyle bir şey var biz bilirkişi olarak tabi çok farklı bir bakış açısına sahip olduğumuz için özellikle olay yerine doğrudan bizim de çağrılmamızı tercih ediyoruz. O yüzden mesela Berlin'deki savcılık özel bir sistem kurdu. Nöbetçi bilirkişilik sistemi kurdu ve Berlin'deki meclis farklı ofislerle bizim gibi bilirkişi ofisleriyle anlaşarak onların düzenli aralıklarla hani belli bir nöbetçilik sistemi kurdu. Bu şekilde kaza yerine doğrudan bizi çağırabiliyorlar. Şöyle söyleyeyim kusura bakmayın o soruyu cevaplandırmaya unuttum. Doğu Almanya'dayken polis eğitimi bu bağlamda çok daha kapsamlıydı. Çünkü bildiğim kadarıyla oradaki polisten bilirkişi diye yakın bir görev yerine getirip bunları bu görevde yerine getiriyorlardı. Ama şu anda ki deneylerimize göre bu eğitimin düştüğünü gözlemledik. Berlin açısından özellikle bunları söyleyebilirim. Hem polis ekibi olay yerine gidiyor. Ondan sonra bu konuda uzmanlaşmış trafik ekibini çağırıyor. Şimdi burada da şunu söylemeliyiz polislerin arasında eğitim düzeyi farklı olabiliyor. Ve yaklaşımlar da farklı motivasyon düzeylerinde olabiliyor. Ben şunu da eklemek istiyorum eyaletler arasında bu farklı bir şekilde düzenlenmiş durumda. Özel eğitim alan trafik polisleri de var. Bunların çalışma kapsamı farklı olabiliyor. Ağır kazalarda bu ekipler çağırılıyor ve bu eğitimde çok iyi olduğundan dolayı bu bağlamda çok iyi bir görev yerine getiriliyorlar. Şimdi burada mesela çok çizim yapmaları gerektiğini biliyorlar burada yaklaşımı da biliyorlar yalnızca izlerin toplanılması değil. Araçların da fotoğraflarının çekilmesi yani olay yerinin fotoğraflanması ve araçtaki hasarların da dikkate alınması gerektiğini biliyorlar. Burada mesela Münih de bu bağlamda belirli kavşaklar için hazırlanmış çizimler mevcut ve bu çizimlerin üstüne araçların durumu ve yaralıların durumu işleniyor. Ve dün dediğim gibi tanımlanmış ve temiz bir çalışmayla başlamak önemli.

DİNLEYİCİ,Yargıtay 16. Ceza Dairesinde Hakimi:

Şimdi tüzel kişilerin bilirkişi diye müracaatları konusunda belirli bir ihtisas alanı var mı? Mesela iç güvenliği veya iş ve sosyal güvenlik uzmanı, iç güvenlik uzmanı, trafik uzmanı gibi, bir tüzel kişi birden fazla faaliyet konusuyla ilgili olarak başvuru da bulunabiliyor mu? İkinci sorum: yüksek sağlık şurası ya da adli tıp kurumları yerine özel şirketlerden sağlık raporu alınabiliyor mu?

Nico GUSCHKE:

En son neyle ilgili rapor?

DİNLEYİCİ,Yargıtay 16. Ceza Dairesinde Hakimi:

Sağlık mesleği mensuplarının.

Nico GUSCHKE:

Almanya da diyorsunuz değil mi?

DİNLEYİCİ,Yargıtay 16. Ceza Dairesinde Hakimi:

Evet.Almanya da resmi kuruluşlar yerine özel kuruluşlardan mı alınıyor?

Nico GUSCHKE:

Sağlık durumuyla mı ilgili?

DİNLEYİCİ,Yargıtay 16. Ceza Dairesinde Hakimi:

Hayır şöyle; Sağlık mesleği mensupluk durumunun cezai sorumluluğuyla ilgili.

Nico GUSCHKE:

Yani şimdi bilirkişilerin çalıştığı tüm alanlarda özel kişi olarak çalışanlar da var kuruluşlar da var. Burada ayrı mesela. Biz teknik konuları kapsamaya çalışıyoruz. Otomobil gibi ya da sanayinin bazı alanları gibi ya da inşaat gibi ama tıp konusuna girdiğimiz zaman bu durum değişebiliyor. Yani tıp alanında çok deneyim yok ancak

bildiğim kadarıyla Almanya'da doktorlar kendileri münferit olarak bu raporları yazıyorlar. Yani sizin adlı tip kurumunuz gibi zaten bizde bir kurum yok. Adli tıpımız var evet ama onlar genelde üniversiteye bağlı olarak çalışıyorlar. Bunlar otopsi yapan kurum ve kuruluşlar. Bunlardan tıbbi rapor alınabiliyor. Bunun dışında tıbbi raporlar da üniversite hastanelerinde görevli ya da münferit doktorlardan alınabiliyor.

DİNLEYİCİ, Yargıtay 16. Ceza Dairesinde Hakimi:

Doktorların kusurları için bilirkişi kimler oluyor?

Nico GUSCHKE:

Üniversitelerden profesörler görevlendiriliyor.

OTURUM BAŞKANI:

Evet, böylece bugün 2. Oturumu da tamamlamış oluyoruz. Ben bütün katılımcılara ve Sayın GUSCHKE'ye ve herkese teşekkür ediyorum. Yarın görüşmek üzere.

3.GÜN

Prof. Dr. Talat CANBOLAT;

Yüksek Yargıtay'ımızın değerli başkan ve üyeleri değerli eş başkanlar değerli yargıçlar hakimler savcılar bilirkişiler hepimizi saygıyla selamlayarak bugünkü ilk ve tek oturumumuzu açıyoruz. Bugün bu zamana kadar gerek bu eşleştirme projesi kapsamında yapılan çalışmalar gerekse son iki günde yoğun olarak yaptığımız çalışmalar sonucunda varmış olduğumuz birtakım tespit ve önerileri taslak halinde aldım. Ancak bunu salonla paylaşıp salondaki diğer tüm katılımcıların fikirlerini de tartışmaya açmak istiyorum. Şimdi birinci tespit, tüm taraflar yani yargılamanın tüm unsurları burada. Avukat, hakim, savcı, bilirkişi, öğretim üyesi şu konuda mutabık kaldı. Hakimlik mesleğinin gerektirdiği genel ve hukuki bilgiyle çözümlenmesi gereken konularda bilirkişiye başvurulamaz. Esasen bu zaten kanunumuzun açık hükmüdür. Hem ceza mahkemeleri kanununda hem de hukuk mahkemeleri kanununda bu yönde çok açık bir düzenleme vardır. Kanunumuz ancak çözümü hukuk dışında teknik bilgiyi gerektiren konularda bilirkişi raporu alınabileceğini söyler. Buna rağmen yine bir tespitimiz var ki uygulamada çok sık bilirkişi raporu alınır. Bunun temel nedenlerinden bir tanesi; hangi konuların hukuki hangi konuların teknik konu olup olmadığının ayrımını çok iyi yapılmaması. Bunun çok farklı nedenleri var. Dün Caner hocamız ceza mahkemeleri kanunundaki 1926 yılından 2005 yılına kadar uygulanan 8 üzerinden 1 oran dağıtılmasını cezanın tayinindeki indirim sebebi olmasına ilişkin köklü alışkanlıkların kolay değişmeyeceğini söyledi. Çok doğru. Aynısı hukuk mahkemeleri içinde geçerli. Ben bir öğretim üyesi olarak bu projeyle ilişkin ilk çalışmayı yapmaya başladığım zaman da kendi kürsümde ve üniversitemde arkadaşlarla yaptığım sohbette bu konuda o zamana kadar fikir ihtiyacı hissetmemişim, konuyu tartışmamışım. İlk reaksiyonum; aynı hakim savcılar, bilirkişiler reaksiyonu olur. "Bir dakika ya nasıl olur. Hakim mi yapacak" refleksini doğrusunu isterseniz ben de verdim. Sonra işin içerisine, esasına girip değerlendirme yapmaya başladıkça gördüm ki, olan doğrudan doğruya hakimlik mesleğinin gereği olduğu gibi aynı zamanda hakim yetkisine dokunulabilecek bir şeydir. Tabi bugün ki 1 saatlik oturumda bunun nedenlerini çok ayrıntılı olarak buraya taşımak gayreti içerisinde değilim. Sadece tespitlere değinmem gerekti. Öyleyse bizim teknik ve

hukuk ayırımını bu tür sempozyum ve çalıştaylarda yapmamız faydalı oldu. Bende kendi namıma epey bir şeyler öğrendim diye düşünüyorum. Uygulamada kusur oranının gerek asli-tali gerekse de yüzde-tali olarak belirlenmesi teknik konu olarak algılanmakta. Bu durumda yaygın olarak bilirkişiye başvurulması temel nedenler arasında yer alıyor. Hukuki konularda bilirkişi raporunun alınması bu raporlara sık itiraz edilmesi ve birden fazla rapor alınmasına neden oluyor. Bu da hem adil yargılanmayı hem de usul ekonomisi bakımından istemediğimiz bir sonuca gidiyor. Biz Türk kanunlarını cumhuriyetimizin ilk yıllarında aldığımız zaman, hakimlere yardımcı olması bakımından bunlar düşünülmüş, getirilmiş, konulmuş sonra alışkanlık haline gelmiş. Hâlbuki hızlandırılması gereken yargıya bir sonuç, tamamen takdire dayalı, matematiksel ve bilimsel ölçülmesinin mümkün olmadığı bir oran üzerinden oturunca, doğal olarak cezada asli-tali olduğu zaman hukukta acaba bunun yüzdelik dilimi 75'e 30 mu? 70'e 30 mu? 60'a 40 mı? 80'e 20 mi? Bilirkişi kendi takdir hakkını kullanırken bir oran verdiğinde, buna otomatik karşı taraftan itiraz gelir. Bu itiraz ikinci bir bilirkişi raporuna neden oluyor. İki bilirkişi raporu arasında çelişki çıkar. Çok büyük bir kısmı teknik tespitlerle değil, teknik tespitler aynı olmakla birlikte, oran farkı, raporlar arasında bir çelişki olarak değerlendiriliyor. Bu da hem rapor sayısının çoğaltılmasını hem de yargılamanın uzamasını ve aynı zamanda tek bir bilirkişilik masrafla yargılama tamamlanacakken birden fazla masraf yapılmasını gerekli kılıyor. Yine burada hukuki normun belirlenmesi yani trafik mevzuatı ya da hangi trafik kuralının ihlal edildiği hukuki bir konudur. Adli makamların görev alanı içerisinde. İhlal edilen trafik kuralı ile meydana gelen kaza arasındaki uygunluk bu kusurun etki derecesi ve ağırlığını belirler. İhlal edilen bir kuralla dün burada örneklerini verdik. Hatta, çok tesadüf alman meslektaşlarımız en son sunmuş olduğu bilirkişi raporunda da sürücünün ehliyetinin olmadığını Almanya'da bir kazaya karışan sürücünün ehliyetinin olmadığını tespit etmişlerdi. Hemen bizim ilk sorumuz acaba ehliyetin olmaması bir kusur olarak değerlendirilebilir mi? Evet, bu bir trafik kuralı ihlalidir. Ancak sırf ehliyetinin olması ya da başka bir trafik kuralının ihlal edilmiş olması bu kazaya etki ediyorsa biz bunu değerlendireceğiz. Bu da yine sebep sonuç ilişkisinin kurulması yani nedensellik bağı yani doğrudan doğruya hakimlik mesleğinin bir gereğidir.

DİNLEYİCİ:

Hocam siz anlatırken biz katılımda bulunacak mıyız yoksa böyle?

Prof. Dr. Talat CANBOLAT;

Bu maddeyi de tamamlıyım aşağı yukarı iki veya üç cümle ile toparlanabilecek olduğum için ben memnuniyetle sizlere söz vereyim, beraber tartışalım. Yani nedensellik bağı, doğrudan doğruya hakimlik mesleğinin bir gereğidir. Bu arada da not alırsanız hangi konuya temas edeceğinizi konuyu kaçırmamış oluruz. İşte bu nedensellik bağına tespit edecek olan hakim ya da savcımız teknik bir bilgiye ihtiyaç duyduğunda bilirkişiden rapor alacaktır. Örneğin; meydana gelen kazanın meydana gelmesine hız etken olmuş olabilir. Öyleyse hızı sorgulayıp ona göre karar verecektir. Hızın derecesi bize ağırlığın derecesini de peşi sıra getirecektir ya da böyle bir kazada bir teknik arıza var mı yok mu tespiti teknik bir konu olup hakim bilirkişiden bu konuda bir yardım alması gerekecektir. Bilirkişinin kusur oranını belirlemesi ceza yargılamasında hakimin cezayı tayin ederken alt ve üst sınır arasında ceza belirleme takdir yetkisine müdahale, hukuk yargılamasında da tazminatın miktarını belirlerken kusur oranında indirim yapılır diyen hükme yine hakimin takdir yetkisine bir müdahale niteliği taşır. Siz burada yüzde elli kusur var diyorsanız tayin edilecek cezanın yüzde ellisine hükmet anlamına gelebilir. Oysa bizim gene ceza kanunumuzda taksirle ölüme veya yaralanmaya sebebiyet verme suçlarında herkesin kendi taksirinden sorumlu olacağı düzenlendiği için esasen burada bir sorun yok. Birden fazla kişi bu suça iştirak etmişse veya taksir meydana gelmesinde farklılıkları varsa hakim hepsine farklı farklı miktarda cezanın alt ve üst sınırı arasında ceza tayin edecektir diye düşünüyorum. Keza hukuk yargılamasında dün burada bir soru olduğu için bunu özellikle aldım. Destekten yoksunluk veya iş göremezlik tazminatı gibi aktüerya hesaplarında biz önceden yüzdeyi belirleyip göndermemiz şart değil. Aynı cezada olduğu gibi; tazminat hesapları yüz üzerinden yapılır, hakimin önüne gelir, hakim tayin edeceği kafasındaki yüzde kadar indirim yapar. Hukuk sistemimiz buna uygun olarak şekillenmiştir. Çünkü nitekim Borçlar Kanunumuzda kusur oranında indirim yapılır diye hüküm vardı ama biz ne yapıyorduk kusuru önceden belirliyorduk, ondan sonra buna uygun olarak indirimi de bilirkişi yapıyordu. Hakimin önüne gelen hesaptan takribi olarak yüzde kaç

görüyorsan o kadar indirim yapar hükmü buna göre verir, herhangi bir sıkıntı sonuç olmaz. Sadece teknik konularda bilirkişiye başvuran hakim ve cumhuriyet savcılarının teşvik edilmesi gerekir. Bilinçli taksir var mı? Olası kasıt var mı? Hiç kaza meydana gelmemiş, adam alkollü yakalanmış. Cumhuriyet savcısı gönderiyor, trafik memurundan tehlike düşürme suçunun oluşup oluşmadığı yönünde rapor istiyor. Bunlar tamamen hakim işi olup, müzekkerelere rağmen ısrarla bu yönde bilirkişiden rapor alan hakimle diğer hakim arasında bunu adli teşkilat yönünden nasıl değerlendirecekler bilmiyorum. Bakanlığımız değerlendirecektir. Artık teftiş midir, başka bir durumudur, bunun da bu kapsam içerisinde yapan ve yapmayan arasında bir ayrımın ortaya konulması gerekmektedir. Hakim veya cumhuriyet savcısı hangi teknik konularda bilirkişiden rapor istediğini bilirkişi görevlendirme yazısında ve ara kararında açıkça yazmalıdır. Çünkü tarafları da ilgilendiren bir konudur bu aynı zamanda. Siz bilirkişiden şu şu şu hususların tespitini istiyorum dediğiniz zaman taraflardan bir tanesi kendi savunmasının öne çıkarılması yönünde ben şu konunun da teknik olarak tespitini istiyorumunu etkileyecektir. Ve deme hakkına sahiptir. Bunu önceden bilecek ki bunu hakimi veya cumhuriyet savcısını ikna edebilecek bir raporun içerisinde yer alabilsin. Böyle bir görevlendirme yazısıyla görevlendirme yapıldığı takdirde bilirkişi görev konusu dışına çıkmaması gerekir. Görev konusu dışına çıkan bilirkişiler içinse gerekiyorsa adli listeler çıkarılması veya farklı yönde disiplin hükümleri çalıştırılabilirse, onların da çalıştırılması gerekir. Teknik konularda bilirkişi raporu alınması raporlara yapılacak itiraz önemli ölçüde azaltacaktır. Bugün Almanya da raporlara itiraz olmaması veya çok az sayıda rapor alınmasının temel nedenlerinden bir tanesi budur. Neden? Çünkü bilirkişiye siz aracın hızını sorduğunuz zaman hangi metotla hangi verilerle bu hızı tespit ettiğini ve aracın hızının ne kadar olabileceğini size gönderir. Böyle bir teknik raporu ancak siz şu veride vardı bunu siz kullanmamışsınız ya da bu formülde şu hatayı yaptınız ya da o formülü değil bunun uygulanması gerekir diye itiraz edebilirsiniz. Ama bunun sonucunda takdire dayalı olarak ortaya bir yüzde şu kadardır denmediği için itirazlar ve çok sayıda bilirkişi raporu alınmasının önüne geçilir diye düşünüyorum. Ceza muhakemesi kanunu ve hukuk muhakemeleri kanununda hükmün konmasına rağmen uygulamada hukuki-teknik konu ayrımı iyi yapılmadığından eski alışkanlıklar aynen devam ettirilmekte bunu bir nedeni de Karayolları Trafik Kanunu , Karayolları Trafik Yönetmeliği, Adli Tıp

Kurumu Uygulama Yönetmeliği gibi ikincil mevzuatta bu temel mevzuatlara uygun değişikliklerin yapılmamış olmasıdır. Biz sadece Ceza Muhakemesi, Hukuk Muhakemesi kanunlarıyla her şeyi çözemeyiz. Biz özelde bir trafik kazası ve trafik kazalarından kaynaklanan kusuru tartışıyorsak bilirkişi raporunu mutlaka Trafik Kanunu buna göre şekillenmesi, dün söylemeye çalıştığım 84. maddenin kaldırılması, sayın başkanın söylediği bizim uygulama yönetmeliğimizde hüküm değişirse bile biz genel müzekkerelerin ne yönde olduğuna göre cevap vereceğimizi bize teknik konu sorulursa teknik cevap oran sorulursa oran cevap verdiğimizizi de söyledik ama diğer ikincil mevzuatta değişiklik yapılması da önemli bir çalışmanın sonunda tespit olarak önümüze çıkıyor. Kolluk güçleri ve bilirkişilerin ve tüm uygulayıcıların eğitimi son derece önemlidir. Gerekli hizmet içi eğitimlerin verilmesi özellikle kaza mahalline ilk giden kolluk güçlerinin delilleri eksiksiz ve tam olarak toplaması, toplanan delillerin dosyalara tam olarak intikal ettirilmesi gerekiyor. Ben bunu uygulamada önemli bir şey görüyorum ceza mahkemesinde adli tıp da bir müzekkere yapıp bir konun araştırılması istendiği zaman CD'ler ve fotoğraflar geliyor. Ondan önce gelmediği oluyor arkadaşlar. Ya da fotoğrafların bir kısmı var bir kısmı yok. Dün burada emniyetten sunum yapan meslektaşım da söyledi. Yerinde çok ayrıntılı çok önemli tespitler yaptıklarını, istendiği zamanda bunlara adli makamlara intikal ettirdiklerini söyledi. Karayolları Trafik Yönetmeliğinin 156. maddesi tutanak düzenleyenlerin kusur oranı belirtmeyeceklerini yazıyor. Buna rağmen tutanaklarda kusur oranları belirtiliyor. Şimdi biliyorsunuz maddi hasarlı trafik kazalarında kolluk güçlerinin tutanak tutma zorunluluğu kaldırıldı. Kamu araçları vs. gibi hakları da dâhil. Çok güzel bir tutanak yapmıştır ama altta basit bir kroki yukarda herkes kendi tespitlerini yazıyor. Hiç tartışmaya girmenize gerek yok. Siz iki araçla karıştıysanız sol tarafında A sürücüsü sağ tarafında B sürücüsü kendi tespitlerini yapıyor. Sadece maddi hasarlılarda değil diğerlerinde de kolluk güçlerimizden biz olay yerinin tam bir fotoğrafını yansıtacak tespitler istiyoruz. Bunu gördüğü zaman cumhuriyet savcısının veya hakimnin olay yeri kafasında tam olarak aydınlanacak, eksik konular varsa bunu tamamladıktan sonra kendi hükmünü kuracak. Tutanakta sadece kaza yerine ilişkin tespitlerin olması, kimin hangi kuralı ihlal ettiğine ilişkin bir yorumda bulunulmaması gerekir. Yönetmelik kimlerin hangi kuralı ihlal ettiğini yazar diyor kolluk güçlerimize. Bu nedenle bazı tutanaklarda oran yazıyor bazıları oran yazmıyor. A

Sürücüsü şu şu kuralları ihlal etmiştir, B sürücüsü bu kuralları ihlal etmiştir diyor. Nedeni Karayolları Trafik Yönetmeliği kendisine bu görevi verdiği için söylüyor. Yönetmelikten bu hükmü kaldırırsanız onlar da bu durumu yapmaz, sadece gördüğü tespitleri yaparlar. Kazanın oluşumunu açık bir şekilde gösteren kamera görüntülerinin bulunması gibi oluşturma ilişkin ihtilaf olmayan hallerde teknik bir konunun aydınlatılmasına ihtiyaç yok ise bilirkişi raporu alınmadan karar veya hükümle gerekçelendirilmek koşuluyla doğrudan karar verilmesi isabetli olacağını düşünüyoruz. Ölümlü ve ağır yaralamalı kazalarda cumhuriyet savcısının kaza yerine bilirkişi çağırarak tespitleri daha profesyonelce yaptırmasının isabetli olacağını düşünüyoruz. Çünkü artık bizde bir liste var her adliyede bilirkişi listesi önünde bu bilirkişilerin iletişim bilgileri var. Doğrudan doğruya çağırır bunu yapabilir. Ama şunu da söylemem lazım son zamanda gelen gerek jandarma gerekse emniyetin yapmış olduğu çok güzel tespitler ve çok güzel veriler geliyor. Dijital ortam oldukça gelişti. Teknoloji çok güzel şekilde kullanılıyor. Her 3 dosyadan 1 tanesinde biz şahit beyanları takdire dayalı ve 2. düzeyde ama somut olarak o yerdeki is emareleri rahat bir şekilde görebiliyoruz. Soruşturma ve kovuşturma dosyalarının Adli Tıp Kurumuna gönderilmesi durumunda dosya içerisindeki fotoğraf ve video kaydı gibi delillerin ayrıca fiziki olarak da gönderilmesi ve temas kurulması gerekiyor. Arkadaşlar fotoğraf olarak gönderildiği zaman fotoğraflar bazen böyle kara çıkıyor veya net olarak çıkmıyor. Henüz o ortam teknolojik olarak veriyi tam sağlamadığımız sürece herhangi bir yanlışlığa mahal sağlamamak için çok önemli olan bu delillerin fiziki ortamda ulaştırılmasının sonuca sağlıklı ulaşılması için önemli olduğunu düşünüyorum. Bilirkişilerin Adli Tıp Kurumu Trafik İhtisas Dairesinin veya üniversitelerin ilgili bölümlerinde eğitime tabi tutulması, başarılı olanlara sertifika verilmesi uygulamasına geçilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Burası son derece önemli. Yani profesyonel bilirkişi mesleğine bizimde yavaş yavaş geçmemiz gerekiyor. Şuan uygulamada bilirkişilerimiz, emekli olanlar hariç, bir mesleği ifa ederken yan iş olarak biz kendilerinden yararlanıp bu görevi devam ettiriyor. Tabi bu sertifikasyon eğitiminin bir lisans eğitimi düzeyinde mi olacağı lisansüstü düzeyinde mi yoksa sadece bir sertifikasyona mı tabi tutulacağı önce bu sertifikaya sahip olanlara bu dosyaların gönderilmesi zorunluluğu olmaması gerekir ama zaman içerisinde bunlar çoğaldıktan sonra belki ilerde böyle bir şey düşünülebilir. Fakat listeye geçilmiş olmasının faydalı mı olduğu, zararlı mı olduğu ben

bunun da bir tartışılması gerektiği kanaatindeyim. İstanbul da geçtiğimiz yıl hukuk mahkemeleri için 8 bin küsur kişi bilirkişi listesine yazıldı. Bilirkişi listesine yazılıp dosyayı kapan çok arkadaşım geldi üniversiteye “hocam bende yazılmışım arkadaşlarla beraber ama” sadece trafik için demiyorum diğer, örneğin iş mahkemesi, başka mahkemelerde “ama daha önce rapor yazmadım burada ne yapacağım bana örnek raporlarınızdan ve şunlardan yardımcı olur musunuz?” diyor. Çünkü 3 yıllık mesleki deneyim yeterlidir. Misal 3 yıllık avukatsa listeye yazılması için yeterlidir ama ilave hangi uzmanlık alanının olduğu bu uzmanlık eğitimini nasıl sağladığı hangi bilgiye belgeye dosyada hiçbir şekilde yok. Çok enteresan durumlarla karşılaştık. Bunu da huzurlarınıza getirme ihtiyacı duydum. Benim tespitlerim bunlardır. Eksik olabilir, ilave olabilir veya sizin karşı çıktığınız şeyler olabilir. Bunlar üzerinde ben salonda tartışmaya açtım. Şimdi söz isteyen arkadaşlarıma söylüyorum. Buyurun.

DİNLEYİCİ:

Hocam şimdi hakim bir hususta bilirkişiye tespit ettirdi. Kafasında da hakimin belirdi. Ona göre tazminat miktarından indirim yaptı. Tazminat oranını kararında belirtecek mi? Bu husus nasıl olacak?

Prof. Dr. Talat CANBOLAT;

Tazminat oranı dediğiniz kusur oranını mı? Tazminatın şimdi diyelim ki bir kişi geldi 100 bin liralık destekten yoksunluk davası açtı. Şuan ki sistemimizde biz bu iş kazası ya da trafik kazasından dolayı önce bir kusur tespiti yaptırıyoruz. Bu kusur tespitinde rakamlar ortaya çıkıyor. Ondan sonra yöre hesabı için ikinci bilirkişiye gönderiyoruz. Aktüel hesabını yapan bilirkişi yüzde yüz kusurluymuş gibi hesabı yaptıktan sonra davacının kendi kusurunu dışlayıp, davacının kendi kusuru oranında bir indirim yapıyor. Daha somutlaştırırsak davacının da %25 kusuru var. Karşı tarafın toplam %75 kusuru var. 100 bin liradan 25 lirayı çıkarıp diyor ki bunun tazminat miktarı 75 bin liradır. Hakim de geliyor 75 liraya hüküm kuruyor. Şimdi biz bunu tersine çevirir aktüel hesaplarını %100 üzerinden sen yap indirim hakkı benimdir dediğiniz zaman 100 bin liradır diye bir rapor önümüze gelecek. Hakim burada bakacak tarafların kusur durumuna. Yani ne kadar indirim yapacağını takdirini

yapacak ve diyecek ki ben bu kazanın oluş şeklinde davacının da payı var, bu payın şu kadar olacağı kanaatiyle şu kadar da indirim yapıyorum bundan. 75 liraya veriyorum, 80 liraya veriyorum bu tamamen hakimnin takdiri o an. Neden indirim yaptığımı gerekçesiyle yazacak.

Hakim, kararında, gerekçesinde kusurlu olduğunu belirtecek

Evet kusuru oranında indirim yapıyor bunun böyle olması bir indirim sebebidir ve bu nedenle indiriyorum diyecek. Bu aynı zamanda bir davada iki bilirkişi raporu yerine bir tane bilirkişi raporu olmasını sağlayacak ve dava süresini en az yarıya indirecek.

DİNLEYİCİ, İsmail ŞENGÜL, Samsun İş Mahkemesi Hakimi: Bu toplantı gerçekten çok faydalı oldu. Bu kadar zaman ayıramamıştık. Hani yoğun iş yoğunluğu dolayısıyla. Ama gerçekten şu söylediğiniz tabloya ben de katılıyorum. Yalnız şimdi bunu nasıl uygulayacağız? Hakimleri ve savcılarını buna inandıramadıktan sonra asla bu uygulama görmeyecek. Çünkü bunu bilirkişiye verecek olan biziz. Bunu nasıl yapacağız? Yani şimdi burada yapan ile yapmayı nasıl ayıracağız? Hani bakanlıktan bahsettiniz. Müfettiş raporuyla bunların hiç biri çözülmeyecek. Bunu çözecek olan sadece birliği sağlayacak olan Yargıtay. Onu nasıl yapacağız? Yani şimdi bizden gitmedikten sonra Yargıtay'a nasıl böyle bir sonuca ve karara ve ulaşacağız? Bu da zor. O yüzden benim bir önerim şu olabilir. Bizler bunu deneriz. Ama bunun farkında olmayan birçok arkadaşımız var. Yani kocaman bir ülke birçok hakim cumhuriyet savcısı yani gerçekten biz bunu arkadaşlarımıza gittiğimiz zaman konuşur tartışırız ama uygulamayı sağlamak nasıl olacak? Benim bir önerim şu olabilir: Yargıtay'da bize talimat veremez yani şunları şunları yapın diye ama genelde kararlarında kibarca zaman zaman belirtiyor. Diyor ki:

İşte kararı anlıyoruz, kaldı ki şu yasanın şu maddesi gözden kaçırılmıştır da bu sonuca etkisi yoktur, kararlarca temyiz konusu yapılmamıştır o yüzden bir eleştiri halinde bırakılıyor.

Mesela sayın başkanım, burada genel kurul başkanımız, burada onlarda bunu sorabilir, belki benim düşüncem yanlıştır ama şimdi ben ilk derece mahkemesi hakimi olarak Yargıtay'ın yerleşik kararları varken pat diye buna nasıl gireceğim onu şey yapamıyorum. Yani kendileri ne derler Yargıtay ne derler. Özellikle hüküm kurarken ne

yapacağız yine Alman yargıçlardan bunu sorabiliriz yani onlar nasıl yapıyorlar biraz bahsetmişlerdi.

Prof. Dr. Talat CANBOLAT:

Evet bahsettikleri gibi. Şimdi şöyle konunun özü de burada toplanıyor zaten. Bu bir kıvılcımdır. Şimdi her paydaş kendi üzerine düşeni yapması lazım. Ben bundan kendimi sorumlu hissediyorum. Niye? Üniversite de yarın hakim savcı olacak veya bilirkişi yapacak üniversite hukuk fakültesi öğrencilerine biz bunu anlatmadık bu zamana kadar. Bundan mezun olan kişi hakimlik mesleğine aday olduktan sonra adalet akademisine de bu anlatılmalı. Sahaya çıktığı zaman usta-çırak ilişkisi içerisinde daha önce dosyalar nasıl yapılıyorsa o da bunu yapmalı doğal olarak. Aksine yine yapmaya kalkarsa bu farklı algılanır veya öyleyse bu toplantının da bir noktada amacı budur zaten. Her paydaş kendi yerinde kendi üzerine düşeni yapacak. Ben buradan gittikten sonra üniversitede her bir vesileyle derslerde bakın işte böyle bunu anlatacağım. Diğer hocalarla da bunu paylaşacağım. Onlara da bunu anlatmalarını söyleyeceğim. Bakanlık temsilcileri burada, onlar adalet akademisiyle ve stajyerlerin eğitiminin hangi bölümünde bunu nasıl değerlendirirler değerlendirmezler onu bilemem. Yargıtay başkanı ve üyelerimiz de burada zaten kendileri de bu konuda son derece memnun oldu ve daha önce de ben benzer toplantılara katıldım. İlk defa bu kadar da net bir şekilde kendilerinin akademik ve bilimsel olarak fikirlerini beyan ettiler. Ama tabii ki bu bir heyettir ve oraya gidildiği zaman heyetten nasıl çıkar bu başka bir şey. Çoğunluk kimi nasıl ikna etti eder etmez ama şunda bakın hepimiz hemfikiriz başta sahada da konuştuğumuz zaman; hukuki konular sorulmaz evet. Ama hangisi hukuki konu hangisi değil? Yani hala oran belirlemek yaklaşık 100 yılın bir alışkanlığı var, 90 yılın bir alışkanlığı var. Biz bunu bu şekilde belirledik ve yaptık. Ama zaman içerisinde önemli ölçüde ilerleme olabileceğini düşünüyorum. Yani Yargıtay'ımız belki bir iki dosyada zaten bozarken, bozma gerekçesi yaparken kaldı ki bu hususta hukuki konu olup bilirkişiye gidilmesi de gerekmez. Dosyada ki verilere göre bunun yapılması da mümkündür, gibi bir cümle de kullanması bana göre çok şeyi değiştirebilir. Buyurun:

DİNLEYİCİ:

Hocam şimdi uygulamada bir uygulama birliği sağlayabilmek yönünden bir skala hazırlamak lazım gibi geliyor bana. Mesela adli tıbbın iş ve güçten kanunu hususunda şöyle olursa şu kadar şöyle olursa şu kadar gibi bir skalası var. Bunlarda da mesela diyelim ki mesela biri hız sınırını aştı hakiminki biri bu hız sınırını aştığı için indirim yaparken hukuk davaları bakımından söylüyorum, 2/8 oranında yaptı. Başka tarafta aynı hız oranında 5/8 oranında yaptı. Yani bir bilgi bakımından bir skala olmasında fayda var gibi geliyor.

Prof. Dr. Talat CANBOLAT:

Geçiş döneminde bazı şeyler düşünülebilir ama ben şuna inanıyorum: Hakimlerimiz ve savcılarımız bunu kendilerinin görevi algıladıktan sonra çok güzel yapacaklarından eminim. Çünkü Anadolu'nun en ücra köşesinden ihtiyacı olduğu zaman hukuk fakültesi hocalarına çok rahat ulaşıyorlar. O bilirkişinin raporuyla yetinmiyor. Zaman zaman önüne bilirkişi raporu almış ve o kendisini tatmin etmemiş. Benim alanımda beni çok arıyorlar. Diyorlar ki; "hocam bize rapor geldi ama böyle böyle" çünkü nihai vicdani sorumluluğu ve adaleti kendisi temsil edecek ve kendileri bu alandaki son bilimsel gelişmeleri ve son şeyleri takip edip ulaşabiliyorlar. Benim kanaatim yeter ki kendisi bunu kendi görevi olarak algılasın. Algıladığı zaman gayet uygun ve iyi bir şekilde yapacağından hiçbir şekilde şüphem yok. Ha efendim 70 mi yapar? 80 mi yapar? Bu zaten dünyanın hiçbir yerinde, dün zaten ne dedim adli tıpta dosyayı kaynatıp kaçta kaydattıysak o kadar kusurlu diyemiyoruz ki bunun bilimsel bir verisi yok. Aynı dosya bizim önümüze geldiği zaman bizde aynı dosyayı farklı yapabiliriz. Nasıl ki cezayı tahlil ederken kusur yazsanız bile bir hakim cezayı başka öbürü biraz daha farklı yere gidiyor. Bu tamamen vicdani sorumluluğu ve kendisinin yetki kapsamı içerisinde olduğunu düşünüyorum.

DİNLEYİCİ:

Hocam Karayolları Trafik Kanunu 84. maddenin kaldırılması konusunda görüş beyan ettiniz de, şimdi Karayolları Trafik Kanunu teknik bir kanun. Yani iyi bir sürücünün dahi Karayolları Trafik Kanunu kurallarının birçoğunu bazen bilmediğini görmekteyiz. 84. madde de sürücülere atfedilen asli kusurlar maddeler halinde

belirtilmiş. Şimdi madde uygulamada bütünlüğü sağlama açısından önemli. Mesela şerit tecavüzünde bulunmak kuralının asli kusur olduğu bütün herkes bütün hakimler savcılar tarafından bilinmekte. Bu maddeyi kaldırırsak mesela doğrultu değiştirme manevralarını yanlış yapma kuralını ihlal eden bir sürücüyü, diğer tarafta kullandığı aracın hızına teknik özelliklerine uydurmayan bir sürücünün mevcut olduğunu farz edelim. Biri asli diğeri tali kusur durumunda burada. Bu kuralı kaldırırsak eğer hızını mahal şartlarına ayarlamayan kişinin kaza oluşumunda daha etkili bir kusur oranının olduğunu asli kusur olduğu sorunu çıkabilir. Bu da kararlar arasında çelişkilere neden olabilir. Yani bu açıdan düşüncenize iştirak edemediğimi ifade etmek istiyorum.

İkincisi hocam daha önemli olanı; biz kusuru bilirkişi raporları veya Adli Tıp Kurumu Trafik İhtisas Dairesinin raporlarıyla bir şekilde tespit ediyoruz. Hakim veya cumhuriyet savcısı onu oranlıyor. Ancak bunu kararlara yansıtıyoruz. Daire olarak Yargıtay'da 12. Ceza dairesi olarak karşılaştığımız en büyük sorunlardan biri cezanın tayini konusundaki isabetsizlik. Yani asli kusur olduğu mahkemece de kabul edilmiş olmasına rağmen ceza alt sınırdan verilmektedir. Tali kusurlu sanık hakkında da alt sınırdan verilmekte yani bunun önünde ki bozmalar daha fazla. Yani kusur tahlilinden ziyade cezayı tahlil ederken kusuru göz önünde bulundurmamak.

Şimdi ben 84. maddenin kaldırılması konusunda düşüncemi muhafaza ediyorum, neden dolayı? Şimdi burada misal doğrultu değiştirmek veya şerit ihlali asli kusur denmiş. Fakat bize çok sık şöyle olaylar geldi; sürücü diyor ki "karşıda zikzak yaparak gelen bir araç vardı diyor, benim şeridime geçti diyor. Ben kornaya bastım selektör yaptım geceydi. Sonra diyor mecbur kaldım onun şeridine geçtim oda o anda beni yakında fark etti diyor ve çarpıştık. Şimdi olay yerinde hemen bu sürücü şerit ihlalinde bulunduğu gerekçesiyle asli kusur olarak değerlendiriliyor. Ve madde de sayılan nedenler biz bunu yerelde değil de artık kusur tespitine hakim yapacaksa işte bunun ihlal edilene ağırlığını kendisi çok kolay bir şekilde belirleyebilecektir. İsterseniz tamamlayayım.

Prof. Dr. Talat CANBOLAT:

Şimdi burada tabi olay asli kusuru siz her bir olayın özelliğini göre belirlemeniz gerektiği için. Bazen şerit ihlali dahi tek başına bir

asli olmayabiliyor. Nitekim Yönetmeliğin altında yukarıdaki sayılanlar tek başına olursa asli kusur olur. Başka nedenler kazaya etki ettiyse sayılmaz diye de bir hüküm var ama uygulamada bu benim tespitim çok ihmal ediliyor. Bir de mesela bir olayda birden fazla kişi benzer şeyler yazmış hepsine asli kusur asli kusur asli kusur diyor. Hatta bazen yerelden gelen dosyalarda bizim hukukumuzda yok. Falanca birinci derecede asli, feşmekânca ikinci derece asli, öteki üçüncü derece hatta altıncı dereceye kadar gidenler var. Bizde böyle bir derecelendirme de yok. Yani bu tür sıkıntılar nedeniyle 84. madde de sayılanların şunlar asli kusurdur demesinin uygulama da olumsuzluklarını gördüğüm için ben onun kaldırılması gerektiğini düşünüyorum.

DİNLEYİCİ:

Yani hocam şöyle yapılabilir mi? Başka bir etkenin olup olmadığına göre?

Prof. Dr. Talat CANBOLAT:

Efendim şimdi siz norm olarak, az önce arkadaşım çok doğru bir şey söyledi. Karayolları Trafik Kanunu teknik bir kanundur. Ama siz oraya tutup da şu asli bir kusurdur dersiniz tekniğin dışına çıkıyorsunuz. Siz önceden bir hukuk normuyla kusur belirleyemezsiniz. Bu son derece kanun yapma tekniğine aykırıdır. Siz o zaman peşin bir kabulden hareket ediyorsunuz. Bu da bizim hukuk sistemimizde ki kusur belirlemesinin yanlış oturmuş olmasının bir sonucu olarak oraya konulmuş. Yol gösterici olsun kolaylık olsun diye beyan meyan kaldırılması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü siz teknik konuları düzenlerseniz orda bu bir hukuki konudur, ona giremezsiniz.

DİNLEYİCİ:

Yani ben şu anlamda söyledim; bu maddedeki bu kanunun olmasından kaynaklı sakıncaları siz, tamamen kaldırmaktan kaynaklı başka sakıncalar olabilir mi? Bunu bir dengede tutmak lazım.

Prof. Dr. Talat CANBOLAT:

Tartışabiliriz tabi ki o da yani değerlendirilebilir ama benim tecrübem ve tespitlerim bunun yanlış algılamaya yanlış daha çok

getirdiği yönünde. Kaldırılmasının bir sakıncası olacağını düşünmüyorum.

DİNLEYİCİ:

Hocam şimdi 84. madde ile ilgili örneğinizde zaten uygulama asli kusur olarak belirtilmiş olsa bile, sürücünün şerit tecavüzünde bulunduğunu varsayalım; karşı araç zikzak şeklinde gelmişse yani normal seyir şeridinde olan sürücünün seyrini bozmuşsa biz artık asli kusurlu maddeler içerisinde saymış olsa dahi onu kusurlu kabul ediyoruz.

Prof. Dr. Talat CANBOLAT:

Efendim çok doğru tabii ki öyle kabul etmek. Zaten asli kusurlu değil vardığımız sonuç onun asli kusurlu, hata bana göre kusursuz. Yani adama illaki çarpmış mı dememiz lazım. Biz kazadan kaçınma zorunluluğu var. Sıklıkla alkollü sürücülerde bu oluyor. Çünkü alkollü sürücü zikzak çizerek geliyor yaklaştığı zaman onu fark ediyor. Algısı son derece zayıflamış bir buçuk civarında alkolü var. Çok sık geldi bu bizim önümüze. Çarpacağı zaman arabayı görüyor, kendi şeridine geçme ihtiyacını hissediyor. Öbürü de çarpmamak için geçtiği için öbür şeritte çarpışıyorlar ama o zorunluluk nedeniyle oraya geçti, mecburdu. Evet.

DİNLEYİCİ:

Şimdi ben hocama bu noktada katılıyorum. Yasada o hükümlerin neden olmaması gerektiği konusunda. Yani hakimi belli kalıpların içine sokuyor yasa. Yani bu asli kusurdur veya işte olaya en önemli etken nedir bilirkişi belirleyecek ya hemen orda şerit değiştirmişse bilirkişi ona hemen asli kusurdur diyor. Yani belli kalıplara sokuyor.

Prof. Dr. Talat CANBOLAT:

Ben bir akademisyen olarak önceden kimin asli kimin tali sayılabileceğini teknik olarak hukuk tekniği olarak kanun tekniği olarak uygun görmüyorum. Evet arkadaki arkadaşım önce kaldırmıştı.

DİNLEYİCİ:

Hocam şimdi iki noktada itirazım var. Bilinçli taksir. Yani bunlar tamamen teknik konuları barındıran hususlar. Bu yüzden bence bu konuda tamamen hakimın takdirine bırakmak uygun değil. Yani bizler için yumurta küfesini taşıyan hakim ve savcılar.

Prof. Dr. Talat CANBOLAT:

Siz taşıyacaksınız tabi.

DİNLEYİCİ:

Yani biz taşıyacağız 100 binlerce liralık tazminat ya da 10 yıl 20 yıl ağır hapis. Yani bu yüzden dediğiniz gibi bu teknik konu demek bana çok ayrımcı bir şey gelmiyor. Yani bu noktada sonuna kadar maddi gerçeğin ortaya çıkması için araştırmak bence hakimın birincil ödevi. Sonrasında şimdi ceza yargılaması var tamam. Asli kusur tali kusur. Ama hukuk yargılaması var bir de. 100 binlerce liralık tazminat. İşte aktüerya hesabı diyoruz, destekten yoksun kalma tazminatı diyoruz. Bu yüzden bence burada bizim kusur sormamız gayet olağan karşılanmalı. Sizin dediğiniz gibi çok kızılacak bir davranış hukuki bir davranış değil yani. Bu yüzden ben sizin söylediklerinize katılmıyorum ve hakimın sorumluluğu burada çok fazla, bunu dikkate almamızı öneriyorum.

Prof. Dr. Talat CANBOLAT:

Tamda o noktada zaten şu an oran sorulması hakimlerimizi vicdanen çok kolaylaştırıyor. Ve yaygın kullanılmasının Türkiye de ki sebeplerinden birisi de bu. Niye? Siz yaparsanız vicdanınızla baş başa kalacaksınız ve dosyayla gündüz gece düşünüp neye karar vereceğinizi siz düşüneceksiniz. Ama bunu bir üçüncü şahsa hesaplattırıp ne yapalım oradan geldi vicdanınızı rahatlatma ihtiyacı uygulama bu yönde geliyor. Üçüncü bir şahsın oran belirledikten sonra onun belirlediği oran üzerine cezayı veya tazminatı inşa etmek ve onun tırnak içinde sırf adına “bilirkişi” dedi diye bununda böyle olması gerektiği kabulüyle, yani sanki bilimsel bir veriymiş gibi bu oranın belirlenmesini kabul edersek tabi çok daha kolay olur. Yani bende hakim olsam derim ki, ama hayır bu doğrudan doğruya hakimlik mesleğinin işi. Eğer biz onu böyle yapacaksak neden hakim

şahitli bizzat dinlemesi gerekiyor. Biz hakeme bile şahit dinletmiyoruz. Hukuk usulü muhakemeleri tahlilinde takvim işareti olsa bile hakim ne diyecek diyoruz. Ama hakimin dinlediği şahitlerin, üstelik yüzünü görmeden ifade tarzını görmeden okuyan bilirkişi oran veriyor veya ücretin miktarını belirliyor veya başka bir şey belirliyor. Bende size tabi ki sahada sizin gibi çok düşünen var, onu söylüyorum. Ama bu kesinlikle şey değil. Hele bilinçli taksir ve şeyi de söylediniz olası kast. Bu makine mühendisinin veya inşaat mühendisinin işi olamaz yani. Olamaz. Hiç olamaz yani. Onu tartışmam bile. Hukukta bunun yeri neresiyse odur.

DİNLEYİCİ:

Hocam, affedersiniz, bilinçli taksir ya da olası kastın hukuki tasvibini yine hakim yapmalı. Benim kastettiğim bunların içeriğinde teknik hususlar var, çok affedersiniz hocam şimdi. Ne kadar alkol aldı ne kadar hızla geçti. Bu çünkü olası kastı ve bilinçli taksir belirleyen şeyler. Ben bunu sormalıyım bilirkişiye.

Prof. Dr. Talat CANBOLAT:

Kesinlikle bizde onu konuşuyoruz. Bizde diyoruz ki, dün bir görüntü gördüm benzinlikte. Adam benzin dolduran benzinliğin başında, birileri kısa yoldan gitmek için dalıyor ve orda ki adamı öldürüyor. Şimdi bunu bilirkişi bilmez. Ama siz bilirkişiye sorarsanız; teknik arıza var mıydı? Adamın direksiyonumu kilitlendi de oraya daldı? İşte yani hakim kendi mesleğini yapabilmek için ihtiyaç duyduğu bu teknik konuyu bilirkişiye soracak. Veya 30 ile gidilen bir yerde büyük bir kaza meydana gelmiş. Bir bakıyorsunuz kreşin önü, ee tabii ki hızın olası kast yönünden, siz burada 130 ile giden bir aracı buluyorsanız, arkadaşlar, buna nedenini sorarsınız. Şu konuda hemfikiriz: hukuki konudan önce teknik bir konu ihtiyacı varsa, hakim bilirkişiye gidecek ve bunu soracak ona teknik bilgiyi. Oradan aldığı teknik bilgi üzerine kendi şeyini kuracak bu noktada hemfikiriz. Evet buyurun. Ön tarafa.

DİNLEYİCİ:

Şimdi hakim beyin bu teknik konularda ki şeylerine katılıyorum. Zaten baştan beri de teknik konular da bilirkişiye gidileceğini zaten hemfikiriz o konuda tereddüt yok. Yalnız işte kusuru bilirkişininin

belirlediği takdirde bu sefer ikinci bilirkişiye üçüncü bilirkişiye gitme şeyleri orda başlıyor işte. O yüzden o teknik konular dışında kesinlikle oran belirtilmemesi lazım. Belirtildiği zamanda iki üç dört gidiyor. Benim şimdi burada otururken aklıma bir şey geldi kusur ile ilgili. Şimdi ben Yargıtay ikinci hukuk dairesinde boşanma davaları ağırlıklı bizim aile mahkemelerinde. Şimdi orada da yerel mahkemede hakimlerimiz aile hukukundan kaynaklanan yargılamasını yapıp eşler arasında boşanma davasında kim kusurlu kim kusursuz tespitlerini yapıyor tanıklarını dinliyor. Gerekirse bazı konular da internet kayıtları telefon kayıtları ortada iletişim kayıtları bilirkişiye gidebiliyor. İşte orda bazı teknik konuları ona sorabildikten sonra şöyle yapılıyor; koca sadakatsiz kadın da ona şiddet uyguladı, çok olmazda, ya da hakaret etti, neticede tanık beyanları diğer dosya ve tüm evraklar ceza dosyasıyla birlikte kusurlar tespit ediliyor. Koca 1,2,3,4 kadın 1,2,3 bu sefer yerel mahkeme hakimi diyor ki bu tespitlerime göre benim koca ağır kusurlu. İstek ne kadar? 100 bin lira maddi 100 bin lira manevi tazminat isteğinde bulunmuş. Artık orda koca ağır kusurluyu da orda hakim söyleyip 100 bin lira istek üzerinden de gelir durumlarına göre ekonomik sosyal durumlarına göre evliliğin ne kadar uzun sürdüğü kaç çocuk olduğu ne kadar evlenme şansı bulunduğunu hakim kendi vicdanıyla oturup diyor ki, bu kocanın bu ağır kusuruna kadın da buna müterafik yarışan şu şu kusurlarına göre ben 100 bin lira istek üzerine 50 bin lira veriyorum. Ya da kadın hiç kusursuz, koca şu kadar kusurlu o zaman ben 100 binin 80 binini veriyorum diyebiliyor. Orda nasıl o kusur durmalı? Kendisi belirliyor burada aile hakimi ve bunun sonucuna göre kendi vicdanı ile baş başa bırakıyor. İşte burada da biz ceza yargılamasında ya da diğer tazminat davalarında ki gibi şunu yapabiliriz aile hakimleri: pedagoğ, sosyolog, sosyal hizmet uzmanı bir de bunun içine hukukçu bilirkişi alarak 3 kişilik bilirkişi heyetine gönderip dosyayı burada koca mı kusurlu, kadın mı kusurlu, kusur oranı ne kadar dediği durum işte. Bizim burada ki trafik kazaları ve diğer tazminat hukukundaki bire bir oluyor. Yani nasıl aile hakimi bu teknik hukuki bir konu olan kusuru kendisi belirliyor ve kendi vicdanı ile yapıyorsa diğer hakimlerimiz de bunu böyle yapması lazım. Ancak her konu da Yargıtay denetimini gözden ırak tutmamak lazım. Mesela şimdi 6284 sayılı yasa çıktı. Yargıtay'a gelmiyor bu dosyalar. Kadına karşı şiddet aile bireylerine karşı şiddet. Türkiye'nin her yerinde değişik uygulamalar. Ama bazen ne yapılıyor değişik seminerler yapılıyor. Bizlerde katılıyoruz. Uygulama birliği sağlanabiliyor. İşte

şimdi de bu bilirkişilik şimdi proje başladı ilk defa zaten böyle geniş bir katılım oldu. Yeni bir farkındalık oluşuyor. Daha şimdi 100 tane eğitimcilerin eğitimi yapılacak. 300 tane bilirkişi eğitilecek. Yalnız bu bildireler güzel bir şekilde kaleme alınmış. Teşekkür ediyoruz katkılarınızdan dolayı. Değişik ilavelerle taşraya hakimlerimize Yargıtay'da değişik mesela sitelerde hukukçular adalet formu adalet.org Yargıtay sitesi akademisinin sitesi buradan da yayınlanıp hatta tüm sunumlar burada sonra şeyler dâhil çok özel değilse trafik kazalarında ki görüntüler. Bu şekilde bir farkındalık hemen oluşur diyorum. Teşekkür ediyorum tüm katılımcılara.

Prof. Dr. Talat CANBOLAT:

Şimdi ben şöyle bir iki şey söyleyeyim. Şimdi bu tür toplantıların genel şöyle bir handikapı oluyor Türkiye de. Şimdi toplantı sırasında herkes her şeyi çok güzel konuşuyoruz. Çok güzel şeylere değiniyoruz ama toplantı bittikten sonra her şey burada kalıyor. Genelde tamamen bu tür sıkıntılar gördüğümüz için bugünü tamamen sonuç değerlendirmesine ayırmamızın sebebi de buydu. Yani sonuç çıktılar üzerinde yine bütün katılımcılar ki bildiğiniz gibi bilirkişi trafik kazalarında bilirkişilik konusunda herhangi bir aşamada herhangi bir şekilde bu şeye katılan her taraf burada. Herkes hükmünü söyleyip bir makul mantıklı sonuç alabilirsek diye düşündük. Bugüne onun için ayırdık. Ve bu sonucu hep beraber kabul ettiğimiz bir sonuç olarak Ali Bey'in dediği gibi amacımız zaten kendi sitemizde de yayınlamak hatta adliyelere bunu bir yazıyla göndermeyi de düşünüyorum ben. Ve şeye de hani emniyet jandarma adli tıp ondan sonra belki ileride ki bu meslek kuruluşları yani sonuçta bilirkişilik yapan kişiler evet yani o kişilerin olabilir yani o kişilerin görebileceği şekilde bunu yaygınlaştırmayı düşünüyoruz. Bugünün bütün amacı bu ben bu anlamda Ali Bey'e teşekkür ediyorum. Şunu da söyleyeyim şu an dâhil bütün toplantıyı biz kameraya da aldık. Ses kaydı da aldık. Sunuculardan da meslektaşlarımızdan da sunumlarını aldık bunu biz sitemizde çarpıcı noktalar olarak koymayı düşünüyoruz. Yani bu sonuç bildirgesine de bu toplantının ve bu projenin genel olarak nasıl seyrettiğini ve neler konulduğunu açıklayıcı bilgidan sonra bu toplantı da katılımcılar tarafından bu, bu hususular tespit edilmiştir. Yani tamamen bir farkındalık oluşturması için tabi. Biz bununla taşraya bunu bir genelge veya ne biliyim bir şey emir talimat gibi göndermeyeceğiz bakanlık olarak. Bir farkındalık oluşması için göndereceğiz. Ve şunu da ben söz almışken söylemek istiyorum.

Şimdi ben burada da çok değerli Sayın Yargıtay üyemizde konuşmalarında belirtti. Bence Yargıtay'ın baktığı hakim olayın oluş şekline göre bilirkişi raporu almış almamıştan ziyade hangi konularda almış hangi konularda almamıştan ziyade gerçekten açık bir nokta bırakmadan ortaya koyabilmiş mi konuyu? Yani arada sohbet aradaki yaptığımız konuşmalarda da kendisi söyledi. Sadece trafik tespit tutanağı varsa dosya da ama o etraflıca düzenlenmişse yani yeteri kadar düzenlenmişse ve eksik yoksa hele hele de taraflardan birinin herhangi bir itirazı yoksa ihtilaf yoksa veya itirazı varsa ve bu itiraz havada kalıyorsa ki ben Antalya Emniyetine teşekkür etmek istiyorum. Burada hakikaten daha profesyonel bir uygulama yapılıyor anladığım kadarıyla bu trafik kazalarındaki ilk tespitlerde. Bunun üzerine eğer hakim tekrar bilirkişiye gitmemişse yani hiç gitmemişse, karar vermişse, gerekçesini niye bu şekilde değerlendirdiğini güzelce açıklayarak karar verdiyse, şöyle bir algının aksine Yargıtay kesin bunu bozar. Bu bilirkişi rapor almadan sen buna nasıl karar verdin? Bu anlamda bir şey olmadığını söylüyor kendisi. Ben bütün maddeler üzerinden tekrar devam ediyoruz zaten. İnşallah bunu biz yayınlayacağız zaten. Teşekkür ediyorum.

DİNLEYİCİ:

Teşekkür ediyorum. Ben bunu önce söyleyeyim; Alman meslektaşlarımızın burada örnek bir bilirkişi raporu olarak sunduğu konu telif hakkı olduğu şeyini bizlerle paylaşmadı. Benim buradaki konuşmalarım da telif hakkı kapsamı içerisinde. Ben açıyorum ama en azından kendilerine böyle bir eşleştirme projesinde Almanya'dan bir örnek olarak sunduğumuz bir rapor. Şahısların isimleri karartılmak suretiyle bizimle paylaşılırsa bunun bir katkı olacağını düşünüyorum ve kararlarını gözden geçirmelerini rica ediyorum

Prof. Dr. Talat CANBOLAT:

Hocam şu anda elimdeki mevcutta isimler var. İsimsiz hali ben mail atacağım dedi çevirtireceğim bu şekilde teslim edeceğim dedi

DİNLEYİCİ:

Oldu sevindim. Yoksa buradaki benim görüşlerimde telif hakkı kapsamındadır. Ali Bey'e bende teşekkür ediyorum. Düşünmediğim bir konuya temas etmiş oldu. Çok yerinde bir şey. Yani aile hukuku

kapsamı içerisinde tazminatı belirlerken hakim nasıl kusur oranında indirim yapıyor? Bunu belirliyorsa bunun ondan herhangi bir farkı yok. Ama nedir bu bir alışkanlığımız ve bunun farkındalığına varabilmesi. Bizim yargıçlarımızda bunu kendi görevi kapsamı içerisinde değerlendirdikleri zaman hiçbir sıkıntı olmayacağını düşünüyorum.

Prof. Dr. Talat CANBOLAT:

Evet, soru cevaplara devam ediyoruz

DİNLEYİCİ:

Hocam biz hakim olarak hukuk yargılamasında kusuru en son hüküm fıkrasında belirtebiliriz karar verirken. Buda davanın kısmi davanın ıslah edilmemesi sonucunu doğuruyor ve ek davalara yol açıyor.

Prof. Dr. Talat CANBOLAT:

Ben yaklaşık 1 buçuk yıldır bu projede çalışıyorum. 1 buçuk yıllık bir tespit bence. Bu gayet de güzel olmuş. Sadece bir konuda 5. maddeydi sanırım, hakim ve savcıların ödül ve ceza sistemi, biraz daha erken olduğunu düşünüyorum. Tartışmaya açıyorum, her yerde çalışanların ben nasıl değerlendirildiğini bilmiyorum. Böyle olsun da demiyorum. Ben olması gerektiğini düşünüyorum ama biraz daha erken olduğunu düşünüyorum. Onun için de dikkat edin oraya asli taksir diye yazmadım. Ben sadece hukuk olduğunu düşündüğüm bilinçli taksir olası taksir veya da trafik güvenliği tehlikeye düşürme suçunun oluşup oluşmadığı gibi bakın. Bunu niye söylüyorum? Ben bunu hayali söylemiyorum arkadaşlar. Bize yazı geliyor. Hiç trafik kazası geçirmemiş, polis kontrolüne yakalanmış. Soru: adli tıp trafik ihtisastan trafik güvenliğini tehlikeye düşürme suçunun oluşup oluşmadığı. Biz geri iade ediyoruz diyoruz ki bu: ihtisas dairesinin görev alanına girmiyor sizin yetki alanınızda. Tehdit içeren bir tenkitle geri gönderiliyor müzekkere bunu gönderin aksi takdirde adli işlem yapılacaktır deniliyor. Bu nedenle bunu, bunun gibi en azından tartışılmayacak kadar açık olan hukukun, çünkü halen ben oran meselesinin diğer ikincil mevzuatta da düzenleme yapılmadığı sürece bir müddet daha yavaş yavaş oturacağını ve birden bire böyle bir şey olacağını düşünmüyorum.

Bir de önerim var. 1 buçuk yıldır bu çalışmalara katılan cumhuriyet savcısı arkadaşlarımız oldu Manisa'da . Bu çalışmalar doğrultusunda iddianame düzenlediler kusur oranını kendileri tespit ettiler. Trafik kazası tespit tutanaklarına dayanarak bilirkişi raporu almadan, çok net konulardı. Mahkemeler iade etti işte kusur oranının belirlenmesi için bilirkişi raporu alınmadığı gerekçesiyle. Ya da takipsizlik kararı verdiler ağır ceza mahkemeleri kaldırdı, kusur oranıyla ilgili bilirkişi raporu alınmadı diye. Bu program malum adalet bakanlığının da ortak olduğu bir program. Ceza İşleri Genel Müdürlüğünün bu konularda kanun yararına bozma yoluna gidilmesi durumunda Yargıtay'ın daha hızlı karar verebileceğini düşünüyorum. Bununla ilgili de Ceza İşleri Genel Müdürlüğünün cumhuriyet savcılarına bir yol açması gerektiğini düşünüyorum. Teşekkür ediyorum.

Belki pilot adliye olarak seçilen adliyelerin pilot uygulama olmasının bir özelliğinin olması gerekiyor. Belki nihai bir oradaki tüm hakim savcıların katılımıyla böyle bir toplantı yapılarak sadece işte toplantıya iştirak etmiş kişinin buradaki edindiği bilgileri kullanmasının bahsettiğiniz gibi bir itiraz etmesi üzerine önüne gelen diğerinin aynı şeyi algılamaması sorunu açısından orda bir belki tamamına ulaşan bir şey yapılması faydalı olur. Ama söylediğiniz diğer kanun yolu da kayda geçti önemli bir şey olarak değerlendirilecektir.

DİNLEYİCİ:

Şimdi hocam şu konu terfide değerlendirme konusu aslında. Adalet ve HSYK müfettişleriyle yapılan genel olarak işlerde hakim savcıların mesleki başarısı değerlendirilirken bu konuda ciddi bir eksikliği veya ciddi bir çabası olanlar mutlaka değerlendiriliyordur diye düşünüyorum. Ama somut olarak direk bilirkişiye başvurma uygulamasının değerlendirilmesi şuanda bence de biraz şey geliyor. Bunu çıkarabiliriz.

Yani siz bunu değerlendirirseniz isterseniz bakanlık metni değiştirir, isterse metni çıkarır koyar.

En sonda şöyle de yapabiliriz yani her maddeyi tek tek de oylayabiliriz. Şeyi tamamen çıkarabiliriz.

Prof. Dr. Talat CANBOLAT:

Evet, 5. maddenin çıkarılmasını oylarınıza sunuyorum. Çıkaralım? Çıkarmayalım? Oy birliğiyle kabul edilmiştir. Ekranlarınızda görmüş olduğunuz üzere bu madde gitti. Şimdi tek tek oylayacağız hepsini çıkaracağız .

DİNLEYİCİ:

Hocam hakim beyin tespitine bir katkıda bulunmak istiyorum. Şimdi hukuk davalarında oranların önemli tabii istenilen tazminata göre hükmetmek açısından önemli. İşte %75 %25 gibi. Tabii ceza davalarında yapmış olduğum bundan 3 yıl önce yapmış olduğum bir araştırmadan size bir bilgi vereceğim. Sulh ceza asli ceza mahkemelerinde verilen kararların hemen hemen her suç cezadan 10 tane aldım asli cezadan 100 tane ağır cezadan 100 tane kararlar aldık. Bu kararlar içerisinde verilirken hemen %80 oranında sanıklara ceza tayin edilirken alt sınırdan verildiğini tespit ettim.&80 oranında. Sadece ağır ceza mahkemesinin vermiş olduğu kararlarda alt sınırdan uzaklaşarak sanığa ceza tayin edildiğini gördüm. Sayın hakimin dediği gibi ceza davalarında hele hele trafik kazalarında asli kusur ve tali kusur olarak sanığın tespiti bilirkişi raporuyla tayin edilse bile hakim ceza tayin ederken alt sınırdan ceza tayin ediyor. Alt sınırdan verildiğinden dolayı o teknik raporun asli mi tali mi olmuş olduğunun sanık açısından anlamı yitirmiş oluyor. Yani şu olabilirdi bilemiyorum; Yargıtay bozarken burada asli kusur var, bu sanığın eylemi asli kusura değinmiş ama 2 yıldan 5 yıla kadar ki bu cezada neden 2 yıl verdin diyerek ceza tayin ederken bunu gerekirse bunu bozma sebebi yapmış olması gerekir. Evet, bu dile getirilmiyor da asli kusurda tali kusur olsa da hakim 2 yıllık bir alt sınır veriyor.

Prof. Dr. Talat CANBOLAT:

Ben cezacı değilim ama tabii şunu da duyduğum oldu; cezayı alt sınırdan tayin edip sonra kusur oranından indirim yapanlarda duyduk. Bu tabii ki yani benim teknik olarak söyleyeceğim bir şey değil ama Yargıtay veya kimleri ilgilendirir sizlerin dile getirmeniz isabetli oldu. Cezayı tayin ederken kusurun ağırlığına göre skalada bir yer belirleyeceksin. Bu hakimin takdiridir diye düşünüyorum. Buyurun.

DİNLEYİCİ:Erkan UÇAR, Samsun Asliye Ceza Hakimi:

Şimdi sayın savcım la yeni adliyede çalışıyoruz. Hangi mahkemeleri örnek aldı bilmiyorum ama samsun asli ceza mahkemesi hakimi olarak 8 senedir ben bu mahkemedeyim yeni yasa yürürlüğe girdikten sonra asli kusuru olan hiçbir davada ben alt sınırdan vermedim. Şimdi özel şeyi konuşmak istemem ama cezanın bireyselleştirilmesi noktasında bütün asli ceza hakimlerimiz titiz. Bu konuda öyle bir örnek yok. Fakat şeye katılıyorum, hukuk mahkemelerinde tazminat dosyalarında kusur oranında tespit ettirseniz hakim neyi takdir ediyor onu da tartışmak, hakim in hiçbir rolü kalmıyor. Bu anlamda hakim in belirlemesi gerekir. Çünkü çok kolay iş. Taraflar dilekçeleri verirler. Kusura gönderdiniz. Kararı verdiniz. Hakim hiçbir takdir kullanmamış oluyor.

Prof. Dr. Talat CANBOLAT:

Bir hakim arkadaşım bana dedi ki; hocam biz hakim değ ilmiş iz hakemmiş iz diye bir tabirde bulunmuş tu. Tabi bu maddi gerekçeye ulaşmasıyla orda bide dosyadaki veriler fakat tabii ki o zaman hüküm verebileceği rakamla birlikte önüne getiriliyor. Senle onunla bağlı olduğ un için ne hesaplandıysa onun kararını vermiş oluyorsun. Tam bu noktada iş te hakim in takdir yetkisine bir müdahale olarak değerlendiriyorum. Buyurun lütfen.

DİNLEYİCİ:

Hocam trafik güvenlik konusuyla ilgili olarak bir husus ilave etmek istiyorum. Şimdi burada trafik güvenliğini tehlikeye sokmak suçları çoğunlukla tek taraflı kazalar olduğ u için ve kusur tayinini gerektiren bir durum söz konusu olmadığı için son zamanlarda alkol oranına göre cezanın alt sınırdan uzaklaştırmasında göre eleştiriler yapmakta tabi bunun taşraya yansımaları 1 yıl sonra olabilir. Burada hakim savcı arkadaşları görmüş ken bu hususu ifade edeyim malum yayınlanacak trafik güvenliğini tehlikeye sokmak suçlarından da 150 promil ve üzeri alkol derecelerinde cezanın mutlaka ve mutlaka alt sınırdan uzaklaştırarak tayini hakkaniyet açısından uygun olacaktır.

Prof. Dr. Talat CANBOLAT:

Teşekkür ediyorum. Arka da bir arkadaşım var mikrofonu uzatalım.

DİNLEYİCİ: Murat KAYA, Antalya Cumhuriyet Savcısı:

Hocam ilk kez söz aldığımız için kusura bakmayın hoş geldiniz diyoruz. Benim yöneteceğim herhangi bir soru yok. Sadece toplantı sonucu olarak açıklamam istediğim birkaç husus var. Şimdi yargının genelde 3 temel ayağı vardır. Gerçi baromuz kendilerine yeterince 3. ayak olarak değer verilmediğini belirtip ara sıra sitem ediyor ancak iddia savunma ve yargı eki ancak uygulamada uygulayıcı olarak bazı hususlar ve 3. güne girdiğimiz bu toplantı gösterdi ki gerçekten yargıda görünmeyen 4. bir ayak vardır ve bu bilirkişilik müessesidir. Uygulamada davalarımızın neredeyse yüzde 98'i pardon yüzde 90 belki yüzde 85'i herhangi bir rakam yok elimizde ama bu bir realitedir. Bilirkişi raporu alınmadan karara bağlanmıyor. Biz trafik kazalarından kaynaklanan ceza ve hukuk yargılamalarında bilirkişilik hususunu seminerin konusu olarak aldık ama ara sıra diğer konularda da bilirkişilik raporu aldıktan sonra da davacıların sonuca bağlandığını birçok konuşmacı dile getirdi. Uygulama da ki realite de budur. Bu nedenle bilirkişilik müessesini artık bir zorunluluk olarak görüp sil baştan ele almamız gerektiğini düşünüyorum. Ne olabilir?

1- Hakim ve savcılar yasası, avukatlık yasası, serbest ve mali müşavirlik yasası gibi özel bir yasalarının olması gerektiğini düşünüyorum. Yönetmelikle desteklenecek şekilde bir kurumsallaşma da olabilir ya da küçük çaplı birçok bilirkişinin bir araya gelip kurdukları bir şirket şeklinde de olabilir.

2- Bilirkişilik için kurulan bir resmi kurumun herhangi bir çalışanın bence ayrıca kendi alanına giren bir konuda özel olarak da bilirkişilik yapmaması gerektiğini düşünüyorum.

3- Yargıtay'ımızın 40-50 yıl öncesinin koşullarından kaynaklanan bazı nedenlerden dolayı bilirkişilik müessesine başvurmaması gereken bazı olaylarda artık bilirkişi raporu istememe yönünde uygulamaya geçmesi gerektiğini düşünüyorum. Örnek olarak şunu vereceğim; küçüklerin cinsel istismarı uygulamamız, halen uygulama da bir iş yerinde birkaç CD bulunmuş birkaç tane

pornografik görüntü var diye biz ele geçen CD'leri Ankara'ya gönderip rapor almadan maalesef dava açamıyoruz. Uygulama halen öyle devam ediyor. Çok basit bir incelemeyle CD'leri ele geçiren polis görevlilerimizde belki cumhuriyet savcısı inceleyip içerisindeki görüntülerin neler olduğunu tutanağa aktarıp bununla pek ala dava açabilmeli. Bunun için ayrıca CD'lerin koli halinde Ankara'ya gönderip Ankara'da ki o çok değerli bürokratlarımızın 11-12 kişinin bir araya gelip rapor almaları...

- Önce CD'yi onlar inceleyecek.

- Yani dolayısıyla bazı alanlarda da bilirkişi raporu gerekli olmadığı halde alınması gerektiğine dair uygulamalarımızdan da vazgeçmemiz gerekir diye düşünüyorum. Ama bilirkişilik müessesesinin çok ciddi ele alınıp kurumsallaşma şeklinde yeniden yapılandırılması gerektiğini düşünüyorum. Teşekkür ediyorum.

Prof. Dr. Talat CANBOLAT:

Ben de teşekkür ediyorum. Bu konuya ilişkin bir maddemiz vardı zaten sunumda. Üniversitelerde, Adli Tıp Kurumunda özellikle trafik kazalarının da bilirkişilik konusunu Adli Tıp Kurumu Kanunu müsait. Yani Adli Tıp Kurumu uzman eğitimi verir diyor. Kendi kanununda var. Bu eğitim verilmiyor şu an. Ama rahatlıkla başkanımız ilan yapar ve böyle bir sertifika eğitimine başlayabilir. Altyapısı o anlamda var. Buyurun başkanım söz söylemek isterseniz..

DİNLEYİCİ:

Bahsettiğiniz yönden birkaç açıklamada bulunmak istiyorum. Adli Tıp Kurumu Kanunu'nun 2. maddesinde adli bilimler alanında eğitim programları düzenleme ve bu konuda ilgili kurum ve kuruluşlarla ortak programlar yapmak görevleri arasında yer alıyor. Biz buna hazırız Adli Tıp Kurumu olarak. Onu arz etmek isterim. Birde Antalya savcımızın ifade ettiği çok doğru bir husus var. Oda; resmi bilirkişi olanların özel bilirkişilik yapmamaları. Aslında etik yönden sıkıntı oluşturabilecek boyutları var. Özel bilirkişilikten kasıt nedir?

Prof. Dr. Talat CANBOLAT:

Şöyle; resmi bilirkişi olarak zaten Adli Tıp Kurumunda görevli olan bir uzman arkadaşımızı düşünelim. Aynı kendi alanıyla ilgili hususta mesela; bir ihtisas dairesinde adli belge inceleme uzmanı, ancak bilirkişi kanunu olmadığı için ve mevzuatta buna engel teşkil edici herhangi bir hüküm bulunmadığından dolayı ilgili arkadaşlarımız bütün kamu görevlilerine açık olan alanda sertifikasyonlarını veya uzmanlık alanlarını ilgili adalet komisyonlarına ibraz etmek suretiyle özel bilirkişilik listelerinde yazılma haklarını elde ediyorlar. Ama burada takdir edersiniz ki aslında adli mercilerimizde iş düğümleniyor ve bitiyor. Eğer adli mercilerimiz zaten görevi resmi bilirkişilik olan birimlerimize doğrudan kurumsal muhataplığı dikkate alarak gönderdiğinde problem yok. Ama orada çalışan bir şahsı görevlendirdiklerinde o zaman bu sorun ortaya çıkabiliyor. Ancak dediğim gibi buna yasal bir engel olmadığı için üretim anlamında biz bunu kendi adımıza etik bulmadığımız halde bir belediyede bir bakanlıkta Adli Tıp Kurumu'nda veya başka birimlerde çalışan kamu görevlileri kendi belgelerini uzmanlıklarını ibraz etmek suretiyle adalet komisyonlarına yazılabiliyor. Mesela diyelim ki Bakırköy adliyesinde çalışan bir adli tıp uzmanı arkadaşımız, aldığı eğitim çerçevesinde bir konuyla ilgili adli belge incelemeye ilgili bir eğitimden de geçiyor. 4 yıllık bir asistanlık boyunca çeşitli rotasyonlara tabi tutularak ilgili ihtisas kurumları ve dairelerinden. O çerçevede bu konuda özel bir ilgisi de varsa o konuda da yetkinleştirilmişse ilgili literatürü taramış kendini bu konuda yetkinleştirmişse, ne olabiliyor? Belki onunda şöyle bir takım şeyleri var. Daha hızlı hemen bir an evvel o raporu alabileyim şeklinde bazen adli mercilerimiz fizik ihtisas dairesi adli belge inceleme şubesi yerine, ilgili evrakı özel bir kişi sıfatıyla aynı kişiye bazen gönderebiliyor. Ha bu hususlarında takdirinize sunulmasını istedim. Yani resmi bilirkişi şuan Adli Tıp Kurumu ama belediyede çalışan bir fen mühendisinin bilirkişilik yapması, aksi takdirde hiç kanun yönergesini yapılmasını istemeyiz. Biz listeyi tamamen zaten yetersiz diyoruz, az diyoruz, eğitimi yok bunun, sertifikası yok bunun diyoruz. Bende hakim olsam orda yetkin olduğuna inandığım birini bulsam ona veririm. Ama şu konuda haklısınız; Adli Tıp Kurumu gibi resmi bilirkişilik görevi yapan bir kurumun elemanının hariçten verdiği bir rapor itirazla kuruma gelecek. Yani böyle bir çelişkinin çıkması çok doğru olmaz.

DİNLEYİCİ:

Hocam şey var mıydı maddeler arasında; komisyonlarda ki bilirkişilik listelerinde yazılı kişilerin bilirkişi raporları düzenlemeleri halinde bunların yeterlilikleri, hani listedeki kişilerin değerlendirilmesi konusuna ilişkin?

Prof. Dr. Talat CANBOLAT:

Girmedik çünkü bizim, burada tartışılmadı. Orda söyleyecek çok sözüm var ama. Demin bir kısmını da anlattım. 3 yıllık mesleki tecrübe yeterli kabul edildiği bir sistemde belki biz burada bilirkişi listelerindeki yetkinlik ve yeterlilik daha sıkı kontrol edilmesi ve ya bunlara özen gösterilmesi diyebiliriz. Ancak öbür taraftan henüz Türkiye de bununla ilgili sertifikasyon olmadığı bir yerde ne yapabilirsiniz? Önce biz bunun yolunu bir açmamız gerekirdi diyorum. Orda bunun komisyonlar kararını veriyorlar. Fakat yönetmeliğimiz 3 yıllık meslek tecrübesi yeterli kabul ettiği için işte örnek olarak 3 yıllık avukat listeye yazılmak istediği zaman hayır yapamazsın diyemiyoruz. Ama alt dal olarak kişi işaretliyor. Mesela avukat ama örneğin trafik bilirkişiliği yapmak istediği zaman belki orada arayacağımız konu hukuk alanında ki bir ihtiyaç varsa bilirkişilikte bunu aramamız.

DİNLEYİCİ: Selim Yıldız, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Teftiş Kurulu Başkanı:

Hocam sizin söylediğiniz bazı şeyler ideal olan şeyler. Bir de bizim Türkiye'nin gerçekleri var. Bugün hakim ve savcılarımız teknik bilgiyle donanım da gerektiren bir konuda kusur oranı tespitten kaçınıyorsa bunun nedenleri var. Bir kere iş yoğunluğu o konuda hakimler ve savcılarımıza engel oluşturmaktadır. Bunu dikkate almak gerekiyor. Ayrıca bu uzmanlık konusunda hakim ve savcılarımıza yoğunlaştırılmış eğitim verilmesi gerekir. Siz şimdi doğuda bir ilçede trafik kazası yaptınız, kuradan siz şimdi oraya gidip asli ceza hakimliği yapan deneyimi olmayan bir hakimın sizin kusur oranınızı tespit etmesini ister misiniz? Bu vicdanınıza sığar mı? Bunu kabullenebilir misiniz? Onun için bu konuda hakimlerimizi yoğunlaştırmış şekilde eğitime alıp ve gerekirse ihtisas mahkemelerine alıp dönüştürmek gerekir. Onun için belki şu anda uygulama da kamu vicdanını adaleti sağlaması açısından işte adli tıp

kurumumuzun bu konuda rapor vermesi daha doğru olmaktadır ama zaman içerisinde bazı değişik uygulamalara geçerse adalet yerinin bulacaktır. Ayrıca bu terfi ve liyakat sisteminde bu hususu dikkate alınmasıyla ilgili şunu söylemek istiyorum. Şu an bizim performans değerlendirme ve geliştirme formunda bununla ilgili kriterimiz vardır. Ama bunun puan aralığı düşüktür. Çünkü bizim formumuzda yaklaşık elliye yakın kriter vardır. Bunu ön plana çıkarmak gerekirse puan aralığını artırmak gerekirse hakim ve savcılar genel kurulu karar vermesi gerekiyor. Bu konuda bazı çalışmalara katılıyoruz. İşte uzmanlaşmaya dikkat edelim yüksek puan verilmesi işte sulh konusunda hassas olan hakim ve savcılarımıza ödüllendirilmesi gibi birçok talep bulunmaktadır. Bununla ilgili genel kurul bir karar alırsa o zaman uygulanacaktır. Bildiğiniz gibi Avrupa insan hakları mahkemesinde kararı bozan hakimlerle ilgili 2. Dairemiz bir karar aldı uygulama yaptı bu konuda. Bununla ilgili karar alındığında bizim müfettişlerimiz de dikkate alacaktır. Ama şu an da zaten bunu değerlendiriyoruz. Teşekkür ediyorum.

Prof. Dr. Talat CANBOLAT:

Teşekkür ederim önemli bir katkı sağladınız. Yani biz tüm paydaşların eğitimi derken bunu da kastediyorduk. Sizin dile getirmiş olmanız benim açımdan da önemli bir katkı idi. Tabi uzmanlık bizde ihtisas mahkemelerimiz var. Örneğin kendi branşında bir iş mahkemesi ihtisas mahkemesidir. Geçtiğimiz şöyle bir olay yaşadım. Ben bilirkişi listesine yazılmadım, bilirkişilikte yapmıyorum ama zorlanıldığı zaman bazı dosyalarda ve hukuki yeni bir oturmuş iştihamın dışında farklı bir yerden olduğunda zaman zaman görevlendiriyorlar. Önüme bir dosya geldi. 1 buçuk sayfa tanık ifadesi alınmış. Tanık ifadesini okur okumaz hemen dedim ki bu ceza hakimi. Sordum nitekim öyle. Çünkü işin hukuki yönünden teknik konuyu sormamış. Çift bordro var, maaş ayını gösteriyor diye, bunu suç unsuruymuş gibi ayrıntılı bir şekilde içeride açıklamış. Yani kim tutuyordu, ne zaman tutuyordu, kimden emir aldı diye sormamış. Burada tabi ki işte sizin verdiğiniz desteklemek adına bir ceza hakimimiz yasal iş hakimi olarak atanmış ve ilk çıktığı duruşmada da doğal olarak meslek tecrübesi bu alanda olduğu için bu yönde bir beyanda bulunuyor. Biz ön rapor vermek durumunda kaldık. Şu şu hususlar eksik olduğundan hesaplama yapmak gerekir diye. Başka soru yoksa kapatmak üzere kapanış konuşması için.

Ben görev edineyim bu işi. Sayın başkanım, değerli meslektaşlarım ve çeşitli kurumlardan buraya teşrif etmek suretiyle 2 gündür hatta 2 günü aşan bir süredir bize katkı sağlayan meslek mensupları avukat arkadaşlarımız, bilirkişiler, emniyet ve jandarmamızın değerli temsilcileri ve Alman misafirlerimiz. Tabi tartışmaların heyecanı insanları birazcık da buraya sevk ediyor. Bu konuda ki yaşanan sıkıntılar sadece trafik kazalarına dayanan hukuk ve ceza bilirkişi uygulaması maalesef Türkiye de bir okyanusun belirli bir kısmını, şu an da ele alıyoruz. Geç de olsa yapılması çok güzel bir uygulama. Keşke diyorum meslek hayatımızın başında en azından şu teknik konuları ele alsaydık, ki bütün meslektaşlarımız meslek hayatlarında büyük bir kısmında trafik kazalarıyla ilgili hukuki bir aktivite içinde olmuşlardır. Bazı şeyleri bugün öğrenmiş olmamız hiç öğrenmemiş olmamızdan daha iyi. Yani bir eksiklik olarak değil ama hayatımda şimdiye kadar 36 sayfa düzenlenmiş bir trafik kazası raporu görmemiştim ben. Bu bizim için bir ayıp mı? Değil. Biz gelişmekte olan bir ülkeyiz. Bunları almak suretiyle herhangi bir komplekse girmediğimiz suretle uygulamalarımız genişleteceğiz. Tabi mevcut sistem içerisinde bu konuları değerlendirdiğimiz sürece sadece kısır döngüye giriyorsunuz. Çünkü değişik ülke uygulamalarındaki Avrupa da bunu yapıyor. Yani sadece kendi uygulamalarını değil diğer ülkelerde neler olduğunu inceliyorlar. Onlar da Türkiye'deki bazı uygulamaları da kopyalamaya çalışıyorlardı. Yani kendisini adapte etmeye çalışıyorlar. Dolayısıyla bu bir eksiklik değil. Fakat teknik anlamda bazı yoksunluklarımız olduğu da bir gerçek. Sistemi kendi içerisinde sorgulamaktan ziyade daha çok daha genç tartışmalar açarak sorgulamayı yapmak biraz daha kazanımları artırıyor. Bu nokta da şimdi staj dönemimizde şöyle bir uygulama görmüştüm. Bir dava da bir ceza soruşturmasında bir stajyer arkadaşı savcılık bilirkişi olarak atanmıştı. Bende hayret etmiştim yani bu savcının hakimini bilmeyeceği stajyer hakim ya da savcı adayının niye bilirkişi atandığı noktasında. Tabi bizim böyle bazı klasik uygulamalarımız var. Bunu yapmazsak Yargıtay bozar. Bu çok genel geçer bir gerekçe. Yargıtay hangi spesifik durum için hangi gerekçeyle hangi somut olayın üzerinde bu kararı verdi. Bunun ciddi bir şekilde irdelenmesi lazım. Ama biz muska gibi biz diyoruz ki bilirkişiler bulunsun Yargıtay sorduğu zaman var mı? Evet. Teknik bilirkişi düzenlemesi yapılmıştır. Bu şekilde konuyu kurtarırsanız diye. Bilirkişiler konusunda ciddi bir şikâyet var. Bakanlıktan iletildiği için teftiş kurulundan 3 müfettişimiz görevlendirilmişti. Bunlar tüm Türkiye'de özellikle İstanbul ve

Ankara’da bilirkişi uygulamalarını irdelediler. Ciddi tespitleri vardı. Hem etik konular da hem cezai konularda bazı eksiklikler tespit edilmişti. Buna ilişkin alınan önlemleri de bir öneri olarak iletmişlerdi. Fakat özellikle iş davalarında bazı bilirkişilerin emsallerine dosyaya bakmak suretiyle kendilerine ekonomik bir gelir elde etme pozisyonuna girdikleri tespit edilmiştir. Tabi biz şimdi tabi şimdi klasik refleks olarak Türk idari sistemi hemen burayı dağıtırız. Deriz ki, bu kadar dosya sana hak değildir. Şunu gözden kaçırmışız geldiğimiz gün itibariyle. Burada kurumsal hızlı çalışan çok sayıda dosyaya bakan bir kurumsal tüzel kişiliğe ihtiyaç var. Biz görevdeki çalışmada hemen bir limit koyuyoruz. Diyoruz ki bilirkişi şahsi olarak şu kadar sayıdan fazla dosyaya bakmasın. Bilirkişi yönetmeliğine öyle bir hüküm koyma çalışmalarını hatırlıyorum. Fakat bizim kaçırdığımız husus bu noktada kurumsal bir yapı oluşması çok sayıda dosya bir kurum tarafından bakılması ihtiyacı biz görememiştir. Tabi şimdi bilirkişilerle ilgili uygulamalarda sıkıntılar sadece pratikte delillerin toplanması ve ya işte teknik imkânlardan yararlanma noktasında sınırlı kalmıyor. Çok esaslı bir unsura da Yargıtay uygulamalarını yani Yargıtay’ın yön vermesi burada önemli unsur olarak karşımıza çıkıyor. Fakat bütün Adalet Bakanlığı olarak kenara çekilmek, bizde sorumluluğu bunlara attık kurtulduk deme lüksüne sahip değiliz. Hepimiz bu işten sorumluyuz. Bakanlık mümessili olarak ben buradaki sorumluluğumuzu inkâr etmiyorum, kabul ediyorum. Çünkü dün hocamız gösterdiği bir müzekkere vardı. Eğer bir hakimimiz bu dosyalar arasında raporlar arasında çelişki var mı diye soruyorsa bizim şapkamızı önümüze koyup düşünmemiz lazım. Yani bu hakim bunu niye yansıtın. Şimdi net bu dosyayı bu hakim okumamış. Teftiş kurulu başkanımızın da söylediği gibi hakimin omzuna bu kadar yük yüklersek hakim de bunu meşru bir gerekçe olarak imkânım yoktu der. O zaman bizim bu iş yükünü makul seviyeye indirmek zorunluluğumuz var. Ben sadece şimdilik refleks olarak hakim dosyayı okumamış. Hakim dosyayı niye okumamış?

Yeterli bir donanımla araziye çıktı mı bu hakim arkadaşımız ve ya iş yükü sayısı çalışma zamanı orantıladığımız zaman bu dosyaya ne kadar zaman ayırma imkânı verdik. Bunun ekstra işleri hakimin sorgusuydu seçim işleriydi. Ekstradan eklediğimiz zaman bu sorumluluk biraz da bizim üzerimize geliyor. Hakimin hiç mi sorumluluğu yok. Sorumluluğumuzun gerekliklerini yerine getirdikten sonra sorgulamak gibi duruma girmek zorundayız. Dolayısıyla

bilirkişilik mevzuu maalesef adli sistemimiz içerisinde kanayan yaralardan bir tanesi. Geç de olsa bu konunun ele alınmış olması bir avantaj. Ben bu konu da emeği proje sorumlusu arkadaşlarımıza ve emeği geçen herkese huzurlarınızda teşekkür etmek istiyorum. Bu çalışmalar devam edecek proje Eylül itibariyle bitecek. Orada da bir süre uzatma söz konusu ayrıca bundan sonra ki çalışmalarda kendi talepleri ve bizim de inancımız gereğince aktif bir şekilde yer alması gerekiyor. Bu konuya ilişkin Adli Tıp çalışmalarını biz yapacağız. İlgili dairelerin gerekse tüm üyelerine bir toplantı çerçevesinde bir araya getirmek suretiyle bütün unsurlar olarak kimse kimseden sorumluluk kaçırma pozisyonuna girmeksizin bu cenazeyi ortadan kaldıracamız diyelim. Çok fazla da uzatmak istemiyorum. Artık 2, 3 günün sonuna geldik. Bugün herkes memleketine dönecek. Hepinizin yolu açık olsun inşallah daha güzel şartlarda daha güzel yerlerde daha güzel standartlarda bir araya gelmek umuduyla hepinize saygılar sunuyorum.

Evet, ben de kapanırken şu hususu da ikaz etmem lazım arkadaşlar. Daha önce Alman bilirkişi ve ekibiyle Adli Tıp Kurumu'nda şöyle bir konuyu da değerlendirdik. Elbette 36 sayfalık ve daha fazla sayfalık raporlar görebiliyoruz. Ama şu husus önemli, bizim vardığımız sonuçlar ile o raporlarda ki varılan sonuçların çok önemli ölçüde örtüştüğünü gördük. Bizim raporlarımızdaki teknik konulara yer vermiyoruz ama teknik değerlendirme yapıyoruz. Raporlarımıza sadece yansımıyor. Siz hızı tespit etmeden aracın hızı nedeniyle etkeni göremezsiniz. Ama bizim raporumuza yazılmıyor. Hatta şu da söylenir; evet, istiyorsanız asli tali yazın, ama şu teknik konularda orada yer alsın gibi yoksa katalog bilgiler oraya sayfalarca yapıştırılabilir. Yani denilir ki hız şu demektir şu formüllerle bulunur. Yolum şu işte asfalt olduğu zamanlarda ki sürtünme katsayısı bu durumda şu olur. Teorik bilgilerden sonra Yargıtay'ın kararlarında olduğu gibi somut olaya gelirsek. $3 \times 5 =$ şu hızı 81 de sonucu çıkabiliriz. Ben ilk geldiğim zaman rahatsızdım ilaçla idare etmeye çalıştım ama çok keyif aldım. Çok şeyler öğrendim. Ben hepinize çok teşekkür ediyorum. Başka bir zamanda görüşmek üzere.

SEMPOZYUM SONUÇ BİLDİRİSİ

1- Tüm taraflar hakimlik mesleğinin gerektirdiği genel ve hukuki bilgiyle çözümlenmesi gereken konularda bilirkişiye başvurulamayacağı konusunda hemfikirdir. Mevzuatımıza göre ancak çözümü hukuk dışında teknik bilgiyi gerektiren konularda bilirkişi raporu alınabilir (HMK 266/1, CMK 63/1).

2- Buna rağmen, uygulamada hukukî konularda yaygın olarak bilirkişiye başvurulduğu görülmektedir. Hangi konuların "hukukî" hangi konuların "teknik" olduğu ayrımının iyi yapılması son derece önemlidir. Uygulamada kusur oranının (aslî-talî veya yüzdeler dilim olarak) belirlenmesi teknik konu olarak algılanmaktadır. Bu durum yaygın olarak bilirkişiye başvurulmasının temel nedenlerinden biridir. Hukukî konularda bilirkişi raporları alınması, bu raporlara daha sık itiraz edilmesine ve bu nedenle birden fazla rapor alınmasına neden olmakta, bu durum ayrıca usul ekonomisine ve adil yargılanma hakkına da aykırılık teşkil etmektedir.

3- Hukukî normun belirlenmesi (trafik mevzuatı = trafik kuralı) hâkimlik görevlerinin gerektirdiği bir konu olduğundan bu alan bilirkişilerin değil, adli makamların görev alanında bulunmaktadır. İhlal edilen trafik kuralı ile meydana gelen kaza arasındaki uygun illiyet bağı "kusuru", bunun etki derecesi de "kusurun ağırlığını (oranını)" belirler. İlliyet bağının kurulmasında hakim teknik yardıma ihtiyaç duyabilir. Örneğin, aracın hızı veya teknik arızanın tespiti gibi. Bilirkişiden teknik olan bu somut verinin tespiti istenir. Bilirkişinin teknik konudaki tespitinden sonra hakim, cezanın alt ve üst sınırı arasında cezayı belirleyecektir. Bilirkişinin kusur oranını belirlemesi, hakimin cezanın alt ve üst sınırını belirlenmesindeki takdir yetkisine müdahale anlamına gelecektir.

4- Hukuk yargılamasında destekten yoksunluk veya iş göremezlik tazminatı gibi aktüerya hesaplarının %100 üzerinden hesaplandırılması, hüküm verilirken hakimin kendisinin belirleyeceği kusur oranında indirim yaparak tazminata karar vermesi daha isabetli olacaktır.

5- Hâkim veya Cumhuriyet savcısının, hangi teknik konularda bilirkişiden rapor istediğini açıkça belirlemesi gerekir. Bilirkişinin belirlenen teknik konuların dışına çıkmaması, hangi trafik kuralının

ihlal edildiği, kimlerin kusurlu olduğu konusunda görüş bildirmemesi uygun olacaktır.

6- Ceza Muhakemesi Kanunu ve Hukuk Muhakemeleri Kanununda hüküm bulunmasına rağmen uygulamada hukukî konu - teknik konu ayrımı iyi yapılamadığından, eski alışkanlıklar aynen devam etmektedir. Karayolları Trafik Kanunu, Karayolları Trafik Yönetmeliği, Adli Tıp Kurumu Uygulama Yönetmeliği gibi ikincil mevzuatta buna uygun değişikliklerin yapılması gerekmektedir.

7- Kolluk güçleri ve bilirkişilerin eğitimine ağırlık verilmelidir. Özellikle kaza mahalline ilk giden kolluk güçlerinin delilleri eksiksiz ve tam olarak toplaması, toplanan delillerin adli dosyaya tam olarak intikal ettirilmesi önemlidir. Karayolları Trafik Yönetmeliğinin 156 ncı maddesi tutanak düzenleyenlerin kusur oranını belirtemeyeceklerine hükmetmesine rağmen, buna aykırı tutanaklar tutulmaktadır. Tutanakta sadece kaza yerindeki iz, emare ve tüm tespitlere yer verilmesi, kimin hangi trafik kuralını ihlal ettiğine ilişkin bir yorumda bulunulmaması gerekir. Kaza tespit tutanaklarında görgü şahitlerinin isimleri de yer almalıdır.

8- Kazanın oluşumunu açık bir şekilde gösteren kamera görüntülerinin bulunması gibi oluşa ilişkin ihtilaf olmayan hallerde teknik bir konunun aydınlatılma ihtiyacı da yok ise bilirkişiye başvurulmaması uygun olacaktır.

9- Ölümlü ve ağır yaralanmalı kazalarda Cumhuriyet savcısının kaza yerine bilirkişi ile birlikte giderek tespitleri yaptırması isabetli olacaktır.

10- Soruşturma ve kovuşturma dosyalarının Adli Tıp Kurumuna gönderilmesi durumlarında dosya içerisindeki fotoğraf ve video kaydı gibi delillerin ayrıca fiziki olarak gönderilmesi gerekmektedir.

11- Bilirkişilerin Adli Tıp Kurumu Trafik İhtisas Dairesi ve Üniversitelerin ilgili bölümlerinde eğitime tabi tutulması, başarılı olanlara sertifika verilmesi, sertifika sahibi olanların bilirkişi olarak çalışabilecekleri yeni bir sistemin kurulması gerektiği değerlendirilmiştir.

EKLER

DAVRANIŞ İLKELERİ KILAVUZU

İçindekiler

Önsöz

1 Genel Mesleki İlkeler

2 Yetkiler

3 Bilirkişinin Görüşü/Rapor Sunma Yükümlülüğü

4 Kişisel Sorumluluk, Yardımcıların Kullanılması ve Ortak Bilirkişi Raporları

5 Bilirkişi Raporunun Şekli

6 Gizlilik

7 Eğitim

8 Sorumluluk

Önsöz

Türkiye'deki bilirkişilik sistemini geliştirmek için, bilirkişilerin uyması gereken asgari standartların yer aldığı bir davranış ilkeleri kılavuzuna ihtiyaç vardır.

Bu davranış ilkeleri kılavuzu Türkiye'de bilirkişilikle ilgili mevcut yasal düzenlemeleri (6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Usul Kanunu, 5271 sayılı Ceza Muhakemeleri Kanunu, 28258 ve 25832 sayılı bilirkişilik yönetmelikleri, Adli Tıp Kurumu'nun etik kuralları ile Enstitüler, Mimarlar Odası ve İstanbul Mali Müşavirler Odası'nın hazırlamış olduğu etik kurallar) göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır.

1. Genel Mesleki İlkeler

(1) Bilirkişiler görevlerini bağımsız, tarafsız, objektif ve dürüstçe yerine getirir.

(2) Bilirkişiler aşağıdaki hususlardan kaçınmalıdır:

a) Raporun sonuçlarının doğru olmaması veya maddi unsurların tam olarak ortaya konamamasına sebebiyet verecek usul ve yöntemlerin kullanılması.

b) Tarafsızlığını engelleyecek herhangi bir faaliyette bulunmak, bilirkişi ücretini davanın sonucuyla ilişkilendirmek veya bilirkişi ücreti ve masraflar dışında ek ücret almak;

c) Bilirkişi yakınlarının veya işverenin müdahil olduğu davalardaki görevlendirmeyi kabul etmek.

(3) Bilirkişi aşağıdaki hususlara itina göstermelidir:

a) Kendisine verilen görevleri kişisel olarak yerine getirmek;

b) Gizliliğe önem vermek;

c) Kendisine verilen görevi profesyonelce, en son bilimsel ve teknik standartlara göre yerine getirmek;

d) Eşitlik ilkesini gözeterek görevini yerine getirmek;

e) Görevlendirmeyi yalnızca açıklığa kavuşturulması istenen hususlar kendi uzmanlık alanına giriyorsa kabul etmek;

(4) davranış ilkeleri kılavuzunun yanı sıra, kendi mesleklerine haiz ilkelere ve etik kurallara bağlı kalmak.

2. Görevlendirme

(1) Bilirkişi görevlendirmesi hâkimlik mesleğinin gerektirdiği genel ve hukuki bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konuları içeremez. Dolayısıyla hakimlerin kendi hukuki bilgileriyle çözebilecekleri hususlar konusunda, bilirkişiler görüş bildiremez. (HMK Md. 266, 279/4 ve CMK Md. 63/1, Md. 67/3)

(2) Seçilen bilirkişinin görevlendirme konusunda emin olmadığı hususlar varsa veya açıklığa kavuşturulması gereken maddi unsurlar belirsizse, bilirkişi mahkemeye bunların netleştirilmesi için başvurur.

(3) Bilirkişinin re'sen tanık dinlemesi veya tanık ifadelerini değerlendirmesi mümkün değildir. Çelişkili tanık ifadeleri söz konusu olduğunda, bilirkişinin raporunda farklı tanık ifadelerinin yol açabileceği farklı sonuçlara yer vermesi gerekir.

(4) Bilirkişi, incelemesini gerçekleştirebilmek için, bazı hususların önceden soruşturulması ve tespiti ile bazı kayıt ve belgelerin getirtilmesine ihtiyaç duyuyorsa, bunun sağlanması için, kendisini görevlendiren mahkemeye bilgi verir ve talepte bulunur. (Md. 275/2 HMK, Md. 66/4, 5, 6 CMK)

(5) Bilirkişinin kendisine tevdi edilen cisim/madde üzerinde inceleme için bir değişiklik yapması gerekiyorsa, kendisi bunu mahkemeden izin alarak gerçekleştirir.

3. Bilirkişi Raporu Sunma Yükümlülüğü

(1) Seçilen bilirkişinin kendisine HMK Md. 269-286 uyarınca verilen görevi kişisel olarak yerine getirmesi gerekir. Bilirkişinin görevinin bir kısmını veya tamamını başka kişilere devretmesi mümkün değildir (HMK Md. 276).

(2) Bilirkişi kendisine verilen görevlendirmeyi mantıklı ve mücbir sebeplerin mevcut olduğu durumlarda reddeder. Böyle durumlarda bilirkişinin kendisini görevlendiren mahkemeyi bir hafta içerisinde bilgilendirmesi gerekir (HMK Md. 275/1).

(a) Bilirkişi görevlendirmeyi aşağıdaki durumlarda reddedebilir;

aa) Hukuk Muhakemeleri Kanunu Md. 272 ve Ceza Muhakemeleri Kanunu Md. 70'e göre, görevlendirmeyi ret sebeplerinden herhangi biri mevcutsa;

bb) Bilirkişiden aydınlatmasını istediği maddi unsurlar kendi uzmanlık alanı dışında kalıyorsa (HMK Md. 275/1)

(b) Bilirkişinin görevlendirmeyi aşağıdaki durumlarda kesinlikle reddetmesi gerekir:

aa) Görevlendirme hukuki sorular içeriyorsa;

bb) Bilirkişinin taraflardan birine kişisel veya mesleki yakınlığı sebebiyle bir menfaat çatışması söz konusuysa.

(3) Bilirkişi, raporunu mahkemenin tayin ettiği ve HMK Md. 274/1 ve 2 ile CMK Md. 66/1’de belirlenen süre içerisinde sunmak zorundadır.

4. Kişisel Sorumluluk, Yardımcıların Görevlendirilmesi ve Ortak Bilirkişi Raporları

(1) Bilirkişi, raporunu yazarken yardımcılarından ancak ek görevler için faydalanabilir. Bilirkişinin bu yardımcıları yakından denetlemesi gerekir.

(2) Eğer bilirkişi görevlendirmesinde birden çok bilirkişinin uzmanlık alanına giren hususlar mevcutsa, görevlendirmede hangi bilirkişinin raporun hangi kısmından sorumlu olacağı açıkça ortaya konmalıdır.

5. Bilirkişi Raporunun Şekli

(1) Mahkeme farklı şekilde talep etmediği sürece, HMK Md. 279/1’e göre bilirkişinin raporunu yazılı veya sözlü olarak sunması gerekir.

(2) Bilirkişinin sunacağı raporda aşağıdaki unsuların yer alması gerekir: bilirkişinin görevleri, kendisinden gözlemlenmesi ve incelenmesi istenen maddi unsular, elde edilen veriler (fotoğraflar, ölçümler vs.), kullanılan araştırma yöntemleri, sonuçlar, bilirkişi görüşü ve gerekçesi, hazırlanma tarihi ve bilirkişilerin imzası. Örnek bilirkişi raporunu Ek-1’de bulabilirsiniz.

(3) Müşterek bilirkişi raporlarında bilirkişilerden birinin karşı görüşe sahip olması durumunda, bu bilirkişi görüşünü ayrı bir raporla mahkemeye sunabilir.

6. Gizlilik

Bilirkişi, görevi sebebiyle veya görevini yerine getirirken öğrendiği sırları saklamak, kendisi ve başkaları yararına veya zararına

kullanmaktan kaçınmakla yükümlüdür (HMK Md. 277). Bilgilerin gizliliği mahkeme süreci bittikten sonra da gözetilir.

7. Eğitim

Bilirkişi olarak görev yapan kişinin uzmanlık alanında eğitimini ve kişisel gelişimini sürdürmesi gerekir.

8.Sorumluluk

Bilirkişi yaptıkları işlerden dolayı kamu görevlileri gibi ihmal ve kasıtlardan sorumludurlar.

Bilirkişi Raporunun Şekli ve Yapısı

I. Kapak Sayfası

1. Görevlendirmeyi yapan mahkeme (mahkeme veya savcı)
2. Görevlendirmeyi yapan merci dosya numarası / Konu
3. Görevlendirme tarihi ve süresi
4. Her bilirkişinin ismi, görevi ve uzmanlık alanı
5. Raporun hazırlanış tarihi

II. İçindekiler

III. Görev Tanımı

IV. Bilirkişi raporundaki sonuçların dayandığı literatür, veriler ve diğer materyaller

V. Bilirkişinin yapması gereken çalışmanın ve yöntemlerin ayrıntılı olarak belirtilmesi

VI. Analiz

1. Bilirkişi raporunun dayandığı maddi unsurlar

2. Mevcut bilgilerin analizi

3. Sonuçların açıklanması

VII. Özet

VIII. Bilirkişilerin imzası

IX. Maddi unsurları belgeleyen ve sonuçların açıklanmasına yardımcı olan şema, kroki, fotoğraf, tablo vs.

Bilirkişi Raporunun Hazırlanması için Kontrol Listesi

I. Bilirkişilerin Atanması

Bu kontrol listesindeki tüm soruları cevaplandırdıktan sonra bir hafta içerisinde yetkili mercilere görevlendirmeyi kabul edip edemeyeceğinizi bildiriniz:

1. Görevlendirme benim uzmanlık alanıma giriyor mu?
2. Görevlendirmeyi reddetmem için başka sebepler mevcut mu (tarafsızlığı koruyamamak gibi)?
3. Bilirkişi raporunu zamanında yazıp teslim edebilmem için yeterli zamanım var mı?
4. Görevlendirme yazısı kesin olarak hangi soruları cevaplandırmam gerektiğini ortaya koyuyor mu?
5. Görevlendirme teknik veya bilimsel soruların analizini gerektiriyor mu?

Dikkat:

(a) Eğer psikolojik veya buna benzer bir alanda bilirkişi olarak görevlendirilmediyseniz, tanık ifadelerinin güvenilirliğini/gerçekliğini değerlendirme yetkiniz yoktur!

(b) Bilirkişi olarak, kusur ve kusur oranı dahil olmak üzere, herhangi bir hukuki değerlendirme yapma yetkiniz yoktur.

Hukuki bilirkişilere yalnızca hakimın mesleki bilgisi dışındaki yabancı hukuk ile ilgili konularda gidilebilir.

1. Analiz

1. Analizimi yapacağım tüm maddi unsurları biliyor muyum?

2. Eğer bilmiyorsanız, görevlendirmeyi yapan mahkemeye ek bilgi almak için başvurun.

3. Analizimi gerçekleştirmek için gerekli nesne ve kayıtlar elimde var mı?

4. Analiz için size tevdi edilen nesnelerin (içerikleri ile birlikte) bir listesi elinizde var mı?

2. Bilirkişi Raporu

1. Ek 1'deki örnekte gösterilen şekil ve yapıyı kullanarak raporunuzu oluşturunuz.

2. Bilirkişi raporunu ve taraflar için kopyalarını görev veren mahkemeye gönderiniz.

3. Bilirkişi Raporunu Teslim Ettikten Sonra

1. Analiz için size gönderilen nesnelere/belgeleri teslim ediniz.

2. Bilirkişi raporunu ve sonuç için kullandığımız verileri en az 10 yıl boyunca saklayınız.

HUKUK MUHAKEMELERİ KANUNU VE CEZA MUHAKEMELERİ KANUNU'NDA BİLİRKİŞİLİK İLE İLGİLİ MADDELER

BEŞİNCİ BÖLÜM

Bilirkişi İncelemesi

Bilirkişiye başvurulmasını gerektiren hâller

MADDE 266-

(1) Mahkeme, çözümü hukuk dışında, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hâllerde, taraflardan birinin talebi üzerine yahut kendiliğinden, bilirkişinin oy ve görüşünün alınmasına karar verir. Hâkimlik mesleğinin gerektirdiği genel ve hukuki bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamaz.

Bilirkişi sayısının belirlenmesi

MADDE 267-

(1) Mahkeme, bilirkişi olarak, yalnızca bir kişiyi görevlendirebilir. Ancak, gerekçesi açıkça gösterilmek suretiyle, tek sayıda, birden fazla kişiden oluşacak bir kurulun bilirkişi olarak görevlendirilmesi de mümkündür.

Bilirkişilerin görevlendirilmesi

MADDE 268-

(1) Bilirkişiler, yargı çevresinde yer aldığı bölge adliye mahkemesi adli yargı adalet komisyonları tarafından, her yıl düzenlenecek olan listelerde yer alan kişiler arasından görevlendirilirler. Listelerde bilgisine başvurulacak uzmanlık dalında bilirkişinin bulunmaması hâlinde, diğer bölge adliye mahkemelerinde oluşturulmuş listelerden, burada da yoksa liste dışından bilirkişi görevlendirilebilir.

(2) Kanunların görüş bildirmekle yükümlü kıldığı kişi ve kuruluşlara görevlendirildikleri konularda bilirkişi olarak öncelikle başvurulur. Ancak, kamu görevlilerine, bağlı buldukları kurumlarla ilgili dava ve işlerde, bilirkişi olarak görev verilemez.

(3) Bilirkişi listelerinin düzenlenmesine, güncellenmesine ve listede kendisine yer verilmiş olanların liste dışına çıkartılmasına ilişkin esas ve usuller, ilgili bakanlıkların da görüşü alınmak suretiyle, Adalet Bakanlığınca hazırlanacak olan yönetmelikte gösterilir.

Bilirkişilik görevinin kapsamı

MADDE 269-

(1) Bilirkişilik görevi, mahkemece yapılan davete uyup tayin edilen gün ve saatte mahkemede hazır bulunmayı, yemin etmeyi ve bilgisine başvuru konunda süresinde oy ve görüşünü mahkemeye bildirmeyi kapsar.

(2) Geçerli bir özrü olmaksızın mahkemece yapılan davete uyup, tayin edilen gün ve saatte mahkemede hazır bulunmayan yahut mahkemeye gelip de yemin etmekten veya süresinde oy ve görüş bildirmekten kaçınan bilirkişiler hakkında, tanıklığa ilişkin disiplin hükümleri uygulanır.

Bilirkişilik görevini kabulle yükümlü olanlar

MADDE 270-

(1) Aşağıda sayılmış olan kişi ya da kuruluşlar, bilirkişilik görevini kabulle yükümlüdürler:

a) Resmî bilirkişiler ile 268 inci maddede belirtilmiş bulunan listelerde yer almış olanlar.

b) Bilgisine başvurulacak konuyu bilmeksizin, meslek veya zanaatlarını icra etmesine olanak bulunmayanlar.

c) Bilgisine başvurulacak konu hakkında, meslek veya sanat

ıcrasına resmen yetkili kılınmış olanlar.

(2) Bu kişiler, ancak tanıklıktan çekinme sebeplerine veya mahkemece kabul edilebilir diğerk bir sebebe dayanarak, bilirkişilikten çekinebilirler.

Bilirkişiyeye yemin verdirilmesi

MADDE 271-

(1) Listelere kaydedilmiş kişiler arasından görevlendirilmiş olan bilirkişilere, il adli yargı adalet komisyonu huzurunda, “Bilirkişilik görevimi sadakat ve özenle, bilim ve fenne uygun olarak, tarafsız ve objektif bir biçimde yerine getireceğime, namusum, şerefim ve kutsal saydığım bütün inanç ve değerlerim üzerine yemin ederim.” şeklindeki sözler, tekrarlatılmak suretiyle yemin verdirilir. Bu bilirkişilere, görevlendirildikleri her dava veya işte ayrıca yemin verdirilmez; sadece görevlendirme yazısında, bilirkişilere önceden etmiş buldukları yemine bağlı kalmak suretiyle oy ve görüş bildirmek zorunda oldukları hususu hatırlatılır.

(2) Listelere kaydedilmemiş olan kişiler arasından bilirkişiler görevlendirilmişse, kendilerine, görevlendiren mahkemece, huzurda, göreve başlamadan önce, birinci fıkrada belirtilen şekilde yemin verdirilir. Yemine ilişkin tutanak, hâkim, zabıt kâtibi ve bilirkişi tarafından imzalanır.

Bilirkişinin görevini yapmaktan yasaklı olması ve reddi

MADDE 272-

(1) Hâkimler hakkındaki yasaklılık ve ret sebepleriyle ilgili kurallar, bilirkişiler bakımından da uygulanır. Ancak, bilirkişinin, aynı dava veya işte daha önceden tanık olarak dinlenmiş bulunması, bir ret sebebi teşkil etmez.

(2) Hâkimler hakkındaki yasaklılık sebeplerinden biri, bilirkişinin şahsında gerçekleşmişse, mahkeme, hüküm verilinceye kadar, her zaman bilirkişiyi resen görevden alabileceği gibi, bilirkişi de mahkemeden, görevden alınma talebinde bulunabilir.

(3) Ret sebeplerinden birinin bilirkişinin şahsında gerçekleşmesi

hâlinde taraflar, bilirkişinin reddini talep edebileceği gibi, bilirkişi de kendisini reddedebilir. Ret talebi veya bilirkişinin kendisini reddetmesinin, ret sebebinin öğrenilmesinden itibaren en geç bir hafta içinde yapılmış olması şarttır. Ret sebeplerinin ispatı için, yemin teklif edilemez.

(4) Görevden alınma, ret ve bilirkişinin kendisini reddetmesine yönelik talep, bilirkişiyi görevlendiren mahkemece dosya üzerinden incelenir ve karara bağlanır. Kabule ilişkin kararlar kesindir. Redde ilişkin kararlara karşı ise ancak esas hakkındaki kararla birlikte kanun yoluna başvurulabilir.

Bilirkişinin görev alanının belirlenmesi

MADDE 273-

(1) Mahkeme, tarafların da görüşünü almak suretiyle bilirkişinin görevlendirilmesine ilişkin kararında, aşağıda belirtilen hususlara yer vermek zorundadır:

- a) İnceleme konusunun bütün sınırlarıyla ve açıkça belirlenmesi.
- b) Bilirkişinin cevaplaması gereken sorular.
- c) Raporun verilme süresi.

(2) Bilirkişiye, görevlendirme yazısının ekinde, inceleyeceği şeyler, dizi pusulasına bağlı olarak ve gerekiyorsa mühürlü bir biçimde teslim edilir; ayrıca bu husus tutanakta gösterilir.

Bilirkişinin görev süresi

MADDE 274-

(1) Bilirkişi raporunun hazırlanması için verilecek süre üç ayı geçemez. Bilirkişinin talebi üzerine, kendisini görevlendiren mahkeme gerekçesini göstererek, süreyi üç ayı geçmemek üzere uzatabilir.

(2) Belirlenen süre içinde raporunu vermeyen bilirkişi görevden alınıp, yerine bir başka kimse, bilirkişi olarak görevlendirilebilir. Bu durumda mahkeme, görevden alınmış olan bilirkişiden, görevden alındığı ana kadar yapmış olduğu işlemler hakkında açıklama

yapmasını talep eder ve ayrıca bilirkişinin dizi pusulasına bağlı bir biçimde görevi sebebiyle incelenmek üzere kendisine teslim edilmiş bulunan dosya ve eklerini mahkemeye hemen tevdi etmesini ister. Sözü edilen bilirkişilerin, hukuki ve cezai sorumluluğuna ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla, gerekiyorsa, kendilerine ücret ve masraf adı altında hiçbir ödeme yapılmamasına veya gerekçesini göstererek bölge adliye mahkemesi adli yargı adalet komisyonundan o kişinin bilirkişilik görevi yapmaktan belirli bir süre yasaklanmasının yahut listeden çıkartılmasının **istenmesine**, görevlendirmeyi yapan mahkemece karar verilir.

Bilirkişinin haber verme yükümlülüğü

MADDE 275-

(1) Bilgisine başvurulanan bilirkişi, kendisine tevdi olunan görevin, uzmanlık alanına girmediğini, inceleme konusu maddi vakıaların açıklığa kavuşturulması ve tespiti için, uzman kimliği bulunan başka bir bilirkişi ile işbirliğine ihtiyaç duyduğunu veya görevi kabulden kaçınmasını haklı kılacak mazeretini bir hafta içinde görevlendirmeyi yapan mahkemeye bildirir.

(2) Bilirkişi, incelemesini gerçekleştirebilmek için, bazı hususların önceden soruşturulması ve tespiti ile bazı kayıt ve belgelerin getirtilmesine ihtiyaç duyuyorsa, bunun sağlanması için, bir hafta içinde kendisini görevlendiren mahkemeye bilgi verir ve talepte bulunur.

Bilirkişinin görevini bizzat yerine getirme yükümlülüğü

MADDE 276-

(1) Bilirkişi, mahkemece kendisine tevdi olunan görevi bizzat yerine getirmekle yükümlü olup, görevinin icrasını kısmen yahut tamamen başka bir kimseye bırakamaz.

Bilirkişinin sır saklama yükümlülüğü

MADDE 277- (1) Bilirkişi, görevi sebebiyle yahut görevini yerine getirirken öğrendiği sırları saklamak, kendisi ve başkaları yararına kullanmaktan kaçınmakla yükümlüdür.

Bilirkişinin yetkileri

MADDE 278-

(1) Bilirkişi, görevini, mahkemenin sevk ve idaresi altında yürütür.

(2) Bilirkişi, görev alanı veya sınırları hakkında tereddüde düşerse, bu tereddüdünün giderilmesini, her zaman mahkemeden isteyebilir.

(3) Bilirkişi, incelemesini gerçekleştirirken ihtiyaç duyarsa, mahkemenin de uygun bulması kaydıyla, tarafların bilgisine başvurabilir. Taraflardan birinin bilgisine başvurulacağı hâllerde, mahkemece bilirkişiye taraflardan biri bulunmaksızın diğerinin dinlenemeyeceği hususu önceden hatırlatılır.

(4) Bilirkişinin oy ve görüşünü açıklayabilmesi için bir şey üzerinde inceleme yapması zorunlu ise mahkeme kararı ile gerekli incelemeyi yapabilir. Bu işlemin icrası sırasında taraflar da hazır bulunabilir.

Bilirkişi açıklamalarının tespiti ve rapor

MADDE 279-

(1) Mahkeme, bilirkişinin oy ve görüşünü yazılı veya sözlü olarak bildirmesine karar verir.

(2) Raporda, tarafların ad ve soyadları, bilirkişinin görevlendirildiği hususlar, gözlem ve inceleme konusu yapılan maddi vakıalar, gerekçe ve varılan sonuçlarla, bilirkişiler arasında görüş ayrılığı varsa, bunun sebebi, düzenlenme tarihi ve bilirkişi ya da bilirkişilerin imzalarının bulunması gerekir. Azınlıkta kalan bilirkişi, oy ve görüşünü ayrı bir rapor hâlinde de mahkemeye sunabilir.

(3) Mahkeme, bilirkişinin oy ve görüşünü sözlü olarak açıklamasına karar verirse, bilirkişinin açıklamaları tutanağa geçirilir ve tutanağın altına bilirkişinin de imzası alınır. Kurul hâlinde görevlendirme söz konusu ise bilirkişilerin bilgilerine başvuru hususu hemen aralarında müzakere etmelerine imkân tanınır ve müzakere sonucunda açıklanan oy ve görüş, tutanakla tespit edilir;

tutanağın altı, bilirkişilere imza ettirilir.

(4) Bilirkişi, raporunda ve sözlü açıklamaları sırasında, hukuki değerlendirmelerde bulunamaz.

Bilirkişi raporunun verilmesi

MADDE 280- (1) Bilirkişi, raporunu, varsa kendisine incelenmek üzere teslim edilen şeylerle birlikte bir dizi pusulasına bağlı olarak mahkemeye verir; verildiği tarih rapora yazılır ve duruşma gününden önce birer örneği taraflara tebliğ edilir.

Bilirkişi raporuna itiraz

MADDE 281-

(1) Taraflar, bilirkişi raporunun, kendilerine tebliği tarihinden itibaren iki hafta içinde, raporda eksik gördükleri hususların, bilirkişiye tamamlattırılmasını; belirsizlik gösteren hususlar hakkında ise bilirkişinin açıklama yapmasının sağlanmasını veya yeni bilirkişi atanmasını mahkemeden talep edebilirler.

(2) Mahkeme, bilirkişi raporundaki eksiklik yahut belirsizliğin tamamlanması veya açıklığa kavuşturulmasını sağlamak için, bilirkişiden, yeni sorular düzenlemek suretiyle ek rapor alabileceği gibi, tayin edeceği duruşmada, sözlü olarak açıklamalarda bulunmasını da kendiliğinden isteyebilir.

(3) Mahkeme, gerçeğin ortaya çıkması için gerekli görürse, yeni görevlendireceği bilirkişi aracılığıyla, tekrar inceleme de yaptırabilir.

Bilirkişinin oy ve görüşünün değerlendirilmesi

MADDE 282- (1) Hâkim, bilirkişinin oy ve görüşünü diğer delillerle birlikte serbestçe değerlendirir.

Bilirkişi gider ve ücreti ⁽¹⁾

MADDE 283-

(1) Bilirkişiye, sarf etmiş olduğu emek ve mesaiyle orantılı bir ücret ile inceleme, ulaşım, konaklama ve diğer giderleri ödenir. Bu konuda, Adalet Bakanlığınca çıkarılacak ve her yıl güncellenecek olan tarife esas alınır.

Bilirkişinin ceza hukuku bakımından durumu

MADDE 284-

(1) Bilirkişi, Türk Ceza Kanunu anlamında kamu görevlisidir.

Bilirkişinin hukuki sorumluluğu

MADDE 285-

(1) Bilirkişinin kasten veya ağır ihmal suretiyle düzenlemiş olduğu gerçeğe aykırı raporun, mahkemece hükme esas alınması sebebiyle zarar görmüş olanlar, bu zararın tazmini için Devlete karşı tazminat davası açabilirler.

(2) Devlet, ödediği tazminat için sorumlu bilirkişiye rücu eder.

Davaların açılacağı mahkeme

MADDE 286-

(1) Devlet aleyhine açılacak olan tazminat davası, gerçeğe aykırı bilirkişi raporunun ilk derece mahkemesince hükme esas alındığı hâllerde, bu mahkemenin yargı çevresi içinde yer aldığı bölge adliye mahkemesi hukuk dairesinde; bölge adliye mahkemesince hükme esas alındığı hâllerde ise Yargıtay ilgili hukuk dairesinde görülür.

(2) Devletin sorumlu bilirkişiye karşı açacağı rücu davası, tazminat davasını karara bağlamış olan mahkemede görülür.

Rücu davasında zamanaşımı

MADDE 287-

(1) Devlet, ödediği tazminat nedeniyle, sorumlu bilirkişiyeye, ödeme tarihinden itibaren bir yıl içinde rücu eder. Hükme esas alınan bilirkişi raporu kasten gerçeğe aykırı olarak düzenlenmişse, bu durumda, ceza zamanaşımı süresi uygulanır.

İKİNCİ BÖLÜM

Bilirkişi İncelemesi

Bilirkişilere uygulanacak hükümler

Madde 62 –

(1) Tanıklara ilişkin hükümlerden aşağıdaki maddelere aykırı olmayanlar bilirkişiler hakkında da uygulanır.

Bilirkişinin atanması

Madde 63 –

(1) Çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hâllerde bilirkişinin oy ve görüşünün alınmasına re'sen, Cumhuriyet savcısının, katılanın, vekilinin, şüphelinin veya sanığın, müdafinin veya kanunî temsilcinin istemi üzerine karar verilebilir. Ancak hâkimlik mesleğinin gerektirdiği genel ve hukukî bilgi ile çözülmesi olanaklı konularda bilirkişi dinlenemez.

(2) Bilirkişi atanması ve gerekçe gösterilerek sayısının birden çok olarak saptanması, hâkim veya mahkemeye aittir. Birden çok bilirkişi atanmasına ilişkin istemler reddedildiğinde de aynı biçimde karar verilir.

(3) Soruşturma evresinde Cumhuriyet savcısı da bu maddede gösterilen yetkileri kullanabilir.

Bilirkişi olarak atanabilecekler

Madde 64 –

(1) Bilirkişiler, il adlî yargı adalet komisyonları tarafından her yıl düzenlenen bir listede yer alan gerçek veya tüzel kişiler arasından seçilirler. Cumhuriyet savcıları ve hâkimler, yalnız buldukları il bakımından yapılmış listelerden değil, diğer illerde oluşturulmuş listelerden de bilirkişi seçebilirler. Bu listelerin düzenlenmesine veya

listelerde yer verilenlerin çıkarılmalarına ilişkin esas ve usuller, yönetmelikte gösterilir.

(2) Atama kararında, gerekçesi de gösterilmek suretiyle, birinci fıkrada belirtilen listelere girmeyenler arasından da bilirkişi seçilebilir.

(3) Kanunların belirli konularda görevlendirdiği resmî bilirkişiler öncelikle atanırlar. Ancak kamu görevlileri, bağlı buldukları kurumla ilgili davalarda bilirkişi olarak atanamazlar.

(4) Bilirkişi olarak atanan bir tüzel kişi ise, kendisi adına incelemeyi yapacak gerçek kişi veya kişilerin isimlerini, bilirkişi atayacak yargı merciinin onayına sunar.

(5) Listelere kaydedilen bilirkişiler, il adlî yargı adalet komisyonu huzurunda "Görevimi adalete bağlı kalarak, bilim ve fenne uygun olarak, tarafsızlıkla yerine getireceğime namusum ve vicdanım üzerine yemin ederim." sözlerini tekrarlayarak yemin ederler. Bu bilirkişilere görevlendirildikleri her işte yeniden yemin verilmez.

(6) Listelerde yer almamış bilirkişiler, görevlendirildiklerinde kendilerini atamış olan merci huzurunda yukarıdaki fıkrada öngörülen biçimde yemin ederler. Yeminin yapıldığına ilişkin tutanak hâkim veya Cumhuriyet savcısı, zabıt kâtibi ve bilirkişi tarafından imzalanır.

(7) Engel bulunan hâllerde yemin yazılı olarak verilebilir ve metni dosyaya konulur. Ancak bu hâle ilişkin gerekçenin kararda gösterilmesi zorunludur.

Bilirkişiliği kabul yükümlülüğü

Madde 65 –

(1) Aşağıda belirtilen kişi veya kurumlar, bilirkişilik görevini kabul etmekle yükümlüdürler:

a) Resmî bilirkişilikle görevlendirilmiş olanlar ve 64 üncü maddede belirtilen listelerde yer almış bulunanlar.

b) İncelemenin yapılması için bilinmesi gerekli fen ve sanatları

meslek edinenler.

c) İncelemenin yapılması için gerekli mesleği yapmaya resmen yetkili olanlar.

Atama kararı ve incelemelerin yürütülmesi

Madde 66 –

(1) Bilirkişi incelemesi yaptırılmasına ilişkin kararda, cevaplandırılması uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren sorularla inceleme konusu ve görevin yerine getirileceği süre belirtilir. Bu süre, işin niteliğine göre üç ayı geçemez. Özel sebepler zorunlu kıldığında bu süre, bilirkişinin istemi üzerine, kendisini atayan merciin gerekçeli kararıyla en çok üç ay daha uzatılabilir.

(2) Belirlenen süre içinde raporunu vermeyen bilirkişi hemen değiştirilebilir. Bu durumda bilirkişi, o ana kadar yaptığı işlemleri açıklayan bir rapor sunar ve görevi sebebiyle kendisine teslim edilmiş olan eşya ve belgeleri hemen geri verir. Bu bilirkişi, 64 üncü maddede öngörülen listelerden çıkarılabileceği gibi; gecikme dolayısıyla uğranılmış zararları ödemesine de karar verilebilir.

(3) Bilirkişi, görevini, kendisini atamış olan merci ile ilişki içinde yerine getirir, gerektiğinde bu mercie incelemelerindeki gelişmeler hakkında bilgi verir, yararlı görülecek tedbirlerin alınmasını isteyebilir.

(4) Bilirkişi, görevini yerine getirmek amacıyla bilgi edinmek için şüpheli veya sanık dışındaki kimselerin de bilgilerine başvurabilir. Bilirkişi, uzmanlık alanına girmeyen bir sorun bakımından aydınlatılmasını isteyecek olursa; hâkim, mahkeme veya Cumhuriyet savcısı, nitelikli ve konusunda bilgisiyle tanınmış kişilerle bir araya gelmesine izin verebilir. Bu şekilde çağrılan kişiler yemin eder ve verecekleri raporlar, bilirkişi raporunun tamamlayıcı bir bölümü olarak dosyaya konulur.

(5) İlgililer de merciinden, incelemeler yapılırken bilirkişiye teknik nitelikte bilgiler verebilecek olan ve ismen belirleyecekleri kişileri dinlemeleri veya bazı araştırmaların yapılması hususlarında karar verilmesini isteyebilir.

(6) Gerekli olması halinde, bilirkişi, mağdur, şüpheli veya sanığa mahkeme başkanı, hâkim veya Cumhuriyet savcısı aracılığı ile soru sorabilir. Ancak, mahkeme başkanı, hâkim veya Cumhuriyet savcısı, bilirkişinin doğrudan soru sormasına da izin verebilir. Muayene ile görevlendirilen hekim bilirkişi, görevini yerine getirirken zorunlu saydığı soruları, hâkim, Cumhuriyet savcısı ve müdafî bulunmadan da mağdur, şüpheli veya sanığa doğrudan doğruya yöneltebilir.

(7) Bilirkişiye inceleyeceği şeyler mühür altında verilmeden önce bunların listesi ve sayımı yapılır. Bu hususlar bir tutanakla belirlenir. Bilirkişi, mühürlerin açılmasını ve yeniden konulmasını yine tutanakla belirtmek ve bir liste düzenlemekle yükümlüdür.

Bilirkişi raporu, uzman mütalaası

Madde 67 –

(1) İncelemeleri sona erdiğinde bilirkişi yaptığı işlemleri ve vardığı sonuçları açıklayan bir raporu, kendisinden istenen incelemeleri yaptığını ayrıca belirterek, imzalayıp ilgili mercie verir veya gönderir. Mühür altındaki şeyler de ilgili mercie verilir veya gönderilir ve bu husus bir tutanağa bağlanır.

(2) Birden çok atanmış bilirkişiler değişik görüşleri yansıtmışlarsa veya bunların ortak sonuçlar üzerinde ayrık görüşleri varsa, bu durumu gerekçeleri ile birlikte rapora yazarlar.

(3) Bilirkişi raporunda, hâkim tarafından yapılması gereken hukukî değerlendirmelerde bulunulamaz.

(4) Bilirkişi tarafından düzenlenen rapor örnekleri, duruşma sırasında Cumhuriyet savcısına, katılana, vekiline, şüpheliye veya sanığa, müdafiiine veya kanunî temsilciye doğrudan verilebileceği gibi; kendilerine iadeli taahhütlü mektupla da gönderilebilir.

(5) Bilirkişi incelemeleri tamamlandığında, yeni bilirkişi incelemesi yapılması veya itirazların bildirilmesi için istemde bulunabilmelerini sağlamak üzere Cumhuriyet savcısına, katılana,

vekiline, şüpheliye veya sanığa, müdafii veya kanunî temsilciye süre verilir. Bu kişilerin istemleri reddedildiğinde, üç gün içinde bu hususta gerekçeli bir karar verilir.

(6) Cumhuriyet savcısı, katılan, vekili, şüpheli veya sanık, müdafii veya kanunî temsilci, yargılama konusu olayla ilgili olarak veya bilirkişi raporunun hazırlanmasında değerlendirilmek üzere ya da bilirkişi raporu hakkında, uzmanından bilimsel mütalaa alabilirler. Sadece bu nedenle ayrıca süre istenemez.

Duruşmada bilirkişinin açıklaması

Madde 68 –

(1) Mahkeme, her zaman bilirkişinin duruşmada dinlenmesine karar verebileceği gibi, ilgililerden birinin istemesi halinde de açıklamalarda bulunmak üzere duruşmaya çağırabilir.

(2) Yaptıkları açıklamalardan sonra mahkeme başkanı veya hâkim, çekilmelerine izin vermedikçe, bilirkişiler duruşma salonunda kalırlar; ancak salona teker teker alınıp birbirinden ayrı olarak dinlenmeleri zorunlu değildir.

(3) Cumhuriyet savcısının, katılanın, vekilinin, şüphelinin veya sanığın, müdafii veya kanunî temsilcinin istemi üzerine bilimsel mütalaa hazırlayan uzmanın duruşmada dinlenmesi hususunda da yukarıdaki fıkralar hükümleri uygulanır.

Bilirkişinin reddi

Madde 69 –

(1) Hâkimin reddini gerektiren sebepler, bilirkişi hakkında da geçerlidir.

(2) Cumhuriyet savcısı, katılan, vekili, şüpheli veya sanık, müdafii veya kanunî temsilci, ret hakkını kullanabilirler. Hâkim veya mahkeme tarafından atanan bilirkişinin adı ve soyadı, engel sebepler olmadıkça ret hakkına sahip olanlara bildirilir.

(3) Ret istemini davayı görmekte olan hâkim veya mahkeme inceler. Soruşturma evresinde, Cumhuriyet savcısınca kabul edilmeyen ret istemi sulh ceza hâkimince incelenir. Reddi isteyen kişi, bunun nedenini, dayandığı olguları göstererek açıklamakla yükümlüdür.

Bilirkişilikten çekinme, bilirkişi olarak dinlenemeyenler

Madde 70 – (1) Tanıklıktan çekinmeyi gerektirecek sebepler bilirkişiler hakkında da geçerlidir. Bilirkişi, geçerli diğer sebeplerle de görüş bildirmekten çekinebilir.

Görevini yapmayan bilirkişi hakkındaki işlem

Madde 71 – (1) Usulünce çağrıldığı hâlde gelmeyen veya gelip de yeminden, oy ve görüş bildirmekten çekinen bilirkişiler hakkında 60 ıncı maddenin birinci fıkrası hükmü uygulanır.

Bilirkişi gider ve ücreti

Madde 72 – (1) Bilirkişiye, inceleme ve seyahat gideri ile çalışmasıyla orantılı bir ücret ödenir.

Sahte para ve değerler üzerinde yapılacak incelemeler

Madde 73 –

(1) Para ve Devlet tarafından çıkarılan tahvil ve Hazine bonusu gibi değerler üzerinde işlenen sahtecilik suçlarında, elkonulan para ve değerlerin hepsi, bunların asıllarını tedavüle çıkaran kurumların merkez veya taşra birimlerine incelettirilir.

(2) Yabancı devletlerin paraları ve değerleri hakkında da, yetkili Türk makamlarının görüşlerinin alınmasına karar verilir.

ALMAN HUKUK MUHAKEMLERİ KANUNU'NUN BİLİRKİŞİLİK İLE İLGİLİ MADDELERİ

Deutsch	Türkçe
<p>Paragrafen zum Sachverständigenwesen in der deutschen Zivilprozessordnung</p>	<p>Alman Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda Bilirkişilik ile İlgili Maddeler</p>
<p>§ 358</p>	<p>Madde 358</p>
<p>Notwendigkeit eines Beweisbeschlusses</p>	<p>Delil toplama kararının gerekliliği</p>
<p>Erfordert die Beweisaufnahme ein besonderes Verfahren, so ist es durch Beweisbeschluss anzuordnen.</p>	<p>Delil toplama işlemi özel bir usul gerektiriyorsa, bu işlemin delil toplama kararıyla başlatılması gerekir.</p>
<p>§ 358a</p>	<p>Madde 358a</p>
<p>Beweisbeschluss und Beweisaufnahme vor mündlicher Verhandlung</p>	<p>Sözlü duruşmadan önce delil toplama kararı ve delillerin toplanması</p>
<p>Das Gericht kann schon vor der mündlichen Verhandlung einen Beweisbeschluss erlassen. Der Beschluss kann vor der mündlichen Verhandlung ausgeführt werden, soweit er anordnet</p>	<p>Mahkeme sözlü duruşmadan önce de delil toplama kararı çıkarabilir. Bu karar aşağıdaki hususları içermesi halinde sözlü duruşmadan önce uygulanabilir:</p>

<p>1. eine Beweisaufnahme vor dem beauftragten oder ersuchten Richter,</p> <p>2. die Einholung amtlicher Auskünfte,</p> <p>3. eine schriftliche Beantwortung der Beweisfrage nach § 377 Abs. 3,</p> <p>4. die Begutachtung durch Sachverständige,</p> <p>5. die Einnahme eines Augenscheins.</p> <p>§ 359</p> <p>Inhalt des Beweisbeschlusses</p> <p>Der Beweisbeschluss enthält:</p> <p>1. die Bezeichnung der streitigen Tatsachen, über die der Beweis zu</p>	<p>1. Görevlendirilen veya görevlendirilecek hakimın gzetiminde gerekleecek delil toplama ilemi,</p> <p>2. Resmi kurum ve kurululardan alınacak bilgiler,</p> <p>3. Delil sorusunun Md. 377 fıkra 3'e göre yazılı olarak cevaplandırılması,</p> <p>4. Bilirkiilerden alınacak raporlar,</p> <p>5. Keif ileminin gerekletirilmesi.</p> <p>Madde 359</p> <p>Delil Toplama Kararının İeriği</p> <p>Delil toplama kararı aağıdaki hususları ierir:</p> <p>1. Delil toplanması gereken ihtilaflı maddi unsurların ortaya</p>
--	--

<p>erheben ist;</p> <p>2. die Bezeichnung der Beweismittel unter Benennung der zu vernehmenden Zeugen und Sachverständigenoder der zu vernehmenden Partei;</p> <p>3. die Bezeichnung der Partei, die sich auf das Beweismittel berufen hat.</p> <p>Titel 8</p> <p>Beweis durch Sachverständige</p> <p>§ 402</p> <p>Anwendbarkeit der Vorschriften für Zeugen</p> <p>Für den Beweis durch Sachverständige gelten die Vorschriften über den Beweis durch Zeugen entsprechend, insoweit nicht in den nachfolgenden Paragraphen abweichende Vorschriften enthalten sind.</p> <p>§ 403</p>	<p>konması;</p> <p>2. Delillerin, dinlenecek tanıkların veya tarafların, görevlendirilecek bilirkişilerin isimleriyle birlikte belirtilmesi.</p> <p>3. Hangi tarafın iddiasını hangi delile dayandırdığı.</p> <p>Başlık 8</p> <p>Bilirkişi Delili</p> <p>Madde 402</p> <p>Tanıklar için geçerli olan hükümlerin uygulanabilirliği</p> <p>Aşağıdaki maddelerdeki aykırı hükümler dışında, tanıkların dinlenmesi konusundaki hükümler bilirkişi delili için de geçerlidir.</p>
--	--

<p>Beweisantritt</p> <p>Der Beweis wird durch die Bezeichnung der zu begutachtenden Punkte angetreten.</p> <p>§ 404</p> <p>Sachverständigenauswahl</p> <p>(1) Die Auswahl der zuzuziehenden Sachverständigen und die Bestimmung ihrer Anzahl erfolgt durch das Prozessgericht. Es kann sich auf die Ernennung eines einzigen Sachverständigen beschränken. An Stelle der zuerst ernannten Sachverständigen kann es andere ernennen.</p> <p>(2) Sind für gewisse Arten von Gutachten Sachverständige öffentlich bestellt, so sollen andere Personen nur dann gewählt werden, wenn besondere Umstände es erfordern.</p> <p>(3) Das Gericht kann die Parteien</p>	<p>Madde 403</p> <p>Delil sunma</p> <p>Delil toplanması gerektiği belirtilen hususlar ile ilgili delil sunulur.</p> <p>Madde 404</p> <p>Bilirkişilerin seçimi</p> <p>(1) Görevlendirilecek bilirkişileri ve sayılarını o davaya bakan mahkeme belirler. Mahkeme kendisinitelik bir bilirkişinin görevlendirilmesiyle sınırlayabilir. Mahkeme daha önce atanmış olan bilirkişilerin yerine başka bilirkişiler atayabilir.</p> <p>(2) Bazı türdeki davalarda ihtiyaç duyulan uzmanlık alanlarında yeminli bilirkişiler mevcutsa, bunun haricindeki kişilerin yalnızca özel koşullar söz konusu olduğunda görevlendirilmesi mümkündür.</p>
---	---

<p>auffordern, Personen zu bezeichnen, die geeignet sind, als Sachverständige vernommen zu werden.</p> <p>(4) Einigen sich die Parteien über bestimmte Personen als Sachverständige, so hat das Gericht dieser Einigung Folge zu geben; das Gericht kann jedoch die Wahl der Parteien auf eine bestimmte Anzahl beschränken.</p> <p>§ 404a</p> <p>Leitung der Tätigkeit des Sachverständigen</p> <p>(1) Das Gericht hat die Tätigkeit des Sachverständigen zu leiten und kann ihm für Art und Umfang seiner Tätigkeit Weisungen erteilen.</p> <p>(2) Soweit es die Besonderheit des Falles erfordert, soll das Gericht den Sachverständigen vor Abfassung der Beweisfrage hören, ihn in seine Aufgabe einweisen und ihm auf Verlangen den Auftrag erläutern.</p> <p>(3) Bei streitigem Sachverhalt</p>	<p>(3) Mahkeme taraflardan bilirkişi olarak dinlenebilecek kişileri bildirmelerini talep edebilir.</p> <p>(4) Taraflar bir bilirkişi üzerinde uzlaşırsa, mahkemenin bu bilirkişiyi görevlendirmesi gerekir. Ancak, mahkeme tarafların yapacağı seçimi belirli bir sayıyla kısıtlayabilir.</p> <p>Madde 404a</p> <p>Bilirkişi incelemesinin yönetilmesi</p> <p>(1) Mahkeme bilirkişisinin yapacağı işlemleri yönetmekle görevlidir. Bilirkişinin yapacağı işlemlerin türü ve kapsamı konusunda yönlendirmede bulunabilir.</p> <p>(2) Dava türüne göre gerektiğinde, mahkeme delil sorusunu oluşturmadan önce bilirkişiyi dinler, bilirkişiyi yapacağı inceleme konusunda bilgilendirir ve isteğe göre yapılmasını istediği incelemeyi kendisine sözlü olarak açıklar.</p>
--	--

<p>bestimmt das Gericht, welche Tatsachen der Sachverständige der Begutachtung zugrunde legen soll.</p> <p>(4) Soweit es erforderlich ist, bestimmt das Gericht, in welchem Umfang der Sachverständige zur Aufklärung der Beweisfrage befugt ist, inwieweit er mit den Parteien in Verbindung treten darf und wann er ihnen die Teilnahme an seinen Ermittlungen zu gestatten hat.</p> <p>(5) Weisungen an den Sachverständigen sind den Parteien mitzuteilen. Findet ein besonderer Termin zur Einweisung des Sachverständigen statt, so ist den Parteien die Teilnahme zu gestatten.</p> <p>§ 406</p> <p>Ablehnung eines Sachverständigen</p> <p>(1) Ein Sachverständiger kann aus denselben Gründen, die zur Ablehnung eines Richters berechtigen, abgelehnt werden. Ein Ablehnungsgrund kann jedoch nicht daraus entnommen werden, dass der Sachverständige als Zeuge</p>	<p>(3) İhtilafı maddi unsurların mevcut olması durumunda, mahkeme bilirkişinin hangi maddi unsurlar ile ilgili rapor hazırlaması gerektiğine karar verir.</p> <p>(4) Gerektiğinde mahkeme bilirkişinin delil sorularını değerlendirecek uzmanlık bilgisinin kapsamını, taraflarla hangi düzeyde iletişim kurabileceğini ve taraflara yapacağı incelemeye hangi durumlarda katılma fırsatı vermesi gerektiğini belirler.</p> <p>(5) Bilirkişiye verilecek talimatların taraflara tebliği edilmesi gerekir. Bilirkişi bilgilendirmesi belirli bir tarihte yapılıyorsa, tarafların bu bilgilendirmeye katılma hakkı vardır.</p> <p>Madde 406</p> <p>Bilirkişinin reddi</p> <p>(1) Hakimin ret sebepleri bilirkişi için de geçerlidir. Bilirkişinin aynı davada tanık olarak dinlenmesi reddedilmesi</p>
---	--

<p>vernommen worden ist.</p> <p>(2) Der Ablehnungsantrag ist bei dem Gericht oder Richter, von dem der Sachverständige ernannt ist, vor seiner Vernehmung zu stellen, spätestens jedoch binnen zwei Wochen nach Verkündung oder Zustellung des Beschlusses über die Ernennung. Zu einem späteren Zeitpunkt ist die Ablehnung nur zulässig, wenn der Antragsteller glaubhaft macht, dass er ohne sein Verschulden verhindert war, den Ablehnungsgrund früher geltend zu machen. Der Antrag kann vor der Geschäftsstelle zu Protokoll erklärt werden.</p> <p>(3) Der Ablehnungsgrund ist glaubhaft zu machen.</p> <p>(4) Die Entscheidung ergeht von dem im zweiten Absatz bezeichneten Gericht oder Richter durch Beschluss.</p> <p>(5) Gegen den Beschluss, durch den die Ablehnung für begründet erklärt wird, findet kein Rechtsmittel, gegen den Beschluss,</p>	<p>için bir sebep oluşturmaz.</p> <p>(2) Bilirkişinin reddi başvurusu görevlendiren mahkeme veya hakime bilirkişi dinlenmeden önce yapılır. Ancak, bu başvurunun bilirkişi görevlendirmesi ilanı veya tebliğinden sonra en geç iki hafta içerisinde yapılması gerekir. Bu süreden sonra yapılan başvurular yalnızca başvuran şahıs başvuruyu daha önceden yapmaya engel olan ve kendisinden kaynaklanmayan bir durumun mevcut olduğunu ortaya koyabilirse, kabul edilir. Bu başvuru dava tutanaklarına kalem bürosu tarafından geçirilir.</p> <p>(3) Bilirkişinin reddi için öne sürülengerekçenin inandırıcı olması gerekir.</p> <p>(4) Bilirkişinin reddine ilişkin kararı ikinci fıkrada yer alan mahkeme veya hakim verir.</p> <p>(5) Bilirkişi reddinin gerekçeli olduğu konusunda verilen karara karşı itiraz hakkı yoktur. Ret</p>
--	---

<p>durch den sie für unbegründet erklärt wird, findet sofortige Beschwerde statt.</p> <p>§ 407</p> <p>Pflicht zur Erstattung des Gutachtens</p> <p>(1) Der zum Sachverständigen Ernante hat der Ernennung Folge zu leisten, wenn er zur Erstattung von Gutachten der erforderlichen Art öffentlich bestellt ist oder wenn er die Wissenschaft, die Kunst oder das Gewerbe, deren Kenntnis Voraussetzung der Begutachtung ist, öffentlich zum Erwerb ausübt oder wenn er zur Ausübung derselben öffentlich bestellt oder ermächtigt ist.</p> <p>(2) Zur Erstattung des Gutachtens ist auch derjenige verpflichtet, der sich hierzu vor Gericht bereit erklärt hat.</p> <p>§ 407a</p> <p>Weitere Pflichten des Sachverständigen</p>	<p>başvurusunun eksik gerekçeli olduğuna dair karara karşı doğrudan itiraz hakkı mevcuttur.</p> <p>Madde 407</p> <p>Bilirkişi raporu sunma yükümlülüğü</p> <p>(1)Bilirkişi olarak atanan kişi, bilirkişi raporu hazırlama görevini görevlendirildiği uzmanlık alanında yeminli bilirkişiyse veya o uzmanlık dalına haiz bilimsel, sanatsal veya mesleki bilgiye sahipse ve bu uzmanlık bilgisini mesleki anlamda uyguluyorsa veya belirli bir uzmanlık dalında resmi kurumlarca görev yapmaya yetkilendirildiyse, yerine getirmekle yükümlüdür.</p> <p>(2) Bilirkişilik görevini mahkeme önünde üstlenmiş olan kişi, raporu bizzat hazırlamakla yükümlüdür.</p> <p>Madde 407a</p> <p>Bilirkişinin diğer görevleri</p>
---	---

(1) Der Sachverständige hat unverzüglich zu prüfen, ob der Auftrag in sein Fachgebiet fällt und ohne die Hinzuziehung weiterer Sachverständiger erledigt werden kann. Ist das nicht der Fall, so hat der Sachverständige das Gericht unverzüglich zu verständigen.

(2) Der Sachverständige ist nicht befugt, den Auftrag auf einen anderen zu übertragen. Soweit er sich der Mitarbeit einer anderen Person bedient, hat er diese namhaft zu machen und den Umfang ihrer Tätigkeit anzugeben, falls es sich nicht um Hilfsdienste von untergeordneter Bedeutung handelt.

(3) Hat der Sachverständige Zweifel an Inhalt und Umfang des Auftrages, so hat er unverzüglich

(1) Bilirkişi olarak görevlendirilen kişinin, mahkeme tarafından incelenmesi istenen hususların uzmanlık alanına girip girmediğini derhal gözden geçirmesi ve başka bilirkişilere başvurmadan incelemenin yapılıp yapılamayacağını değerlendirmesi gerekir. İnceleme konusunun kendi uzmanlık alanına girmediği ve başka bir bilirkişinin de uzmanlık bilgisine gerek duyulacağı kanaatine varması halinde, bilirkişi mahkemeyi derhal bu hususta bilgilendirmekle yükümlüdür.

(2) Bilirkişinin görevlendirmesini başka bir şahsa devretme yetkisi yoktur. Önemsiz sayılabilecek yardımcı hizmetler dışında, bilirkişi başka bir şahsın yardımına başvurduğunda, bu kişinin ismini ve çalışmasının kapsamını bildirmekle yükümlüdür.

(3) Bilirkişinin görevlendirmesinin kapsamı ve içeriği konusunda şüpheleri

eine Klärung durch das Gericht herbeizuführen. Erwachsen voraussichtlich Kosten, die erkennbar außer Verhältnis zum Wert des Streitgegenstandes stehen oder einen angeforderten Kostenvorschuss erheblich übersteigen, so hat der Sachverständige rechtzeitig hierauf hinzuweisen.

(4) Der Sachverständige hat auf Verlangen des Gerichts die Akten und sonstige für die Begutachtung beigezogene Unterlagen sowie Untersuchungsergebnisse unverzüglich herauszugeben oder mitzuteilen. Kommt er dieser Pflicht nicht nach, so ordnet das Gericht die Herausgabe an.

(5) Das Gericht soll den Sachverständigen auf seine Pflichten hinweisen.

§ 408

Gutachtenverweigerungsrecht

(1) Dieselben Gründe, die einen Zeugen berechtigen, das Zeugnis zu verweigern, berechtigen einen Sachverständigen zur Verweigerung des Gutachtens. Das

varsa, mahkemeden derhal açıklama talep etmesi gerekir. Eğer öngörülen bilirkişi ücreti dava konusu miktar ile kıyasla nispeten yüksekse veya yapılan ön ödeme miktarını ciddi ölçüde aşılırsa, bilirkişinin bu hususu zamanında bildirmesi gerekir.

(4) Bilirkişi mahkemenin talebi üzerine kendisine rapor hazırlaması için tevdi edilen dosya ve belgeleri ve inceleme sonucunda elde ettiği sonuçları derhal teslim etmek veya bildirmekle yükümlüdür. Bilirkişi bu yükümlülüğü yerine getirmezse, mahkeme sonuçların teslim edilmesi için talimat verir.

(5) Mahkeme bilirkişiye görev ve sorumluluklarını hatırlatmakla yükümlüdür.

Madde 408

Bilirkişi görevlendirmesini ret hakkı

(1) Tanıklıktan çekilme sebepleri bilirkişi görevlendirmesi için de geçerlidir. Mahkeme farklı gerekçelerle de bilirkişiyi rapor

<p>Gericht kann auch aus anderen Gründen einen Sachverständigen von der Verpflichtung zur Erstattung des Gutachtens entbinden.</p> <p>(2) Für die Vernehmung eines Richters, Beamten oder einer anderen Person des öffentlichen Dienstes als Sachverständigen gelten die besonderen beamtenrechtlichen Vorschriften. Für die Mitglieder der Bundes- oder einer Landesregierung gelten die für sie maßgebenden besonderen Vorschriften.</p> <p>(3) Wer bei einer richterlichen Entscheidung mitgewirkt hat, soll über Fragen, die den Gegenstand der Entscheidung gebildet haben, nicht als Sachverständiger vernommen werden.</p> <p>§ 409</p> <p>Folgen des Ausbleibens oder der Gutachtenverweigerung</p> <p>(1) Wenn ein Sachverständiger nicht erscheint oder sich weigert, ein Gutachten zu erstatten,</p>	<p>sunma yükümlülüğünden kurtarabilir.</p> <p>(2) Bir hakimin, devlet memurunun veya kamuda çalışan bir kişinin bilirkişi olarak dinlenmesi hususunda devlet memurları ile ilgili yasal mevzuat geçerlidir. Federal veya eyalet düzeyindeki milletvekilleri için hususi yasal mevzuat geçerlidir.</p> <p>(3) Bir mahkemenin verdiği karara katılmış olan kişinin karara esas alınan sorularda bilirkişi olarak dinlenmesi mümkün değildir.</p> <p>Madde 409</p> <p>Hazır bulunmama veya bilirkişilikten çekilme</p> <p>(1) Bilirkişi mahkemede hazır bulunmazsa veya görevi yerine getirmekle yükümlü olsa bile</p>
---	---

<p>obgleich er dazu verpflichtet ist, oder wenn er Akten oder sonstige Unterlagen zurückbehält, werden ihm die dadurch verursachten Kosten auferlegt. Zugleich wird gegen ihn ein Ordnungsgeld festgesetzt. Im Falle wiederholten Ungehorsams kann das Ordnungsgeld noch einmal festgesetzt werden.</p>	<p>rapor hazırlamayı reddederse veya kendisine tevdi edilen dosya ile diğer belgeleri teslim etmezse, bunlardan dolayı ortaya çıkan masraflar kendisine yüklenir. Aynı zamanda bilirkişi para cezasına çarptırılır. Kurallara riayet etmeme durumunun devam etmesi halinde para cezası miktarının yeniden belirlenmesi mümkündür.</p>
<p>(2) Gegen den Beschluss findet sofortige Beschwerde statt.</p>	<p>(2) Bu karara karşı itiraz hakkı mevcuttur.</p>
<p>§ 410</p> <p>Sachverständigenbeeidigung</p>	<p>Madde 410</p> <p>Bilirkişi yemini</p>
<p>(1) Der Sachverständige wird vor oder nach Erstattung des Gutachtens beeidigt. Die Eidesnorm geht dahin, dass der Sachverständige das von ihm erforderte Gutachten unparteiisch und nach bestem Wissen und Gewissen erstatten werde oder erstattet habe.</p>	<p>(1) Bilirkişi, raporunu teslim ettikten önce veya sonra yemin eder. Bu yeminde bilirkişi kendisinden talep edilen raporu tarafsız ve vicdani yükümlülüğünü yerine getirecek şekilde, haiz olduğu bilgiyi uygulayarak hazırladığı veya hazırlayacağı konusunda yemin eder.</p>
<p>(2) Ist der Sachverständige für die Erstattung von Gutachten der</p>	<p>(2) Bilirkişi genel olarak belirli</p>

<p>betreffenden Art im Allgemeinen beeidigt, so genügt die Berufung auf den geleisteten Eid; sie kann auch in einem schriftlichen Gutachten erklärt werden.</p>	<p>bir alanda rapor hazırlanması için yemin ettiyse, bu yemine atıfta bulunmak yeterlidir. Bu yazılı olarak da yapılabilir.</p>
<p>§ 411</p> <p>Schriftliches Gutachten</p>	<p>Madde 411</p> <p>Yazılı bilirkişi raporu</p>
<p>(1) Wird schriftliche Begutachtung angeordnet, soll das Gericht dem Sachverständigen eine Frist setzen, innerhalb derer er das von ihm unterschriebene Gutachten zu übermitteln hat.</p>	<p>(1) Yazılı bilirkişi raporu talep edildiğinde, mahkeme bilirkişiye raporunu hazırlaması için belirli bir süre verir. Bilirkişi bu süre içerisinde raporunu imzalı olarak teslim etmekle yükümlüdür.</p>
<p>(2) Versäumt ein zur Erstattung des Gutachtens verpflichteter Sachverständiger die Frist, so kann gegen ihn ein Ordnungsgeld festgesetzt werden. Das Ordnungsgeld muss vorher unter Setzung einer Nachfrist angedroht werden. Im Falle wiederholter Fristversäumnis kann das Ordnungsgeld in der gleichen Weise noch einmal festgesetzt werden. § 409 Abs. 2 gilt entsprechend.</p>	<p>(2) Bilirkişi kendisine verilen süre içerisinde raporunu mahkemeye sunamazsa, para cezasına çarptırılabilir. Para cezası verilmeden önce bilirkişiye raporunu sunması için ek süre verilip bilirkişinin uyarılması gerekir. Bilirkişinin verilen süre ve ek süreler içerisinde tekrar raporunu sunmaması durumunda para cezası miktarı aynı şekilde yeniden belirlenebilir. Madde 409 fıkra 2 geçerlidir.</p>
<p>(3) Das Gericht kann das Erscheinen des Sachverständigen</p>	<p>(3) Mahkeme bilirkişinin yazılı</p>

<p>anordnen, damit er das schriftliche Gutachten erläutere.</p> <p>(4) Die Parteien haben dem Gericht innerhalb eines angemessenen Zeitraums ihre Einwendungen gegen das Gutachten, die Begutachtung betreffende Anträge und Ergänzungsfragen zu dem schriftlichen Gutachten mitzuteilen. Das Gericht kann ihnen hierfür eine Frist setzen; § 296 Abs. 1, 4 gilt entsprechend.</p> <p>§ 411a</p> <p>Verwertung von Sachverständigengutachten aus anderen Verfahren</p> <p>Die schriftliche Begutachtung kann durch die Verwertung eines gerichtlich oder staatsanwaltschaftlich eingeholten Sachverständigengutachtens aus einem anderen Verfahren ersetzt werden.</p> <p>§ 412</p> <p>Neues Gutachten</p>	<p>raporunu sözlü olarak sunması için mahkemede hazır bulunması yönünde talimat verebilir.</p> <p>(4) Taraflar mahkemeye uygun bir süre içerisinde bilirkişi raporuna itirazlarını ve bilirkişi görevlendirmesiyle ilgili taleplerini, yazılı raporda değinilmeyen ek sorularını iletmekle yükümlüdür. Mahkeme bunun için taraflara belirli bir süre verebilir. Bu hususta Madde 296 fıkra 1, 4 geçerlidir.</p> <p>Madde 411a</p> <p>Başka davalarda alınan bilirkişi raporlarının kullanılması</p> <p>Yeni yazılı bilirkişi raporu almak yerine, mahkemenin veya savcılığın başka bir davada almış olduğu bilirkişi raporu mevcut davada kullanılabilir.</p> <p>Madde 412</p> <p>Yeni bilirkişi raporu</p>
--	---

<p>(1) Das Gericht kann eine neue Begutachtung durch dieselben oder durch andere Sachverständige anordnen, wenn es das Gutachten für ungenügend erachtet.</p> <p>(2) Das Gericht kann die Begutachtung durch einen anderen Sachverständigen anordnen, wenn ein Sachverständiger nach Erstattung des Gutachtens mit Erfolg abgelehnt ist.</p> <p>§ 413</p> <p>Sachverständigenvergütung</p> <p>Der Sachverständige erhält eine Vergütung nach dem Justizvergütungs- und -entschädigungsgesetz.</p>	<p>(1) Mahkeme, sunulan ilk bilirkişi raporunu yetersiz bulursa, aynı veya farklı bir bilirkişiden yeni bir bilirkişi incelemesi yapılması yönünde karar verebilir.</p> <p>(2) Birinci bilirkişiyeye raporunu sunduktan sonra yapılan itiraz kabul edilirse, mahkeme yeni bir bilirkişi görevlendirebilir.</p> <p>Madde 413</p> <p>Bilirkişi ücreti</p> <p>Bilirkişiyeye Adalet Teşkilatı Ücret ve Tazminat Kanunu uyarınca ücret tahsis edilir.</p>
---	--

**ALMAN CEZA MUHALEMESİ KANUNU'NUN
BİLİRKİŞİLİK İLE İLGİLİ MADDELERİ**

Deutsch	Türkçe
Paragrafen zum Sachverständigenwesen in der deutschen Strafprozessordnung	Alman Ceza Muhakemeleri Kanunu'nda Bilirkişilik ile İlgili Maddeler
Siebenter Abschnitt Sachverständige und Augenschein	Yedinci Bölüm Bilirkişilik ve Keşif
§ 72 Auf Sachverständige ist der sechste Abschnitt über Zeugen entsprechend anzuwenden, soweit nicht in den nachfolgenden Paragraphen abweichende Vorschriften getroffen sind.	Madde 72 Tanıklara ilişkin altıncı bölümdeki hükümlerden aşağıdaki maddelere aykırı olmayanlar bilirkişiler hakkında da uygulanır.
§ 73 (1) Die Auswahl der zuzuziehenden Sachverständigen und die Bestimmung ihrer Anzahl erfolgt durch den Richter. Er soll mit diesen eine Absprache treffen, innerhalb welcher Frist die Gutachten erstattet werden	Madde 73 (1) Bilirkişi seçimi ve sayısı hakim tarafından tayin edilir. Hakim bilirkişi ile bilirkişi raporunun hangi süre içerisinde tamamlayabileceği konusunda anlaşmaya varmalıdır.

können.

(2) Sind für gewisse Arten von Gutachten Sachverständige öffentlich bestellt, so sollen andere Personen nur dann gewählt werden, wenn besondere Umstände es fordern.

§ 74

(1) Ein Sachverständiger kann aus denselben Gründen, die zur Ablehnung eines Richters berechtigen, abgelehnt werden. Ein Ablehnungsgrund kann jedoch nicht daraus entnommen werden, daß der Sachverständige als Zeuge vernommen worden ist.

(2) Das Ablehnungsrecht steht der Staatsanwaltschaft, dem Privatkläger und dem Beschuldigten zu. Die ernannten Sachverständigen sind den zur Ablehnung Berechtigten namhaft zu machen, wenn nicht besondere Umstände entgegenstehen.

(2) Belirli uzmanlık alanlarında yeminli bilirkişiler varsa, dışarıdan bir bilirkişinin görevlendirilmesi ancak hususi şartlar mevcut olduğunda mümkündür.

Madde 74

(1) Hakim için geçerli olan ret sebepleri bilirkişiler için de geçerlidir. Bilirkişinin davada tanık olarak dinlenmesi ret sebebi değildir.

(2) Savcı, davacı ve davalılar ret talebinde bulunabilirler. Özel durumlar haricinde, atanan bilirkişilerin isimleri ret talebinde bulunabileceklere tebliğ edilmelidir.

<p>(3) Der Ablehnungsgrund ist glaubhaft zu machen; der Eid ist als Mittel der Glaubhaftmachung ausgeschlossen.</p> <p>§ 75</p> <p>(1) Der zum Sachverständigen Ernannte hat der Ernennung Folge zu leisten, wenn er zur Erstattung von Gutachten der erforderlichen Art öffentlich bestellt ist oder wenn er die Wissenschaft, die Kunst oder das Gewerbe, deren Kenntnis Voraussetzung der Begutachtung ist, öffentlich zum Erwerb ausübt oder wenn er zu ihrer Ausübung öffentlich bestellt oder ermächtigt ist.</p> <p>(2) Zur Erstattung des Gutachtens ist auch der verpflichtet, welcher sich hierzu vor Gericht bereit erklärt hat.</p> <p>§ 76</p> <p>(1) Dieselben Gründe, die einen</p>	<p>(3) Ret talebi gerekçelendirilmelidir ve inandırıcı olmalıdır. Yemin etmek, ret talebini inandırıcı kılmaz.</p> <p>Madde 75</p> <p>(1) Bilirkişinin görevlendirilmesi veya kendisine yetki verilmesi için bilirkişi raporu yazmada ehil; bilim, sanat ve ticari konularda uzman bilgisine ve resmi mercilerce belirli bir mesleki alanda yetkilendirilmiş olması gerekir.</p> <p>(2) Görevlendirilen bilirkişi, rapor hazır olduğunda bunu mahkemeye sunmakla yükümlüdür.</p> <p>Madde 76</p> <p>(1) Tanıklıktan çekilme sebepleri</p>
--	---

<p>Zeugen berechtigen, das Zeugnis zu verweigern, berechtigen einen Sachverständigen zur Verweigerung des Gutachtens. Auch aus anderen Gründen kann ein Sachverständiger von der Verpflichtung zur Erstattung des Gutachtens entbunden werden.</p> <p>(2) Für die Vernehmung von Richtern, Beamten und anderen Personen des öffentlichen Dienstes als Sachverständige gelten die besonderen beamtenrechtlichen Vorschriften. Für die Mitglieder der Bundes- oder einer Landesregierung gelten die für sie maßgebenden besonderen Vorschriften.</p> <p>§ 77</p> <p>(1) Im Falle des Nichterscheinens oder der Weigerung eines zur Erstattung des Gutachtens verpflichteten Sachverständigen wird diesem auferlegt, die dadurch verursachten Kosten zu ersetzen.</p>	<p>bilirkişiler için de geçerlidir. Bilirkişi başka sebeplerden dolayı da, görevden alınabilir.</p> <p>(2) Hakim, devlet memuru ve kamu çalışanlarının bilirkişi olarak görevlendirilmesinde devlet memuru kanunları geçerlidir. Eyalet veya Federal düzeyde milletvekilleri için hususi yasal mevzuat geçerlidir.</p> <p>Madde 77</p> <p>(1) Rapor hazırlaması için görevlendirilen bir bilirkişinin raporu teslim etmemesi veya mahkemede hazır bulunmamasından doğacak maddi zararlar kendisi tarafından</p>
---	--

<p>Zugleich wird gegen ihn ein Ordnungsgeld festgesetzt. Im Falle wiederholten Ungehorsams kann neben der Auferlegung der Kosten das Ordnungsgeld noch einmal festgesetzt werden.</p> <p>(2) Weigert sich ein zur Erstattung des Gutachtens verpflichteter Sachverständiger, nach § 73 Abs. 1 Satz 2 eine angemessene Frist abzusprechen, oder versäumt er die abgesprochene Frist, so kann gegen ihn ein Ordnungsgeld festgesetzt werden. Der Festsetzung des Ordnungsgeldes muß eine Androhung unter Setzung einer Nachfrist vorausgehen. Im Falle wiederholter Fristversäumnis kann das Ordnungsgeld noch einmal festgesetzt werden.</p> <p>§ 78</p> <p>Der Richter hat, soweit ihm dies erforderlich erscheint, die Tätigkeit der Sachverständigen zu</p>	<p>karşılır. Ayrıca söz konusu bilirkişi para cezasına da çarptırılır. Devam eden itaatsizlik durumunda, süregelen maddi zararın karşılanmasının yanında bilirkişiye verilecek para cezası miktarı yeniden belirlenebilir.</p> <p>(2) Rapor hazırlanması için görevlendirilen bilirkişi belli bir mahkeme ile 73. maddede belirtilen süre konusunda uzlaşmaması veya raporunu belirtilen süre içerisinde mahkemeye sunamaması durumunda para cezasına çarptırılır. Para cezası ek bir süre tanınması şartı ile de verilebilir. Bu ek süre de ihmal edildiğinde bilirkişiye verilecek para cezası miktarı yeniden belirlenebilir.</p> <p>Madde 78</p> <p>Hakim gerekli gördüğünde bilirkişinin faaliyetlerini</p>
--	---

leiten.

§ 79

(1) Der Sachverständige kann nach dem Ermessen des Gerichts vereidigt werden.

(2) Der Eid ist nach Erstattung des Gutachtens zu leisten; er geht dahin, daß der Sachverständige das Gutachten unparteiisch und nach bestem Wissen und Gewissen erstattet habe.

(3) Ist der Sachverständige für die Erstattung von Gutachten der betreffenden Art im allgemeinen vereidigt, so genügt die Berufung auf den geleisteten Eid.

§ 80

(1) Dem Sachverständigen kann auf sein Verlangen zur Vorbereitung des Gutachtens durch Vernehmung von Zeugen oder des Beschuldigten weitere

yönlendirir.

Madde 79

(1) Bilirkişiye mahkemenin takdiri doğrultusunda yemin ettirilebilir.

(2) Raporun mahkemeye sunulmasının ardından yemin ettirilen bilirkişi, raporunu tarafsız olarak kendi bilgisi ve vicdani yükümlülüğü doğrultusunda hazırladığını beyan eder.

(3) Bilirkişi daha önceden bilirkişilik için genel anlamda yemin ettiyse, görevlendirmede bu yemine atıfta bulunulur.

Madde 80

(1) Davanın aydınlatılabilmesi açısından, bilirkişinin isteği üzerine inceleme aşamasında tanık veya sanıkların bilirkişi tarafından sorgulanmasına izin

<p>Aufklärung verschafft werden.</p> <p>(2) Zu demselben Zweck kann ihm gestattet werden, die Akten einzusehen, der Vernehmung von Zeugen oder des Beschuldigten beizuwohnen und an sie unmittelbar Fragen zu stellen.</p> <p>§ 82</p> <p>Im Vorverfahren hängt es von der Anordnung des Richters ab, ob die Sachverständigen ihr Gutachten schriftlich oder mündlich zu erstatten haben.</p> <p>§ 83</p> <p>(1) Der Richter kann eine neue Begutachtung durch dieselben oder durch andere Sachverständige anordnen, wenn er das Gutachten für ungenügend erachtet.</p> <p>(2) Der Richter kann die Begutachtung durch einen anderen</p>	<p>verilebilir.</p> <p>(2) Aynı şekilde bilirkişi gerekli belgeleri inceleyebilir, tanık ve sanıkların sorgulamalarına katılıp sorular sorabilir.</p> <p>Madde 82</p> <p>Soruşturma evresinde hakim bilirkişinin görüşünü mahkemeye yazılı yoksa sözlü olarak mı bildireceğine karar verir.</p> <p>Madde 83</p> <p>(1) İlk bilirkişi raporunun yetersiz bulunduğu durumlarda, hakim, aynı veya farklı bir bilirkişiden yeni bir rapor isteyebilir.</p> <p>(2) İlk bilirkişinin reddi raporun mahkemeye sunduktan</p>
--	--

<p>Sachverständigen anordnen, wenn ein Sachverständiger nach Erstattung des Gutachtens mit Erfolg abgelehnt ist.</p> <p>(3) In wichtigeren Fällen kann das Gutachten einer Fachbehörde eingeholt werden.</p> <p>§ 84 Der Sachverständige erhält eine Vergütung nach dem Justizvergütungs- und -entschädigungsgesetz.</p> <p style="text-align: center;">...</p> <p>§ 244 (4) Ein Beweisantrag auf Vernehmung eines Sachverständigen kann, soweit nichts anderes bestimmt ist, auch abgelehnt werden, wenn das Gericht selbst die erforderliche Sachkunde besitzt. Die Anhörung eines weiteren Sachverständigen kann auch dann abgelehnt werden,</p>	<p>sonra kabul edildiği takdirde, hakim, yeni bilirkişi tayin edebilir.</p> <p>(3) Daha önemli davalarında bilirkişi raporu uzman bir kamu kuruluşundan da alınabilir.</p> <p>Madde 84 Bilirkişiye Adalet Teşkilatı Ücret ve Tazminat Kanunu uyarınca bir ücret ödenir.</p> <p style="text-align: center;">...</p> <p>Madde 244 (4) Bilirkişinin dinlenmesine yönelik talep eğer mahkeme gerekli olan özel veya teknik bilgiye sahipse reddedilebilir. İkinci bir bilirkişinin dinlenmesine yönelik talep eğer ilk bilirkişi raporunda dava konusu iddianın gerçek veya gerçek dışı olduğu kesinse</p>
---	--

<p>wenn durch das fröhere Gutachten das Gegenteil der behaupteten Tatsache bereits erwiesen ist; dies gilt nicht, wenn die Sachkunde des fröheren Gutachters zweifelhaft ist, wenn sein Gutachten von unzutreffenden tatsächlichen Voraussetzungen ausgeht, wenn das Gutachten Widersprüche enthält oder wenn der neue Sachverständige über Forschungsmittel verfügt, die denen eines fröheren Gutachters überlegen erscheinen.</p>	<p>reddedilebilir. Bu, aşğıdaki durumlarda geçerli değildir:</p> <ul style="list-style-type: none">-Maddi unsurların gerçekliğı konusunda ilk bilirkişi raporunda şüpheler mevcutsa,-İlk bilirkişi raporunda yanlış varsayımlardan yola çıkılmışsa,-İlk bilirkişi raporunda çelişkiler varsa,-Yeni atanacak bilirkişinin daha yeni ve üstün araştırma yöntemleriyle inceleme yapması mümkünse.
---	---

BİLİRKİŞİLİK KANUNU TASARISI TASLAĞI

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı, bilirkişilerin nitelikleri, eğitimi, seçimi ve denetimine ilişkin usul ve esasların belirlenmesi ile bilirkişilik için etkin ve verimli bir kurumsal yapı oluşturulmasıdır.

(2) Bu Kanun adlî, idarî ve askerî yargı alanında yürütülecek her türlü bilirkişilik faaliyetini kapsar.

(3) Kanunlarda bilirkişilik yapabileceği öngörülen kurumlar ile bilirkişilik hizmeti veren kamu kurum ve kuruluşları bu Kanunun kapsamı dışındadır.

Tanımlar

MADDE 2 – (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Bilirkişi: Çözümü, uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hâllerde oy ve görüşünü sözlü veya yazılı olarak vermesi için başvuru alan gerçek veya özel hukuk tüzel kişisini,

b) Bakanlık: Adalet Bakanlığını,

c) Başkan: Bilirkişilik Üst Kurulu Başkanını,

ç) Bölge Kurulu: Bilirkişilik Bölge Kurullarını,

d) Daire Başkanlığı: Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü bünyesinde oluşturulacak Bilirkişilik Daire Başkanlığını,

e) Genel Müdürlük: Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünü,

f) Meslekî eğitim: Üst Kurul tarafından belirlenen ilkeler kapsamında bilirkişilerin uzmanlık alanlarındaki meslekî bilgi ve becerileri ile yeterliliklerini geliştirmeye yönelik eğitimi,

g) Temel eğitim: Kanunlarda benimsenen esaslar ve Üst Kurul tarafından belirlenen ilkeler kapsamında bilirkişilik faaliyeti öncesinde verilen zorunlu eğitimi,

ğ) Temel eğitim sınavı: Bilirkişilik temel eğitimi sonunda yapılan ve kapsam ve sınırları Üst Kurul tarafından belirlenen sınavı,

h) Üst Kurul: Bilirkişilik Üst Kurulunu,

ifade eder.

Temel ilkeler

MADDE 3- (1) Bilirkişi, görevini dürüstlük kuralları çerçevesinde bağımsız, tarafsız ve objektif olarak yerine getirir.

(2) Bilirkişi taraflarla görüşemez; taraflardan ihtiyaç duyduğu bilgiyi hâkim veya Cumhuriyet savcısı vasıtasıyla temin edebilir; zorunluluk bulunması halinde hâkim veya Cumhuriyet savcısının uygun görmesi şartıyla ve iki tarafın da hazır olduğu bir ortamda taraflarla görüşebilir.

(3) Bilirkişi, raporunda çözümü, uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamaz; hukukî nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamaz; uyuşmazlığın esasını çözecek nitelikte hukukî sonuçlar çıkaramaz.

(4) Hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukukî bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamaz.

(5) Bilirkişi, kendisine tevdi olunan görevi bizzat yerine getirmekle yükümlü olup, görevinin icrasını kısmen yahut tamamen başka bir kimseye bırakamaz.

(6) Bilirkişi görevi sebebiyle kendisine tevdi edilen bilgi ve belgelerin veya öğrendiği sırların gizliliğini sağlamakla yükümlüdür. Bu yükümlülük, görevi sona erdikten sonra da devam eder.

(7) Bilirkişi olarak, yalnızca bir kişi görevlendirilebilir. Ancak, gerekçesi açıkça gösterilmek suretiyle, tek sayıda, birden fazla kişiden oluşacak bir kurulun bilirkişi olarak görevlendirilmesi de mümkündür.

(8) Çözümü, uzmanlığı veya özel ya da teknik bilgiyi gerektiren sorun açıkça belirtilmeden bilirkişi görevlendirilemez.

(9) Aynı konuda bir kez rapor alınması esastır.

(10) Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) veya bu sisteme entegre bilişim sistemleri ya da yazılımlar vasıtasıyla ulaşılabilen bilgiler veya çözülebilen sorunlar için bilirkişiye başvurulamaz.

Bilirkişilik Üst Kurulu

MADDE 4 – (1) Bu Kanunla verilen görevleri yerine getirmek üzere Bilirkişilik Üst Kurulu kurulmuştur.

(2) Kurul aşağıdaki üyelerden oluşur:

a) Adalet Bakanlığı Müsteşarı.

b) Hukuk İşleri Genel Müdürü.

c) Bilirkişilik Daire Başkanı.

ç) Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulu tarafından Yargıtay üyeleri arasından seçilecek bir kişi.

d) Danıştay Başkanlık Kurulu tarafından Danıştay üyeleri arasından seçilecek bir kişi.

e) Askerî Yargıtay Başkanlar Kurulu tarafından Askerî Yargıtay üyeleri arasından seçilecek bir kişi.

f) Yükseköğretim Kurulu tarafından üniversitelerin özel hukuk, ceza hukuku ve idare hukuku alanlarında görev yapan öğretim üyeleri arasından seçilecek birer kişi.

g) Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Birinci Dairesi tarafından istekleri bulunan birinci sınıf adli ve idari yargı hâkimleri ile Cumhuriyet savcıları arasından seçilecek toplam dört kişi.

ğ) Adalet Bakanlığı tarafından Adli Tıp Kurumunda görev yapanlar arasından seçilecek bir kişi.

h) Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Yönetim Kurulu tarafından mühendis veya mimarlar arasından seçilecek bir kişi.

ı) Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği Yönetim Kurulu tarafından muhasebeci veya mali müşavirler arasından seçilecek bir kişi.

i) Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu tarafından avukatlar arasından seçilecek bir kişi.

(3) Kurulun Başkanı Adalet Bakanlığı Müsteşarıdır. Müsteşar gerekli gördüğünde yardımcılarında birini Kurula Başkanlık etmek üzere görevlendirebilir.

(4) Kurulun Bakanlık dışından görevlendirilen üyelerinin görev süresi üç yıldır. Görev süresi dolan üyeler yeniden görevlendirilebilir.

(5) Üst Kurulun üyeliklerinin ölüm, emeklilik, istifa, atama ve benzeri nedenlerle boşalması hâlinde, boşalmayı takip eden onbeş gün içinde, kalan süreyi tamamlamak üzere, yeni üyelerin seçimi yapılır.

(6) Kurulun sekretarya hizmetlerini Daire Başkanlığı yürütür.

(7) Kurul toplantılarına, uzman kişiler ile resmi veya özel kurumların temsilcileri davet edilerek görüşleri alınabilir.

(8) Kurul, iki ayda bir toplanır. Başkan, ihtiyaç olması durumunda Kurulu her zaman toplantıya çağırabilir.

(9) Kurul, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve katılanların salt çoğunluğuyla karar alır.

Bilirkişilik Üst Kurulunun görevleri

MADDE 5 – (1) Bilirkişilik Üst Kurulunun görevleri şunlardır:

a) Bilirkişilik hizmetlerinde temel ve alt uzmanlık alanlarını tespit etmek.

b) Temel ve alt uzmanlık alanlarına göre bilirkişilerin sahip olması gereken nitelikleri belirlemek.

c) Bilirkişilerin, görevlerini yürütürken uymaları gereken etik ilkeleri belirlemek.

ç) Temel ve alt uzmanlık alanlarına göre bilirkişilerin uyacağı rehber ilkeleri ve hazırlayacağı raporların standardını belirlemek.

d) Bilirkişilik temel eğitimi ve bu eğitim sonunda yapılacak olan sınava ilişkin esas ve usulleri belirleyerek eğitimi verecek eğitim ve öğretim kurumları ile diğer kurumlara izin vermek.

e) Bilirkişilik temel ve alt uzmanlık alanlarında verilecek eğitime ilişkin esas ve usulleri belirlemek ve bu eğitimleri verecek kamu veya özel kurum ya da kuruluşlara izin vermek.

f) Alanlarındaki uzmanlıkları ve bilimsel yeterliliklerini dikkate alarak bilirkişilik temel eğitimi ile bu eğitim sonunda yapılacak sınavdan muaf tutulacaklara ilişkin esas ve usulleri belirlemek.

g) Görev alanına giren konularda bilim komisyonları veya çalışma grupları kurmak.

ğ) Bilirkişilerin denetimine ve performansına ilişkin esas ve usulleri belirlemek.

h) Bilirkişilik yetki belgesinin verilmesine ve yenilenmesine ilişkin usul ve esasları belirlemek.

ı) Bilirkişilik Asgari Ücret Tarifesini belirlemek.

i) Temel ve alt uzmanlık alanlarına göre bilirkişilerin aylık olarak bakacağı iş sayısını ve bir bölgede görev alacak bilirkişi sayısını belirlemek.

j) Bilirkişi olarak hizmet verecek özel hukuk tüzel kişilerinin ve bu tüzel kişilik bünyesinde bilirkişi olarak çalışacak kişilerin taşıması gereken nitelikleri belirlemek ve özel hukuk tüzel kişilerinin bilirkişilik faaliyetinde bulunmalarına izin vermek.

k) Temel ve alt uzmanlık alanlarına göre kurulan bilirkişilik kurum, kuruluş ve derneklerle işbirliği yapmak.

l) Yıllık faaliyet raporunu ve izleyen yıl faaliyet planını hazırlamak.

m) Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak.

Bilirkişilik bölge kurulları

MADDE 6- (1) Her bölge adliye mahkemesinin kurulu bulunduğu yerde bir bilirkişilik bölge kurulu kurulur.

(2) Bölge kurulu aşağıdaki üyelerden oluşur:

a) Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Birinci Dairesi tarafından istekleri bulunan ve bölge kurulunun bulunduğu yer bölge adliye mahkemesi üyeleri arasından seçilecek bir kişi.

b) Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Birinci Dairesi tarafından bölge kurulunun bulunduğu il merkezi adli yargı ilk derece mahkemelerinde görev yapan hâkim veya Cumhuriyet savcıları arasından iki ve idarî yargı ilk derece mahkemelerinde görev yapan hâkimler arasından bir olmak üzere seçilecek toplam üç kişi.

c) Bölge kurulunun bulunduğu il barosu yönetim kurulunca o il barosuna kayıtlı avukatlar arasından seçilecek bir kişi.

ç) Yükseköğretim Kurulu tarafından bölge kurulunun bulunduğu il üniversitelerinin hukuk fakültelerinde, bulunmaması halinde diğer fakültelerde görev yapan öğretim üyeleri arasından seçilecek bir kişi.

d) Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Yönetim Kurulu tarafından bölge kurulunun bulunduğu ilde görev yapan mühendis veya mimarlar arasından seçilecek bir kişi.

(3) Bölge adliye mahkemesi üyeleri arasından Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından seçilen üye, bölge kurulunun başkanıdır. Bu Kanunda belirtilenler dışında başkana başka bir görev verilemez. Kurul başkanı, kurulun verimli ve düzenli çalışmasından sorumludur. Başkanın toplantılara katılamaması halinde, en kıdemli hâkim veya Cumhuriyet savcısı toplantılara başkanlık eder.

(4) Bölge kurulunun Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından seçilen üyeleri hariç, diğer üyelerin görev süresi üç yıldır. Görev süresi dolan üyeler yeniden görevlendirilebilir.

(5) Bölge kurulu üyeliklerinin ölüm, emeklilik, istifa, atama ve benzeri nedenlerle boşalması hâlinde, boşalmayı takip eden onbeş gün içinde, kalan süreyi tamamlamak üzere, yeni üyelerin seçimi yapılır.

(6) Kurulun sekretarya hizmetlerini yerine getirmek üzere bölge adliye mahkemesinde bir yazı işleri müdürlüğü kurulur. Bu müdürlükte bölge adliye mahkemesi adalet komisyonu tarafından görevlendirilen bir müdür ile yeteri kadar memur bulunur.

(7) Bölge kurulu, onbeş günde bir toplanır. Kurul başkanı, kurulu her zaman toplantıya çağırabilir. Bölge kurulu üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve katılanların salt çoğunluğuyla karar alır.

(8) Bölge kurullarının denetimi, adalet başmüfettişlerince yapılır.

Bölge kurulunun görevleri

MADDE 7- (1) Bölge kurulunun görevleri şunlardır:

a) Üst Kurul tarafından belirlenen ilkeler çerçevesinde bilirkişilik hizmetlerinin yerine getirilmesini sağlamak.

b) Bilirkişilik yetki belgesi vermek, bilirkişileri sicil ve listeye kaydetmek;

c) Sicile kayıtlı bilirkişilerin temel ve alt uzmanlık alanlarına göre bilirkişilik listelerini oluşturmak.

ç) Bilirkişilerin sicil ve listeden silinmesine karar vermek.

d) Bilirkişilerin veya bilirkişilik için başvuru yapanların, ilgili oldukları kurum veya kuruluşlardan, ihtiyaç duyulan bilgi ve belgeleri almak; gerektiğinde ilgilileri davet etmek ve dinlemek.

e) Suç teşkil eden veya etik davranış ilkelerini ihlâl eden fiillerin gerçekleştiği iddiasıyla re'sen veya yapılacak başvurular üzerine gerekli inceleme ve araştırmayı yapmak veya yaptırmak.

f) Üst Kurulun belirlediği ilkeler çerçevesinde bilirkişilerin denetimini yapmak ve performansını ölçmek.

g) Bilirkişi raporlarını arşivlemek.

ğ) Yıllık faaliyet raporu hazırlayarak Üst Kurula göndermek.

h) Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak.

Daire Başkanlığı ve görevleri

MADDE 8– (1) Bilirkişilik hizmetlerinin düzenli ve verimli bir şekilde yürütülmesini sağlamak amacıyla Üst Kurul tarafından verilen görevleri yapmak ve bu Kanunla verilen diğer görevleri yerine getirmek üzere Genel Müdürlük bünyesinde Daire Başkanlığı kurulur. Daire Başkanlığı, bir daire başkanı ile yeteri kadar tetkik hâkimi ve diğer personelden oluşur.

(2) Daire Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Üst Kurulun sekretarya hizmetini yürütmek.

b) Bilirkişilikle ilgili uygulamaları izlemek, sorunları tespit etmek, çözüm önerileri geliştirmek ve Üst Kurula sunmak.

c) Bilirkişilik alanında her türlü istatistiki veriyi toplamak ve bu alana ilişkin planlamaları yapmak.

ç) Bilirkişilik sicilini ve listesini tutmak.

d) Bilirkişilik temel eğitimi ile meslekî eğitimi verecek kurum ve kuruluşları listelemek ve elektronik ortamda yayımlamak.

e) Bilirkişilikle ilgili yayınlar ile bilimsel çalışmaları teşvik etmek ve desteklemek.

f) Bilirkişiliğe ilişkin ulusal ve uluslararası kongre, sempozyum ve panel gibi bilimsel organizasyonları düzenlemek veya desteklemek.

g) Görev alanıyla ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmak.

ğ) Bilirkişilik listelerinden çıkarılanlar ile bilirkişilik yapmaktan yasaklananların listesini tutmak.

h) Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak.

İtiraz ve dava hakkı

MADDE 9- (1) Bölge kurulu kararlarına karşı, kararın tebliğ veya ilan tarihinden itibaren onbeş gün içinde kararı veren kurula itiraz edilir. İtiraz üzerine verilen karara karşı onbeş gün içinde yetkili idare mahkemesine dava açılabilir. Dava sonucu verilen kararlar kesindir.

Huzur hakkı

MADDE 10- (1) Üst Kurul üyelerine, ayda dört toplantıyı geçmemek üzere her toplantı için memur aylık katsayısının (3000) gösterge rakamı ile çarpımı sonucunda bulunacak miktarda huzur hakkı ödenir. Uhdesinde bir kamu görevi bulunmayanlara ödenecek huzur ücreti için bu gösterge rakamı (5000) olarak uygulanır.

(2) Bölge kurulu üyelerine, ayda dört toplantıyı geçmemek üzere her toplantı için memur aylık katsayısının (2000) gösterge rakamı ile çarpımı sonucunda bulunacak miktarda huzur hakkı ödenir. Uhdesinde bir kamu görevi bulunmayanlara ödenecek huzur ücreti için bu gösterge rakamı (3000) olarak uygulanır.

(3) Başka yerden katılan Üst Kurul ve bölge kurulu üyelerinin gündelik, yol gideri, konaklama ve diğer zorunlu giderleri 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümlerine göre Bakanlıkça karşılanır.

(4) Üst Kurul tarafından kurulan bilim komisyonu üyelerine, 6245 sayılı Kanun hükümleri saklı kalmak üzere, fiilen görev yapılan her gün için memur aylık katsayısının (2000) gösterge rakamı ile çarpımı sonucunda bulunacak miktarda huzur hakkı ödenir. Uhdesinde bir kamu görevi bulunmayanlara ödenecek huzur ücreti için bu gösterge rakamı (4000) olarak uygulanır.

(5) Üst Kurul ile bölge kurullarının ihtiyaçları ve huzur hakları Adalet Bakanlığı bütçesinden karşılanır.

Bilirkişiliğe kabul şartları

MADDE 11– (1) Bilirkişilik faaliyetinde bulunacak gerçek kişilerde aşağıdaki nitelikler aranır:

a) 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile; kasten işlenen bir suçtan dolayı bir yıldan fazla süreyle hapis cezasına ya da affa uğramış olsa bile devletin güvenliğine karşı suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama veya kaçakçılık, gerçeğe aykırı bilirkişilik veya tercümanlık yapma, yalan tanıklık ve yalan yere yemin suçlarından mahkum olmamak.

b) Daha önce kendi isteği dışında bilirkişilik sicilinden çıkarılmamış olmak.

c) Disiplin yönünden meslekten ya da memuriyetten çıkarılmamış olmak veya sanat icrasından geçici olarak yasaklı durumda olmamak.

ç) Başka bir bölge kurulunun listesine kayıtlı olmamak.

d) Bilirkişilik temel eğitimini tamamlamak ve bu eğitim sonunda yapılacak sınavda başarılı olmak.

e) Bilirkişilik yapacağı uzmanlık alanında en az beş yıl fiilen çalışmış olmak.

f) Meslek mensubu olarak görev yapabilmek için mevzuat tarafından aranan şartları haiz olmak ve mesleğini yapabilmek için gerekli olan uzmanlık alanını gösteren diploma, meslekî yeterlilik belgesi, uzmanlık belgesi veya benzeri belgeye sahip olmak.

g) Üst Kurulun bilirkişilik temel ve alt uzmanlık alanlarına göre belirlediği yeterlilik koşullarını taşımak.

(2) Daha önce yaptığı başvurusu meslekî olarak yeterli nitelikte bulunmadığı gerekçesiyle reddedilenler, bir yıl geçmedikçe yeniden bilirkişilik yapmak için başvuruda bulunamazlar.

(3) Hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukukî bilgiyle çözümlenmesi mümkün konularda hukuk öğrenimi görmüş kişiler bilirkişi olarak görev yapamazlar. Ancak, hukuk öğrenimi görmüş kişiler, hukuk alanı dışında ayrı bir uzmanlığa sahip olduğunu ve birinci fıkradaki şartları taşıdığını belgelendirdiği takdirde bilirkişi olarak sicile kayıt edilebilirler.

Bilirkişiliğe başvuru usulü ve sicile kayıt

MADDE 12– (1) Bilirkişiliğe başvuru, ilgilinin yerleşim yerinin veya meslekî faaliyetlerini yürüttüğü yerin bağlı olduğu bölge kuruluna ilgili belgeler eklenmek suretiyle yazılı olarak yapılır.

(2) Başvuru dilekçesine eklenmesi zorunlu belgelerin eksik olması halinde, başvuru sahibine belgeleri tamamlaması için süre verilebilir.

(3) Bölge kurulu başvuru hakkında eksik belgelerin tamamlanması halinde karar verir.

(4) Bölge kurulu sicile kayıt bakımından öncelikle başvuranın 11 inci maddedeki koşulları taşıyıp taşımadığını değerlendirir. Kurul, bu koşulları taşıyanlar arasından meslekî olarak nitelikli olanları seçer ve listeye kaydeder. Kurul meslekî niteliği değerlendirirken, başvuranın meslekî tecrübesini, katıldığı meslek içi eğitimleri veya uzmanlığı gösteren belgeleri de dikkate alır.

(5) Bölge kurulu başvuruda bulunanların sicile kaydedilmesini yeterli gördüğü takdirde, beş yıl süreyle geçerli olmak üzere bilirkişilik yetki belgesi düzenleyerek sicile kaydeder.

Bilirkişilik sicilinin ve listesinin tutulması

MADDE 13– (1) Bilirkişilik sicilinde aşağıdaki hususlar yer alır:

- a) Bilirkişinin adı ve soyadı ile iletişim bilgileri.
- b) T.C. kimlik numarası.

- c) Yerleşim yeri.
- ç) Mesleği.
- d) Uzmanlık alanları.
- e) Çalıştığı kurum veya kuruluşun adı.
- f) Bilirkişilik yetki belgesi ve tarihi.
- g) Bilirkişilik temel eğitim tarihi ve sınav sonucu.
- ğ) Hazırlanan rapor sayısı.
- h) Üst Kurul tarafından gerekli görülen diğer bilgiler.

(2) Bilirkişilik sicili, Üst Kurul ve bölge kurulları ile hâkim ve Cumhuriyet savcılarının erişimine açıktır.

(3) Bilirkişilik siciline kayıtlı kişilerin ad ve soyadları, temel ve alt uzmanlık alanları ve meslekleri gösterilmek suretiyle listelenir. Bu listeler aleni olup, herkesin erişimine açıktır.

(4) Bilirkişi, sicile kayıt tarihinden itibaren göreve başlar.

(5) Adlî, idarî ve askerî yargıda görev alacak bilirkişiler, bölge adliye mahkemelerinin yargı çevreleri esas alınmak suretiyle bilirkişilik bölge kurulları tarafından hazırlanan listelerden görevlendirilir. Ancak, kendi bölge listesinde ilgili uzmanlık alanında bilirkişi olmasına rağmen, diğer bir bölgedeki bilirkişinin, görevlendirme yapılan yere daha yakın bir mesafede bulunması durumunda, bu listeden de görevlendirme yapılabilir.

(6) Bölge kurulunun hazırladığı listede bilgisine başvurulacak uzmanlık alanında bilirkişi bulunmaması hâlinde, diğer bölge kurullarının listelerinden, burada da bulunmaması halinde listelerin dışından bilirkişi görevlendirilebilir. Listelerin dışından görevlendirilen bilirkişiler, bölge kuruluna bildirilir.

Bilirkişilik sicilinden ve listesinden silinme

MADDE 14– (1) Bilirkişiler aşağıdaki şartlardan birinin gerçekleşmesi halinde sicilden ve listeden silinir:

a) Bilirkişiliğe kabul şartlarını kaybetmesi veya sicile kabul tarihinde gerekli şartları haiz olmadığına tespit edilmesi.

b) Kanunî bir sebep olmaksızın bilirkişilik yapmaktan kaçınması veya raporunu belirlenen süre içinde mazeretsiz olarak vermemesi.

c) Bilirkişilik görevi ile bu görevin gerektirdiği etik ilkelerle bağdaşmayan, güven sarsıcı tutum ve davranışlarda bulunması.

ç) 3 üncü maddede belirtilen bilirkişilerin uyması gereken ilkelere aykırı olarak bilirkişilik faaliyetinde bulunulması.

d) Bölge kurulu tarafından yapılacak performans değerlendirmeleri sonucunda yeterli bulunulmaması.

e) Bilirkişilik yetki belgesinin süresi dolmasına rağmen süresi içerisinde yenileme talebinde bulunmaması.

f) Bilirkişinin sicilden çıkarılmayı talep etmesi.

Denetim ve inceleme

MADDE 15– (1) Bilirkişiler, göreviyle ilgili tutum ve davranışlarının veya hazırlanan raporların mevzuata uygunluğu bakımından bölge kurulları tarafından resen veya şikâyet üzerine denetlenir.

(2) Hâkim veya Cumhuriyet savcılığı, görevlendirdiği bilirkişinin göreviyle ilgili tutum ve davranışları veya hazırladığı raporun mevzuata uygun olmadığına ilişkin kanaat edinmesi durumunda, bu hususu bölge kuruluna bildirir.

(3) Bölge kurulu resen veya şikâyet üzerine yaptığı inceleme sırasında yargı mercilerinden, tüm kamu kurum ve kuruluşlarından, meslek odalarından, özel hukuk tüzel kişilerinden ve gerçek kişilerden bilgi ve belge alabilir.

(4) Bilirkişilik sicili ve listesinde kayıtlı olmayıp da 13 üncü maddenin altıncı fıkrası uyarınca görevlendirilenlerden, 3 üncü maddede belirtilen ilkeler ile etik ilkelere aykırı olarak bilirkişilik faaliyetinde bulunduğu saptananlar, bölge kurulu kararıyla bilirkişilik yapmaktan yasaklanabilir. Bu karar, yargı mercilerine bildirilir.

Kadrolar

MADDE 16- (1) Bu Kanunla kurulan Daire Başkanlığı ve bilirkişilik bölge kurulları için Ekli (1), (2) ve (3) sayılı listelerde yer alan kadrolar ihdas edilerek 13/12/1983 tarihli ve 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerin Adalet Bakanlığına ait bölümlerine eklenmiştir.

Yönetmelik

MADDE 17 – Bu Kanun uyarınca hazırlanması gereken tüm düzenleyici işlemler Üst Kuruldan görüş alınmak suretiyle Adalet Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmeliklerle düzenlenir.

Değiştirilen ve yürürlükten kaldırılan hükümler

MADDE 18 – (1) 25/10/1963 tarihli ve 353 sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanununun ek 1 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bilirkişiler, bilirkişilik bölge kurulları tarafından hazırlanan listelerden seçilir ve bilirkişilere ilişkin olarak Bilirkişilik Kanununun ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun ilgili hükümleri uygulanır.”

(2) 4/7/1972 tarihli ve 1602 sayılı Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Kanununun 56 ncı maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bilirkişiler, bilirkişilik bölge kurulları tarafından hazırlanan listelerden seçilir ve bilirkişilere ilişkin olarak Bilirkişilik Kanununun ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun ilgili hükümleri uygulanır.”

(3) 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanununun 31 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “ve bilirkişi seçimi” ibaresi madde metninden çıkarılmış ve aynı fıkraya aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bilirkişiler, bilirkişilik bölge kurulları tarafından hazırlanan listelerden seçilir ve bilirkişilere ilişkin olarak Bilirkişilik Kanununun ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun ilgili hükümleri uygulanır.”

(4) 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanununun 65 inci maddesinin ikinci fıkrasına (h) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve diğer bent buna göre teselsül ettirilmiştir.

“ı) Bilirkişi seçimi ve görevlendirmesi sırasında kanunlarla belirlenen kurallara uymamak,”

(5) 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun;

a) 9 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “bilirkişilerin seçilmesini ve sulh hukuk mahkemesinde yeminlerinin yaptırılarak isimlerinin” ibaresi “bilirkişileri bilirkişilik sicili ve listesinden seçerek isimlerini” şeklinde değiştirilmiştir.

b) 15 inci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

(6) 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun;

a) 63 üncü maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Hukuk öğrenimi görmüş kişiler, hukuk alanı dışında ayrı bir uzmanlığa sahip olduğunu belgelendirmedikçe, bilirkişi olarak atanamaz.”

b) 64 üncü maddesinin birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, dördüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmış ve beşinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “il adlı yargı adalet

komisyonu” ibaresi “bilirkişilik bölge kurulu” şeklinde değiştirilmiştir.

“(1) Bilirkişiler, bölge adliye mahkemelerinin yargı çevreleri esas alınmak suretiyle bilirkişilik bölge kurulu tarafından hazırlanan listede yer alan kişiler arasından seçilir. Ancak, kendi bölge listesinde ilgili uzmanlık alanında bilirkişi olmasına rağmen, diğer bir bölgedeki bilirkişinin, görevlendirme yapılan yere daha yakın bir mesafede bulunması durumunda, bu listeden de görevlendirme yapılabilir.

(2) Bölge kurulunun hazırladığı listede bilgisine başvurulacak uzmanlık dalında bilirkişi bulunmaması hâlinde, diğer bölge kurullarının listelerinden, burada da bulunmaması halinde listelerin dışından bilirkişi görevlendirilebilir. Listelerin dışından görevlendirilen bilirkişiler, bölge kuruluna bildirilir.”

c) 66 ncı maddesinin birinci fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan, “üç” ibaresi “bir” şeklinde değiştirilmiş, ikinci fıkrasına birinci cümleden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiş ve aynı fıkrada yer alan “64 üncü maddede öngörülen listelerden çıkarılabileceği gibi;” ibaresi “bilirkişilik sicili ve listesinden çıkarılır ve” şeklinde değiştirilmiştir.

“Bilirkişinin değiştirilmesine ilişkin karar bilirkişilik bölge kuruluna bildirilir.”

ç) 67 nci maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(3) Bilirkişi, raporunda ve sözlü açıklamaları sırasında çözümü, uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamaz; hâkim tarafından yapılması gereken hukukî nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamaz; uyuşmazlığın esasını çözecek nitelikte hukukî sonuçlar çıkaramaz.”

d) 71 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “uygulanır.” ibaresi, “uygulanır ve durum bilirkişilik bölge kuruluna bildirir.” şeklinde değiştirilmiştir.

e) 72 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 72 - (1) Bilirkişiyeye, sarf etmiş olduğu emek ve mesaiyle orantılı bir ücret ile inceleme, ulaşım, konaklama ve diğer giderleri ödenir. Bu konuda, Bilirkişilik Üst Kurulunca çıkarılacak ve her yıl güncellenecek olan tarife esas alınır.”

f) 179 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan, “bilirkişi ve” ibaresi, “uzman veya” ve ikinci fıkrasında yer alan “ve bilirkişiler” ibaresi “veya uzman” şeklinde değiştirilmiştir.

(7) 16/6/2005 tarihli ve 5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanunun 4 üncü maddesinin beşinci fıkrasına “bilirkişiler,” ibaresinden sonra gelmek üzere “Bilirkişilik Kanununa göre belirlenen listelerde bulunmaları kaydıyla,” ibaresi eklenmiştir.

(8) 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun;

a) 266 ncı maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Hukuk öğrenimi görmüş kişiler, hukuk alanı dışında ayrı bir uzmanlığa sahip olduğunu belgelendirmedikçe, bilirkişi olarak atanamaz.”

b) 268 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 268- (1) Bilirkişiler, bölge adliye mahkemelerinin yargı çevreleri esas alınmak suretiyle bilirkişilik bölge kurulu tarafından hazırlanan listede yer alan kişiler arasından seçilir. Ancak, kendi bölge listesinde ilgili uzmanlık alanında bilirkişi olmasına rağmen, diğer bir bölgedeki bilirkişinin, görevlendirme yapılan yere daha yakın bir mesafede bulunması durumunda, bu listeden de görevlendirme yapılabilir.

(2) Bölge kurulunun hazırladığı listede bilgisine başvurulacak uzmanlık dalında bilirkişi bulunmaması hâlinde, diğer bölge kurullarının listelerinden, burada da bulunmaması halinde listelerin

dışından bilirkişi görevlendirilebilir. Listelerin dışından görevlendirilen bilirkişiler, bölge kuruluna bildirilir.

(3) Kanunların görüş bildirmekle yükümlü kıldığı kişi ve kuruluşlara görevlendirildikleri konularda bilirkişi olarak öncelikle başvurulur. Ancak, kamu görevlilerine, bağlı buldukları kurumlarla ilgili dava ve işlerde, bilirkişi olarak görev verilemez.”

c) 269 uncu maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “uygulanır.” ibaresi, “uygulanır ve durum bilirkişilik bölge kuruluna bildirir.” şeklinde değiştirilmiştir.

ç) 271 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “il adlî yargı adalet komisyonu” ibaresi “bilirkişilik bölge kurulu” şeklinde değiştirilmiştir.

d) 274 üncü maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan, “üç” ibaresi “bir” şeklinde değiştirilmiş, ikinci fıkrasına birinci cümleden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiş ve aynı fıkra da yer alan “bölge adliye mahkemesi adlî yargı adalet komisyonundan o kişinin bilirkişilik görevi yapmaktan belirli bir süre yasaklanmasının yahut” ibaresi “bölge bilirkişilik bölge kurulundan o kişinin bilirkişilik görevi yapmaktan yasaklanmasının ve” şeklinde değiştirilmiştir.

“Bilirkişinin değiştirilmesine ilişkin karar bilirkişilik bölge kuruluna bildirilir.”

e) 279 uncu maddesinin dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(4) Bilirkişi, raporunda ve sözlü açıklamaları sırasında çözümü, uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamaz; hâkim tarafından yapılması gereken hukukî nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamaz; uyuşmazlığın esasını çözecek nitelikte hukukî sonuçlar çıkaramaz.”

f) 283 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan, “Adalet Bakanlığınca” ibaresi, “Bilirkişilik Üst Kurulunca” şeklinde değiştirilmiştir.

Geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç bir ay içinde Üst Kurul ve bölge kurullarının üyeleri ilgili kurum ya da kurullar tarafından seçilir ve Daire Başkanlığına bildirilir.

(2) Üst Kurul ile bölge kurullarının ilk toplantı tarihi, üyelerin üç yıllık görev süresinin başlangıcı olarak kabul edilir.

(3) Bu Kanunda öngörülen yönetmelikler, Üst Kurulun ilk toplantı tarihinden itibaren en geç üç ay içinde çıkarılır ve bu yönetmeliklerin yürürlüğe girmesinden itibaren en geç üç ay içinde bilirkişilik sicili ve listeleri oluşturulur. Üst Kurul tarafından bu sicil ve listelere uygun bilirkişi görevlendirmesi yapılması amacıyla bir ilan yapılır.

(4) Bu Kanun uyarınca bilirkişilik sicili ve listelerinin oluşturulduğuna ilişkin ilan yapıncaya kadar, mevcut bilirkişi listelerine göre bilirkişi görevlendirilmesine devam olunur.

Yürürlük

MADDE 19- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 20- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.